

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

โดย

นางสาวพรพัชร์ สাত্রพันธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขากฎหมายการค้าระหว่างประเทศ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

โดย

นางสาวพรพัชร สাত্রพันธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขากฎหมายการค้าระหว่างประเทศ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

LEGAL PROBLEMS ON ELECTRONIC STAMP DUTIES

BY

MISS PORNPATCHARA SATRABHANDHU

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF LAWS

INTERNATIONAL TRADE REGULATION

FACULTY OF LAW

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2015

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะนิติศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาวพรพัชร สাত্রพันธ์

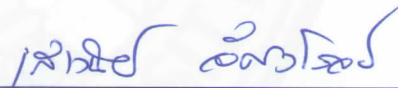
เรื่อง

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ 22 เมษายน พ.ศ. 2559

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ อัครวโรจน์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

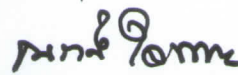
(รองศาสตราจารย์ ดร. พินัย ฒ นคร)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ดร. ภาณุมาศ สิทธิเวคิน)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับอาการแอสตมปีเล็กทรอนิกส์
ชื่อผู้เขียน	นางสาวพรพัชร สาดรพันธุ์
ชื่อปริญญา	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร. พินัย ญ นคร
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของยุคอิเล็กทรอนิกส์ และการทำให้ระบบอิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้งานได้อย่างสมบูรณ์ ในการทำธุรกรรมหนึ่ง ๆ การปิดอาการแอสตมปีบริบูรณ์จัดเป็นสิ่งที่สำคัญ แม้ในปัจจุบันมีการนำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้งานเป็นส่วนหนึ่งของการทำธุรกรรมก็ตาม หากไม่มีการปิดอาการแอสตมปีบริบูรณ์ จะส่งผลให้ตราสารนั้น ๆ ไม่สามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีทางแพ่งได้ ดังนั้น อาการแอสตมปีอิเล็กทรอนิกส์จึงจัดเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพ โดยระบบดังกล่าวจะทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีหน้าที่ชำระอาการแอสตมปีในการปิดอาการแอสตมปีบริบูรณ์ และลดปัญหาที่เกิดจากการจัดเก็บอาการแอสตมปีในปัจจุบัน โดยศึกษาข้อกฎหมายและระเบียบต่างๆ เรื่องหลักการพื้นฐานอาการแอสตมปี ระบบอิเล็กทรอนิกส์ และอาการแอสตมปีอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการทำธุรกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อศึกษาปัญหาทั้งในทางทฤษฎี และทางปฏิบัติของกรมสรรพากร

จากการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ พบว่ากฎหมายเกี่ยวกับอาการแอสตมปีของประเทศไทย นอกจากจะไม่เปิดช่องให้นำเอาอาการแอสตมปีอิเล็กทรอนิกส์มาใช้งานแล้ว ยังขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในการจัดเก็บอาการแอสตมปี อาทิ ปัญหาการคำนวณอาการแอสตมปีและชำระอาการไม่ถูกต้อง ปัญหาขั้นตอนการจัดเก็บอาการแอสตมปี ปัญหาการหลีกเลี่ยงอาการแอสตมปี และปัญหาการตรวจสอบความถูกต้องของอาการแอสตมปี

ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นสมควรให้ประเทศไทยดำเนินการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ โดยแก้ไขค่านิยามในประมวลประมวลรัษฎากรให้รองรับการใช้ระบบอาการแอสตมปีอิเล็กทรอนิกส์ และกำหนดใน

ส่วนของรายละเอียดข้อกำหนดปลีกย่อยในทางปฏิบัติ ในประกาศอธิบดีกรมสรรพากร หรือ กำหนดเพิ่มเติมในระเบียบกรมสรรพากร และแก้ไขระบบของกรมสรรพากรเพื่อให้รองรับการชำระอากรแสตมป์ผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาคเอกชน และทำให้การจัดเก็บอากรแสตมป์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ภาษี, อากรแสตมป์, กรมสรรพากร, อิเล็กทรอนิกส์, อินเทอร์เน็ต

Thesis Title	LEGAL PROBLEMS ON ELECTRONIC STAMP DUTIES
Author	Miss Pornpatchara Satrabhandhu
Degree	Master of Laws
Department/Faculty/University	International Trade Regulation Law Thammasat University
Thesis Advisor	Associate Professor Pinai Nanakorn, Ph.D.
Academic Years	2015

ABSTRACT

This thesis is intended to explore current legal problems emanating from electronic advancement and full operation of electronic methods. In a given transaction, the affixing of a stamp duty is of legal significance. Although today electronic methods are used in making transactions, instruments executed in transactions are not admissible into evidence in civil proceedings if not duly affixed with required stamp duties. In this light, stamp duties are an essential tool for the promotion of efficient electronic transactions. Such electronic systems offer convenience to those required by law to pay stamp duties and reduce problems stemming from the collection of stamp duties. In this connection, the thesis discusses rules of law and regulations embodying fundamental principles on stamp duties, electronic methods and electronic stamp duties. The scope of the study also extends to transactions in the public sector in Thailand and abroad, with a view to gaining insights into both legal theories and practices adhered to by the Department of Revenue.

The study reveals that Thai law not merely fails to practically allow the affixing of electronic stamp duties but also lacks efficiency in this regard. Several problems find their presence in connection with the collection of stamp duties,

including problems surrounding the calculation of stamp duties, procedures for collecting stamp duties, evasion of stamp duties and verification of payment of stamp duties.

It is recommended that those legal difficulties be eliminated by amending definitions in the Revenue Code to the effect of accommodating the use of electronic stamp duties and setting out details in the Notification of Director-General of the Department of Revenue or in the Rule of the Department of Revenue. Also, tax-payment systems employed by the Department of Revenue should be improved to cater for electronic payment of stamp duties, with a view to promoting electronic transactions in the private sector as well as giving greater efficacy to the collection of stamp duties by an electronic means.

Keywords: Tax, Stamp duty, Department of Revenue, Electronic, Internet

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงจะมีสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ หากไม่ได้รับความเมตตา ช่วยเหลือ สนับสนุน และคำปรึกษาจากบุคคลดังต่อไปนี้

ผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พินัย ญ นคร เป็นอย่างสูงที่ กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และสละเวลาอันมีค่าชี้แนะแนวทางและให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่ลูกศิษย์คนนี้ในการปรับปรุงและแก้ไขวิทยานิพนธ์อย่างเป็นกันเอง นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณท่าน ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัครโรจน์ ที่กรุณาได้รับประธานสอบวิทยานิพนธ์ ดร.ภาณุมาศ สิทธิเวคิน และ ดร.จุนวิทย์ ชลิตาพงศ์ ในฐานะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทาง และ ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้

พร้อมกันนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กัมพูสิริ คณบดี สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ผู้ให้ข้อคิดต่าง ๆ และสร้างกำลังใจให้แก่ศิษย์นับแต่เข้าศึกษาจนสามารถทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้อย่างสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณ คุณสุจินดา แสงชมภู ผู้แนะนำวิธีการเขียน และชี้แจงหลักการต่าง ๆ จนผู้เขียนเข้าใจชัดเจนถึงปัญหา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณครอบครัว สำหรับกำลังใจ การสนับสนุน การอบรมสั่งสอน และการเอาใจใส่ในทุก ๆ ด้าน จนทำให้ลูกสามารถมีวันนี้ได้

ขอขอบคุณ คุณโชติมา ทับทอง สำหรับหัวข้อวิทยานิพนธ์ รวมถึงคำแนะนำต่าง ๆ คุณกิตติคุณ เวียงคำ และเพื่อนร่วมรุ่นปริญญาโทสาขากฎหมายการค้าระหว่างประเทศทุกคนที่ร่วมฝ่าฟันอุปสรรค แบ่งปันความรู้ และคอยเป็นกำลังใจให้แก่กันและกัน ขอขอบคุณอดีตเพื่อนร่วมงาน และนักการทูตที่สถานเอกอัครราชทูตตุรกี รวมถึงเพื่อนมิตรสหายที่ผู้เขียนไม่อาจระลึกได้ครบถ้วน ทั้งหมดที่คอยถามไถ่และให้กำลังใจผู้เขียนเสมอมา

และในฐานะลูกแม่โดมผู้เขียนขอขอบพระคุณคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณาจารย์คณะนิติศาสตร์ทุกท่านที่เป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านกฎหมาย และประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เขียนนับแต่การศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสามารถสร้างประโยชน์ให้กับผู้อ่านไม่มากนักน้อย ผู้เขียนขอมอบความดีอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้แก่ ทุก ๆ ท่าน และหากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

นางสาวพรพัชร สাত্রพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 สมมุติฐานการศึกษา	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	6
1.5 วิธีการศึกษา	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 ลักษณะทั่วไปของระบบอาคารแสดมบีอีเล็กทรอนิกส์	7
2.1 ความหมาย ที่มา และเจตนารมณ์ของอาคารแสดมบีอีเล็กทรอนิกส์	7
2.1.1 ความหมายของธุรกรรมอีเล็กทรอนิกส์	7
2.1.2 ความหมาย และเจตนารมณ์ของอาคารแสดมบี	11
2.1.3 ความหมายของระบบอาคารแสดมบีอีเล็กทรอนิกส์	17
2.2 ลักษณะการให้บริการของระบบอาคารแสดมบีอีเล็กทรอนิกส์	22
2.3 ข้อดีของการใช้ระบบอาคารแสดมบีอีเล็กทรอนิกส์	24

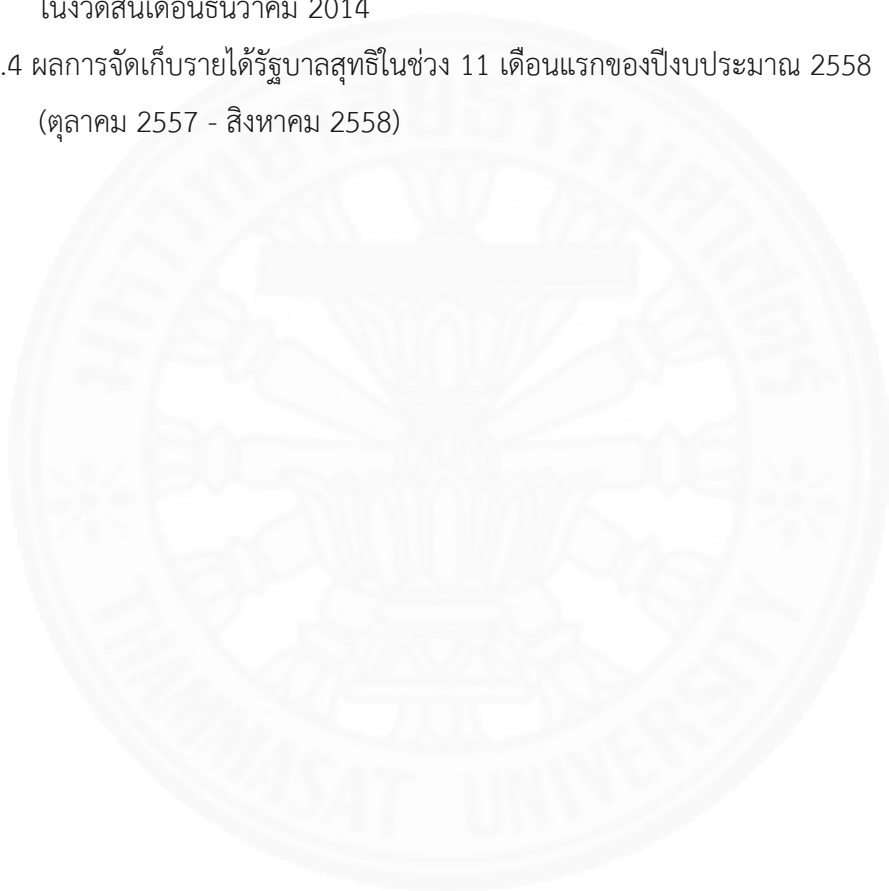
บทที่ 3 กฎหมายเกี่ยวกับแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ	26
3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากรแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์	26
3.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากรแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์	29
3.1.1.1 ผู้มีอำนาจจัดเก็บอากรแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์	30
3.1.1.2 ผู้ที่สามารถใช้บริการระบบอากรแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์	33
3.1.1.3 ฐานการจัดเก็บ และผู้มีหน้าที่เสียอากรแสดมปี	34
3.1.1.4 วิธีการจัดเก็บ	36
3.1.1.5 การปิดอากรแสดมปีล่าช้า	39
3.1.1.6 การตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง	41
3.1.1.7 การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยเจ้าพนักงานและการอุทธรณ์	42
3.1.1.8 การยกเลิกและการขอคืนอากรค่าอากรแสดมปี	45
3.1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์	47
3.1.2.1 การรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	49
3.1.2.2 การเก็บรักษาข้อมูล	50
3.1.2.3 การใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กับการทำธุรกรรมของภาครัฐ	51
3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากรแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์ของฮ่องกง	53
3.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากรแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์	56
3.2.1.1 ผู้มีอำนาจจัดเก็บอากรแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์	58
3.2.1.2 ผู้ที่สามารถใช้บริการระบบอากรแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์	58
3.2.1.3 ฐานการจัดเก็บ	59
3.2.1.4 วิธีการจัดเก็บ	62
3.2.1.5 การปิดอากรแสดมปีล่าช้า	68
3.2.1.6 การตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง	69
3.2.1.7 การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยเจ้าพนักงานและการอุทธรณ์	70
3.2.1.8 การยกเลิกและการขอคืนอากรค่าอากรแสดมปี	73
3.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์	74
3.2.2.1 การรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	76
3.2.2.2 การเก็บรักษาข้อมูล	77

3.2.2.3 การใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กับการทำธุรกรรมของภาครัฐ	79
3.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไอร์แลนด์	81
3.3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์	83
3.3.1.1 ผู้มีอำนาจจัดเก็บอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์	84
3.3.1.2 ผู้ที่สามารถใช้บริการระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์	85
3.3.1.3 ฐานการจัดเก็บ และผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์	87
3.3.1.4 วิธีการจัดเก็บ	89
3.3.1.5 การปิดอากรแสตมป์ล่าช้า	95
3.3.1.6 การตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง	97
3.3.1.7 การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยเจ้าพนักงานและการอุทธรณ์	98
3.3.1.8 การยกเลิกและการขอคืนอากรค่าอากรแสตมป์	100
3.3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์	100
3.3.2.1 การรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	101
3.3.2.2 การเก็บรักษาข้อมูล	102
3.3.2.3 การใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กับการทำธุรกรรมของภาครัฐ	104
บทที่ 4 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์ของประเทศไทย	105
4.1 การจัดเก็บอากรแสตมป์ของประเทศไทย	105
4.1.1 ประมวลรัษฎากร	105
4.1.1.1 ผู้มีอำนาจจัดเก็บอากรแสตมป์	106
4.1.1.2 ผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์	107
4.1.1.3 ฐานการจัดเก็บ และผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์	108
4.1.1.4 วิธีการจัดเก็บ	111
4.1.1.5 การปิดอากรแสตมป์ล่าช้า	113
4.1.1.6 การตรวจสอบความถูกต้องของอากรแสตมป์	114
4.1.1.7 การยกเลิกและการขอคืนอากรค่าอากรแสตมป์	116
4.1.2 กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	117
4.1.2.1 ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย	119

4.1.2.2	หลักความเท่าเทียมกันของกระต๊าย และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์	119
4.1.2.3	บทบัญญัติเรื่องอาการแสดมภ์	120
4.1.2.4	บทบัญญัติเรื่องการทำธุรกรรมทาลีเก็ทรอนิกส์ของภาครรัฐ	120
4.1.2.5	บทบัญญัติเรื่องสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	121
4.1.3	พระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครรัฐ พ.ศ. 2549	121
4.1.4	พระราชกฤษฎีกากว่าด้วยวิธีการแบบปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2553	125
4.2	ปัญหาข้อกฎหมายและบทวิเคราะห์หลักกฎหมายเกี่ยวกับการใช้ระบบอาการแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย	128
4.2.1	ปัญหาทางทฤษฎีจากการไม่มีกฎหมายรองรับ	129
4.2.1.1	คำนิยามตามประมวลรัษฎากร	129
4.2.1.2	การตีความ "เก็บเอกสารเป็นพยานหลักฐาน"	132
4.2.1.3	การตีความ "การชำระอาการแสดมภ์เป็นตัวเงิน"	135
4.2.2	ปัญหาในทางปฏิบัติของการจัดเก็บอาการแสดมภ์ในปัจจุบัน	136
4.2.2.1	ประเด็นเรื่องการค้าจำนวนอาการแสดมภ์ชำระอาการไม่ถูกต้อง	136
4.2.2.2	ประเด็นเรื่องขั้นตอนการจัดเก็บอาการ	137
4.2.2.3	ประเด็นเรื่องการทำลิเก็ทรอนิกส์อาการแสดมภ์	139
4.2.2.4	ประเด็นเรื่องการทำตรวจสอบความถูกต้องของอาการแสดมภ์	140
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	142
5.1	บทสรุป	142
5.2	ข้อเสนอแนะ	147
บรรณานุกรม		149
ประวัติผู้เขียน		155

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ปริมาณการจัดเก็บภาษีอากรของฮ่องกง	14
2.2 งบดุลทั้งหมดของปี 2014 ของประเทศสิงคโปร์	15
2.3 งบดุลของกระทรวงการคลัง ทั้งเกินดุล/(ขาดดุล) ของประเทศไอร์แลนด์ ในงวดสิ้นเดือนธันวาคม 2014	16
2.4 ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิในช่วง 11 เดือนแรกของปีงบประมาณ 2558 (ตุลาคม 2557 - สิงหาคม 2558)	16

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 2.1 อาคารแสดมภ์แบบปิดทับที่ใช้ในช่วง ค.ศ.1880 – 1931 ของประเทศนิวซีแลนด์	12
ภาพที่ 2.2 ตัวอย่างเอกสารรับรองอาคารแสดมภ์ของประเทศสิงคโปร์	21
ภาพที่ 4.1 อาคารแสดมภ์ในปัจจุบันของประเทศไทย	111
ภาพที่ 4.2 ตัวอย่างใบสลักหลังตราสารจากการชำระอาคารแสดมภ์	112

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่อดีต ในอดีตมนุษย์ติดต่อสื่อสารกันผ่านทาง การแสดงท่าทางกริยาการพูดคุยในลักษณะสื่อสารกับบุคคลที่อยู่เฉพาะหน้า หรือในระยะใกล้กัน ต่อมาเมื่อสังคมมนุษย์มีปริมาณมากขึ้น จึงมีการคิดค้นวิธีการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการสื่อสาร เกิดเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ จากการใช้โทรเลข เป็นไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของการพัฒนาระบบสื่อสาร ก็เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน ขยายขอบเขตในการติดต่อให้กว้างขวาง และสร้างการสื่อสารที่สามารถเชื่อถือได้ ผลของการพัฒนาจะทำให้แต่ละประเทศสามารถพัฒนาระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ อีกทั้งยังส่งเสริมการค้าขายทั้งในและต่างประเทศ การสื่อสารที่มีผลอย่างมากกับสังคมโลกในปัจจุบัน คือ การสื่อสารในรูปแบบของ “อิเล็กทรอนิกส์” โดยติดต่อผ่านทาง “ระบบอินเทอร์เน็ต (Internet)”

จากการใช้ “อินเทอร์เน็ต” เป็นช่องทางหลักของการสื่อสาร ส่งผลให้สามารถเรียกยุคสมัยปัจจุบันได้ว่าเป็น “โลกยุคโลกาภิวัตน์” ซึ่งเป็นโลกที่การติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศเจริญเติบโต และเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกันไม่ว่าจะอาศัยอยู่ ณ จุดใดในโลกก็สามารถติดต่อสื่อสารรับรู้ความสัมพันธ์ และได้รับผลกระทบจากการกระทำต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง การทำธุรกรรมในปัจจุบัน จึงถูกพัฒนาขึ้นมาให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องด้วยเหตุผลด้านการแข่งขันทางธุรกิจที่ต้องการความสะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย ส่งผลให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนทั้งรายใหญ่และรายย่อย รวมถึงภาครัฐ หันมาสนใจการทำธุรกรรมผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การซื้อขายสินค้า การทำธุรกรรมทางการเงิน การจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานรัฐ เป็นต้น แต่หน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบอย่างมากเป็นหน่วยงานภาคเอกชนพัฒนาระบบเพื่อส่งเสริม และพัฒนาธุรกิจของตน แต่การพัฒนาระบบของภาครัฐเพื่อให้รองรับการทำธุรกรรมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน หรือระหว่างภาครัฐด้วยกัน ในหลาย ๆ ประเทศกลับไม่ค่อยมีการพัฒนาให้ทันสมัย เนื่องด้วยการทำธุรกรรมของภาครัฐนอกจากมีไว้เพื่อการบริหารประเทศแล้ว ยังมีไว้เพื่ออำนวยความสะดวกและควบคุมการประกอบธุรกิจของภาคเอกชนในการทำการค้าระหว่างกันให้มากที่สุด ดังจะเห็นได้จากการที่ประเทศต่าง ๆ มีบทบัญญัติของกฎหมายในลักษณะให้นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ การไม่พัฒนาระบบของ

ภาครัฐจึงส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มระบบอย่างที่เหมาะสม¹ เมื่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เริ่มเป็นที่นิยมและสามารถส่งผลกระทบต่อการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศมากขึ้น การแก้ไขกฎหมายและพัฒนาร่างกฎหมายใหม่เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จึงเกิดขึ้นมากในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก เพื่อรองรับและอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรม รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย และยังทำให้การทำธุรกรรมกับต่างชาติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ปัจจุบันประเทศไทยก็รับเอาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการทำธุรกรรมแล้ว โดยปรากฏในพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ การกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ หรือในการดำเนินงานของรัฐตามที่กำหนด ได้แก่ คำขอ การอนุญาต การจดทะเบียน คำสั่งทางปกครอง การชำระเงิน การประกาศ นอกจากนี้กฎหมายยังให้อำนาจภาครัฐสามารถทำนิติสัมพันธ์ใด ๆ ตามกฎหมายกับหน่วยงานของรัฐ หรือกับภาคเอกชน โดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งย่อมจะเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ในช่วงเวลาปัจจุบันที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ง่าย จึงทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงบุคคลธรรมดาเริ่มมาทำธุรกรรมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นอีกในอนาคต ดังนั้นการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรองรับการทำธุรกรรมต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ

ในกระบวนการการทำธุรกรรมหนึ่ง ๆ ผู้ประกอบการต้องติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจำนวนมาก ในอดีตในยุคการทำธุรกรรมด้วยเอกสารหรือกระดาษ ผู้ประกอบการจำต้องเดินทางไปเข้าเพื่อติดต่อกับบริษัทต่าง ๆ หรือเข้าพบหน่วยงานราชการเพื่อยื่นคำร้องต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่ในปัจจุบันสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ และวิทยาการมือถือได้เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการขั้นตอนต่าง ๆ ขั้นตอนการติดต่อเหล่านั้นจึงถูกแทนที่ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ทั้งในส่วนของธุรกรรมที่ทำกับภาคเอกชน อาทิ การทำสัญญา การชำระราคา การติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ อาทิ การยื่นขอนำเข้า หรือส่งออกสินค้า หรือการยื่นชำระค่าศุลกากร ขั้นตอนเหล่านี้ในปัจจุบันผู้ประกอบการสามารถกระทำผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ทั้งสิ้น

---

¹ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, ทวีศักดิ์ กอนันตกุล และ สุรางคณา แก้วจำนงค์, คำอธิบายพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2545), น. 16.

ในประเทศไทยเริ่มใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์มาเป็นตัวช่วยสำหรับการจัดเก็บภาษีอากร เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการให้บริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับการพัฒนา ระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government) โดยจัดทำเป็นโครงการสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์ (E-Revenue) ในปี พ.ศ. 2544 ให้บริการยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม ผ่านช่องทางการชำระเงิน อิเล็กทรอนิกส์ (E-Payment) และต่อมาในปี พ.ศ. 2545 เริ่มให้บริการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงิน ได้บุคคลธรรมดา และเริ่มจัดเก็บภาษีประเภทอื่นในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้ครบวงจร จัดทำระบบ RD-Filing ให้บริการผ่านทางหน้าเว็บไซต์ของกรมสรรพากร และ RD Smart Tax ให้บริการผ่านทาง โปรแกรมในโทรศัพท์มือถือ มีสำนักบริหารการเสียภาษีเป็นสำนักงานที่รับผิดชอบการบริหารและการ ให้บริการผู้เสียภาษีทางอิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่การให้บริการข้อมูล การยื่นแบบแสดงรายการภาษีอากร การดาวน์โหลดแบบแสดงรายการภาษีหรือคำร้องขอต่าง ๆ การชำระภาษีอากร การออกใบรับรอง อิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันระบบจัดเก็บภาษีอากรทางอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสรรพากรรองรับการยื่น แบบแสดงรายการสำหรับผู้ชำระภาษี 4 ประเภท ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติ บุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีธุรกิจเฉพาะ² การชำระภาษีอากรผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์นี้เริ่มเป็นที่ นิยมและมีผู้ใช้บริการเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี แม้จะมีจำนวนผู้ใช้บริการไม่มากนักเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ ต้องชำระภาษีอากรทั้งหมด แต่ก็สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายให้แก่กรมสรรพากรได้เป็นจำนวนมาก ทั้ง ในส่วนของการจ้างบุคลากรมาเพื่อกรอกข้อมูล การตรวจสอบเอกสาร อีกทั้งยังลดปัญหาที่อาจเกิด จากการคำนวณมูลค่าภาษีที่ต้องเสียผิดพลาด และยังสะดวกแก่ผู้เสียภาษีอากรมากกว่าเนื่องจาก สามารถยื่นแบบแสดงรายการได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ ไม่จำเป็นต้องไปติดต่อที่ทำการสรรพากร เพื่อชำระภาษีอีกต่อไป

นอกจากภาษีทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวข้างต้น กรมสรรพากรยังกำกับดูแลเรื่องการ จัดเก็บภาษีอากรแสดมภ์ ซึ่งจัดเก็บจากตราสารที่อยู่ในบังคับของประมวลรัษฎากรว่าต้องมีการชำระ อากรแสดมภ์เพื่อให้ตราสารนั้น ๆ มีผลบังคับใช้ได้สมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นตราสารที่ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ว่าต้องมีการทำหลักฐานเป็นหนังสือถึงสามารถใช้บังคับได้เท่านั้น เช่น คำเสนอ คำสนอง การยกเลิกสัญญา เป็นต้น หากเป็นธุรกรรมที่ไม่มีกฎหมายบังคับให้ต้องทำ หลักฐานเป็นหนังสือแต่คู่กรณีได้จัดทำเป็นหนังสือ การทำธุรกรรมที่เข้าลักษณะดังกล่าวก็ต้องชำระ อากรแสดมภ์เช่นเดียวกัน ประเทศไทยในปัจจุบันจะมีการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกรรม

² กรมสรรพากร, “บริการยื่นแบบและชำระภาษี,” สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2557, http://rdserver.rd.go.th/publish/sub_index.php?page=01

ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางแล้ว แต่แนวคิดเรื่องการใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ในธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กลับยังไม่ปรากฏในกฎหมายอย่างชัดเจน จึงทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสมบูรณ์ตามความเหมาะสมและตามวัตถุประสงค์หลักของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งคือความสะดวก รวดเร็ว และประหยัดต้นทุนในการทำธุรกรรม กล่าวคือเมื่อมีการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หากธุรกรรมดังกล่าวเป็นธุรกรรมที่กฎหมายกำหนดว่าต้องทำเป็นหนังสือ และจะต้องปิดตราอากรแสตมป์ เช่น หนังสือมอบอำนาจอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นตราสารประเภทที่ต้องปิดอากรแสตมป์ตามข้อ 7 ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์ หรือใบรับของอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นตราสารประเภทที่ต้องปิดอากรแสตมป์ตามข้อ 16 ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์ แนวปฏิบัติในปัจจุบันในกรณีที่เกี่ยวข้องเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และเป็นตราสารที่ต้องปิดอากรแสตมป์ตามข้อกำหนดของประมวลรัษฎากร ผู้มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์ตามที่กฎหมายกำหนดจะต้องจัดเตรียมเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด และไปซื้ออากรแสตมป์ที่กรมสรรพากร สำนักงานสาขาของกรมสรรพากร หรือกับเจ้าพนักงานสรรพากร ณ สถานที่ที่กรมสรรพากรกำหนด เพื่อนำอากรแสตมป์มาปิดทับบนเอกสารและขีดฆ่า หรือในกรณีที่ชำระเป็นตัวเงิน ผู้มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์ต้องจัดเตรียมเอกสารไปยื่นให้หน่วยงานต่างๆที่กำหนดให้มีอำนาจจัดเก็บอากรแสตมป์จากผู้มาติดต่อและให้หน่วยงานรวบรวมนำส่งกับกรมสรรพากร เช่น ในกรณีของการโอนที่ดิน เป็นต้น ภายหลังจากชำระอากรแสตมป์ ผู้มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์ต้องนำไปเสริมรับเงินที่ได้จากการชำระอากรแสตมป์มาปิดแนบไปกับตราสาร จากขั้นตอนดังกล่าวส่งผลให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถกระทำได้ครบวงจร เกิดปัญหาความคลั่งในการทำธุรกรรม ส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์สำคัญของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ และยังเป็น การสร้างภาระให้แก่ผู้ประกอบการเกินสมควรอีกด้วย

เมื่อข้อกำหนดเรื่องของอากรแสตมป์ของประเทศไทยยังไม่มีการพัฒนาให้เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์เช่นเดียวกับขั้นตอนอื่นของการทำธุรกรรม จึงเกิดปัญหาว่าหากเป็นตราสารที่ต้องมีการชำระอากรแสตมป์ตามกฎหมายไทยและมีสถานะเป็นตราสารอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ผลจะเป็นอย่างไร การจัดทำสิ่งพิมพ์ออกของเอกสารที่อยู่ในบังคับต้องปิดอากรแสตมป์ แล้วปิดอากรแสตมป์โดยวิธีการปิดแสตมป์ดุน แสตมป์ปิดทับ หรือชำระอากรแสตมป์เป็นตัวเงินนั้น ผลจะเป็นอย่างไร เอกสารดังกล่าวจะถือเป็นต้นฉบับเอกสารได้หรือไม่ ประเด็นดังกล่าวยังไม่มีมีการกำหนดผลที่แน่นอน เนื่องจากมูลค่าอากรแสตมป์ที่ต้องชำระสำหรับต้นฉบับที่เป็นตราสารกับสำเนาของตราสารมีราคาไม่เท่ากัน ทั้งนี้ทางออกในการแก้ปัญหาดังกล่าวอาจทำได้โดยการนำระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Stamp Duty) มาใช้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการไม่ต้องพิมพ์เอกสารมาเพื่อติดต่อขอชำระอากรแสตมป์ ณ สำนักงานที่ที่กรมสรรพากรกำหนด และทำให้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

เป็นไปได้อย่างสมบูรณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอีกทั้งยังทำให้ผู้ที่มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์มีความประสงค์จะชำระอากรแสตมป์มากขึ้น แก้ไขปัญหาที่อาจเกิดจากการคำนวณค่าอากรแสตมป์ที่ต้องปิดผิดพลาด ดังนั้นหากระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์จึงมีความสำคัญและควรนำมาพิจารณาเพื่อการนำมาใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์เป็นระบบที่มีประโยชน์ ประเทศไทยควรพิจารณาการนำระบบดังกล่าวมาใช้เพื่อให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อุปสรรคสำหรับประเทศไทยในการใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ กรมสรรพากรมีความพร้อมมากพอที่จะพัฒนาระบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้สามารถรองรับเรื่องของอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้ หากแต่กฎหมายไทยในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการชำระอากรแสตมป์ยังมีข้อบกพร่องบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในเรื่องของอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และเป็นประโยชน์สูงสุดในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความหมายและลักษณะทั่วไป หลักการ โครงสร้างของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์
2. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์
3. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาของกฎหมายอากรแสตมป์ของประเทศไทย
4. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยในปัจจุบันอันเนื่องมาจากการไม่มีระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์
5. เพื่อวิเคราะห์ถึงความจำเป็น และความเหมาะสมในการนำระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในประเทศไทยเพื่อประโยชน์ทางการค้าและการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศไทย

1.3 สมมุติฐานการศึกษา

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการนำเอาระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในประเทศไทย เนื่องจากประมวลกฎหมายรัษฎากรบัญญัติขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายไว้ หากแต่ขอบเขตการบังคับใช้และการให้คำนิยามนั้นไม่ได้กำหนดครอบคลุมไปถึงเรื่องของการปิดอากร

แสดมภ์บนเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือการใช้ระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ จึงเกิดปัญหาความล้าสมัยของกฎหมาย และเกิดปัญหาว่าสามารถนำเอาระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับในประเทศไทยได้หรือไม่

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งเน้นศึกษาการจัดเก็บอาคารแสดมภ์โดยใช้อาคารแสดมภ์แบบปิดทับ แสดมภ์ดุน และชำระอาคารแสดมภ์เป็นตัวเงินกับระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาถึงประเด็นปัญหาที่เกิดกับระบบอาคารแสดมภ์ในปัจจุบัน รวมถึงการจัดเก็บภาษีประเภทอื่นของประเทศไทยที่สามารถนำมาปรับใช้กับระบบการจัดเก็บอาคารแสดมภ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาจากกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ และวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายในเรื่องดังกล่าวที่ใช้บังคับในประเทศไทย

1.5 วิธีการศึกษา

ทำการศึกษาโดยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาจากบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย และกฎหมายของต่างประเทศ และศึกษาจากหนังสือคำบรรยายกฎหมาย เอกสารทางวิชาการ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความหมายและลักษณะทั่วไป หลักการ โครงสร้างของระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์
2. ทำให้ทราบถึงหลักกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาของกฎหมายอาคารแสดมภ์ของประเทศไทย
4. ทำให้ทราบถึงปัญหาในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยในปัจจุบันอันเนื่องมาจากการไม่มีระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์

บทที่ 2

ลักษณะทั่วไปของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

ในบทนี้ผู้เขียนจะขอกล่าวถึง ความหมายและลักษณะโดยทั่วไปของธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ความหมายของอากรแสตมป์ ความสำคัญของอากรแสตมป์ และลักษณะทั่วไปของอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากไม่มีแนวปฏิบัติหรือข้อกำหนดระหว่างประเทศกำหนดถึงรายละเอียดในเรื่องอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้เขียนจึงอ้างอิงจากกฎหมายและข้อกำหนดของประเทศต่าง ๆ ที่มีการใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในกลุ่มประเทศที่เริ่มใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ไม่นานและประเทศที่ใช้อากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มานานแล้ว

2.1 ความหมาย ที่มา และเจตนารมณ์ของอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

อากรแสตมป์เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในหลายประเทศ ใช้เพื่อสร้างรายได้ให้แก่รัฐบาล ในส่วนนี้ผู้เขียนจะขออธิบายถึง การให้ความหมายของอากรแสตมป์ การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของแต่ละประเทศ ซึ่งแม้จะมีลักษณะและหลักเกณฑ์ที่ใกล้เคียงกัน แต่ก็บัญญัติรายละเอียดไว้แตกต่างกัน กล่าวคือกฎหมายดังกล่าวถูกบัญญัติขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรม การจัดเก็บ และการตรวจสอบ

2.1.1 ความหมายของธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

การให้ความหมายของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายไทย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 กำหนดความหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยสรุปดังนี้¹

---

¹ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาตรา 4
ในพระราชบัญญัตินี้

"ธุรกรรม" หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ หรือในการดำเนินงานของรัฐตามที่กำหนด ใน หมวด 4

“ธุรกรรม” (Transaction) หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรม ในทางแพ่งและพาณิชย์ เช่น การทำสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน การทำสัญญาจ้างทำของ การทำสัญญา กู้ยืมเงิน และครอบคลุมคดีทางแพ่งทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นคดีละเมิด หนี้ รวมถึงเรื่องพยานหลักฐานใน คดีแพ่ง หรือการดำเนินงานของรัฐตามที่กำหนด ได้แก่ คำขอ การอนุญาต การจดทะเบียน คำสั่งทาง ปกครอง การชำระเงิน การประกาศหรือการดำเนินการใด ๆ ตามกฎหมายกับหน่วยงานของรัฐหรือ โดยหน่วยงานของรัฐ ฯลฯ ยกเว้นแต่เป็นธุรกรรมที่มีการกำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกามีให้นำ กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับ ได้แก่ ธุรกรรมเกี่ยวกับครอบครัวและธุรกรรม เกี่ยวกับมรดก²

“ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” หมายถึง ข้อมูลที่สร้าง ส่ง รับ หรือเก็บรักษาด้วยวิธีการ ทางอิเล็กทรอนิกส์ วิธีการทางแสง หรือวิธีการทำนองเดียวกัน รวมถึงวิธีแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่าง คอมพิวเตอร์ด้วยกัน โดยใช้มาตรฐานที่คู่กรณีตกลงกันไว้ล่วงหน้า (EDI) การใช้ไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ โทรเลข เทล็กซ์ และ Telecopy³

“ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ธุรกรรมที่กระทำขึ้นโดยใช้วิธีการ ทางอิเล็กทรอนิกส์ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน วิธีการทางแสง วิธีการ ทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีต่าง ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน

กล่าวโดยสรุป ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จึงหมายถึงธุรกรรมที่มีการส่งข้อความ ซึ่งเป็นการกระทำใด ๆ ในทางแพ่งและพาณิชย์ ระหว่างหน่วยธุรกิจตลอดจนองค์กรเอกชนและ องค์กรของรัฐ นอกจากการส่งข้อความแล้ว ยังรวมถึงพัฒนาการทางเทคโนโลยีลักษณะอื่น ๆ ที่ คล้ายคลึงกันในอนาคตด้วย การกระทำดังกล่าวก็เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ การค้า การบริการ และ

“อิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่น แม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทาง แสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีต่าง ๆ เช่นว่านั้น

“ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ธุรกรรมที่กระทำขึ้นโดยใช้วิธีการทาง อิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด หรือแต่บางส่วน ...

² พระราชกฤษฎีกากำหนดประเภทธุรกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ที่ยกเว้นมิให้นำ กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับ พ.ศ. ๒๕๔๙

³ พินัย ณ นคร, “กฎหมายว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์,” บทบัญญัติ, เล่มที่ 56, ตอนที่ 2 (มิถุนายน 2543): 5.

การติดต่อกับราชการ เช่น การทำสัญญาซื้อ-ขาย การโอนเงินด้วยระบบอัตโนมัติผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การรับส่งข้อมูลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น⁴

หากจำแนกการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ออกตามลักษณะการทำธุรกรรมและคู่กรณีในการทำธุรกรรม การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในเชิงพาณิชย์ (Electronic commerce) เพื่อผลประโยชน์ทางการค้า และ การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการบริการของภาครัฐ (Electronic government) ซึ่งเป็นส่วนของการให้บริการ โดยสามารถให้คำนิยามและแบ่งเป็นลักษณะย่อย ๆ ได้ดังต่อไปนี้

การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในเชิงพาณิชย์ (E-commerce) สามารถสรุปคำนิยามได้ว่า หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางธุรกิจ หรือ การค้าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์⁵ โดยแบ่งออกได้เป็นลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้⁶

---

⁴ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, ทวีศักดิ์ กอนันตกุล และ สุรางคณา แก้วจางค์, คำอธิบายพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2545), น. 16.

⁵ “พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คือ การดำเนินธุรกิจโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์” (ศูนย์พัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์)

“พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คือ การผลิต การกระจาย การตลาด การขาย หรือการขนส่งผลิตภัณฑ์และบริการโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์” (WTO, 1998)

“พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คือ ธุรกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเชิงพาณิชย์ ทั้งในระดับองค์กรและส่วนบุคคล บนพื้นฐานของ การประมวลและการส่งข้อมูลดิจิทัลที่มีทั้งข้อความเสียง และภาพ” (OECD, 1997) ดู ศูนย์พัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไทย, “ความรู้เบื้องต้น e-commerce,” สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2557, <http://www.ecommerce.or.th/?p=1>

⁶ สมาคมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไทย, “ความรู้เบื้องต้น E-Commerce,” สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2557, <http://www.thaiecommerce.org/index.php?lay=show&ac=article&id=538636758&Ntype=6>

1. การทำธุรกรรมระหว่างธุรกิจกับธุรกิจ Business-to-Business (B2B) เป็นการติดต่อระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการค้าขาย ผลิตวัตถุดิบ ส่งออก และนำเข้าสินค้าในลักษณะของห่วงโซ่การผลิต (Supply Chain) หรือในฐานะของผู้ค้าปลีก (Distributor)

2. การทำธุรกรรมระหว่างธุรกิจกับผู้บริโภค Business-to-Consumer (B2C) เป็นลักษณะเดียวกับการซื้อขายสินค้าหรือบริการตามปกติระหว่างผู้ผลิตและผู้ซื้อโดยตรง แต่ใช้วิธีการติดต่อผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่งผลเป็นการขยายตลาดทางการค้าสำหรับผู้ผลิตสินค้า อำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภค และเป็นช่องทางที่ผู้ผลิตขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถถกฉวยเป็นโอกาสในการต่อสู้กับบริษัทขนาดใหญ่ได้

3. การทำธุรกรรมระหว่างผู้บริโภคกับผู้บริโภค Consumer-to-Consumer (C2C) เป็นการติดต่อกันเองระหว่างผู้บริโภค 2 ฝ่าย อาจเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ในกลุ่มผู้บริโภคที่บริโภคสินค้าชนิด หรือลักษณะเดียวกัน หรือเพื่อขายสินค้ามือ 2

4. การทำธุรกรรมระหว่างผู้ประกอบการกับภาครัฐ Business-to-Government (B2G) โดยมากมักใช้สำหรับการจัดซื้อจัดจ้างหรือการประมูลของภาครัฐ ในประเทศที่มีความก้าวหน้าด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แล้ว รัฐบาลมักกระทำการต่าง ๆ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นส่วนใหญ่เพื่อความสะดวก ตลอดจนสามารถตรวจสอบได้ง่ายยิ่งขึ้น

การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการบริการของภาครัฐ (Electronic government) สามารถสรุปคำนิยามได้ว่า หมายถึง วิธีการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่เพื่อเพิ่มความสามารถในการดำเนินงานให้แก่ภาครัฐ เพิ่มการเข้าถึงบริการของภาครัฐ เสริมสร้างความโปร่งใสในการทำงาน และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหนึ่งแนวคิดสำคัญที่ใช้กับการบริการของภาครัฐรูปแบบใหม่ เป็นการปรับปรุงบริการภาครัฐโดยนำแนวคิดการให้ความสำคัญกับลูกค้าหรือประชาชนผู้มารับบริการมาใช้ (Customer Driven) โดยนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือ การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการบริการของภาครัฐสามารถแบ่งออกได้เป็นประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้⁷

---

⁷ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, “E-government,” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2557, <http://61.19.54.141/itc/ggoverment.html> และ วิไลภรณ์ ศรีไพศาล, “ระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในสหรัฐอเมริกา,” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2557, http://www.mahadthai.com/html/detailegov_links7.html

1. ระหว่างภาครัฐกับประชาชน Government-to-Citizen (G2C) เป็นช่องทางในการให้บริการประชาชนของภาครัฐเชื่อมต่อกับประชาชนโดยตรงผ่านระบบสารสนเทศของรัฐ เช่น การชำระภาษี การจดทะเบียน การรับฟังความเห็นของประชาชน การค้นหาข้อมูลของรัฐที่ดำเนินการและให้บริการข้อมูลผ่านเว็บไซต์ ฯลฯ โดยที่การดำเนินการต่าง ๆ นั้นจะต้องเป็นการทำงานแบบ Online และ Real Time มีการรับรองและการโต้ตอบที่มีปฏิสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มความสามารถของประชาชนในการเข้าถึงบริการของภาครัฐ

2. ระหว่างภาครัฐกับเอกชน Government-to-Business (G2B) รัฐบาลอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมให้แก่ภาครัฐ กับเอกชน โดยรัฐบาลอำนวยความสะดวกต่อภาคธุรกิจ และอุตสาหกรรมให้สามารถแข่งขันกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม เช่น การเผยแพร่ข้อมูลโอกาสทางธุรกิจ การจดทะเบียนทางการค้า การลงทุน และการส่งเสริมการลงทุน การจัดซื้อจัดจ้าง ภาษี เครื่องหมายการค้า/สิทธิบัตร ฯลฯ

3. ระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ (Government-to-Government) รูปแบบการทำงานของภาครัฐที่ใช้วิธีการติดต่อสื่อสารกันทางระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือการให้บริการระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกัน โดยใช้วิธีเชื่อมต่อเครือข่ายเพื่อประโยชน์ในการทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน และสร้างความคล่องตัวในการปฏิบัติงานของรัฐบาล เชื่อมโยงระบบกับรัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เกิดเป็นระบบงาน Back Office ต่าง ๆ เช่น ระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ระบบบัญชี ระบบการเงิน ระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ ระบบตรวจสอบ ระบบรายชื่อผู้กระทำผิดคดีอาญาระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับอัตราการออมทรัพย์ เกี่ยวกับงานรัฐบาล ฯลฯ

4. ระหว่างภาครัฐกับพนักงานของรัฐ Government-to-Employee (G2E) เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานของพนักงานของรัฐ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น จึงเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ สร้างระบบต่าง ๆ เช่น ระบบสวัสดิการ ระบบการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ข้อบังคับในการปฏิบัติราชการ ระบบการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ฯลฯ

2.1.2 ความหมาย และเจตนารมณ์ของอากรแสตมป์

อากรแสตมป์ คือ ภาษีอากรประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นจากบุคคลที่ได้รับผลประโยชน์จากการค้า การประกอบธุรกิจ และการทำนิติกรรมระหว่างบุคคล ที่ทำขึ้นในรูปแบบของ

ตราสาร อากรแสตมป์ถูกใช้อย่างแพร่หลายในประเทศต่างๆ อาทิ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศออสเตรเลีย หรือแม้แต่บางรัฐในสหรัฐอเมริกา⁸ เอกสารที่ต้องปิดอากรแสตมป์ เช่น เอกสารทางการเงินต่าง ๆ บิลออฟเลดิงหนังสือมอบอำนาจ สัญญาเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ สัญญากู้ยืมเงิน สัญญาจ้างทำของ สิทธิบัตร หุ่น และอื่น ๆ อากรแสตมป์จะถูกปิดไว้บนตราสาร หรือออกเป็นเอกสารเพื่อใช้แนบกับตราสารเพื่อแสดงให้เห็นว่าเอกสารเหล่านั้นได้ชำระอากรแสตมป์แล้ว และเป็นตราสารมีผลบังคับใช้ได้ ตามกฎหมายกฎหมาย เช่นเดียวกับการจัดเก็บภาษีอากรประเภทอื่น อากรแสตมป์มีวัตถุประสงค์เพื่อทำรายได้ให้แก่รัฐ หากธุรกรรมที่สร้างขึ้นเป็นธุรกรรมที่กฎหมายกำหนดว่าต้องมีการทำตราสารเป็นหนังสือและต้องปิดอากรแสตมป์ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราอากรแสตมป์ ผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์ตามที่กฎหมายกำหนด ต้องดำเนินการชำระค่าอากรแสตมป์ให้ครบถ้วน มิฉะนั้นตราสารนั้น ๆ จะไม่สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในทางแพ่งได้ อีกทั้งยังห้ามเจ้าพนักงานของรัฐลงนามรับรู้ ยอมให้ทำ หรือบันทึกสิ่งใด ๆ ในตราสารนั้น ๆ จนกว่าจะมีการเสียอากรแสตมป์ครบถ้วน

ภาพที่ 2.1 อากรแสตมป์แบบปิดทับที่ใช้ในช่วง ค.ศ.1880 – 1931 ของประเทศนิวซีแลนด์⁹

นักประวัติศาสตร์ส่วนมากมีความเข้าใจตรงกันว่าอากรแสตมป์มีต้นกำเนิดในประเทศเนเธอร์แลนด์หรือฮอลแลนด์ ในปี พ.ศ. 2167¹⁰ แต่มีอีกส่วนหนึ่งที่มีความเข้าใจกันว่ามี

⁸ Investopedia, “Stamp Duty,” Accessed 1 November, 2014, <http://www.investopedia.com/terms/s/stampduty.asp>

⁹ Wikipedia, “Revenue stamps of New Zealand,” Accessed 1 November, 2014, https://en.wikipedia.org/wiki/Revenue_stamps_of_New_Zealand

กำเนิดมาจากประเทศสเปน และได้รับการพัฒนาจนเป็นที่นิยมโดยประเทศฮอลันดาในปี ค.ศ. 2163¹¹ อากรแสตมป์เกิดจากการพัฒนาระบบการเก็บภาษีแบบใหม่ กำหนดให้การออกเอกสารทางกฎหมาย ส่วนมากต้องทำลงบนกระดาษที่ปิดอากรแสตมป์ เช่น เช็ค ใบเสร็จ ทะเบียนสมรส หรือทะเบียนรถ และอื่น ๆ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ว่าตราสารนั้น ๆ มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายเพราะได้ชำระอากรแสตมป์ อย่างถูกต้องแล้ว ภายหลังการพัฒนาโดยฮอลแลนด์อากรแสตมป์จึงเป็นที่นิยมมากขึ้นและถูกนำไปใช้ใน ประเทศต่าง ๆ ทั้งยุโรป และเอเชีย¹² เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศสในปี พ.ศ. 2194 ราชอาณาจักร เดนมาร์กในปี พ.ศ. 2200 ราชอาณาจักรบราซิลในปี พ.ศ. 2225 ประเทศอังกฤษในปี พ.ศ. 2237 ฯลฯ อากรแสตมป์มีหลักการจัดเก็บที่คล้ายกันในทุกประเทศ แตกต่างตรงการกำหนดรายละเอียดซึ่ง จะกำหนดแตกต่างกันไป ตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ เช่น วิธีการจัดเก็บ อัตราที่จัดเก็บ หรือ ประเภทของตราสารที่จัดเก็บอากรแสตมป์

สำหรับอากรแสตมป์ในประเทศไทยนั้น มีการจัดเก็บอากรแสตมป์ครั้งแรกตาม พระราชบัญญัติอากรแสตมป์ พ.ศ. ๒๔๗๔¹³ เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยได้รับ ผลกระทบจากสงคราม และประสบภาวะปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เกิดภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลจึงต้อง ใช้มาตรการทางภาษีอากรเพื่อหารายได้ โดยการกำหนดภาษีลักษณะใหม่ ๆ ขึ้นมารวมถึงอากร แสตมป์ เนื่องจากการดำเนินธุรกิจการค้า รวมทั้งการทำนิติกรรมระหว่างบุคคลนั้น ล้วนเกี่ยวข้องกับ ตราสาร และมีตราสารเป็นส่วนประกอบ ไม่ว่าจะด้วยการบังคับของกฎหมาย หรือโดยความสมัคร ใจของคู่กรณี ดังนั้น อากรแสตมป์จึงเป็นภาษีที่สามารถหารายได้ให้แก่รัฐได้ง่าย ค่าใช้จ่ายในการ จัดเก็บไม่สูงมาก การจัดเก็บในช่วงแรกนั้นมีอัตราจัดเก็บ 2 ชนิด คืออัตรากาเก็บแบบตายตัว เช่น

¹⁰ Stephen Dowell, History of Taxation and Taxes in England, 3rd edition, (London, New York : Longmans, Green, 1888) p. 286

¹¹ Wikipedia, "Stamp duty," Accessed 1 November, 2014, https://en.wikipedia.org/wiki/Stamp_duty

¹² สุเมธ ศิริคุณโชติ, อากรแสตมป์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2550) น.1

¹³ โกเมนทร์ สืบวิเศษ, คำบรรยายวิชาภาษีอากรว่าด้วยอากรแสตมป์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสาสน์, 2522), น. 1-2

เช็ค หรือใบรับเงิน และอัตราการเก็บแบบชนิดที่กำหนดตามจำนวนเงินในเอกสาร เช่น เอกสารสัญญาต่าง ๆ

เนื่องจากอากรแสตมป์เป็นภาษีที่จัดเก็บง่ายและมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อยกว่าการเก็บภาษีอากรประเภทอื่น ประเทศหลาย ๆ ประเทศจึงเห็นความสำคัญของอากรแสตมป์และพัฒนากฎหมายอากรแสตมป์ให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อให้สามารถจัดเก็บอากรในส่วนนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดประเภทของตราสารที่ต้องชำระอากรแสตมป์ให้มีหลายประเภท กำหนดบทลงโทษในกรณีไม่ชำระอากรแสตมป์ และกำหนดวิธีการจัดเก็บค่าอากรแสตมป์ที่สะดวกแก่ผู้ยื่นขอชำระอากรแสตมป์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการซึ่งจะส่งผลให้สามารถจัดเก็บได้ง่ายขึ้นและหลีกเลี่ยงไม่ชำระอากรแสตมป์น้อยลง เมื่อเปรียบเทียบเป็นอัตราส่วนกันแล้วปริมาณการจัดเก็บอากรแสตมป์ของหลายประเทศ จะพบว่าในต่างประเทศสามารถจัดเก็บอากรแสตมป์สูงกว่าประเทศไทยมาก กล่าวคือ ปริมาณการจัดเก็บอากรแสตมป์ในประเทศไทยมีเพียง 0.67% ซึ่งน้อยกว่าประเทศอื่น ๆ เช่น ฮองกงมีปริมาณมากถึง 26.4% ประเทศสิงคโปร์มีปริมาณถึง 4.7% หรือไอร์แลนด์มีปริมาณถึง 4.08% ทั้งนี้เป็นเพราะประเภทของตราสารที่จัดเก็บอากรแสตมป์แตกต่างกับประเทศไทย และกำหนดกระบวนการจัดเก็บที่แตกต่าง แต่มีประสิทธิภาพมากกว่าประเทศไทย

*HK\$ billion

Stamp duties	39.3	0.264
Profits tax	8.9	0.06
General rates	8.2	0.055
Salaries tax	6.7	0.045
Other operating revenue(2)	49.8	0.334
Operating revenue	112.9	0.757
Land premium(4)	33.7	22.60%
Other capital revenue(5)	2.5	1.70%
Capital revenue	36.3	24.40%
Government revenue	149.1	100%

ตารางที่ 2.1 ปริมาณการจัดเก็บภาษีอากรของฮองกง 1 เมษายน 2557 – 30 กันยายน 2557

ดัดแปลงจาก : Research Office Legislative Council Secretariat, "Fact Sheet : Major sources of government revenue FS03/14-15," Accessed 1 November, 2014, <http://www.legco.gov.hk/research-publications/english/1415fs03-major-sources-of-government-revenue-20150907-e.pdf>

* \$billion

Corporate Income Tax	13.46	21.9 %
Personal Income Tax	8.94	14.5 %
Withholding Tax	1.12	1.82 %
Statutory Boards' Contributions	0.52	0.84 %
Assets Taxes	4.41	7.18 %
Customs and Excise Taxes	2.45	3.99 %
Goods and Services Tax	10.11	16.47 %
Motor Vehicle Taxes	1.81	2.95 %
Vehicle Quota Premiums	3.67	5.98 %
Betting Taxes	2.62	4.27 %
Stamp Duty	2.79	4.54 %
Other Taxes, Fees Charge and others	9.15	14.91 %
Operating Revenue	61.35	100%

ตารางที่ 2.2 งบดุลทั้งหมดของปี 2014 ของประเทศสิงคโปร์

ดัดแปลงจาก : Ministry of Finance, "Analysis Revenue and Expenditure Finance year 2014," Accessed 3 January, 2015, http://www.singaporebudget.gov.sg/budget_2014/RevenueandExpenditure.aspx

* €000,000

Excise Duty	4991.14	12.09%
Capital Gains Tax	561.16	1.35%
Capital Acquisitions Tax	356.77	0.86%
Stamps	1686.52	4.08%
Income Tax	17157.46	41.56%
Corporation Tax	4614.46	11.17%
Value Added Tax	11152.92	27.06%
Training and Employment Levy	0.46	0.00%
Local Property Tax	491.35	1.90%
Total	41282.02	100.00%

ตารางที่ 2.3 งบดุลของกระทรวงการคลัง ทั้งเกินดุล/(ขาดดุล) ของประเทศไอร์แลนด์ ในงวดสิ้นเดือนธันวาคม 2014
ดัดแปลงจาก : “Finance Accounts : Audited Financial Statements of the Exchequer For the
Financial Year 1st January 2014 to 31st December 2014 Presented to both Houses of the
Oireachtas pursuant to Section 4 of the Comptroller and Auditor General (Amendment) Act,
1993,” Accessed 3 January, 2015, <http://finance.gov.ie/sites/default/files/FINANCE%20ACCOUNTS%202014%20Final.pdf>

สำหรับประเทศไทยผลการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลโดยมาก มาจากภาษีของ
กรมสรรพากรผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลในช่วง 11 เดือนแรกของปีงบประมาณ ซึ่งในปี 2558¹⁴ มี
ผลการจัดเก็บสูงถึง 1,541,898 ล้านบาท ในขณะที่ปริมาณการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพสามิตมี
ปริมาณเพียง 403,935 ล้านบาท และของกรมศุลกากรมีปริมาณเพียง 105,976 ล้านบาท เมื่อ
เปรียบเทียบรายได้ของรัฐบาลจากทั้งสามทางแล้วจะเห็นว่ารายได้ของรัฐบาลที่ได้จากการจัดเก็บภาษีของ
กรมสรรพากร เป็นรายได้หลักของประเทศ

*ล้านบาท

	ปริมาณการจัดเก็บ	คิดเป็น %
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	649,619	42.13%
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	465,679	30.20%
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	280,751	18.20%
ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม	83,522	5.41%
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	49,541	3.21%
อากรแสตมป์	12,433	0.80%
รายได้อื่น	353	0.02%

ตารางที่ 2.4 ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิในช่วง 11 เดือนแรกของปีงบประมาณ 2558 (ตุลาคม 2557 -
สิงหาคม 2558)

ดัดแปลงจาก : กลุ่มสารนิเทศการคลัง, ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิในช่วง 11 เดือนแรกของปีงบประมาณ
2558, ข่าวกระทรวงการคลัง, ฉบับที่ 80/2558, น. 6

¹⁴ กลุ่มสารนิเทศการคลัง, “ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิในช่วง 11 เดือนแรกของ
ปีงบประมาณ 2558,” ข่าวกระทรวงการคลัง, ฉบับที่ 80/2558, น.1

เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วปริมาณเงินได้ที่ได้รับจากการจัดเก็บอากรแสตมป์มีปริมาณการจัดเก็บไม่มากเมื่อเทียบกับภาษีในรูปแบบอื่น แต่ถึงแม้จะเป็นปริมาณไม่มากก็สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศพอควร เพราะนอกจากอากรแสตมป์เป็นภาษีที่ใช้งบประมาณในการจัดเก็บน้อย โดยไม่จำเป็นต้องมีเจ้าพนักงานมาควบคุมจำนวนมากแล้ว กฎหมายยังกำหนดบังคับให้ต้องชำระอากรแสตมป์โดยให้ตราสารบางประเภทที่กฎหมายกำหนดต้องชำระอากรแสตมป์ มิเช่นนั้นจะไม่สามารถใช้อ้างอิงเป็นพยานหลักฐานได้ และมีบทลงโทษแก่ผู้ที่มีหน้าที่ชำระแต่หลบเลี่ยงไม่ชำระ เมื่อประเทศไทยเริ่มเปิดการค้าระหว่างประเทศ และการค้าขายระหว่างประเทศมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ธุรกรรมที่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์มีปริมาณมากขึ้น ทำให้มีแนวโน้มที่จะสามารถจัดเก็บอากรแสตมป์ได้มากขึ้นอีกด้วย ดังนั้นหากปรับปรุงระบบให้เหมาะสม อากรแสตมป์จะสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศได้มากและเป็นหนึ่งในรายได้ของรัฐที่เหมาะสมเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ

2.1.3 ความหมายของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

ระบบการส่งบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Service Delivery หรือ EDS) คือ การที่รัฐอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนโดยให้บริการภาครัฐผ่านอินเทอร์เน็ต หรือกระบวนการอื่นทางอิเล็กทรอนิกส์¹⁵ ซึ่งในส่วนนี้อาจเป็นได้ทั้งในรูปของการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือการให้ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากระบบการส่งบริการทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถช่วยหน่วยงานของรัฐประหยัดค่าใช้จ่าย และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะมาติดต่อราชการ

ในส่วนของความหมาย เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีการนำอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ ผู้เขียนจึงต้องอ้างอิงข้อมูลเกี่ยวกับความหมายอากรแสตมป์

¹⁵ The Information Technology Act, 2000 (21 of 2000); Article 2.

“Electronic Service Delivery” means the delivery of public services in the form of receipt of forms and applications, issue or grant of any license, permit, certificate, sanction or approval and the receipt or payment of money by electronic means following the procedure prescribed hereunder ....”

and Wikipedia, “Electronic services delivery,” Accessed 5 January, 2014, https://en.wikipedia.org/wiki/Electronic_services_delivery

อิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศทั้งในส่วนของประเทศที่เพิ่งเริ่มมีการใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ และประเทศที่ใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มานานแล้ว

ประเทศอินเดียให้คำจำกัดความว่า “ประทับตราอิเล็กทรอนิกส์ (e-Stamping)” หมายถึง การใช้โปรแกรมในระบบคอมพิวเตอร์และวิธีการที่แม่นยำเพื่อชำระอากรแสตมป์ที่ให้แก่รัฐบาล โดยไม่สามารถใช้ระบบนี้เพื่อชำระค่าธรรมเนียมศาลได้ อย่างไรก็ตามระบบนี้จะใช้เฉพาะกับเมืองใหญ่เท่านั้น เช่น ในรัฐคุชราต รัฐกรณาฏกะ รัฐมหาราษฏระ กรุงนิวเดลี รัฐอัสสัม รัฐราชสถาน เป็นต้น โดยใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มาแทนที่อากรแสตมป์แบบเก่าที่เป็นกระดาษหรือตราประทับ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็น Stock Holding Corporation of India Limited (SHCIL)¹⁶ ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่จัดเก็บข้อมูล (Central record keeping agency) หน่วยงานเดียว จัดตั้งโดยรัฐบาลของประเทศอินเดีย มีหน้าที่รักษาความปลอดภัย ความสมบูรณ์ ของระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยรวม อาทิ การลงทะเบียนของผู้ใช้ การกำหนดวงเงิน และกำกับดูแลระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ทั้งระบบ และเป็นผู้แต่งตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดเก็บในประเทศ (Authorised Collection Centers หรือ ACC)¹⁷

ประเทศมาเลเซียให้คำจำกัดความ “อากรแสตมป์” ว่าหมายถึง การจัดเก็บภาษีจากตราสารภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายอากรแสตมป์ โดยจัดเก็บจากตราสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย การค้า และตราสารทางการเงินอื่น ๆ มีลักษณะการจัดเก็บแบบตายตัวสำหรับตราสารบางประเภทและจัดเก็บภาษีตามมูลค่าสำหรับตราสารบางประเภท และให้คำจำกัดความ¹⁸ “STAMPS หมายถึง การใช้งานอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์และระบบการชำระเงินผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งวิธีดังกล่าวใช้แทนกระบวนการชำระอากรแสตมป์ปกติที่ต้องกระทำผ่านจุดให้บริการของกรมสรรพากรของประเทศมาเลเซีย (Inland Revenue Board of Malaysia หรือ LHDNM) ซึ่ง

¹⁶ Karnataka State Souharda Federal Cooperative Ltd, “Stock Holding Corporation of India Ltd. (SHCIL),” Accessed August 13, 2014, <http://www.souharda.coop/download/information/SHCIL.docx>

¹⁷ Stock Holding Cooperation of India Limited, “E-Stamping FAQ,” Accessed August 14, 2014, <http://www.shcilestamp.com/FAQ.html> and Wikipedia, “E-stamping,” Accessed August 13, 2014, <https://en.wikipedia.org/wiki/E-stamping>

¹⁸ Lembaga Hasil Dalam Negeri Malaysia, “Stamp duty,” Accessed August 13, 2014, <https://stamps.hasil.gov.my/stamps/index.php/login>

อากรแสตมป์และเครื่องทำเครื่องประทับอากรแสตมป์ จะถูกแทนที่โดยใบรับเงินหรือเอกสารรับรองอากรแสตมป์ที่ออกผ่านระบบ STAMPS”¹⁹

ประเทศสิงคโปร์ให้คำจำกัดความ “ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Stamping System) ว่า ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ คือ ช่องทางในการอำนวยความสะดวกในการปิดอากรแสตมป์ ให้สามารถปิดได้จากทั้งที่บ้าน หรือที่ทำงานโดยไม่ต้องลงทะเบียนหรือเสียค่าสมาชิกสิ่งที่คุณใช้บริการต้องมี ได้แก่ ข้อมูลของตราสารที่มีความประสงค์จะรับรอง แล้วระบบจะคำนวณค่าอากรแสตมป์ที่ต้องชำระ ผู้ใช้บริการสามารถใช้งานระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้จากทุกที่เพียงต้องมีอินเทอร์เน็ตและบัญชีธนาคาร ทั้งนี้เมื่อผู้บริการตกลงจะชำระอากรแสตมป์ ระบบจะหักค่าอากรแสตมป์จากบัญชี eNETS ในทันทีสำหรับผู้ใช้งานทั่วไปที่ไม่ได้ลงทะเบียน หรือผ่านระบบ GIRO สำหรับผู้บริการที่ลงทะเบียน เมื่อชำระอากรแสตมป์แล้ว ผู้ใช้บริการสามารถพิมพ์เอกสารรับรองอากรแสตมป์ได้ในทันที”²⁰

ประเทศไอร์แลนด์ให้คำจำกัดความว่า “อากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Stamping) คือ กระบวนการล่าสุดในการยื่นขอและชำระอากรแสตมป์ผ่านระบบ ROS หากท่านเป็นผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้ที่ลงทะเบียนใช้งานระบบ ROS อยู่แล้ว ท่านสามารถใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อยื่นเอกสารเกี่ยวกับอากรแสตมป์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ชำระเงินผ่านระบบออนไลน์ให้แก่กรมสรรพากร และรับเอกสารรับรองอากรแสตมป์” กล่าวคือ ผู้ใช้บริการสามารถยื่นขอชำระอากรแสตมป์ ชำระอากรแสตมป์ และรับอากรแสตมป์ผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์เดียวกัน เมื่อ

---

¹⁹ Inland Revenue Board Of Malaysia, “What is Stamp?,” Accessed August 13, 2014, <http://www.hasil.gov.my/goindex.php?kump=2&skum=4&posi=1&unit=7&sequ=1>

²⁰ Inland Revenue Authority of Singapore, “Know more about the e-Stamping System,” Accessed August 15, 2014, <https://estamping.iras.gov.sg/webforms/Registration/REG0035.aspx>

ผู้ให้บริการได้ลงทะเบียนกับระบบ ROS แล้ว ผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้ทุกที่ทุกเวลา เพื่อยื่นเอกสารขอชำระอากรแสตมป์และชำระอากรแสตมป์”²¹

จากการศึกษาความหมายของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ที่กล่าวมาข้างต้น จะพบว่าลักษณะสำคัญของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์คือการให้บริการอากรแสตมป์ของภาครัฐผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งในส่วนของกรกรอกข้อมูลและการชำระเงิน เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งยังทำให้การตรวจสอบข้อมูลว่าได้ชำระอากรแสตมป์นั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ สามารถทำได้อย่างง่ายดายยิ่งขึ้น ทั้งนี้การคิดค้นระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมา มีวัตถุประสงค์เพื่อลดความยุ่งยาก ลดปัญหาการคำนวณมูลค่าอากรแสตมป์ซึ่งอาจจะคลาดเคลื่อน ปัญหาจากการปลอมแปลงอากรแสตมป์ และเพื่อให้ระบบธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์สมบูรณ์รวดเร็ว

---

²¹ The Office of the Revenue Commissioners, “Frequently asked questions,” Accessed August 13, 2014, <http://www.revenue.ie/en/tax/stamp-duty/e-stamping/faqs.html#section24>

Original
Certificate of Stamp Duty

Stamp Certificate Reference : 141141-00VL2-1-000643014
Stamp Certificate Issued Date : 27/10/2014

Document Reference Number : 2014102700020 ver. 1.0
Document Description : Supplemental Lease
Date of Document : 10/10/2014

Property : 10 YISHUN ROAD, SINGAPORE 700000
Lessor/ Landlord : ANDY (OTHERS - 12345)
Lessee/ Tenant : DAVID (OTHERS - 23456)
Stamp Duty : S\$ 28.00
Penalty : S\$ 10.00
Total Amount : S\$ 38.00

To confirm if this Stamp Certificate is genuine, you may do an online check at <https://estamping.iras.gov.sg>. Under Stamp Duty Resource, select Verify Stamp Certificate Authenticity.

TM07375L - 27/10/2014
2014102700020
b0bf30b36e7ad76fc90746be798507fb

141141-00VL2-1-000643014

Page 1 of 1

ภาพที่ 2.2 ตัวอย่างเอกสารรับรองอากรแสตมป์ของประเทศสิงคโปร์²²

²² Inland Authority of Singapore, "e-Stamping Guide to e-Stamp your document April 2015," Accessed May 13, 2014, [https://www.iras.gov.sg/irashome/uploadedFiles/IRASHome/Other_Taxes/Stamp_Duty_for_Property/Learning_the_basics/User_Guide\[1\].pdf](https://www.iras.gov.sg/irashome/uploadedFiles/IRASHome/Other_Taxes/Stamp_Duty_for_Property/Learning_the_basics/User_Guide[1].pdf)

2.2 ลักษณะการให้บริการของระบบอาคารแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์

อาคารแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์มีลักษณะเช่นเดียวกับอาคารแสดมปีทั่วไป กล่าวคือเป็น ภาษีประเภทหนึ่งจัดเก็บโดยรัฐบาล ในลักษณะของการจัดเก็บภาษีทางอ้อม ผู้เสียภาษีนี้นี้ได้รับ ผลตอบแทนใด ๆ กลับมาทางตรง ดังนั้นจึงมีลักษณะการจัดเก็บแตกต่างจากการจัดเก็บค่าภาษีหรือ ธรรมเนียมอื่น ๆ ถึงแม้จะเป็นการจัดเก็บที่เป็นลักษณะบังคับ และทำโดยหน่วยงานภาครัฐ แต่ผู้ชำระ ค่าธรรมเนียมจะได้รับผลตอบแทนกลับมา อาคารแสดมปีจะจัดเก็บเมื่อมีการทำตราสารต่าง ๆ โดยมี อัตราการจัดเก็บแตกต่างกันตามแต่ละประเภทของตราสาร

ในส่วนของลักษณะการให้บริการ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างการให้บริการระบบอาคาร แสดมปีอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอินเดีย ประเทศสิงคโปร์ และฮ่องกง และ ประเทศไอร์แลนด์ ในส่วนนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงกระบวนการโดยทั่วไปของการใช้บริการระบบอาคาร แสดมปีอิเล็กทรอนิกส์ในส่วนที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกันของทั้งสามประเทศ

การให้บริการอาคารแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์ของทุก ๆ ประเทศจะถูกควบคุมดูแล และ จัดเก็บโดยหน่วยงานของรัฐ เช่น Stock Holding Corporation of India Limited (SHCIL) ของ ประเทศอินเดีย Inland Revenue Authority of Singapore (IRAS) ของประเทศสิงคโปร์ Inland Revenue Department ของฮ่องกง โดยในบางประเทศหน่วยงานที่รับผิดชอบจะมีใช้กรมสรรพากร เอง แต่เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลธุรกรรมต้องชำระอาคารแสดมปี หรือหน่วยงานที่ถูกแต่งตั้งขึ้นมาให้ มีหน้าที่ออกอาคารแสดมปี จัดเก็บข้อมูลของอาคารแสดมปี และตรวจสอบอาคารแสดมปี

กระบวนการใช้บริการระบบอาคารแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์จะเริ่มจากหน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องจัดทำระบบอาคารแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์ไว้ในอินเทอร์เน็ตโดยให้บริการออนไลน์ผ่านทาง เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ผู้ที่ประสงค์จะใช้บริการระบบ อาคารแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์ จะต้องลงทะเบียนกับทางหน่วยงานของรัฐหรือที่รัฐกำหนดให้มีหน้าที่รับ จดทะเบียนเพื่อรับรหัสประจำตัว (Username) และรหัสผ่าน (Password) ซึ่งใช้สำหรับเข้าใช้บริการ ผ่านทางหน้าเว็บไซต์

ในขั้นตอนของการลงทะเบียน ผู้ที่ประสงค์จะใช้บริการต้องนำส่ง หรือแนบเอกสารที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดเพื่อยืนยันตัวตนของผู้ที่ประสงค์จะใช้บริการ ภายหลังจากลงทะเบียนสำเร็จ ผู้ใช้บริการจึงสามารถใช้บริการระบบอาคารแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์ได้ ภายหลังจากลงทะเบียน ผู้ใช้บริการสามารถเข้าสู่ระบบโดยใช้รหัสประจำตัวและรหัสผ่านของตน กรอกแบบฟอร์มขอชำระ อาคารแสดมปี และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ให้ระบบคำนวณมูลค่าอาคารแสดมปีที่ต้องชำระ หลังจากนั้นจะ เป็นหน้าที่ของผู้ใช้บริการที่จะชำระเงินผ่านทางระบบต่าง ๆ เช่น เช็ค หรือตัวเงิน บัตรเครดิต

บัตรเดบิต ฯลฯ เมื่อระบบตรวจสอบข้อมูลในส่วนแรกเรียบร้อย และผู้ใช้บริการได้ชำระอากรแสตมป์เรียบร้อยแล้ว ผู้ใช้บริการจะได้รับเอกสารรับรองอากรแสตมป์ เพื่อใช้แนบไปกับตราสาร เอกสารรับรองอากรแสตมป์นี้ผู้ใช้บริการสามารถพิมพ์เอกสารรับรองอากรแสตมป์ได้เองโดยใช้เครื่องพิมพ์ปกติที่มีอยู่

แม้จากลักษณะการจัดทำเอกสารรับรองอากรแสตมป์จะดูเหมือนการปลอมเอกสารรับรองอากรแสตมป์สามารถทำได้โดยง่าย แต่ประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ระบบนี้ต่างให้ความเห็นว่าการใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปลอมอากรแสตมป์ได้²³ เป็นเพราะเอกสารรับรองอากรแสตมป์แต่ละใบจะมีตัวเลขเฉพาะสำหรับตราสารนั้น ๆ กำกับอยู่ และเนื่องจากไม่สามารถนำไปใช้กับเอกสารอื่นนอกจากเอกสารระบุตอนชำระอากรแสตมป์ได้ ข้อมูลรายละเอียดบางเรื่องของตราสารจึงถูกระบุไว้ในเอกสารรับรองอากรแสตมป์ เช่น ประเภทของอากรแสตมป์ซึ่งถูกแบ่งตามชนิดของตราสาร วันออกตราสาร เลขที่ของอากรแสตมป์ ด้วยเหตุที่ข้อมูลของเอกสารรับรองอากรแสตมป์ทั้งหมดที่ออกจะถูกเก็บไว้ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงสามารถตรวจสอบความถูกต้องของอากรแสตมป์ผ่านระบบเครือข่ายเช่นเดียวกับการยื่นขอชำระอากรแสตมป์ได้ โดยระบุรายละเอียดเฉพาะตราสาร และละเอียดเกี่ยวกับตราสารที่ยื่นขอปิดอากรแสตมป์

ในส่วนของการเสียอากรแสตมป์ การขอคืนอากรแสตมป์ที่มีการออกผิดพลาด การขอคืนอากรแสตมป์ หรือการออกอากรแสตมป์ใหม่ในกรณีที่อากรแสตมป์เดิมเสียหายหรือสูญหาย ประเทศต่าง ๆ จะกำหนดรายละเอียดไว้แตกต่างกันแต่ผู้ใช้บริการสามารถกระทำผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ หากแต่ในบางประเทศอาจต้องมีการยื่นเอกสาร ณ สำนักงานของกรมสรรพากรหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่รับผิดชอบเพิ่มเติม

---

²³ Jiby Kattakayam, "A flawed business model," Accessed August 13, 2014, <http://www.thehindu.com/news/cities/Delhi/a-flawed-business-model/article4108138.ece> and R.C. Razdan, "e-Stamping Case Study," Accessed August 13, 2014, <http://www.crimsonlogic.com/e-citizen.html>

2.3 ข้อดีของการใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

ข้อดีของการใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์อาจสรุปได้ 10 ประการ²⁴ ดังนี้

1. สามารถใช้บริการได้ทุกที่แม้กรณีเร่งด่วนโดยปราศจากข้อจำกัด และต้นทุนในการเดินทาง
2. ประหยัดต้นทุน และเวลาในการติดอากรแสตมป์ ให้กับภาคเอกชนเนื่องจากไม่ต้องซื้ออากรแสตมป์มาเก็บไว้เพื่อใช้ในแต่ละครั้ง
3. ลดขั้นตอนในการเข้าใช้บริการกับหน่วยงานของรัฐ
4. ลดต้นทุนของรัฐ ทั้งในส่วนของบุคลากร และทรัพยากรในการจัดทำ จัดส่ง จำหน่ายอากรแสตมป์
5. สามารถจัดเก็บอากรแสตมป์ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน
6. ขจัดปัญหาการตกหล่นสูญหายของเอกสารต้นฉบับอันอาจเกิดขึ้นขณะเดินทางในการใช้บริการอากรแสตมป์แบบปกติ
7. มีวิธีการชำระค่าบริการที่สะดวก และยืดหยุ่นโดยผู้ใช้อาจเลือกชำระค่าบริการได้ทั้งแบบปกติ คือชำระผ่านจุดบริการของสรรพากร หรือชำระค่าบริการโดยทางออนไลน์ได้
8. สะดวกต่อการเก็บข้อมูลในการใช้บริการในครั้งต่อไป เนื่องจากระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มีระบบจัดเก็บข้อมูลของผู้ใช้งานที่สามารถเรียกดูภายหลังได้
9. ลดภาระด้านการตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐในเรื่องการตรวจสอบย้อนหลัง
10. ลดปัญหาที่เกิดจากการปลอมอากรแสตมป์

จากข้อดีของการใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่าการใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีประโยชน์อย่างมากทั้งต่อภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะ

---

²⁴ Registration & Stamps Department of Government of Rajasthan, “E-Stamping,” Accessed August 13, 2014, <http://igrs.rajasthan.gov.in/e-stamping.htm> and OECD, “Managing Service Demand : A practical guide to help revenue bodies better meet taxpayers’ service expectation,” OECD Publishing, p. 46

อย่างยิ่งในภาคธุรกิจ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าควรมีการผลักดันให้มีการใช้ระบบอาหารแสดมภ์
อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย

บทที่ 3

กฎหมายเกี่ยวกับแอสตัมป้อเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ

กฎหมายเกี่ยวกับแอสตัมป้อเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศนี้ ผู้เขียนได้ศึกษากฎหมายกฎหมายเกี่ยวกับแอสตัมป้อเล็กทรอนิกส์ของ ประเทศสิงคโปร์ ฮองกง และ ประเทศไอร์แลนด์ ผู้เขียนเลือกที่จะศึกษาประเทศสิงคโปร์เพราะอยู่ในภูมิภาคเดียวกับประเทศไทยอีกทั้งยังเป็นคู่แข่งสำคัญทางการค้าการลงทุน นอกจากนี้ยังเป็นหนึ่งในประเทศที่มีระบบกฎหมาย และการพัฒนากฎหมายที่ก้าวหน้ามากที่สุดประเทศหนึ่งในโลกอีกด้วย ผู้เขียนเลือกที่จะศึกษาฮองกงเนื่องจากนโยบายเสรีทางเศรษฐกิจของฮองกง ซึ่งมีความพยายามในการพัฒนาความสามารถและขยายตลาดการค้าการลงทุน ทำให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการค้าการลงทุนที่ทันสมัย ทั้งนี้ถ้าประเทศไทยต้องการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจก็คงจะปฏิเสธไม่ได้ที่จะต้องเปิดโลกทัศน์เพื่อการศึกษาพัฒนาการของประเทศที่เป็นคู่แข่งทางการค้า ตลอดจนประเทศที่มีแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ทันสมัยดังเช่นประเทศสิงคโปร์และฮองกงนั่นเอง ในส่วนของประเทศไอร์แลนด์ ผู้เขียนเลือกที่จะศึกษากฎหมายของประเทศนี้เนื่องจากเป็นประเทศที่อยู่ในทวีปยุโรปที่กำหนดยุทธศาสตร์ต่อเอเชียเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจการค้า และการลงทุน และเป็นหนึ่งในประเทศที่ใช้อากรแอสตัมป้อเล็กทรอนิกส์ได้ไม่นาน สารสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับแอสตัมป้อเล็กทรอนิกส์ของประเทศดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากรแอสตัมป้อเล็กทรอนิกส์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์

ภายหลังจากที่สาธารณรัฐสิงคโปร์ หรือประเทศสิงคโปร์แยกตัวออกมาจากประเทศมาเลเซีย และประกาศตนเป็นเอกราชในปี ค.ศ. 1965¹ ในช่วงนั้นประเทศสิงคโปร์มีปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาคนตกงาน ปัญหาอาชญากรรม รวมถึงปัญหาจากการขาดการศึกษาของชาวสิงคโปร์ และเนื่องจากการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ การเปิดประเทศของประเทศสิงคโปร์จึงไม่ใช่ทางเลือกสำหรับรัฐบาลหากแต่เป็นเหตุบังคับ เพราะรัฐบาลของประเทศสิงคโปร์จึงมีความเชื่อว่า การที่จะอยู่รอดในสังคมโลกประเทศสิงคโปร์จะต้องพัฒนาตัวเองให้เป็นประเทศที่สำคัญและมีประโยชน์

---

¹ Library of Congress, "History of Singapore," Accessed December 15, 2014, <http://www.nationsonline.org/oneWorld/History/Singapore-history.htm>

สำหรับชาติอื่น ๆ ดังนั้นรัฐบาลจึงพยายามพัฒนาเศรษฐกิจ และความมั่นคงภายในประเทศ² เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นี้ รัฐบาลจึงเริ่มต้นจากพัฒนาระบบราชการ โดยเน้นในเรื่องการวางรากฐานของระบบราชการ เตรียมความพร้อมให้ระบบราชการให้สามารถเชื่อมต่อกับระบบของประเทศอื่น ๆ ได้ และควบคุมระบบให้สามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็วโดยการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุดมากที่สุดโดยเน้นการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ทั้งนี้เป็นเพราะการพัฒนาด้านดังกล่าวมีค่าใช้จ่ายน้อยแต่สามารถได้รับผลตอบแทนมาก รัฐบาลจึงเริ่มนำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับกิจการทุกประเภท รวมถึงการทำงานของภาครัฐบาลเองด้วย เพื่อให้ประเทศสิงคโปร์เป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีของโลก

การให้บริการระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-government) ของประเทศสิงคโปร์ จัดทำขึ้นเพื่อเร่งการพัฒนา ทำให้สามารถพัฒนาสถานะเศรษฐกิจโดยรวมได้ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้สามารถพัฒนาประเทศจากกลุ่มประเทศโลกที่สามเป็นกลุ่มประเทศโลกที่หนึ่งได้อย่างรวดเร็ว การพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศสิงคโปร์ มุ่งสร้างให้ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศผู้นำทางการเมือง และการบริการสาธารณะ รวมถึงสร้างสภาพแวดล้อมเพื่ออำนวยความสะดวกในการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน สร้างระบบสารสนเทศพื้นฐานเพื่อเป็นข้อมูลให้แก่ทุกฝ่าย และทำให้หน่วยงานของรัฐทำงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ ซึ่งจะส่งผลต่อภาพรวมของหน่วยงานของรัฐในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital economy) และสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ³ การสร้างระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 วางรากฐานสำหรับการใช้งานอิเล็กทรอนิกส์ และสร้างระบบที่รองรับการให้บริการ ช่วงที่ 2 ย้ายการให้บริการต่าง ๆ ของภาครัฐมาเป็นระบบออนไลน์ และช่วงที่ 3 สนับสนุนให้ประชาชนใช้บริการต่าง ๆ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในส่วนของลูกจ้าง พนักงานราชการ นักธุรกิจ และประชาชนทั่วไป โดยใช้หลักการให้บริการ “C.A.R.E.” ย่อมาจาก

² Infocomm Development Authority of Singapore, “Introduction, eGov Masterplans,” Accessed December 15, 2014, <http://www.egov.gov.sg/egov-masterplans-introduction>

³ Jeannie Chua, “The e-Transformation Journey of Singapore,” National Strategies to Harness Information Technology : Seeking Transformation in Singapore, Finland, the Philippines, and South Africa, 2012 edition, ed. Nagy K. Hanna and Peter T. Knight (Springer New York, 2011), p. 42-43.

“C” ย่อมาจาก มารยาท (Courtesy) โดยถือว่าผู้ที่เข้ามาใช้บริการระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ และถือว่าผู้ที่เข้ามาใช้บริการใหม่เป็นลูกค้าคนสำคัญที่เข้ามาซื้อบริการของภาครัฐ

“A” ย่อมาจาก สามารถเข้าถึงได้ (Accessibility) ผู้ใช้บริการต้องสามารถเข้าถึงเว็บไซต์ของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ และเพื่อทุกวัตถุประสงค์

“R” ย่อมาจาก ความรับผิดชอบ (Responsibility) หน่วยงานของรัฐที่ให้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์มีหน้าที่ต้องฟังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ และพัฒนาระบบให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

“E” ย่อมาจาก ความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) ระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ต้องสามารถเชื่อถือได้ มีความปลอดภัย ปราศจากอุปสรรคหรือปัญหาในการใช้งาน สามารถจัดเก็บและเชื่อมโยงข้อมูลได้ และการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ⁴

อากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์จัดเป็นหนึ่งในการให้บริการระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เป็นการให้บริการในลักษณะรัฐต่อหน่วยธุรกิจหรือลูกค้า (Government-to-Business and Customers หรือ G2BC) กล่าวคือ เป็นเสมือนผู้ให้ข้อมูล ให้บริการทั้งในส่วนการตอบคำถามและข้อเรียกร้องต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมแก่ผู้ให้บริการภาครัฐผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรวบรวมการติดต่อราชการให้สะดวกมากขึ้น และทำให้เป็นการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One stop service)⁵

อากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์แบบลงทะเบียนถูกใช้ครั้งแรกในโลกในสาธารณรัฐสิงคโปร์ในปี ค.ศ. 1999 โดยระยะแรกผู้ใช้งานอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ต้องลงทะเบียนกับทางกรมสรรพากรแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์ (Inland Revenue Authority of Singapore หรือ IRAS) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลผู้ให้บริการระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ การชำระค่าบริการผู้ใช้จะต้องชำระค่าสมาชิกเป็นรายเดือน และค่าธรรมเนียมการบริการเป็นรายครั้งในการปิดอากรแสตมป์⁶ เอกสารที่ต้องชำระอากรแสตมป์ ได้แก่ ตราสารที่เกี่ยวกับสิทธิเกี่ยวเนื่องด้วยอสังหาริมทรัพย์และหุ้น

⁴ Huong Ha and Ken Coghill, “E-Government in Singapore - A Swot and Pest Analysis,” *Asia-Pacific Social Science Review*, volume 6, (De La Salle University, 2006) p. 105-106

⁵ Jeannie Chua, *supra note 3*, pp. 42-48.

⁶ CFO Innovation Staff, “Singapore Set To Launch Electronic Stamp Duties,” Accessed August 13, 2014, <http://www.cfoinnovation.com/content/singapore-set-launch-electronic-stamp-duties>

อุปประกอบไปด้วย การเช่า การซื้อ การขาย การให้ หรือการตกเป็นมรดก ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ในช่วงแรกนั้นสามารถใช้งานได้เฉพาะในภาคธุรกิจ ได้แก่ บริษัทกฎหมาย และบริษัทด้านอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น ในส่วนของเอกชนหรือผู้ใช้บริการรายบุคคลต้องติดต่อชำระอากรแสตมป์ด้วยตนเองที่ศูนย์บริการชำระอากรแสตมป์ของกรมสรรพากร เพื่อใช้บริการประทับตราแสตมป์แบบธรรมดาตนเอง

ภายหลังจากได้เริ่มมีการพัฒนาระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศสิงคโปร์เดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 2010 แก้ไขให้บริการทั้งในภาคธุรกิจและการใช้ส่วนบุคคล โดยไม่ต้องมีการชำระค่าสมาชิก ตราสารทุกประเภทที่ต้องปิดอากรแสตมป์จะถูกปิดอากรแสตมป์ผ่านทางระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น ในการใช้บริการผู้ใช้บริการสามารถพิมพ์เอกสารรับรองอากรแสตมป์มาใช้แนบกับตราสารได้ไม่ว่าจะจากที่พักหรือที่ทำงานโดยปราศจากความยุ่งยากในการนำเอกสารทางธุรกิจหรือเอกสารทางกฎหมายไปติดต่อที่หน่วยงานของสรรพากร

3.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศสิงคโปร์ถูกบัญญัติไว้ใน Stamp Duties Act (CAP. 312) กฎหมายดังกล่าวมีการแก้ไขเรื่อยๆ เพื่อให้เข้ากับการพัฒนาของระบบอิเล็กทรอนิกส์ แบ่งออกเป็น 10 หมวดดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1 บทนำ

หมวดที่ 2 ข้อกำหนดทั่วไปที่ใช้กับตราสาร

หมวดที่ 3 ข้อกำหนดที่ใช้กับตราสารบางชนิด

หมวดที่ 4 ความรับผิดชอบในการชำระอากรแสตมป์

หมวดที่ 5 การวินิจฉัยอากรแสตมป์

หมวดที่ 6 กำหนดเวลาการชำระอากรแสตมป์

หมวดที่ 7 ตราสารปิดอากรแสตมป์ไม่ถูกต้อง

หมวดที่ 8 กรณีที่ถือว่าชำระอากรแสตมป์มากเกินไปที่กฎหมายกำหนด

หมวดที่ 9 การกระทำผิดกฎหมายและบทลงโทษ

หมวดที่ 10 บททั่วไป

กฎหมายของประเทศสิงคโปร์บัญญัติเรื่องอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ไว้ควบคู่กับอากรแสตมป์ปิดทับ กล่าวโดยสรุปการปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์ (Duly stamped) หมายถึง การที่ตราสารได้ปิดหรือประทับอากรแสตมป์ภายในเวลา และกระบวนการที่กฎหมายกำหนด หรือตราสาร

ที่ประทับตราผ่านระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์และได้แนบเอกสารรับรองอากรแสตมป์ซึ่งออกเพื่อตราสารนั้น ๆ ไปกับตราสารภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด⁷

ในส่วนของอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายฉบับนี้ให้คำจำกัดความของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์โดยสรุป⁸ หมายถึง ระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดทำขึ้นภายใต้ข้อกำหนดของมาตรา 6B และกฎหมายฉบับนี้ก็ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับ เอกสารรับรองอากรแสตมป์ (Stamp certificate) โดยสรุปว่าหมายถึง เอกสารรับรองที่ถูกต้องออกผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับตราสารใดก็ตาม พร้อมทั้งระบุชำระอากรแสตมป์ในปริมาณที่กำหนดสำหรับตราสารนั้น ๆ หรือระบุว่าได้นำส่งอากรเพื่อตราสารนั้น ๆ ในส่วนของข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้กำหนดอยู่ในข้อ 6C และ 6D โดยมีสาระสำคัญดังนี้

3.1.1.1 ผู้มีอำนาจจัดเก็บอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

กฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจรัฐมนตรี (Minister) แต่งตั้งเจ้าพนักงานของรัฐอันได้แก่ อธิบดีกรมอากรแสตมป์ (Commissioner of Stamp Duties) และรองอธิบดีกรมอากรแสตมป์ (Deputy Commissioners of Stamp Duties) ตามแต่สมควร เพื่อควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย ให้สิทธิอธิบดีกรมอากรแสตมป์ในการแต่งตั้งผู้แทนเข้ามาเป็น

⁷ Stamp Duties Act Article 2: Interpretation

“...duly stamped, as applied to an instrument chargeable with duty, means

(a) that the instrument bears an adhesive or impressed stamp of not less than the proper amount, and that stamp has been affixed in accordance with the provisions of this Act for the time being in force at the time of stamping; or

(b) that the instrument, if stamped using the E-Stamping system, has attached to it a stamp certificate issued for the instrument by the Commissioner in accordance with the provisions of this Act for the time being in force at the time of stamping; ...

⁸ Stamp Duties Act Article 2: Interpretation

“...E-Stamping system means the computer service established under section 6B...”

เจ้าพนักงาน หรือจ้างบุคคลเข้ามาดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย โดยมอบอำนาจให้บุคคลดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วน นอกจากนี้ อธิบดีกรมอากรแสตมป์ยังมีหน้าที่สร้างระบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเรียกว่า “ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์” (Electronic Stamping System) ขึ้นมาเพื่อใช้ในการออกเอกสารรับรองการชำระอากรแสตมป์ผ่านอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากการสร้างระบบดังกล่าวแล้วยังสามารถใช้อำนาจกำหนดข้อกำหนดต่าง ๆ ในประเด็นที่กฎหมายให้อำนาจและอธิบดีกรมอากรแสตมป์เห็นว่ามีความจำเป็น ได้แก่ ประเด็นเรื่องการกำหนดข้อมูลรายละเอียดของเอกสารที่ต้องนำส่งด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อยืนยันถึงข้อเท็จจริง หรือสภาวะการณ์ที่กระทบต่อค่าอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์⁹ กำหนดกระบวนการวิธีการใช้ระบบรวมทั้งขั้นตอน การจัดการในกรณีที่ระบบมีปัญหา รวมถึงพัฒนาระบบให้เหมาะสมและสมบูรณ์

หากได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรี อธิบดีกรมอากรแสตมป์จะสามารถตรวจสอบข้อมูลและรายละเอียดตลอดจนแบบฟอร์มที่จะส่งผ่านระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ตรวจสอบขั้นตอนในการใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนสถานการณ์ที่มีความผิดปกติหรือการหยุดชะงักในการให้บริการระบบคอมพิวเตอร์ และกระทำการใด ๆ เพื่อการพัฒนาการให้บริการระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์¹⁰ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นช่องทางในการแก้ปัญหาของระบบและ

---

⁹ Stamp Duties Act Article 5: All facts and circumstances to be set out

¹⁰ Stamp Duties Act Article 6B: E-Stamping system

(1) The Commissioner may establish or operate a computer service known as the E-Stamping system that enables a registered person, in accordance with the arrangements made under this section—

(a) to obtain an assessment of stamp duty (and any penalty) on an instrument;

(b) to pay stamp duty (and any penalty) on an instrument by electronic funds transfer in accordance with the assessment; and

(c) to stamp the instrument by attaching a stamp certificate to it which bears an authorisation number issued for the instrument and such other particulars as are determined by the Commissioner, without the need for the instrument to be presented to the Commissioner or a proper officer in charge of the stamp office.

ปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การชำระอากรแสตมป์ผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ถูกควบคุมโดยสมาคมธนาคารแห่งประเทศไทยสิงคโปร์ (Association of Bank of Singapore)

ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของรองอธิบดีกรมอากรแสตมป์มีอำนาจหน้าที่เสมือนอธิบดีกรมอากรแสตมป์ตามกฎหมายทั้งหมด รวมถึงแต่งตั้งบุคคลหรือเจ้าพนักงานเข้ามา

---

(2) Any person may apply to the Commissioner to register to use the E-Stamping system.

(3) The Commissioner may refuse an application made under subsection (2) or approve the registration of the applicant subject to such terms as he thinks fit.

(4) An approval may be amended at any time by agreement between the Commissioner and the registered person or by written notice given by the Commissioner to the registered person.

(5) An approval granted under subsection (3) shall remain in force until it is cancelled by the Commissioner or until the registered person surrenders the approval.

(6) The Commissioner may, by written notice, cancel an approval at any time for any reason.

(7) The Commissioner may, with the approval of the Minister —

(a) determine the information and particulars that may be electronically transmitted under the E-Stamping system, including the form and manner they are to be transmitted;

(b) determine the procedure for use of the E-Stamping system, including the procedure in circumstances where there is a breakdown or interruption in the computer service; and

(c) generally do such other things for the better provision of the computer service.

ดำเนินการแทน และสามารถกำหนดให้ผู้ดำเนินการแทนมีอำนาจหน้าที่บางส่วนเช่นเดียวกับอธิบดีกรมอากรแสตมป์ รวมถึงให้อำนาจหรือจำกัดอำนาจของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง¹¹

3.1.1.2 ผู้ที่สามารถใช้บริการระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

บุคคลที่ต้องชำระอากรแสตมป์ ได้แก่ คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตามแต่ที่สัญญาหรือตราสารระบุ หากไม่มีการระบุไว้ในสัญญา จึงใช้ตามข้อกำหนดของกฎหมายซึ่งจะถูกจำแนกตามประเภทของตราสาร ยกเว้นกรณีที่กฎหมายกำหนดว่าไม่ต้องชำระอากรแสตมป์ซึ่งได้แก่กรณีที่ตราสารนั้น ๆ ออกโดยรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ¹² และกรณีที่ตราสารเกี่ยวข้องกับที่ดินที่อยู่นอกประเทศสิงคโปร์ หรือเกี่ยวกับกิจการที่ต้องทำนอกประเทศสิงคโปร์

กฎหมายให้สิทธิบุคคลทุกคนสามารถลงทะเบียนเพื่อใช้งานระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้ จากลักษณะการลงทะเบียนและการให้บริการ ผู้ใช้บริการสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ผู้ใช้บริการรายบุคคลซึ่งสามารถใช้บริการได้โดยไม่ต้องลงทะเบียน และผู้ให้บริการที่ลงทะเบียนกับระบบของกรมสรรพากร หรือ IRAS ซึ่งทั้งสองประเภทนี้แตกต่างกันในเรื่องของกระบวนการชำระเงิน และปริมาณครั้งที่สามารถเข้าใช้งาน

ผู้ให้บริการที่ไม่ต้องลงทะเบียน สำหรับการเข้าใช้บริการครั้งเดียว (One-time stamping) การชำระเงินจะชำระผ่านทางระบบ eNETS¹³

ผู้ให้บริการที่ลงทะเบียน จะเป็นกลุ่มผู้ให้บริการที่ทำธุรกรรมที่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์บ่อยครั้ง และประสงค์จะเก็บข้อมูลเอกสารรับรองอากรแสตมป์ที่เคยออกไว้ในระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น การชำระเงินจะชำระผ่าน

¹¹ Stamp Duties Act Article 3: Commissioner and Deputy Commissioners of Stamp Duties

¹² Stamp Duties Act Article 36: Exemption

¹³ NETS คือระบบที่ควบคุมโดยธนาคารที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ ได้แก่ DBS Bank OCBC Bank และ United Overseas Bank (UOB) อีกทั้งถูกกำหนดให้เป็นระบบการชำระเงินแห่งชาติโดยธนาคารกลางประเทศสิงคโปร์ (Monetary Authority of Singapore หรือ MAS) สามารถแบ่งออกได้เป็น NETS CashCard ซึ่งสามารถใช้แทนบัตรเครดิตเพื่อการชำระราคา NETS FlashPay Card ซึ่งสามารถใช้ชำระค่าพาหนะสาธารณะ และอื่น ๆ ในประเทศ และ eNETS หรือบริการหักเงินในบัญชีเดบิตออนไลน์หรือบัตรเครดิต ดู NETS, “About Us,” Accessed August 13, 2014, <https://www.nets.com.sg/about-nets>

ทางระบบ GIRO ซึ่งหมายถึงระบบหักบัญชีอัตโนมัติระหว่างองค์กรการเรียกเก็บเงินและธนาคารโดยมีสมาคมธนาคารประเทศสิงคโปร์ (Association of banks in Singapore หรือ ABS) เป็นผู้ดูแล ในขั้นตอนการลงทะเบียนผู้ใช้บริการต้องเข้าไปกรอกแบบคำร้องขอใช้งานระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านทาง <https://estamping.iras.gov.sg> รายละเอียดที่ต้องกรอกประกอบด้วยรายละเอียดในส่วนของบริษัท อาทิ สถานที่ตั้ง ช่องทางการติดต่อ ฯลฯ รวมถึงลงทะเบียนชำระเงินกับระบบ GIRO ภายหลังจากได้รับผลการลงทะเบียนกับทางระบบ ผู้ใช้บริการจึงสามารถเข้าใช้บริการระบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางบัญชีส่วนตัวและรหัสผ่านที่ตั้งไว้ เพื่อใช้ยื่นขอชำระและชำระอากรแสตมป์ได้

อย่างไรก็ตามในขั้นตอนของการลงทะเบียนเพื่อขอใช้บริการระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ อธิบดีกรมอากรแสตมป์สามารถปฏิเสธการลงทะเบียน หรืออนุมัติให้ใช้บริการโดยมีเงื่อนไขที่อธิบดีกรมอากรแสตมป์เห็นว่าเหมาะสม หรืออนุมัติโดยให้มีผลใช้ได้ภายหลังจากความตกลงของเจ้าพนักงานและผู้ยื่นคำขอ เมื่อมีการการอนุมัติการลงทะเบียนหรือการยกเลิกการอนุมัติการลงทะเบียนอธิบดีกรมอากรแสตมป์ต้องแจ้งแก่ผู้ลงทะเบียนเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้การอนุมัติจะมีผลสมบูรณ์จนกว่าจะถูกยกเลิกโดยอธิบดีกรมอากรแสตมป์เมื่อใดก็ได้โดยแจ้งให้ผู้ลงทะเบียนทราบเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมทั้งระบุเหตุแห่งการยกเลิก หรือเมื่อผู้ลงทะเบียนขอยกเลิกการใช้บริการ¹⁴

ไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้บริการประเภทใด ผู้ใช้บริการก็สามารถใช้บริการพื้นฐานของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้ ประกอบด้วย เข้าถึงอากรแสตมป์และค่าปรับ ชำระอากรแสตมป์และค่าปรับทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามการประเมิน ปิดอากรแสตมป์โดยการแนบเอกสารรับรองอากรแสตมป์ซึ่งกำหนดเลขที่อนุญาตให้ออกสำหรับตราสารไปกับตราสารที่ขอ รวมถึงการตรวจสอบเอกสารรับรองอากรแสตมป์

3.1.1.3 ฐานการจัดเก็บ และผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์

ตราสารที่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์ คือตราสารทุกประเภทซึ่งถูกเขียนบนพื้นที่ใด ๆ ที่สามารถแสดงตัวหนังสือและข้อความที่เขียนได้ นอกจากนี้ต้องเป็นตราสารที่ยังไม่เคยมีผู้ใดจัดทำขึ้นมาก่อน โดยหลักการจัดเก็บไม่ยึดตามหลักเขตแดนหากแต่บังคับตามวัตถุประสงค์ของตราสาร กล่าวคือไม่ว่าตราสารนั้น ๆ จะจัดทำขึ้นในหรือนอกประเทศ หากเป็นตราสารที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ กิจการ การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดในประเทศ หรือระบุให้รับ

¹⁴ Stamp Duties Act Article 6B, *supra* note 10.

สิ่งใด ๆ ในประเทศตราสารนั้น ๆ ก็อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์¹⁵ การคำนวณค่าอากรแสตมป์ ค่าปรับ รวมถึงผู้ที่มีหน้าที่ชำระอากรแสตมป์ในแต่ละประเภทตราสาร จะถูกแบ่งจากลักษณะของตราสาร ซึ่งได้แก่ ผู้ให้เช่า ผู้เช่า ผู้รับโอนหรือผู้โอน และผู้จำนอง ฯลฯ¹⁶ ประเภทของตราสารที่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์สามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การซื้อหรือขายอสังหาริมทรัพย์ (Sale & purchase of immovable properties)
2. การเช่า หรือ ครอบครอง อสังหาริมทรัพย์ (Lease/Tenancy)
3. การโอนหุ้น (Share transfer)
4. การจำนอง (Mortgage)
5. การได้รับยกเว้น (Remission/Exemption)
6. การโอนอสังหาริมทรัพย์ ที่ดิน หรือการโอนหุ้นโดยการให้ (Transfer of immovable property/land/stocks and shares by way of gift)
7. เอกสารเกี่ยวกับการโอนรูปแบบอื่น (Other transfers/documents) เช่น การให้โดยเสน่หา (Gifts)

กรณีที่ได้ถือว่าได้ปิดอากรแสตมป์อย่างถูกต้องแล้ว คือ กรณีที่ได้ชำระอากรแสตมป์ อย่างถูกต้อง และแนบเอกสารรับรองอากรแสตมป์ (Stamp certification) ที่เกี่ยวข้องกับตราสารไปกับตราสารในทันที¹⁷ การไม่แนบเอกสารรับรองอากรแสตมป์ หรือการแนบเอกสารรับรองอากรแสตมป์ล่าช้า นั้นมีโทษทางกฎหมาย เอกสารรับรองอากรแสตมป์ที่ระบบออกให้สามารถใช้ได้กับตราสารที่ยื่นขอปิดอากรแสตมป์เท่านั้น ไม่สามารถนำไปแนบกับตราสารอื่นได้ กฎหมายกำหนดห้ามมิให้นำเอกสารรับรองอากรแสตมป์นั้นไปใช้กับตราสารอื่น ในกรณีที่มีการกำหนดตราสารหลายรูปแบบซึ่งต้องเสียอากรแสตมป์ทุกรูปแบบ หรือมีฐานการจัดเก็บหลายฐานในตราสารฉบับเดียวกัน กฎหมายกำหนดให้จัดเก็บแยกตามชนิดของตราสารเสมือนเป็นตราสารคนละฉบับ และชำระอากรแสตมป์แยกกันตามแต่ลักษณะของตราสาร¹⁸ ในกรณีของสำเนาหรือฉบับของตราสารที่ต้องชำระ

¹⁵ Stamp Duties Act Article 4: Instruments chargeable with duty

¹⁶ Stamp Duties Act Article 34 : Duty by whom payable

¹⁷ Stamp Duties Act Article 6A : How duties are denoted

¹⁸ Stamp Duties Act Article 6: Instrument relating to distinct matters

อากรแสตมป์ยกเว้นในกรณีคู่ฉบับของสัญญาเช่าซึ่งไม่ต้องปิดแสตมป์บริบูรณ์ นอกจากนี้การประทับตราว่าเป็นต้นฉบับ หรือระบุไว้ในเอกสารรับรองอากรแสตมป์ว่าสำหรับตราสารที่เป็นสำเนา หรือคู่ฉบับ¹⁹

3.1.1.4 วิธีการจัดเก็บ

กฎหมายของประเทศสิงคโปร์ ให้อำนาจหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งสร้างระบบที่เรียกว่า “ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Stamping system)” ที่อนุญาตให้ผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงเอกสารการรับรองชำระอากรแสตมป์ ชำระอากรแสตมป์ผ่านออนไลน์บัญชีที่ระบุ²⁰ หรือชำระค่าอากรแสตมป์ออฟไลน์ และชำระค่าปรับ ทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ กระบวนการปิดอากรแสตมป์ถูกกำหนดให้ใช้วิธีแนบเอกสารรับรองอากรแสตมป์ไปกับตราสาร โดยไม่ต้องนำตราสารหรือเอกสารใด ๆ ไปยื่นให้แก่เจ้าพนักงาน หรือหน่วยงานที่ดูแลเรื่องของอากรแสตมป์ ผู้ที่ประสงค์จะใช้บริการสามารถเลือกที่จะลงทะเบียน หรือไม่ลงทะเบียนกับทางหน่วยงานเพื่อใช้งานระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางเว็บไซต์ของรัฐบาลก็ได้

ในปัจจุบัน อย่างที่ได้กล่าวถึงมาตอนต้น สิงคโปร์ได้ยกเลิกการจัดเก็บอากรแสตมป์แบบเดิมทั้งหมดเพื่อมาใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดจากการไม่สามารถเข้าถึงระบบอิเล็กทรอนิกส์ จึงกำหนดช่องทางให้การชำระอากรแสตมป์สามารถกระทำผ่าน 2 ช่องทาง คือ ผ่านระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ด้วยตนเอง และผ่านหน่วยงานที่ให้บริการของกรมสรรพากร (Service Bureaus)

(1) ขั้นตอนการใช้บริการผ่านระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ด้วยตนเอง ภายหลังลงทะเบียนหรือเลือกเข้าใช้บริการแบบครั้งเดียวแล้ว ผู้ใช้บริการต้องเลือกรูปแบบของตราสารซึ่งแบ่งแยกออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ ตราสารเกี่ยวกับการซื้อหรือขายอสังหาริมทรัพย์ ตราสารเกี่ยวกับการเช่า ตราสารเกี่ยวกับการโอนหุ้น ตราสารเกี่ยวกับการจ้างงาน ตราสารเกี่ยวกับการโอนอสังหาริมทรัพย์หรือหุ้นโดยการให้โดยเสน่หา ตราสารเกี่ยวกับการโอนสิ่งอื่น ๆ และตราสารอื่น ๆ เช่น การโอนให้หรือจากผู้จัดการดูแลทรัพย์สิน การโอนด้วยความยินยอม การโอนให้แก่ผู้จัดการมรดก การแจ้งเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ ฯลฯ และกรอกรายละเอียดของตราสารลงในระบบ โดยกรอกข้อมูลในแบบคำร้องขอตามชนิดของเอกสารที่ต้องการปิด ข้อมูลดังกล่าวประกอบไปด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับตราสาร คู่สัญญา และผู้ยื่นขอปิดอากรแสตมป์ อาทิ เลขที่ผู้ประกอบการค้า เลขที่สัญญา

¹⁹ Stamp Duties Act Article 12: Counterparts

²⁰ Stamp Duties Act Article 6D: Electronic funds transfer of duty

เลขที่ใบเสร็จ และเลขที่ของเอกสาร และรายละเอียดของที่ตั้งอสังหาริมทรัพย์²¹ และแนบตราสารอื่นที่เกี่ยวข้องที่ได้ปิดอากรแสตมป์อย่างถูกต้องแล้วเฉพาะในกรณีมีการอ้างอิงเอกสารอื่น หลังจากนั้นระบบจะจัดทำสรุปรายละเอียดของธุรกรรมและข้อมูลที่กรอกไป (Consolidated summary) และคำนวณค่าอากรแสตมป์รวมถึงค่าปรับที่ต้องชำระให้แก่ผู้ใช้บริการ พร้อมทั้งระบุวันสุดท้ายที่ต้องชำระอากรแสตมป์ (Due date)²² เพื่อให้ผู้ใช้บริการตรวจสอบข้อมูล แก้ไขในกรณีที่มีข้อผิดพลาดก่อนชำระอากรแสตมป์ และทราบถึงกำหนดเวลาก่อนชำระอากรแสตมป์

เมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการชำระเงิน ระบบจะออกหมายเลขอ้างอิงเอกสาร (Document reference number) ผู้ใช้บริการสามารถเลือกที่จะชำระอากรแสตมป์ออนไลน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตผ่านบัญชีธนาคาร eNETS หรือ GIRO²³ หรือทางช่องทางออฟไลน์อื่น ๆ ในกรณีชำระอากรแสตมป์ออนไลน์ ระบบจะตัดค่าอากรแสตมป์ออกจากบัญชีในทันทียกเว้นกรณีที่ผู้ใช้บริการมีเงินในบัญชีน้อยกว่าค่าอากรแสตมป์ที่ต้องชำระ ซึ่งในกรณีนี้กฎหมายกำหนดห้ามมิให้ระบบหักค่าอากรแสตมป์จากบัญชีในกรณีดังกล่าว เมื่อการชำระราคาอากรแสตมป์ตามกระบวนการต่าง ๆ เสร็จสิ้น ผู้ใช้บริการสามารถกลับไปทำหน้าที่ของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ และพิมพ์เอกสารรับรองอากรแสตมป์เพื่อปิดแนบไปกับตราสารได้ทันที โดยระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์จะจัดเก็บข้อมูล ประวัติการใช้งานของผู้ใช้บริการไว้ในฐานข้อมูล เพื่อความสะดวกในการใช้งานครั้งต่อไป

ในส่วนของขั้นตอนการชำระอากรแสตมป์ กรณีผู้ใช้บริการเลือกที่จะชำระอากรแสตมป์ออฟไลน์ ซึ่งได้แก่ชำระด้วยผ่านเช็คหรือ ณ จุดให้บริการอื่น ๆ ระบบจะออกใบแจ้งการชำระเงินและหมายเลขอ้างอิงเอกสารให้ผู้ใช้บริการ ในกรณีชำระด้วยเช็ค ผู้ใช้บริการต้องนำเอาหมายเลขอ้างอิงเอกสารไปกรอกด้านหลังเช็ค และนำส่งเช็คและใบแจ้งการชำระเงินไปตามที่อยู่ของหน่วยงานที่ระบุในใบแจ้งการชำระเงิน เมื่อหน่วยงานได้ระบุเช็คค่าอากรแสตมป์แล้วหน่วยงานจะแจ้งแก่ผู้ใช้บริการผ่านช่องทางที่ระบุไว้ในช่องทางการติดต่อระบบกล่องข้อความ (Inbox) ของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ หรือ อีเมล (E-Mail) หรือเป็นจดหมายไปรษณีย์ใน

²¹ Stamp Duties Act Article 42: Instruments executed in Singapore

²² Stamp Duties Act Article 6C: Electronic assessment and stamping of instruments

²³ Inland Revenue Authority of Singapore, “e-Stamping,” Accessed August 13, 2014, <https://estamping.iras.gov.sg/WebForms/Home.aspx>

กรณีไม่ได้กรอกอีเมล กรณีชำระที่ ณ ไปรษณีย์ของประเทศสิงคโปร์ (Singpost) ด้วยเงินสด NETS หรือเช็คธนาคาร เอกสารรับรองอากรแสตมป์จะถูกออกโดยไปรษณีย์ของประเทศสิงคโปร์ภายหลังการชำระเงิน กรณีชำระด้วยเช็คทางหน่วยงานจะจัดส่งเอกสารรับรองอากรแสตมป์ให้ทางไปรษณีย์ภายใน 5 วัน

หากภายหลังผู้ใช้บริการทำเอกสารรับรองอากรแสตมป์สูญหาย ผู้ใช้บริการสามารถพิมพ์เอกสารรับรองอากรแสตมป์ใหม่ได้ โดยกรอกรายละเอียดหมายเลขอ้างอิงเอกสาร (Document Reference Number) หมายเลขอ้างอิงเอกสารรับรองอากรแสตมป์ (Stamp Certificate Reference) ลงในเว็บไซต์และพิมพ์เอกสารรับรองอากรแสตมป์ใหม่ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

(2) ขั้นตอนการใช้บริการผ่านเจ้าพนักงาน ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ชำระไม่สามารถเข้าถึงระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้ หรือไม่สามารถยื่นผ่านระบบได้ด้วยตนเอง สามารถติดต่อหน่วยงานที่ให้บริการ (Service Bureaus) เพื่อให้ดำเนินการเรื่องการช่วยเหลือและปิดอากรแสตมป์ โดยผู้ใช้บริการต้องกรอกแบบคำร้องให้แก่หน่วยงานที่ไปติดต่อ ได้แก่ ไปรษณีย์ของประเทศสิงคโปร์ (SingPost) หรือนำตราสารไปประทับตราอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้ทางสำนักงานของกรมสรรพากร (IRAS Surf Center) ซึ่งเป็นจุดให้บริการอินเทอร์เน็ตลักษณะเดียวกับการใช้บริการผ่านระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเอง ผู้ใช้บริการสามารถชำระออนไลน์ผ่านระบบ eNETS หรือพิมพ์ใบแจ้งการชำระเงิน (Payment Slip) ซึ่งชำระผ่านทางเช็ค หรือชำระ ณ จุดให้บริการ ด้วยเงินสด NETS หรือเช็คธนาคาร เมื่อชำระอากรแสตมป์แล้วระบบจะสร้างเอกสารรับรองอากรแสตมป์ให้แก่ผู้ใช้บริการในทันทีที่การชำระราคาเรียบร้อยแล้ว โดยผู้ใช้บริการจะต้องนำเอกสารรับรองอากรแสตมป์มาแนบไปกับตัวตราสารในทันทีที่มีออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์และใบกำกับภาษี²⁴ เป็นการแสดงว่าตราสารได้ชำระอากรแสตมป์อย่างถูกต้องแล้ว²⁵

ในกรณีที่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับอากรแสตมป์ เจ้าพนักงานจะตีความเกี่ยวกับอากรแสตมป์ (Adjudication as to stamps) ซึ่งได้แก่ กรณีที่มีผู้เขียนคำร้องถามเจ้าพนักงานว่าตราสารลักษณะดังกล่าวต้องชำระอากรแสตมป์หรือไม่ และต้องชำระในอัตราใด ไม่ว่าก่อนหรือหลังจัดทำตราสาร หรือได้มีการชำระอากรแสตมป์สำหรับตราสารนั้น ๆ แล้วหรือไม่ เมื่อเจ้าพนักงานการตีความแล้ว ผู้ยื่นคำร้องขอต้องยื่นชำระอากรแสตมป์ภายในเวลาที่เจ้าพนักงานกำหนด โดยในขั้นตอนการ

²⁴ Stamp Duties Act Article 6C, *supra* note 22.

²⁵ Stamp Duties Act Article 6A: How duties are denoted

ตีความ เจ้าพนักงานอาจกำหนดให้ยื่นเอกสารต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นเหตุประกอบการตีความ เช่น บทสรุปของตราสาร คำให้การที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับข้อเท็จจริง สถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อความรับผิดชอบ หรือหลักฐานอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ²⁶ เมื่อเจ้าพนักงานมีผลการตีความในกรณีที่ตีความว่าต้องมีการชำระอากรแสตมป์และได้มีการชำระอากรแสตมป์อย่างถูกต้องแล้ว หรือกรณีที่เจ้าพนักงานตีความว่าไม่ต้องมีการชำระอากรแสตมป์ เจ้าพนักงานจะออกเอกสารรับรองค่าการตีความ (Certificate of Adjudication) ให้แก่ผู้ยื่นคำร้อง เพื่อให้แนบไปกับตราสารที่เป็นข้อสงสัย²⁷ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องไม่พอใจในคำตีความ ผู้ยื่นคำร้องสามารถร้องขอให้ไปยังอธิบดีกรมอากรแสตมป์ให้มีการพิจารณาใหม่ได้ภายใน 30 วัน²⁸ และหากไม่พอใจในคำผลการพิจารณาใหม่สามารถยื่นคำร้องไปที่ศาลสูง (High court) ภายใน 21 วันนับแต่ทราบผลคำตีความ²⁹ การชำระอากรแสตมป์ภายหลังทราบผลการตีความเกี่ยวกับอากรแสตมป์ตามข้อกำหนดของกฎหมาย ต้องชำระภายใน 14 วัน นับแต่ทราบผลการตีความของเจ้าพนักงาน หรือศาลสูง ตามแต่กรณีหรือตามแต่ที่คำวินิจฉัยกำหนด³⁰

3.1.1.5 การปิดอากรแสตมป์ล่าช้า

แม้จะเป็นการปิดอากรแสตมป์ล่าช้าเป็นระยะเวลาสั้นเพียงใด ก็สามารถยื่นขอชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ ภายหลังจากกรอกข้อมูลระบบการคำนวณมูลค่าอากรแสตมป์ที่ต้องเสีย ระบบจะตรวจสอบโดยอัตโนมัติว่าการค้างชำระอากรแสตมป์หรือค่าปรับหรือไม่ อีกทั้งคำนวณจำนวนค่าปรับที่ต้องชำระให้แก่ผู้ใช้บริการ

กฎหมายกำหนดระยะเวลาการปิดอากรแสตมป์ไว้ หากปิดอากรแสตมป์หลังพ้นกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด กฎหมายถือว่าเป็นการปิดอากรแสตมป์ไม่ถูกต้อง ผู้ใช้บริการมีหน้าที่ต้องชำระค่าปรับเพิ่มเติม กล่าวคือ โดยหลักแล้วการชำระอากรแสตมป์ต้องกระทำขึ้นก่อนที่

²⁶ Stamp Duties Act Article 37: Mode of adjudication as to proper stamp duty

²⁷ Stamp Duties Act Article 38: Certificate of Adjudication by commissioner

²⁸ Stamp Duties Act Article 39A: Notice of objection

²⁹ Stamp Duties Act Article 40: Appeal to the high court

³⁰ Stamp Duties Act Article 41: Stamping after adjudication

จะมีการลงชื่อในตราสารในกรณีที่ตราสารถูกทำขึ้นและลงนามในประเทศ³¹ หรือ 30 วันหลังได้รับตราสารในกรณีที่ตราสารดังกล่าวลงนามในต่างประเทศ³² อย่างไรก็ตามในกรณีที่ตราสารถูกทำขึ้นและลงนามในประเทศ กฎหมายผ่อนปรนให้สามารถปิดอากรแสตมป์ภายหลังได้โดยไม่เสียค่าปรับหากชำระอากรแสตมป์ภายในกำหนดเวลา 14 วันหลังทำตราสาร³³ เมื่อมีค่าปรับชำระอากรแสตมป์ภายหลังครบกำหนดเวลาดังกล่าว ระบบจะทำหนังสือทวงถาม (Demand note) เพื่อแจ้งผู้ใช้บริการถึงค่าปรับ และกำหนดเวลาจ่ายค่าปรับ กำหนดราคาค่าปรับในกรณีที่ชำระภายใน 3 เดือนหลังสิ้นสุดเวลาที่กฎหมายกำหนด ต้องชำระค่าปรับเป็นจำนวน 10\$ หรือชำระค่าปรับเท่าค่าอากรแสตมป์ และกรณีชำระภายหลัง 3 เดือนหลังสิ้นสุดเวลาที่กฎหมายกำหนด มีโทษปรับเป็นชำระค่าเสียหาย 25\$ หรือ 4 เท่าของค่าอากรแสตมป์

หากผู้ใช้บริการไม่ชำระอากรแสตมป์ภายในกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในหนังสือทวงถามของกรมสรรพากร กรมสรรพากรจะดำเนินการให้ธนาคาร นายจ้าง หรือทนายความเป็นตัวแทนในการชำระค่าปรับและค่าอากรแสตมป์ในนามของผู้มีหน้าที่ชำระอากรแสตมป์โดยไม่แจ้งผู้มีหน้าที่ชำระอากรแสตมป์ล่วงหน้า หรือดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้ที่มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์ โดยหลักการจัดเก็บค่าอากรแสตมป์และค่าปรับจะจัดเก็บจากธนาคารเป็นหลัก ธนาคารจะหลุดพ้นจากการเป็นผู้มีหน้าที่ต้องชำระค่าปรับแทนเมื่อได้มีการชำระอากรแสตมป์ และค่าปรับ เต็มจำนวนโดยธนาคารหรือผู้มีหน้าที่ชำระอากรแสตมป์ อย่างไรก็ตามกฎหมายให้อำนาจอธิบดีกรมอากรแสตมป์ (Commissioner of stamp duty) สามารถปรับลดราคาค่าปรับหรือค่าเสียหายได้ตามแต่เห็นสมควร

นอกจากกรณีปิดอากรแสตมป์ล่าช้าโดยจงใจแล้ว กรณีที่ผู้มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์ได้ยื่นคำขอชำระอากรแสตมป์ภายในกำหนดเวลาของกฎหมาย หากแต่มีเงินในบัญชีไม่เพียงพอที่จะชำระอากรแสตมป์ทั้งหมด เป็นเหตุให้ไม่ได้ชำระอากรแสตมป์เนื่องจากกฎหมายกำหนดห้ามระบบหักค่าอากรแสตมป์จากบัญชีหากมีปริมาณเงินในบัญชีไม่เพียงพอที่จะชำระอากรแสตมป์³⁴ กรณีดังกล่าว ก็จัดเป็นกรณีที่มีได้ชำระอากรแสตมป์ หรือชำระอากรแสตมป์ไม่ถูกต้อง

³¹ Stamp Duties Act Article 42, *supra* note 21.

³² Stamp Duties Act Article 43: Instruments executed outside Singapore

³³ Stamp Duties Act Article 46: Stamping of instruments after execution

³⁴ Stamp Duties Act Article 6D, *supra* note 20.

ตามที่กฎหมายกำหนดเช่นกัน ผู้มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์ดังกล่าวต้องชำระอากรแสตมป์และค่าปรับในลักษณะเดียวกันกับกรณีแรก

ภายหลังจากที่ชำระอากรแสตมป์และปรับแล้ว จะมีการบันทึกไว้ในตราสารโดยการลงนามรับรองโดยเจ้าพนักงาน ใบเสร็จที่ออกโดยเจ้าพนักงาน หรือระบุในเอกสารรับรองอากรแสตมป์ว่าได้ชำระค่าปรับอากรแสตมป์แล้ว

ตราสารใดที่ไม่ได้ชำระอากรแสตมป์อย่างถูกต้อง เอกสารนั้น ๆ จะไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานในขั้นตอนการดำเนินคดีทางศาลและการจดทะเบียนกับเจ้าพนักงานได้ เว้นกรณีที่คู่ฉบับได้ชำระอากรแสตมป์อย่างถูกต้องแล้ว หรือกรณีที่ตราสารนั้น ๆ ออกโดยหน่วยงานราชการหรือในนามของประเทศและได้รับการรับรองโดยอธิบดีกรมอากรแสตมป์ อย่างไรก็ตามตราสารที่มีได้ปิดอากรแสตมป์อย่างถูกต้องสามารถใช้จัดเก็บอากรแสตมป์และค่าปรับที่เกิดจากการชำระอากรแสตมป์ล่าช้าได้ หรือการใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีอาญา หรือเพื่อกิจการของรัฐ³⁵

3.1.1.6 การตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง

การตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารรับรองอากรแสตมป์โดยผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถทำได้ โดยเลือกหัวข้อตรวจสอบเอกสารรับรองอากรแสตมป์ (Verify stamp certificate authenticity) กรอกหมายเลขอ้างอิงเอกสาร (Document reference number) หมายเลขอ้างอิงเอกสารรับรองอากรแสตมป์ (Stamp certificate reference) ลงในเว็บไซต์ ระบบจะแสดงรายละเอียดของตราสาร และรายละเอียดของเอกสารรับรองอากรแสตมป์ฉบับดังกล่าวขึ้นมา เช่น ประเภทของตราสาร รายละเอียดที่ระบุในเอกสารรับรองอากรแสตมป์ รายละเอียดของอสังหาริมทรัพย์หรือหุ้น ค่าอากรแสตมป์ ผู้ที่ยื่นขอตรวจสอบสามารถเปรียบเทียบข้อมูลดังกล่าวกับเอกสารรับรองอากรแสตมป์ที่ตนถืออยู่ว่าเป็นเอกสารที่ถูกต้องหรือไม่

นอกจากการตรวจสอบเอกสารรับรองอากรแสตมป์แล้ว หากผู้ใช้บริการทราบในภายหลังว่าอากรแสตมป์ที่ยื่นชำระไปผิดพลาด หรือชำระน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด ผู้ใช้บริการสามารถยื่นคำร้องผ่าน IRAS' Voluntary Disclosure Programme (VDP) ในระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์³⁶ ที่สร้างขึ้นมาเพื่อให้ผู้ยื่นชำระภาษีประเภทต่าง ๆ รวมถึงอากร

³⁵ Stamp Duties Act Article 52: Instruments not duly stamped inadmissible in evidence

³⁶ Inland Revenue Authority of Singapore, "IRAS' Voluntary Disclosure Programme," Accessed August 16, 2014, <https://www.iras.gov.sg/irashome/About->

แสดมปี สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดจากการยื่นชำระภาษีผ่านระบบอากรแสดมปีอิเล็กทรอนิกส์ ก่อนที่ผู้ชำระภาษีจะได้เอกสารตรวจสอบค่าอากรแสดมปีจากกรมสรรพากร หรือเอกสารจากกรมสรรพากร เรียกให้บุคคลดังกล่าวชำระอากรและค่าปรับ การยื่นเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจตามข้อกำหนดของหน่วยงาน ต้องกระทำพร้อมให้ร่วมมือกับทางกรมสรรพากรในการแก้ไขข้อผิดพลาด และชำระอากรที่ค้างชำระและค่าปรับ การยื่นคำร้องกระทำโดยกรอกรายละเอียดและยื่นแบบคำร้องขอชำระอากรแสดมปีเพิ่มเติม ได้แก่ รายละเอียดของการชำระอากรแสดมปีครั้งแรก เหตุที่ทำให้ผิดพลาด

กรมสรรพากรระบุถึงประโยชน์ของระบบเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจว่าเป็นการส่งเสริมให้ผู้ให้บริการสามารถเข้าใจระบบการชำระภาษีได้ดียิ่งขึ้น และให้สิทธิในการแก้ไขข้อผิดพลาดจากข้อมูลที่ตนได้ยื่นไว้ และเพื่อให้กรมสรรพากรทราบถึงข้อผิดพลาด ส่งผลให้สามารถแก้ไขพัฒนาระบบเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันของผู้ให้บริการและกรมสรรพากร ลดปริมาณการชำระอากรแสดมปีผิดพลาด ลดปริมาณธุรกรรมที่กรมสรรพากรต้องตรวจสอบ โดยหากยื่นเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ ในกรณีของอากรแสดมปีระบบจะลดค่าปรับให้ 5% ต่อปี³⁷

3.1.1.7 การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยเจ้าพนักงานและการอุทธรณ์

เพื่อลดปริมาณการหลีกเลี่ยงการชำระอากรแสดมปี กฎหมายของฮ่องกงจึงกำหนดเรื่องการตรวจสอบไว้อย่างละเอียดและมีโทษที่รุนแรง ส่งผลให้ผู้ที่มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสดมปีไม่คิดที่จะหลีกเลี่ยงการชำระอากรแสดมปี ลักษณะการตรวจสอบว่าปิดอากรแสดมปีอย่างถูกต้องหรือไม่แบ่งเป็นทั้งสิ้น 3 ลักษณะ ได้แก่ การแสดงตนโดยผู้มีหน้าที่ยื่นชำระภาษีซึ่งได้กล่าวถึงแล้วในส่วนแรก การสุ่มตรวจสอบโดยกรมสรรพากร และการคำนวณเพื่อตรวจสอบการฉ้อโกงโดยการร้องเรียนของบุคคลที่พบเห็นว่ามีกรทุจริต

การสุ่มตรวจสอบโดยกรมสรรพากรจากบุคคลทุกคนที่ยื่นเสียอากรแสดมปีที่สรรพากรสงสัยว่าจะหลีกเลี่ยงภาษี เพื่อตรวจสอบความผิดพลาด และให้ทราบตัวผู้ยื่นเสีย

Us/Taxes-in-Singapore/Helping-and-Encouraging-Compliance/IRAS--Voluntary-Disclosure-Programme/

³⁷ Inland Revenue Authority of Singapore, "IRAS' Voluntary Disclosure Programme." Accessed August 16, 2014, https://www.iras.gov.sg/irashome/uploadedFiles/IRASHome/e-Tax_Guides/etaxguides_IRAS%20Voluntary%20Disclosure%20Programme.pdf

ภาษีที่ชำระภาษีไม่ถูกต้อง เจ้าพนักงานจะแจ้งแก่ผู้เสียภาษีด้วยวิธีต่าง ๆ อาทิ ทางโทรศัพท์ อีเมล หรือจดหมาย หรือการลงภาคสนามว่าจะทำการตรวจสอบการเสียภาษีอากร แจ้งถึงเหตุ ระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบ ประเด็น และเอกสารที่ต้องการตรวจสอบ ซึ่งกรมสรรพากรจัดเก็บข้อมูลไว้เพื่อการตรวจสอบเป็นระยะเวลา 6 ปี³⁸ การตรวจสอบจะตรวจสอบจากข้อมูลที่ยื่นขอชำระอากรแสดมป์ รวมถึงค่าอากรแสดมป์ที่ชำระไปแล้วหากเจ้าพนักงานเห็นว่าไม่ถูกต้อง หน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในระหว่างการตรวจสอบ คือ อำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าพนักงาน ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้อง อนุญาตให้เจ้าพนักงานสำเนาข้อมูลหรือเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตอบสนองต่อคำร้องขอต่าง ๆ ของเจ้าพนักงานภายในกำหนดเวลา ให้ข้อมูลที่ผิดพลาดหรือไม่ให้ข้อมูลจะถือว่ามีความผิดตามกฎหมาย³⁹ อย่างไรก็ตามในระหว่างที่เจ้าพนักงานทำการตรวจสอบ ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบความผิดพลาดในอากรที่ตนได้ยื่นชำระไป และเตรียมที่จะยื่นคำร้องผ่านเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ เนื่องจากการยื่นชำระผ่านระบบดังกล่าวจะมีการปรับลดค่าปรับของอากรที่ต้องชำระ

นอกจากการตรวจสอบโดยเจ้าพนักงานแล้ว ผู้ใดก็ตามที่พบเห็น หรือ คาดว่าบุคคลใด ๆ หลีกเลี่ยงอากรแสดมป์ ไม่ว่าจะโดยแจ้งข้อมูลหรือมูลค่าเท็จ เพื่อลดค่าอากรแสดมป์ที่ต้องชำระ หรือไม่ให้อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสดมป์ ผู้ที่พบเห็นเหตุการณ์ดังกล่าวสามารถร้องเรียนไปยังกรมสรรพากรเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงอากรแสดมป์ได้โดยส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปถึงกรมสรรพากร หากข้อมูลดังกล่าวเป็นประโยชน์และทำให้กรมสรรพากรสามารถเรียกเก็บอากรแสดมป์จากบุคคลดังกล่าวได้ ผู้ที่แจ้งข้อมูลจะได้รับเงินรางวัลปริมาณ 15% ของค่าอากรแสดมป์ที่ต้องชำระ หรือ \$1,000,000

ทั้งสองกรณีภายหลังการตรวจสอบบัญชีโดยเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานอาจแจ้งผลผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นลายลักษณ์อักษร หรือนัดผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาเพื่อแจ้งผล หากผลการตรวจสอบปรากฏว่าชำระอากรแสดมป์ไม่ถูกต้อง อันได้แก่ กรณีไม่ปิดอากรแสดมป์ หรือปิดอากรแสดมป์ไม่ครบถ้วน เจ้าพนักงานจะออกใบประเมินภาษี (Notice of assessment) เพื่อแจ้งค่าอากรแสดมป์ที่ถูกต้อง ค่าปรับ และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นที่เกี่ยวข้อง

---

³⁸ The Office of the Revenue Commissioners, “Frequently Asked Questions,” Accessed August 13, 2014, <http://www.revenue.ie/en/tax/stamp-duty/e-stamping/faqs.html#section24>

³⁹ Stamp Duties Act Article 65A: General penalty

ผู้ชำระอากรแสตมป์ที่เห็นว่าค่าอากรแสตมป์และค่าปรับที่ทางหน่วยงานประเมิน (Assessment) มาให้นั้นไม่ถูกต้อง สามารถแจ้งคำคัดค้านแก่เจ้าพนักงานได้ภายใน 30 วันหลังได้รับใบประเมินภาษีผ่านทางระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์⁴⁰ พร้อมทั้งแนบเอกสารที่สามารถยืนยันข้ออ้าง อย่างไรก็ตามแม้จะอุทธรณ์ใบประเมินภาษีที่เจ้าพนักงานคำนวณให้ ระยะเวลาการชำระอากรแสตมป์เพิ่มเติมก็ยังคงเป็นไปตามกำหนดเวลาเดิม หากผู้ที่เกี่ยวข้องยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยครั้งนี้ของเจ้าพนักงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถฎีกาเรื่องไปยังศาลสูงภายใน 30 วันหลังได้รับผลการตัดสินพร้อมทั้งส่งสำเนาอุทธรณ์มายังกรมสรรพากรผ่านทางระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ภายใน 30 วันหลังได้รับผลการตัดสินเช่นกัน⁴¹

การหลีกเลี่ยงการชำระอากรแสตมป์จัดเป็นความผิดอาญาและมีโทษตามกฎหมายอาญา การตรวจสอบจัดทำโดยกรมสรรพากรอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีคนอื่น และเพื่อให้ชำระตามข้อกำหนดของกฎหมาย ขั้นตอนการตรวจสอบกรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานที่รวบรวมข้อมูลทั้งหมดจะนำเอาข้อมูลทั้งหมดมาตรวจสอบและสืบสวน ตามแนวทางของกฎหมายอาญา แพ่ง และภาษีอากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงทั้งหมดของคดีให้ทราบว่ามีการกระทำความผิดจริงหรือไม่ ระยะเวลาการตรวจสอบอาจใช้เวลาตั้งแต่ 15 - 24 เดือน

กรณีที่เกี่ยวข้องกับเอกสารรับรองอากรแสตมป์และเอกสารรับรองคำวินิจฉัย (Certificate of adjudication) หากพบว่ามีเหตุต่าง ๆ เช่น การขายหรือเสนอขายเอกสารรับรอง การปิดเอกสารรับรองอากรแสตมป์ลงบนตราสารอื่น ๆ การแนบหรือไม่แนบเอกสารรับรองอากรแสตมป์ไปกับตัวเอกสารด้วยเจตนาฉ้อโกง การปลอมแปลงหรือมีส่วนรู้เห็นในการปลอมแปลงขาย หรือเสนอขายซึ่งเอกสารรับรองอากรแสตมป์ปลอม รวมถึงการมีเอกสารปลอมไว้ในครอบครองเพื่อใช้ ใช้เอกสารรับรองอากรแสตมป์และเอกสารเอกสารรับรองคำวินิจฉัยในทางที่ทำให้กลายเป็นเอกสารปลอม⁴² ผู้ที่กระทำการหรือพยายามไม่กระทำการตามข้อกำหนดของกฎหมาย หรือระเบียบที่กฎหมายกำหนดด้วยเจตนาฉ้อโกง⁴³ กรณีดังกล่าวมีโทษปรับ \$10,000 หรือ จำคุก 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴⁴

⁴⁰ Stamp Duties Act Article 39A, *supra* note 28.

⁴¹ Stamp Duties Act Article 40: Appeal to High Court

⁴² Stamp Duties Act Article 64: Penalties relating to stamp certificates, etc.

⁴³ Stamp Duties Act Article 67: Fraud in relation to duty

⁴⁴ Stamp Duties Act Article 65A, *supra* note 39.

กรณีจิตใจหลักเลียงภาษีมีโทษปรับสูงสุด 10,000\$ หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴⁵ กรณีออกตราสารโดยชำระอากรแสตมป์ไม่ถูกต้อง มีโทษปรับไม่เกิน \$1,000⁴⁶ กรณีขัดขวางการทำงานของเจ้าพนักงาน เช่นการให้ข้อมูลไม่ตรงตามความเป็นจริง ทำให้เจ้าพนักงานเข้าใจผิด หรือการไม่ให้ข้อมูล⁴⁷ มีโทษปรับ \$1,000 หรือ โทษจำคุก 6 เดือน

3.1.1.8 การยกเลิกและการขอคืนอากรค่าอากรแสตมป์

การขอคืนค่าอากรแสตมป์สามารถกระทำได้ในเมื่อกรรมการวินิจฉัยอากรแสตมป์รับรองว่าเป็นกรณีชำระอากรแสตมป์มากกว่าที่กฎหมายกำหนด⁴⁸ หรือเมื่อมีการยกเลิกสัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์หรือหุ้น กฎหมายกำหนดกระบวนการการขอคืนให้สามารถกระทำผ่านทางระบบออนไลน์ได้เช่นกันผ่านระบบลงทะเบียนเพื่อการขอคืน (E-application for refund) พร้อมทั้งแนบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือผู้ใช้บริการจะกรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์มแล้วแนบไปกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง และนำส่งให้แก่เจ้าพนักงานอากรแสตมป์ภายในระยะเวลา 6 เดือน นับแต่วันที่ระบุไว้ในตราสารหรือวันที่จัดทำตราสาร การคืนค่าอากรแสตมป์สามารถคืนได้ 3 ช่องทาง ได้แก่ ผ่านระบบ GIRO ประทับตราลงเอกสารอื่นแทน หรือเช็ค กรณีที่กฎหมายถือว่าชำระอากรแสตมป์มากกว่าที่กฎหมายกำหนดสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี คือ กรณีชำระอากรแสตมป์เกิน และกรณีอื่น ๆ ที่กฎหมายยอมรับว่าเป็นการชำระอากรแสตมป์เกิน รายละเอียดดังต่อไปนี้

กรณีชำระอากรแสตมป์เกิน กรณีชำระอากรแสตมป์มากกว่าความจำเป็น หรือชำระอากรแสตมป์สำหรับตราสารที่ไม่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์⁴⁹ ภายหลังจากยื่นคำร้องโดยผู้ชำระอากรแสตมป์แล้ว กรรมการวินิจฉัยอากรแสตมป์วินิจฉัยและมีอำนาจคืนค่าอากรแสตมป์หรือกำหนดส่วนลดอากรแสตมป์ได้เอง หากเห็นว่ามีเหตุสมควรเชื่อว่าเป็นกรณีดังกล่าว

⁴⁵ Stamp Duties Act Article 64, *supra* note 42.

⁴⁶ Stamp Duties Act Article 63: Penalty for executing instruments not duly stamped, etc.

⁴⁷ Stamp Duties Act Article 65: Penalty for obstructing Commissioner and similar offences

⁴⁸ Stamp Duties Act Article 75: Refund and repayment of duty

⁴⁹ Stamp Duties Act Article 58: Allowance for duty paid or overpaid

กรณีอื่น ๆ ที่กฎหมายยอมรับว่าเป็นการชำระอากรแสตมป์เกิน ได้แก่ กรณีที่ตราสารออกโดยคู่สัญญาที่เกี่ยวข้อง แต่ภายหลังถูกระบุโดยคู่สัญญาอีกฝ่ายว่าไม่มีผลบังคับมาตั้งแต่ต้น หรือด้วยเหตุความผิดพลาดของสัญญาทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้น ตราสารไม่สมบูรณ์เนื่องด้วยเหตุที่คู่สัญญาปฏิเสธที่จะลงนามในตราสาร หรือตราสารไม่ได้จัดทำเพื่อวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตราสารตกเป็นโมฆะด้วยเหตุที่บุคคลตามตราสารปฏิเสธที่จะกระทำการ ไม่สามารถกระทำการตามที่ตราสารกำหนด ตราสารที่มีเงื่อนไขเวลาจดทะเบียนตามกฎหมายและไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขเวลาได้ หรือตราสารตกเป็นโมฆะเนื่องจากการทำสัญญาชนิดเดียวกันสำหรับคู่สัญญาเดียวกันเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันส่งผลให้มีการออกอากรแสตมป์ซ้ำ⁵⁰

การยกเลิกสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์หรือหุ้นที่สามารถขอคืนอากรแสตมป์ ได้แก่ กรณีที่ผู้ขายไม่สามารถพิสูจน์ความเป็นเจ้าของได้ กรณีที่ผู้ซื้อเป็นชาวต่างชาติและไม่ได้ได้รับสิทธิซื้อหรือถือครองที่ดินตาม Residential Property Act (Cap. 274) กรณีที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐสามารถเวนคืนได้หรือจะเวนคืน กรณีที่ต้องได้รับการอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐในการซื้อขาย กรณีที่ผู้ซื้อหรือผู้ขายไม่สามารถขอคำอนุญาตซื้อขายจากหน่วยงานของรัฐ กรณีที่มีคำสั่งจากคณะกรรมการควบคุมอาคารตาม Building Control Act (Cap. 29) หรือกรณีที่มีคำสั่งของศาลห้ามให้มีการซื้อขายที่ดินดังกล่าวในกรณีที่มีคำสั่งศาลต้องยื่นคำร้องขอคืนอากรภายในระยะเวลา 2 เดือน⁵¹

อย่างไรก็ตาม หากภายหลังตรวจพบว่าการคืนค่าอากรแสตมป์ดังกล่าวเป็นการสันนิษฐานพลาด ผู้ที่ได้รับค่าอากรแสตมป์คืนต้องชำระอากรแสตมป์ทั้งหมดให้แก่เจ้าพนักงานภายใน 15 วัน⁵²

กฎเกณฑ์ในส่วนอื่น ๆ นั้นตามกฎหมายประเทศสิงคโปร์ให้นำกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์มาบังคับใช้กับระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ด้วยทั้งหมด ทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่พนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ บทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับอากรแสตมป์ การประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการชำระอากรแสตมป์

⁵⁰ Stamp Duties Act Article 57: Allowance for duty paid for certain instruments

⁵¹ Stamp Duties Act Article 22: Contracts, etc., to be chargeable as conveyances on sale

⁵² Stamp Duties Act Article 75, *supra* note 48.

3.1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

ประเทศสิงคโปร์เป็นหนึ่งในประเทศแรก ๆ ที่ตรากฎหมายข้อกำหนดเรื่องการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยร่างกฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นในปี พ.ศ. 2541 ภายใต้ชื่อ Electronic Transactions Act (ETA) Chapter 88 ใช้เป็นกฎหมายเพื่อรองรับการเกิดสัญญาอิเล็กทรอนิกส์

ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศแรกในเอเชียที่ให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศ (United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts หรือ EEC) ในปี พ.ศ. 2553 แม้ขณะนั้นอนุสัญญาจะยังไม่มียผลบังคับใช้ แต่ประเทศสิงคโปร์ก็ได้ทำการแก้ไขกฎหมายโดยยกเลิก Electronic Transactions Act (ETA) Chapter 88 เพื่อร่างกฎหมายขึ้นมาใหม่ อนุวัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศ เพื่อรองรับการค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดขอบเขตการบังคับใช้ให้กว้างยิ่งขึ้น กำหนดเรื่องลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องหลักประกันต่อเนื่อง (Continuing security) และการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ภายหลังยังมีการแก้ไขอย่างต่อเนื่องตามความจำเป็นทางการค้า และความสำคัญของสถานการณ์ให้เข้ากับการใช้งานระบบอินเทอร์เน็ต⁵³

การแก้ไขครั้งสุดท้ายในปี พ.ศ. 2555 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มกราคม 2556 โดยมีต้นแบบการร่างจากกฎหมายแม่แบบว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Model Law on Electronic Commerce 1996) และกฎหมายแม่แบบว่าด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Model Law on Electronic Signature 2001) รวมถึง Utah Digital Signature Act 1995 (Utah Act) ซึ่งเป็นประเทศแรกของโลกที่บัญญัติกฎหมายเรื่องลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์⁵⁴

นอกจากเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศแล้ว กฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลักอื่น ๆ อาทิเพื่อทำ

⁵³ Infocomm Development Authority of Singapore, “Electronic Transactions Act and Regulations,” Accessed 13 September, 2014, <https://www.ida.gov.sg/Policies-and-Regulations/Acts-and-Regulations/Electronic-Transactions-Act-and-Regulations>

⁵⁴ Daniel Seng, The Singapore Electronic Transactions Act and the Hong Kong Electronic Transactions Ordinance, volume 5, (Digital Evidence and Electronic Signature Law Review, 2008) P. 7-8

ให้การติดต่อทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นข้อมูลที่สามารถเชื่อถือได้ เพื่อลดช่องว่างและอุปสรรคทางการค้าแบบอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมทั้งส่งเสริมพัฒนากฎหมายและธุรกิจต่าง ๆ ให้ใช้มาตรการที่ปลอดภัยเพื่อส่งเสริมการยื่นเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์กับภาครัฐ เพื่อขยายการให้บริการของภาครัฐผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ในฐานะเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ ลดปัญหาจากการปลอมข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยเจตนาหรือไม่เจตนา รวมถึงการใช้ข้อมูลปลอมเพื่อการค้าหรือการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อทำให้เกิดกฎระเบียบอันเป็นหนึ่งเดียวและเป็นพื้นฐานสำหรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเชื่อมั่นในความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการค้า ผ่านการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์⁵⁵

กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับทั้งกับภาคเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ วัตถุประสงค์ของกฎหมายได้แบ่งรายละเอียดออกเป็นส่วนต่าง ๆ ทั้งสิ้น 7 ส่วน เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 บทเบื้องต้น (Preliminary)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ลายมือชื่อ และสัญญา (Electronic records, signatures and contracts)

ส่วนที่ 3 ความปลอดภัยของข้อมูลและลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Secure electronic records and signatures)

ส่วนที่ 4 ข้อกำหนดระเบียบเพื่อความปลอดภัย และผู้ให้บริการ (Regulation of specified security procedures and specified security procedure providers)

ส่วนที่ 5 การใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับหน่วยงานราชการ (Use of electronic records and signatures by public agencies)

ส่วนที่ 6 ความรับผิดชอบของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Liability of network service providers)

ส่วนที่ 7 บททั่วไป (General)

ในส่วนขงรายละเอียดของตัวบทโดยสรุป ผู้เขียนจะขออธิบายแยกเป็นส่วนๆ ดังต่อไปนี้

⁵⁵ Electronic Transactions Act Article 3: Purposes and construction

3.1.2.1 การรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ในบทนิยามกฎหมายฉบับนี้ได้คำนิยามของ “ข้อมูล” “ระบบข้อมูล” ไว้ โดยสรุปไว้⁵⁶ว่า

“ข้อมูล” (Information) หมายถึง ข้อมูล ข้อความ รูปภาพ เสียง รหัส โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์ Software) และฐานข้อมูล

“ระบบข้อมูล” (Information system) หมายถึง ระบบที่สร้าง สื่อสาร รับ หรือจัดเก็บโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือสร้างข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กฎหมายฉบับนี้ยอมรับสถานะของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยห้ามปฏิเสธผลทางกฎหมายข้อมูล (Information) ทั้งในส่วนของการเกิดและการบังคับใช้ เพียงเพราะเหตุข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์⁵⁷ หากกฎหมายกำหนดให้การกระทำหลักฐานเป็นหนังสือ และหากกฎหมายกำหนดว่าต้องกระทำการใดเป็นหนังสือ สามารถใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แทนได้ หากสามารถพิสูจน์ได้ว่าข้อมูลดังกล่าวสามารถเข้าถึงเพื่อการอ้างอิงได้ในภายหลัง⁵⁸ และในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการลงลายมือชื่อ การกระทำตามขั้นตอนในการยืนยันตัวบุคคล (Identify the Person) และยืนยันความต้องการทำธุรกรรมของบุคคล โดยใช้วิธีการที่น่าเชื่อถือและเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างข้อมูล ให้ถือว่าได้กระทำหลักฐานเป็นหนังสือตามข้อกำหนดของกฎหมาย หรือได้นำเอาเอกสารมาแสดงแล้ว⁵⁹ รองรับการเกิดและการมีผลบังคับใช้ของสัญญาผ่านระบบ

---

⁵⁶ Electronic Transactions Act Article 2: Interpretation

“information” includes data, text, images, sound, codes, computer programs, software and databases;

“information system” means a system for generating, sending, receiving, storing or otherwise processing electronic records;...

⁵⁷ Electronic Transactions Act Article 6: Legal recognition of electronic records

⁵⁸ Electronic Transactions Act Article 7: Requirement for writing

⁵⁹ Electronic Transactions Act Article 8: Requirement for signature

อิเล็กทรอนิกส์ หากคู่สัญญายินยอม โดยรองรับการทำคำเสนอ คำสนอง และการติดต่อผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ๖⁶⁰

3.1.2.2 การเก็บรักษาข้อมูล

เมื่อทำธุรกรรมในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้ข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีความแตกต่างจากข้อมูลแบบเอกสารอย่างมาก ทั้งในส่วนของโครงสร้างและการจัดเก็บ ในบทนิยามกฎหมายได้คำนิยามของ “การจัดเก็บ”⁶¹ ไว้โดยสรุปไว้ว่า

“การจัดเก็บ” (Record) หมายถึง ข้อมูลที่ถูกเก็บรักษา จัดเก็บ หรือถูกกำหนดไว้ในสื่อกลางที่มีรูปร่าง จัดเก็บในระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อกลางอื่น ๆ และข้อมูลดังกล่าวต้องสามารถเข้าถึงใหม่ได้ในลักษณะที่สามารถเข้าใจได้

เมื่อมีกฎหมายกำหนดให้ต้องจัดเก็บเอกสารหรือข้อมูลใดๆ หรือจัดทำข้อมูลใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง สามารถจัดเก็บข้อมูลต่างๆในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์แทนได้ หากได้กระทำตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด⁶² ดังนี้

1. ข้อมูลถูกจัดเก็บในลักษณะที่สามารถเข้าถึง และนำกลับมาใช้เพื่อการอ้างอิงในภายหลัง
2. ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ถูกจัดเก็บในลักษณะเดียวกับตอนสร้างข้อมูล ส่ง หรือรับ หรือถูกจัดเก็บในลักษณะที่สามารถแสดงต้นฉบับที่ถูกต้องได้
3. ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวต้องสามารถแสดงและยืนยันถึงจุดที่สร้าง และจุดที่รับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงวันที่และเวลาเมื่อได้

---

⁶⁰ Electronic Transactions Act Article 11: Formation and validity of contracts

⁶¹ Electronic Transactions Act Article 2: Interpretation

“record” means information that is inscribed, stored or otherwise fixed on a tangible medium or that is stored in an electronic or other medium and is retrievable in perceivable form;...

⁶² Electronic Transactions Act Article 9: Retention of electronic records

ส่ง รับ และจัดเก็บข้อมูล อย่างไรก็ตามไม่รวมถึงข้อมูลที่จัดทำขึ้น
โดยมนุษย์หรือผ่านระบบอัตโนมัติเพื่อใช้ในการส่งหรือรับข้อมูล

4. ข้อกำหนดอื่นๆที่กำหนดโดยหน่วยงานของรัฐ

ดังนั้นการจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการอ้างอิงตามกฎหมายจึงสามารถ
กระทำได้โดยกระทำตามข้อกำหนดทั้ง 4 ข้อ

3.1.2.3 การใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กับการทำธุรกรรมของภาครัฐ

กฎหมายฉบับนี้นอกจากจะใช้กับภาคเอกชนแล้วยังใช้บังคับกับภาครัฐ
ด้วย โดยรองรับการที่หน่วยงานราชการใช้อำนาจการบริหารงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และได้ให้
คำนิยามของ “หน่วยงานราชการ” และ “เจ้าพนักงานที่มีอำนาจ”⁶³ ไว้โดยสรุปว่า

“หน่วยงานราชการ” (Public agency) หมายถึง หน่วยงานหรือ
กระทรวงของราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการที่ถูกก่อตั้งขึ้นตามหรือภายใต้กฎหมายฉบับนี้ (มาตรา
2)

“เจ้าพนักงานที่มีอำนาจ” (Authorized officer) หมายถึง เจ้าพนักงาน
ที่ใช้อำนาจหรือกระทำการตามกฎหมายนี้

กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานราชการตามข้อกำหนดของกฎหมาย
สามารถรับเอกสารหรือข้อมูลรูปแบบต่างๆ สร้างและจัดเก็บข้อมูล กำหนดให้เอกสารหรือบันทึกใน
รูปแบบต่างๆเป็นเอกสารต้นฉบับ การอนุญาต (Permit) ใบอนุญาต (License) หรือการอนุมัติ
(approval) กำหนดให้ชำระค่าใช้จ่าย ค่าปรับ หรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ โดยวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด

หากหน่วยงานราชการประสงค์จะให้บริการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผ่าน
ระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หน่วยงานราชการจะต้องจัดทำ
ข้อกำหนด ต่าง ๆ⁶⁴ ต่อไปนี้

⁶³ Electronic Transactions Act Article 2: Interpretation

“authorised officer”, in relation to the exercise of any power or
performance of any duty under this Act, means a person to whom the exercise of
that power or performance of that duty has been delegated under section 27;

“public agency” means a department or ministry of the Government, an
Organ of State or a public authority established by or under a public Act; ...

1. ข้อกำหนดเรื่องวิธีการและระเบียบเกี่ยวกับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้สำหรับการยื่น การสร้าง การจัดเก็บ การออกเอกสาร ฯลฯ
2. ข้อกำหนดเรื่องประเภทของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงอาจกำหนดให้ผู้ส่งข้อมูลใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างผ่านระบบที่กำหนด ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องใช้ลายมือชื่อในเอกสารอิเล็กทรอนิกส์
3. ข้อกำหนดเรื่องลักษณะและรูปแบบที่ลายเซ็นจะแนบไปกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงเอกลักษณ์หรือหลักเกณฑ์ขั้นต่ำของข้อมูลที่ยื่นตราสารต้องทำให้เหมาะสม เพื่อการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล
4. กระบวนการควบคุมรวมถึงขั้นตอนอื่น ๆ ที่เหมาะสม เพื่อให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และการชำระราคาสมบูรณ์ ปลอดภัย และน่าเชื่อถือ
5. ข้อกำหนดอื่นที่จำเป็นสำหรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือการชำระเงิน เพื่อให้ระบบสอดคล้องกับการทำธุรกรรมผ่านกระดาษ

เพื่อให้ปราศจากข้อสงสัยในกรณีที่ขัดกับกฎหมายฉบับอื่น บุคคลสามารถดำเนินการต่างๆต่อไปนี้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ หากได้กระทำการตามที่หน่วยงานราชการกำหนด แม้กฎหมายฉบับอื่นไม่ได้บัญญัติรองรับไว้ก็ตาม ได้แก่

1. ยื่นเอกสารหรือจัดทำข้อมูลให้แก่หน่วยงานของรัฐ
2. สร้างหรือเก็บข้อมูลสำหรับหน่วยงานของรัฐ
3. ร่างแบบพิมพ์คำร้องหรือการแจ้งหรือธุรกรรมอื่น ๆ กับภาครัฐ
4. เตรียมหรือเก็บเอกสารใด ๆ ก็ตามให้แก่หน่วยงานภาครัฐ

กล่าวโดยสรุป เจ้าพนักงานที่มีอำนาจและในส่วนของารรับเอกสาร กำหนดให้หน่วยงานของรัฐสามารถรับเอกสารที่สร้าง หรือจัดเก็บด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถออกใบอนุญาต หรือใบอนุญาตต่าง ๆ เป็นแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ และสามารถชำระเงินในระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้หากหน่วยงานของรัฐประสงค์จะใช้กระบวนการดังกล่าว หน่วยงานจะต้องระบุ

---

⁶⁴ Electronic Transactions Act Article 25: Acceptance of electronic filing and issue of documents

ถึงกระบวนการ หรือแบบฟอร์มที่จะใช้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารต้องถูกลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดใด แบบใด และด้วยวิธีการใด ในส่วนของประชาชนสามารถยื่นเอกสารหรือข้อมูล จัดเก็บข้อมูล ใช้แบบสำหรับการยื่นคำร้องหรือแจ้งข้อมูล ถือใบอนุญาต การอนุมัติ หรือการอนุญาตอื่นใดของหน่วยงานของรัฐที่จัดทำขึ้นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อกำหนดที่รัฐกำหนดได้

นอกจากหลักการดังกล่าวแล้ว กฎหมายฉบับนี้ยังวางหลักในประเด็นอื่นๆ อีก⁶⁵ อาทิ วางหลักเรื่องความเป็นกลางทางเทคโนโลยี (Technological Neutrality)⁶⁶ วางหลักหลักเรื่องเวลาและสถานที่ในการรับส่งข้อมูล (Time and place of dispatch and receipt)⁶⁷ ฯลฯ

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของฮ่องกง

ในอดีต สหราชอาณาจักรเช่าฮ่องกงทั้งหมดระยะเวลา 99 ปี โดยหมดอายุสัญญาเช่าและทำพิธีส่งคืนเกาะฮ่องกง ให้แก่จีนเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 1997 และจัดให้เป็นเขตบริหารพิเศษที่ขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลางของสาธารณรัฐประชาชนจีน ด้วยการตกลงกันระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหราชอาณาจักร ให้สิทธิแก่ฮ่องกงในการบริหารโดยใช้นโยบาย “หนึ่งประเทศ สองระบบ (one country, two systems)” ให้สิทธิฮ่องกงสามารถปกครอง ตนเองอย่างอิสระ ดำเนินนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การเงิน การพาณิชย์ ฯลฯ ได้ตามอย่างเสรี รัฐบาลจีนได้กำหนดให้ฮ่องกงสามารถดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเสรีและบัญญัติกฎหมายได้เองเป็นเวลาต่อไปอีก 50 ปี หลังจากนั้น ฮ่องกงจะเปลี่ยนไปปกครองแบบเมืองอื่น ๆ โดยมีกฎหมายพื้นฐานของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง The basic law of the Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of

⁶⁵ พงษ์พัฒน์ ธารพงษ์พันธ์, “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการนำวิธีการอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในพิธีการศุลกากร,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557), น. 135-137.

⁶⁶ Electronic Transactions Act Article 18: Secure electronic signature

⁶⁷ Electronic Transactions Act Article 13: Time and place of despatch and receipt

China (the basic law) ซึ่งถือเสมือนเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญของฮ่องกง ที่ให้สิทธิฮ่องกงในการบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ขึ้นเองเพื่อใช้ในฮ่องกง รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคลังและภาษีอากร⁶⁸

ในช่วงศตวรรษที่ 21 ฮ่องกงได้รับเอายุคสารสนเทศและเศรษฐกิจใหม่ (Information age and New economy) ซึ่งเป็นยุคที่นักธุรกิจ เริ่มมองเห็นช่องทางสำหรับการทำกำไรผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์และอินเทอร์เน็ต การพัฒนาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิธีการที่บุคคลทั่วไปทำธุรกิจหรือใช้ชีวิตรวมไปถึงวิธีที่หน่วยงานของรัฐสื่อสารต่อประชาชนในรัฐ หน่วยงานของรัฐเริ่มใช้อินเทอร์เน็ตในการชี้แจงข้อมูลต่าง ๆ ทั้งเรื่องนโยบาย และแผนการปฏิบัติงานต่อประชาชน

---

⁶⁸ The Basic Law of The Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China

Article 106: The Hong Kong Special Administrative Region shall have independent finances.

The Hong Kong Special Administrative Region shall use its financial revenues exclusively for its own purposes, and they shall not be handed over to the Central People's Government.

The Central People's Government shall not levy taxes in the Hong Kong Special Administrative Region.

Article 107: The Hong Kong Special Administrative Region shall follow the principle of keeping expenditure within the limits of revenues in drawing up its budget, and strive to achieve a fiscal balance, avoid deficits and keep the budget commensurate with the growth rate of its gross domestic product.

Article 108: The Hong Kong Special Administrative Region shall practise an independent taxation system.

The Hong Kong Special Administrative Region shall, taking the low tax policy previously pursued in Hong Kong as reference, enact laws on its own concerning types of taxes, tax rates, tax reductions, allowances and exemptions, and other matters of taxation.

โดยจัดทำเป็นระบบการส่งบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic service delivery หรือ ESD)⁶⁹ ดังนั้นในปัจจุบันหน่วยงานของรัฐส่วนมาก จึงมีเว็บไซต์เป็นของตัวเองพร้อมระบบวิธีการติดต่อ อีกทั้งยังมีการสร้างเว็บไซต์กลางที่รวมข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความประสงค์จะติดต่อสามารถหาข้อมูลของหน่วยงานรัฐได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลฮ่องกงยังพยายามพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตให้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของประชาชนในประเทศ ให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงบริการผ่านทางคอมพิวเตอร์ส่วนตัวหรือคอมพิวเตอร์ของหน่วยงานราชการ เพื่อเข้าถึงบริการต่าง ๆ ทั้งการยื่นขอชำระภาษี การชำระภาษี การต่ออายุใบขับขี่ การจดทะเบียนบริษัท การหางาน หรือแม้แต่การชำระค่าบริการต่าง ๆ กับหน่วยงานภาครัฐ

ฮ่องกงมีความคิดที่จะสร้างระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่เข้มแข็งเพื่อใช้เป็นจุดแข็งสำหรับการแข่งขันทางเศรษฐกิจ⁷⁰ จากการพัฒนาาระบบดังกล่าวส่งผลให้ปัจจุบันฮ่องกงมีบทบาทขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระดับนานาชาติมากที่สุดแห่งหนึ่งในโลก และเป็นหน่วยงานการค้าระหว่างประเทศขนาดใหญ่เป็นอันดับ 10 ของโลก เป็นตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราใหญ่อันดับ 7 ของโลก จัดเป็นศูนย์กลางการเงินการธนาคาร อันดับ 12 ของโลก และเป็นตลาดค้าทองคำขนาดใหญ่หนึ่งในสี่ของโลก⁷¹

เนื่องจากเคยอยู่ภายใต้การปกครองของสหราชอาณาจักร กฎหมาย การตีความและกฎระเบียบต่าง ๆ ของฮ่องกงจึงได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายของสหราชอาณาจักรทั้งสิ้น รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรและอากรแสตมป์ แต่ฮ่องกงก็พัฒนากฎหมายอยู่ตลอดเวลา ให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของคนในประเทศ รวมถึงเพื่อให้เป็นไปตามการพัฒนาของประเทศต่าง ๆ ใน

⁶⁹ Anne Carver, *Hong Kong Business Law*, (Longman Hong Kong Education, 2008), p. 7-10.

⁷⁰ United Nations Department of Economic and Social Affairs, "Electronic Service Delivery (ESD) Scheme," Accessed October 20, 2014, <http://www.unpan.org/DPADM/EGovernment/KnowledgeBaseofEGovernmentPractices/tabid/828/ctl/StudyView/mid/2148/CaseStudyID/93/language/en-US/Default.aspx>

⁷¹ วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, "ฮ่องกง," สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2557, <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AE%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%87>

โลก ในกรณีของอากรแสตมป์กรมสรรพากรแก้ไขปรับเปลี่ยนเป็นครั้งคราวเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคม ทั้งในส่วนของ ประเภทของตราสารที่จัดเก็บ และ ค่าอากรแสตมป์

3.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

กฎหมายเกี่ยวกับอากรแสตมป์ถูกบัญญัติขึ้นในปี ค.ศ. 1866 จัดเป็นภาษีที่สำคัญและเก่าแก่ที่สุดของฮ่องกง กฎหมายดังกล่าวถูกดูแลโดยกรมสรรพากรของฮ่องกง ข้อกำหนดทางกฎหมายของกฎหมายอากรแสตมป์ มีลักษณะใกล้เคียงกับกฎหมายอากรแสตมป์ทั้งในอดีตและปัจจุบันของสหราชอาณาจักร เช่นเดียวกับกฎหมายอื่น ๆ คำพิพากษาของศาลสหราชอาณาจักรและประเทศอื่น ๆ ที่ใช้หลักเดียวกันเรื่องเกี่ยวกับอากรแสตมป์ สามารถใช้เป็นแนวทางการตีความกฎหมายอากรแสตมป์ของฮ่องกง อากรแสตมป์ส่วนมากจะถูกจัดเก็บจากตราสารที่เป็นหลักฐานของธุรกรรมบางลักษณะ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับทรัพย์สินในประเทศ ขั้นตอนการจัดเก็บสามารถจัดเก็บได้อย่างรวดเร็ว และมีปริมาณมาก อย่างไรก็ตามอากรแสตมป์ก็จัดเป็นภาษีที่มีความไม่แน่นอนสูง เนื่องจากแปรผันไปตามมูลค่าอสังหาริมทรัพย์และหุ้นในประเทศและปริมาณการทำธุรกรรมดังกล่าว แม้ในปีแรกที่เริ่มใช้จะเกิดความยุ่งยากในขั้นตอนการจัดเก็บ และส่งผลกระทบต่อราคาที่ดินและตลาดหุ้นในปีต่อไป แต่เมื่อเวลาผ่านไปหน่วยงานสามารถจัดเก็บอากรได้มากขึ้น และปริมาณการทำธุรกรรมเรื่องอสังหาริมทรัพย์ก็มีมากขึ้นเช่นกัน⁷²

ในปัจจุบัน บทบัญญัติว่าด้วยแสตมป์บัญญัติขึ้นโดยสภานิติบัญญัติ (Legislative council) และถูกตีพิมพ์ไว้ในประกาศทางราชการหรือกิจจานุเบกษา (Gazette) มีด้วยกันหลายฉบับ ได้แก่ Stamp duty Ordinance cap 117 (SDO) หนังสือเวียน (Stamping circulars) และบทอธิบาย Stamping procedures and explanatory notes บทบัญญัติทั้งหมดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานอากรแสตมป์ (Stamp office) ซึ่งเป็นหน่วยงานในกรมสรรพากร (Department of Revenue) เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลให้เป็นไปตามข้อกำหนดของบทบัญญัติว่าด้วยอากรแสตมป์ คือ อธิบดีกรมกรมสรรพากร (Commissioner of Inland Revenue)

การปิดอากรแสตมป์ของฮ่องกงในอดีต สามารถทำได้โดยการปิดทับไปบนตราสาร แต่เพื่อใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันให้เป็นประโยชน์ สำนักงานอากรแสตมป์จึงสร้างระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมา บทบัญญัติว่าด้วยแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของฮ่องกงบัญญัติไว้ใน Stamp

---

⁷² David G. Smith and Ayesha Macpherson, Hong Kong Taxation Law And Practice. 2008-2009 Edition, (The Chinese University Press, 2008), p.9.

Duty Ordinance ส่วนที่ 2A ตามกฎหมายฮ่องกงบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ใช้แสตมป์อิเล็กทรอนิกส์จึงมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการใช้งานแสตมป์แบบปิดทับ หากแต่แสตมป์อิเล็กทรอนิกส์เป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้ใช้บริการนอกเหนือจากการใช้ และการจ่ายแสตมป์แบบปิดทับ⁷³ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้บริการ เพราะสามารถใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลาไม่เว้นวันหยุดราชการผ่านทางระบบแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ประหยัดต้นทุน และเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ เนื้อหาของบทบัญญัติว่าด้วยแสตมป์สามารถแบ่งออกเป็นทั้งสิ้น 7 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ปฐมบท (Preliminary)

ส่วนที่ 2 ตราสารที่อยู่ในบังคับต้องเสียแสตมป์ (Charging and Stamping of Instruments)

ส่วนที่ 2a การปิดเอกสารรับรองแสตมป์ (Stamping by Way of Stamp Certificates)

ส่วนที่ 3 บทเพิ่มเติมซึ่งเกี่ยวข้องกับส่วนที่ 2 และ 2a (Ancillary Provisions Relating to Part II And Part IIA)

ส่วนที่ 3a เอกสารบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ (Certain Instruments Dealing With Immovable Property)

ส่วนที่ 4 หน่วยลงทุน (Unit Trusts)

ส่วนที่ 5 ข้อยกเว้นและการไม่ต้องชำระแสตมป์ (Exemption and Relief)

ส่วนที่ 5A ข้อกำหนดเรื่องการไม่ต้องชำระแสตมป์สำหรับตราสารบางประเภทที่เกี่ยวกับหุ้นอื่น (Relief for Certain Transactions in Relation to Specified Alternative Bond Scheme)

ส่วนที่ 5B การประเมินหลังยกเลิกหรือแก้ไข (Assessment After Deemed Withdrawal of Relief)

ส่วนที่ 6 การถือว่าแสตมป์เสียหายหรือแสตมป์ที่ไม่เป็นที่ต้องการและกรณีอื่น ๆ (Allowance for Spoiled or Unwanted Stamps, Etc.)

ส่วนที่ 7 บททั่วไป (Miscellaneous)

---

⁷³ Inland Revenue Department, “e-Stamping of Property Document,” Accessed August 13, 2014, http://www.ird.gov.hk/eng/tax/e_stamp.

เนื่องจากฮ่องกงไม่มีการยกเลิกการปิดอาคารแสดมภ์แบบเดิม ดังนั้นในส่วนต่อไป ผู้เขียนจึงขออธิบายรายละเอียดของการชำระอากรแสดมภ์แบบเดิมควบคู่ไปกับการชำระอากรแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

3.2.1.1 ผู้มีอำนาจจัดเก็บอากรแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์

กฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจกรมสรรพากรเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยมีสำนักงานอากรแสดมภ์ (Stamp office) เป็นหน่วยงานที่ออกระเบียบ และควบคุมดูแลการกำกับ การต่าง ๆ ให้อธิบดีกรมมีอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่จัดเก็บอากรแสดมภ์ (Collector of Stamp Revenue) ขึ้นมาเป็นตัวแทนในการควบคุมดูแลการจัดเก็บ⁷⁴

3.2.1.2 ผู้ที่สามารถใช้บริการระบบอากรแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์

ผู้ให้บริการสามารถเป็นนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ที่ทำธุรกรรมซึ่งกฎหมายกำหนดว่าต้องเสียภาษีอากรแสดมภ์ สำหรับเอกชนในการเข้าใช้ บริการ ผู้ให้บริการต้องลงทะเบียนเพื่อยืนยันตัวบุคคลก่อน ซึ่งขั้นตอนการยืนยันตัวบุคคลนี้สามารถ แบ่งออกได้เป็น 2 กรณีได้แก่

กรณีของนิติบุคคล (Business user) รับรองตัวบุคคลผ่านบัญชี ผู้ให้บริการแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ลงทะเบียนกับรัฐบาลฮ่องกง (E-Stamp account number) และ รหัสผ่าน หรือใช้เอกสารรับรองดิจิทัล (Digital Certificate) หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ระบุตัวตน

⁷⁴ Inland Revenue Ordinance Section 4: Official secrecy

Notwithstanding anything contained in this section, the commissioner or any officer of the Inland Revenue Department authorized by the Commissioner in that behalf may communicate any matter which comes to his knowledge, including a copy of any return, accounts or other document submitted to him in connection with this Ordinance-

(a) to the Commissioner of Rating and Valuation, to the Collector of Stamp Revenue, or to the Estate Duty Commissioner, or ...

ในการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้ข้อกำหนดของ Electronic Transaction Ordinance (Cap.553) (ETO)⁷⁵ ที่ออกโดยกรมการไปรษณีย์ฮ่องกงหรือบริษัทตัวแทน

กรณีของผู้ใช้งานรายบุคคล (Individual user) รับรองตัวบุคคลผ่านทางเลขประจำตัวผู้เสียภาษี (Taxpayer Identification Number) และรหัสผ่าน หรือรับรองตัวบุคคลผ่านใบรับรองดิจิทัล (Digital certificate) ที่ออกโดยกรมการไปรษณีย์ฮ่องกงหรือบริษัทตัวแทน

3.2.1.3 ฐานการจัดเก็บ

อากรแสตมป์ถูกจัดเก็บจากหลักฐานของการทำธุรกรรมหรือตราสาร (Instrument) ซึ่งตามกฎหมายฉบับนี้ให้หมายความรวมถึง เอกสารที่เขียนขึ้นทุกประเภท⁷⁶ อย่างไรก็ตามอากรแสตมป์ไม่ได้จัดเก็บจากตัวธุรกรรม ดังนั้นหากธุรกรรมนั้น ๆ ไม่มีตราสารที่เป็นหลักฐานของการทำธุรกรรมนั้น ๆ การทำธุรกรรมดังกล่าวก็ไม่จำเป็นต้องปิดอากรแสตมป์ แม้จะมีข้อกำหนดของกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการทำหลักฐานเป็นหนังสือและปิดอากรแสตมป์ก็ตาม เช่น การทำธุรกรรมด้วยวาจา

ฐานการจัดเก็บอากรแสตมป์สำหรับอากรแสตมป์แบบเดิมจะจัดเก็บจากการทำธุรกรรมต่าง ๆ ที่ทำขึ้นในประเทศ และเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินในประเทศ โดยมีระยะเวลาการจัดเก็บและผู้ที่มีหน้าที่ต้องชำระอากรดังต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ในฮ่องกง อันได้แก่

- i. การโอนสิทธิ์ในที่ดิน คู่สัญญาที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลอื่น ๆ ที่ดำเนินการแทนเป็นผู้ชำระอากรแสตมป์ ระยะเวลาการชำระภายใน 30 วันหลังออกตราสาร
- ii. ข้อตกลงซื้อขายที่อยู่อาศัย คู่สัญญาที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ชำระอากรแสตมป์ยกเว้นคู่สัญญาที่ไม่ทราบในวันทำสัญญาว่าสัญญามีผลถึงตน และคู่สัญญาอื่นที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลาการชำระ ภายใน 30 วันหลังเกิด สัญญาซื้อขาย

⁷⁵ Hong Kong Special Administrative Region Government, “Electronic Authentication & Digital Certificates,” Accessed August 13, 2014, <http://www.gov.hk/en/residents/communication/infosec/digitalcert.htm>

⁷⁶ Stamp Duty Ordinance Section 2: Interpretation
instrument includes every written document;...

- iii. สัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ คู่สัญญาที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลอื่น ๆ ที่ดำเนินการเป็นผู้ชำระอากรแสตมป์ ระยะเวลาการชำระ ภายใน 30 วันหลังออกตราสาร
2. เกี่ยวกับการโอนหุ้น แบ่งเป็น 2 กรณี
    - i. กรณีรายงานยืนยันการซื้อขายอย่างเป็นทางการ (Contract note) ชำระอากรแสตมป์โดยตัวแทน หรือ ผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้อง ภายใน 2 วันหลังการซื้อขายมีผลในฮ่องกง หรือ ภายใน 30 วันหลังซื้อขายในกรณีที่มีผลนอกฮ่องกง
    - ii. กรณีการโอนหุ้นในลักษณะอื่น ผู้โอนและผู้รับโอนเป็นผู้ชำระอากรแสตมป์ ก่อนออกตราสารหรือภายใน 30 วันหลังออกตราสารในกรณีทำสัญญานอกฮ่องกง
  3. หุ้นชนิดผู้ถือ ไม่รวมถึงหุ้นที่เกี่ยวข้องกับการกู้ยืม ซึ่งเป็นสกุลอื่นนอกจากฮ่องกง ผู้มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์คือผู้ที่ตราสารระบุชื่อ และผู้ที่เป็นตัวแทนของบุคคลดังกล่าว โดยชำระก่อนออกตราสาร
  4. สำเนาหรือฉบับของตราสารที่ต้องชำระอากรแสตมป์ตามข้อ 1-3 โดยระบุว่าให้ถือว่าสำเนาหรือฉบับนั้นเป็นต้นฉบับ หรือเป็นการชำระแทนต้นฉบับ⁷⁷

ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องที่ต้องชำระอากรแสตมป์ ได้แก่ ธุรกรรมที่กระทำขึ้นภายใต้หลักเขตแดน กล่าวคือ ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมต้องอยู่ในฮ่องกง แม้ว่าตราสารนั้น ๆ จะจัดทำขึ้นในหรือนอกฮ่องกง ก็ยังเป็นตราสารที่ต้องชำระอากรแสตมป์ตามที่กฎหมายกำหนด ตราสารที่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์ ต้องเป็นตราสารที่ทำออกมาเป็นหนังสือในลักษณะที่สามารถประทับตรา ปิดอากรแสตมป์ลงไปบนหน้าตราสารได้ หรือแนบเอกสารรับรองอากรแสตมป์ไปกับตราสารได้ หากในตราสารฉบับเดียวกันมีการระบุถึงธุรกรรมหลายประเภท หรือ ธุรกรรมเดียวแต่

⁷⁷ Stamp Duty Ordinance Section 8: Duplicates and counterparts

จัดทำตราสารหลายฉบับ การชำระอากรแสตมป์จะแยกกันชำระเสมือนมีได้ทำลงบนตราสารฉบับเดียวกัน⁷⁸

ในกรณีของอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายวางหลักไว้ว่าสามารถใช้กับตราสารจำพวกเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ในฮ่องกง เกี่ยวกับหุ้น และสำเนาหรือฉบับของตราสารที่ต้องชำระอากรแสตมป์⁷⁹ อย่างไรก็ตามปัจจุบันระบบสามารถรองรับและให้บริการได้เฉพาะกรณีของอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น ซึ่งได้แก่ ข้อตกลงซื้อขาย โอน และ เช่าอสังหาริมทรัพย์ แต่ไม่สามารถใช้กับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีในศาล ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับหุ้น และอสังหาริมทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับตัวแทน ข้อสัญญาเสริมหรืออากรแสตมป์แบบพิเศษ และข้อสัญญาในสัญญาเช่าที่ไม่ใช่เรื่องค่าเช่า ค่าพรีเมียม ค่าก่อสร้างอื่น ๆ ได้⁸⁰

เพื่อป้องกันความสับสนของผู้ใช้บริการ กรณีที่มีข้อสงสัยว่าตราสารที่ทำขึ้นนั้นอยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์หรือไม่ และค่าอากรแสตมป์ที่ต้องชำระมีปริมาณเท่าใด ผู้ใช้บริการสามารถยื่นคำร้องขอคำวินิจฉัยจากเจ้าพนักงาน (Adjudication) ณ สำนักงานอากรแสตมป์ (Stamp office counter) พร้อมทั้งตราสารต้นฉบับ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และชำระค่าให้บริการ \$5 ในกรณีที่มิได้รับการยกเว้นค่าบริการ

รายละเอียดเรื่องค่าอากรแสตมป์ การขอรับคำวินิจฉัยจากเจ้าพนักงานว่าต้องชำระหรือไม่ต้องชำระอากรแสตมป์ และข้อมูลเรื่องการชำระค่าบริการ จะถูกระบุไว้ในอากรแสตมป์ที่เจ้าพนักงานประทับหรือเอกสารรับรองอากรแสตมป์ที่เจ้าพนักงานออกให้ อย่างไรก็ตามขั้นตอนนี้ไม่สามารถทำผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้⁸¹ หากผู้ที่เกี่ยวข้องไม่เห็นด้วยกับผลคำวินิจฉัยของเจ้าพนักงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถอุทธรณ์เรื่องไปยังศาลได้ภายในกำหนด 1 เดือน⁸²

⁷⁸ Stamp Duty Ordinance Section 10: How instruments to be written, charged and stamped

⁷⁹ Stamp Duty Ordinance Section 18D: Application of this Part

⁸⁰ Inland Revenue Department, *supra note 73*.

⁸¹ Stamp Duty Ordinance Section 13: Adjudication of stamp duty by Collector

⁸² Stamp Duty Ordinance Section 14: Appeal against assessment

3.2.1.4 วิธีการจัดเก็บ

“การปิดอากรแสตมป์” (Duly Stamped) หมายถึง การปิดอากรแสตมป์ตามกฎหมายกำหนด หรือการออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์เพื่อตราสารใดตราสารหนึ่งโดยเจ้าพนักงาน และเอกสารรับรองอากรแสตมป์ดังกล่าวยังไม่ถูกยกเลิก⁸³ ปัจจุบันการปิดอากรแสตมป์ตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดให้สามารถทำได้ มีทั้งสิ้น 3 วิธี ได้แก่

วิธีที่ 1 การปิดอากรแสตมป์แบบธรรมดา (Conventional stamping) ซึ่งสามารถใช้ได้กับตราสารที่ต้องเสียอากรแสตมป์ทุกรูปแบบ โดยผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีอากรต้องนำเอาต้นฉบับตราสารไปยื่นแก่เจ้าพนักงานที่หน่วยให้บริการของสำนักงานอากรแสตมป์ (Stamp office counter) ในกรณีนี้ เจ้าพนักงานจะออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์ หรือปิดอากรแสตมป์ลงบนตราสาร ซึ่งแบ่งได้เป็นการใช้เครื่องประทับตราดิจิทัล (franking machine) พร้อมระบุค่าอากรแสตมป์ที่ชำระไป หรือประทับบนตราสารว่า “Stamp office of Hong Kong”

วิธีที่ 2 การยื่นเอกสารสำหรับเอกสารเกี่ยวกับที่ดิน (Paper application of property documents) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการตกลงและการมอบอำนาจ รวมถึงสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ สามารถยื่นคำร้องขอเป็นหนังสือ โดยไม่ต้องยื่นเอกสารต้นฉบับ ณ หน่วยให้บริการ

---

⁸³ Stamp Duty Ordinance Section 2: Interpretation

duly stamped in relation to an instrument, means duly stamped under this Ordinance in respect of the stamp duty chargeable on such instrument;

stamped in relation to an instrument, means-

(a) the instrument has been stamped by means of a stamp under this Ordinance; or

(b) a stamp certificate has been issued in respect of the instrument by the Collector under Part IIA, in so far as the stamp certificate has not been cancelled under that Part

(c) any mark made or indication given by a stamp referred to in paragraph (b);

(d) an imprint on a contract note to which an agreement under section 5A relates of the amount of the stamp duty chargeable thereon together with an imprint made under section 5(2A)(b) on such note;...

ของสำนักงานอากรแสตมป์ หรือทางไปรษณีย์เจ้าพนักงานจะออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์ให้สำหรับกรณีดังกล่าว

วิธีที่ 3 การใช้ระบบประทับตราอสังหาริมทรัพย์ (Property stamping system หรือ PPS)⁸⁴ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สร้างระบบใหม่เพื่อใช้ออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์ (Stamp certification) ที่ระบุเลขที่อ้างอิง (Reference number) ซึ่งกฎหมายถือว่าเอกสารดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือเท่ากับการปิดอากรแสตมป์รูปแบบอื่น⁸⁵

เลขที่อ้างอิงตราสาร (Instrument reference number) หมายถึง เลขเฉพาะที่กำหนดให้แก่ตราสารแต่ละตราสารที่ยื่นขอชำระอากรแสตมป์ในระบบใหม่ และใช้เป็นเลขที่อ้างอิงสำหรับสำนักงานอากรแสตมป์ว่าได้ชำระอากรแสตมป์ถูกต้องและใช้ในการตรวจสอบ⁸⁶

การใช้บริการระบบประทับตราอสังหาริมทรัพย์ (Property stamping system หรือ PPS) สามารถใช้บริการได้ 2 ช่องทาง คือ ผ่านการให้บริการของเจ้าพนักงาน และการยื่นเอกสารทั้งหมดด้วยตัวเอง

---

⁸⁴ Stamp office e-Stamping Circular No.1/2011 No. 3 : Issuing Mechanism

Since 2 August 2004, the Stamp Office has been processing paper or electronic stamping requests for sale and purchase agreements, assignments and leases of property transactions under the new computerized Property Stamping System (“PSS”). The PSS generates stamp certificate copies for the stamped instruments and the copies are dispatched to the customers via the e-Stamping system at GovHK website or at Stamp Office counters depending on the mode of submission. For a small number of exceptional cases that cannot be catered by the PSS, the Stamp Office may issue paper stamp certificates manually and keep records of them.

⁸⁵ Stamp Duty Ordinance Section 5: Methods of stamping and denoting

⁸⁶ Inland Revenue Department Stamp Office, “Stamping procedures and explanatory notes : Stamping of Agreements and Assignments (IRSD120),” Accessed August 13, 2014, <http://www.ird.gov.hk/eng/pdf/irsd120.pdf>

ในกรณีที่ผู้ใช้บริการประสงค์จะใช้บริการผ่านเจ้าพนักงาน สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การยื่นคำร้องรูปแบบกระดาษ (Paper application) และการยื่นเอกสารต้นฉบับ (Original instrument)

ลักษณะที่ 1 การยื่นคำร้องรูปแบบกระดาษ (Paper application) ผู้ใช้บริการไม่จำเป็นต้องนำเอาต้นฉบับตราสารไปยื่นให้แก่เจ้าพนักงาน⁸⁷ แต่ต้องแจ้งและนำส่งเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้องให้เจ้าพนักงานตามขั้นตอนที่เจ้าพนักงานกำหนด อันได้แก่ แบบคำร้องที่เจ้าพนักงานกำหนด ลงนามโดยผู้ใช้บริการ รวมถึงเช็คค่าอากรค่าอากรแสตมป์และค่าปรับ⁸⁸ เจ้าพนักงานจะนำข้อมูลที่ได้รับทั้งหมดกรอกเข้าระบบประทับตราอสังหาริมทรัพย์และออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์ให้แก่ผู้ใช้บริการ ผู้ใช้บริการสามารถแจ้งแก่เจ้าพนักงานได้ว่าต้องการให้เจ้าพนักงานสามารถออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์ในรูปของกระดาษ (paper form) หรือในรูปของไฟล์ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic record) เอกสารรับรองการชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ที่ออกผ่านขั้นตอนนี้จะมี หมายเลขอ้างอิงเอกสาร (Instrument reference number) ที่ออกผ่านระบบประทับตราอสังหาริมทรัพย์

ข้อยกเว้นในกรณีที่ไม่สามารถออกผ่านระบบได้ เจ้าพนักงานสามารถออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์ได้ด้วยมือ (Manually) และเก็บสำเนาข้อมูลนั้นไว้เพื่อการอ้างอิง ในเอกสารรับรองอากรแสตมป์เจ้าพนักงานจะต้องระบุข้อมูลเรื่อง การจ่ายหรือการลดค่าอากรแสตมป์ ค่าปรับ ค่าคำร้องขอคำวินิจฉัยจากเจ้าพนักงาน ข้อเท็จจริงว่ามีการยื่นตราสารเพื่อคำร้องขอคำวินิจฉัยจากเจ้าพนักงาน ผลการวินิจฉัยของเจ้าพนักงาน ตราสารนั้น ๆ ได้ชำระอากรแสตมป์อย่างถูกต้อง และข้อมูลอื่น ๆ ที่เห็นว่าสมควร

ตราสารจะถือว่าได้ปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์เมื่อได้ออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์โดยเจ้าพนักงาน ในกรณีนี้ต้นฉบับหรือสำเนาของเอกสารรับรองอากรแสตมป์ถือเป็นหลักฐานของการชำระอากรแสตมป์อย่างถูกต้องทั้งหมด เนื่องจากถือว่าเป็นหลักฐานของต้นฉบับที่

---

⁸⁷ Stamp Duty Ordinance Section 18E: Stamping by way of stamp certificates

⁸⁸ Stamp Duty Ordinance Section 18F: Application for stamping without presenting instruments

เจ้าพนักงานเก็บรักษา เพื่อแสดงต่อบุคคลที่สามที่เกี่ยวข้องว่าตราสารนั้น ๆ ได้ชำระอากรแสตมป์อย่างถูกต้องแล้ว⁸⁹

ลักษณะที่ 2 การยื่นเอกสารต้นฉบับ (Original instrument) ผู้ใช้บริการสามารถเลือกที่จะนำส่งเอกสารต้นฉบับพร้อมทำแบบคำร้องให้ปิดอากรแสตมป์แบบธรรมดาไปยื่นแก่เจ้าพนักงานเช่นเดียวกับในกรณีแรก แต่ไม่ต้องแจ้งข้อมูลของธุรกรรมให้แก่เจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานจะกรอกข้อมูลทั้งหมดลงระบบประทับตราอสังหาริมทรัพย์เพื่อการจัดเก็บข้อมูล และประทับตราอากรแสตมป์หรือออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ให้แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ผู้บริการต้องการจะยื่นเอกสารด้วยตนเอง ผู้ใช้บริการสามารถสมัครใช้บริการผ่านทางเว็บไซต์ของรัฐบาล ขั้นตอนการเข้าใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มีด้วยกันทั้งสิ้น 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 เลือกประเภทของธุรกรรมและเอกสารที่ต้องการชำระอากรแสตมป์และลงเข้าบัญชีผู้ใช้งาน เพื่อยืนยันความจำเป็นในการขอใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางหน้าเว็บไซต์

ขั้นตอนที่ 2 ระยะเวลาการชำระ การกรอกรายละเอียดและแบบคำร้อง การกรอกข้อมูลออนไลน์ สามารถทำได้ผ่าน www.gov.hk/estamping ระบบจะจัดเก็บข้อมูลทั้งหมด ภายหลังกรอกข้อมูลทั้งหมดเสร็จสิ้น หากผู้บริการพิมพ์ข้อมูลส่วนใดส่วนหนึ่งผิดพลาด

---

⁸⁹ Stamp office e-Stamping Circular No.1/2011 No. 2: Legal Status

Conventional stamps and stamp certificates have the same legal status under the Stamp Duty Ordinance (Cap. 117) (“the Ordinance”) 1. Under section 18E of the Ordinance, the Collector of Stamp Revenue (“the Collector”) may, for the purpose of stamping certain instruments, issue stamp certificates in respect of them. A stamp certificate may be issued in paper form or in the form of an electronic record. The Collector shall keep a record of the stamp certificate issued by him for a period of not less than 15 years. Under section 2 of the Ordinance, the definition of “stamped” in relation to an instrument means the instrument has been stamped by means of a “stamp” OR where a “stamp certificate” has been issued (and not cancelled) in respect of the instrument by the Collector.

ผู้ให้บริการสามารถเข้าไปแก้ไขข้อมูลได้ภายในระยะเวลา 30 วัน เนื่องจากการกรอกข้อมูลออนไลน์ ผู้ให้บริการมีความจำเป็นต้องเข้าถึงอินเทอร์เน็ตตลอดเวลาซึ่งอาจไม่สะดวกสำหรับผู้ให้บริการบางราย หน่วยงานจึงสร้างระบบกรอกข้อมูลออฟไลน์ขึ้นมา โดยในการกรอกข้อมูลแบบออฟไลน์นี้ ผู้ให้บริการต้องโหลดแบบคำร้องมากรอกข้อมูลผ่านโปรแกรม Excel วิธีการนี้ผู้ให้บริการสามารถกรอกข้อมูลได้โดยไม่ต้องใช้อินเทอร์เน็ต และเมื่อผู้ให้บริการจัดเตรียมข้อมูลทั้งหมดเสร็จสิ้นแล้ว ผู้ให้บริการสามารถถ่ายโอนข้อมูลเอกสารทั้งหมดได้สูงสุด 60 ข้อมูล ไปไว้ในระบบอินเทอร์เน็ตผ่านทางเว็บไซต์เดียวกัน ในขณะที่ถ่ายโอนข้อมูลระบบจะตรวจสอบว่าข้อมูลอยู่ในลักษณะการจัดข้อมูลที่ระบบสามารถรับได้หรือไม่ หากได้ระบบจะจัดเก็บข้อมูลไว้ในระบบ ผู้ให้บริการสามารถเรียกข้อมูลนี้ขึ้นมาเพื่อใช้ในการชำระอากรแสตมป์และพิมพ์เอกสารรับรองอากรแสตมป์ได้⁹⁰ นอกจากการจัดทำเอกสารรับรองอากรแสตมป์แล้วในกรณีของสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ ภายหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการพิมพ์เอกสารรับรองอากรแสตมป์แล้ว ผู้ให้บริการสามารถเลือกที่จะนำส่ง หรือ ดาวน์โหลด แบบคำร้องเรื่องการเช่าอสังหาริมทรัพย์ของฝ่ายประเมินและจัดอันดับได้ ทั้งนี้ระบบจะจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้ให้แก่ผู้ให้บริการสำหรับการยื่นครั้งต่อไป ซึ่งเป็นลักษณะของการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service)

ข้อมูลรายละเอียดที่ต้องกรอก ได้แก่ ที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ ราคาประเมินของทางราชการ ราคาซื้อขาย ค่าเช่า ข้อตกลงและคู่สัญญาและผู้ให้บริการ ชื่อของคู่สัญญาและผู้ยื่นขอชำระ วันที่ทำสัญญา ระยะเวลาที่สัญญามีผลบังคับ รายละเอียดในส่วนของผู้ที่จะชำระอากรแสตมป์ รวมถึงการขอปิดอากรแสตมป์แบบมีเงื่อนไข (Deferred stamp duty) ข้อมูลของตัวกลางการซื้อขาย ผู้ยื่นขอชำระ และอื่น ๆ แล้วแต่กรณี

อย่างไรก็ตามการปิดอากรแสตมป์แบบมีเงื่อนไข (Deferred stamp duty) สำหรับตราสารที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ เพื่อชำระอากรแสตมป์ภายหลังเมื่อมีการทำสัญญาโอนสิทธิ์ที่เกี่ยวข้อง หรือจะขายอสังหาริมทรัพย์นั้น ๆ ต่อ ซึ่งในอดีตการยื่นคำขอใช้บริการและการชำระอากรแสตมป์สำหรับตราสารซึ่งได้ปิดอากรแสตมป์ในแบบดังกล่าวสามารถได้ทั้งผ่านระบบประทับตราอสังหาริมทรัพย์และธุรกรรมรูปแบบเอกสารหรือกระดาษ แต่การปิดอากรแบบมีเงื่อนไข

---

⁹⁰ Inland Revenue Department, "Upload Stamping Request User Guide version 1.0.7," Accessed July 10, 2014, www.ird.gov.hk/eng/pdf/upload_userguide.pdf

ได้ถูกยกเลิกไปแล้วในวันที่ 30 มิถุนายน 2554 หากตราสารจัดทำขึ้นหลังวันดังกล่าวจะไม่สามารถขอปิดอากรแสตมป์แบบดังกล่าว เว้นแต่ตราสารจัดทำขึ้นก่อนวันดังกล่าวยังคงมีผลบังคับใช้⁹¹

ขั้นตอนที่ 3 การชำระราคา ภายหลังจากการกรอกข้อมูลระบบประทับตราอสังหาริมทรัพย์จะเก็บข้อมูลที่ผู้ใช้บริการกรอก และคำนวณค่าอากรที่ต้องชำระรวมถึงค่าขอเลื่อนชำระอากรแสตมป์ และออกหมายเลขอ้างอิงการทำธุรกรรมให้ (Transaction reference number) การชำระอากรแสตมป์สามารถชำระได้ 2 วิธี คือ วิธีการออนไลน์ หรือการชำระอากรแสตมป์ผ่านระบบประทับตราอสังหาริมทรัพย์, VISA Card และ MasterCard และวิธีการออฟไลน์ ซึ่งหมายถึงการพิมพ์ใบแจ้งเตือนการชำระราคา (payment notice) ซึ่งจะระบุรายละเอียดของตราสารและหมายเลขเรียกเก็บเงิน (Charge number for payment) ผู้ใช้บริการต้องนำเอกสารดังกล่าวไปชำระที่จุดบริการของสรรพากร เช่น ร้านสะดวกซื้อ (Convenience stores) ที่ทำการไปรษณีย์ (Post office) สำนักงานจดทะเบียนธุรกิจ (Business registration office) สำนักงานของอากรแสตมป์ (Stamp office)

ขั้นตอนที่ 4 พิมพ์เอกสารรับรองอากรแสตมป์และแนบไปกับตราสารต้นฉบับ ภายหลังจากชำระอากรแสตมป์ ในกรณีการชำระอากรแสตมป์ออนไลน์ผ่านระบบประทับตราอสังหาริมทรัพย์ ผู้ใช้บริการสามารถดาวน์โหลดเอกสารรับรองอากรแสตมป์จากระบบได้ในทันที แต่หากผู้ใช้บริการชำระอากรแสตมป์ผ่านระบบออฟไลน์ ผู้ใช้บริการจะสามารถพิมพ์เอกสารรับรองการชำระอากรแสตมป์ได้หลังจากที่กรมสรรพากรได้รับแจ้งการชำระเงิน 2 วันทำการ ในกรณีที่ภายหลังผู้ใช้บริการทำเอกสารรับรองอากรแสตมป์สูญหาย ผู้ใช้บริการสามารถพิมพ์เอกสารรับรองอากรแสตมป์ใหม่ได้โดยใช้ หมายเลขอ้างอิงเอกสาร (Instrument reference number) หมายเลขอ้างอิงการทำธุรกรรม (Transaction reference number) และ หมายเลขเรียกเก็บเงิน (Charge number for payment)

ในระบบประทับตราอสังหาริมทรัพย์ไม่ว่าจะออกเอกสารผ่านทางขั้นตอนใด เจ้าพนักงานมีหน้าที่ต้องเก็บรักษาข้อมูลของการออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์ไว้เป็นเวลา 15 ปี หรือจนกว่าจะมีการยกเลิกเอกสารรับรองอากรแสตมป์นั้น ๆ

---

⁹¹ GovHK “Time Limit for Stamping & Deferring Payment of Stamp Duty on Residential Property Transactions,” Accessed July 10, 2014, http://www.gov.hk/en/residents/taxes/stamp/timelimit/time_limit_for_stamping.htm

นอกจากการชำระและรับเอกสารรับรองอากรแสตมป์แล้ว ยังมีระบบ ลงทะเบียนเพื่อของดเว้นการจัดเก็บอากรแสตมป์ในระบบเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้ระบบอากรแสตมป์ เป็นไปอย่างสมบูรณ์ เช่น ในกรณีของธุรกรรมการยืม และให้ยืมหุ้น (Stock borrowing and lending หรือ SBLA) ซึ่งการลงทะเบียนกับทางสำนักงานอากรแสตมป์จัดเป็นเงื่อนไขบังคับก่อน สำหรับการของดเว้นภาษีอากรแสตมป์ก็สามารถลงทะเบียนผ่าน e-tax ได้

การเพิกถอนคำร้องขอปิดอากรแสตมป์ทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำได้ โดยนำส่งแบบคำร้องขอเพิกถอนคำร้องขอปิดอากรแสตมป์ทางอิเล็กทรอนิกส์ และระบุรายละเอียด ของผู้ยื่นคำร้อง รายละเอียดของตราสารอันได้แก่ เลขที่อ้างอิงเอกสารหรือเลขที่เรียกเก็บค่าอากร แแสตมป์ ที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่เป็นเหตุให้ต้องเพิกถอน เช่น คำร้องขอมี รายละเอียดที่ผิดพลาดและได้ยื่นคำร้องขอปิดอากรแสตมป์ใหม่แล้ว ได้ชำระอากรแสตมป์แล้ว หรือ กรณีอื่น ๆ โดยแนบหลักฐานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำเนาเอกสารรับรองอากรแสตมป์ สำเนาใบแจ้งเดือน การชำระอากรแสตมป์ หรือเอกสารอื่น ๆ และนำส่งเอกสารดังกล่าวให้แก่เจ้าพนักงาน⁹²

3.2.1.5 การปิดอากรแสตมป์ล่าช้า

ตราสารทุกประเภทที่ต้องชำระอากรแสตมป์ต้องปิดอากรแสตมป์ภายใน เวลาที่กำหนด อย่างไรก็ตามการปิดอากรแสตมป์ในภายหลังสามารถทำได้แต่จะมีค่าปรับสำหรับการ ปิดอากรแสตมป์ล่าช้า ในกรณีที่ชำระภายใน 1 เดือน ต้องชำระค่าปรับหนึ่งเท่าของค่าอากรแสตมป์ ในกรณีที่ชำระภายหลัง 1 เดือน แต่ภายใน 2 เดือนต้องชำระค่าปรับสี่เท่าของค่าอากรแสตมป์ที่ต้อง ชำระ ในกรณีอื่น ๆ ต้องชำระค่าปรับ 4 เท่าของค่าอากรแสตมป์ที่ต้องชำระ อย่างไรก็ตามผู้มีหน้าที่ ต้องชำระอากรแสตมป์สามารถยื่นคำร้องขอต่อเจ้าพนักงานเพื่อขอปรับลดค่าปรับพร้อมทั้งระบุสาเหตุ และหลักฐานที่เกี่ยวข้องซึ่งทำให้ไม่สามารถชำระอากรแสตมป์ได้ตามกำหนดเวลา⁹³

ในกรณีของการใช้บริการระบบประทับตราอสังหาริมทรัพย์การใช้บริการ ดังกล่าวสามารถใช้บริการได้เฉพาะในกรณีที่ยื่นชำระภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือ ใน กรณีปิดอากรแสตมป์ในภายหลังแต่ต้องไม่เกิน 4 ปี หลังจากกำหนดเวลาที่ต้องชำระ และไม่มีการขอ ลดค่าปรับ ซึ่งระบบจะคำนวณค่าปรับที่ต้องชำระรวมกับค่าอากรแสตมป์ให้ แต่หากชำระล่าช้าเกิน

⁹² Inland Revenue Department Stamp Office, “Request for withdrawal of e-stamping application (Form I.R.S.D. 129 (E)),” Accessed July 12, 2014, www.ird.gov.hk/eng/pdf/irsd129.pdf

⁹³ Stamp Duty Ordinance Section 9: Late stamping

กว่า 4 ปี หรือมีการยื่นขอลดค่าปรับ ผู้ใช้บริการต้องยื่นผ่านระบบปิดอากรแสตมป์ธรรมดาแบบแทนการใช้ระบบประทับตราอสังหาริมทรัพย์

หากไม่ชำระอากรแสตมป์ เอกสารนั้น ๆ จะไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานในชั้นตอนใด ๆ หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ⁹⁴ ในการดำเนินคดีทางศาลและการจดทะเบียนกับสำนักงานทะเบียนที่ดิน (Land Registry) นอกจากกระบวนการพิจารณาคดีอาญาหรือคดีแพ่งโดยเจ้าพนักงานอากรแสตมป์ เพื่อเรียกเก็บค่าอากรแสตมป์และค่าปรับตามบทบัญญัติว่าด้วยอากรแสตมป์ แต่มีข้อยกเว้นอนุญาตให้เอกสารดังกล่าวสามารถใช้เป็นหลักฐานในกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งในชั้นศาลได้ หากมีคำสั่งศาลให้นายชำระอากรแสตมป์และค่าปรับ

3.2.1.6 การตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากสำนักงานอากรแสตมป์จะจัดเก็บข้อมูล เอกสารรับรองอากรแสตมป์ที่ออกไว้เป็นเวลา 15 ปี ทำให้สามารถตรวจสอบได้ง่ายดาย การปลอมเอกสารรับรองอากรแสตมป์จึงมีปริมาณลดลง อีกทั้งนอกจากจะมีความรับผิดชอบตามกฎหมายอากรแสตมป์แล้วยังเป็นความผิดตามบทบัญญัติว่าด้วยคดีอาญาอีกด้วย (the Crimes Ordinance Cap.200)

ในกรณีที่มีข้อสงสัยผู้ที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์สามารถตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารรับรองอากรแสตมป์ที่สำนักงานอากรแสตมป์ หรือผ่านทางเว็บไซต์ของ GovHK โดยลงทะเบียนเข้าใช้บริการผ่านรหัสผู้ให้บริการและรหัสผ่านเพื่อยืนยันตัวตน โดยกรอกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเอกสารรับรองการชำระอากรแสตมป์อันได้แก่ รายละเอียดของหมายเลขอ้างอิงเอกสาร วันที่ออกตราสาร เลขที่อากรแสตมป์ และวันที่ออกอากรแสตมป์ หากเอกสารรับรองการชำระอากรแสตมป์ดังกล่าวมีอยู่จริงระบบจะแจ้งถึงรายละเอียดที่ระบุอยู่ในเอกสารรับรองอากรแสตมป์ เพื่อให้ผู้ที่ตรวจสอบตรวจเช็คข้อมูลว่าตรงกับเอกสารที่ตนถืออยู่หรือไม่

กรณีที่ทำเอกสารรับรองอากรแสตมป์หายและไม่ทราบเลขที่เอกสารรับรองอากรแสตมป์ แต่ประสงค์จะตรวจสอบว่าเอกสารนั้น ๆ ได้ชำระอากรแสตมป์อย่างถูกต้องแล้วหรือไม่ ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถสอบถามที่สำนักงานอากรแสตมป์เพื่อให้เจ้าพนักงานค้นข้อมูลจากระบบได้ หากตรวจพบข้อมูล ตามความต้องการของผู้ร้อง ผู้ร้องสามารถขอสำนักงานอากรแสตมป์สามารถพิมพ์เอกสารรับรองอากรแสตมป์ให้ใหม่ หรือให้เลขที่อากรแสตมป์ เพื่อให้ผู้ที่ยื่นชำระอากร

⁹⁴ GovHK, “Validity of Unstamped Documents & Inadequate Consideration,” Accessed December 1, 2014, http://www.gov.hk/en/residents/taxes/stamp/timelimit/validity_of_unstamped_documents.htm

แสตมป์ทางอิเล็กทรอนิกส์พิมพ์เอกสารรับรองอาคารแสตมป์ใหม่จากระบบอิเล็กทรอนิกส์⁹⁵ ทั้งนี้ เอกสารรับรองอาคารแสตมป์ไม่ว่าจะเป็นต้นฉบับ สำเนา ถ่ายเอกสาร หรือสำเนาที่ผ่านการรับรอง เอกสาร ถือเป็นหลักฐานการชำระอากรแสตมป์ทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตาม หลักการปิดอากรแสตมป์ต้อง ปิดอากรแสตมป์ลงในเอกสารต้นฉบับเท่านั้น เว้นแต่เป็นกรณีที่ระบุว่าจะออกเพื่อเอกสารสำเนา⁹⁶

3.2.1.7 การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยเจ้าพนักงานและการอุทธรณ์

สำนักงานอากรแสตมป์เป็นหน่วยงานภายใต้กรมสรรพากร มีหน้าที่ดูแล การจัดเก็บ โดยทำงานควบคู่กับฝ่ายประเมินและจัดอันดับ (Rating and Valuation Department หรือ RVD) ซึ่งมีหน้าที่ประเมินราคาทรัพย์สิน หน่วยงานทั้งสองถูกตรวจสอบโดยคณะกรรมการ ตรวจสอบบัญชี (Audit commissioner) ตรวจสอบการทำงานของกรมสรรพากรในประเด็นเรื่องการ คำนวณและจัดเก็บอากรแสตมป์ทุกประเภท เพื่อพัฒนาการจัดเก็บและการตรวจสอบให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น วิเคราะห์ปัญหาจากกระบวนการการจัดเก็บ และเสนอทางแก้ไขช่องว่างของ ข้อกำหนดต่าง ๆ ให้แก่สำนักงานอากรแสตมป์รวมถึงฝ่ายประเมินและจัดอันดับ⁹⁷

ในส่วนของการยื่นขอปิดอากรแสตมป์หรือเอกสารรับรองอาคารแสตมป์ กับเจ้าพนักงาน แม้จะมีเอกสารแสดงข้อเท็จจริงและสภาวะการณครบแล้ว เจ้าพนักงานยังมีสิทธิ กำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องแสดงรายละเอียดของตราสารและเอกสารหลักฐานอื่นที่เจ้าพนักงานเห็นว่า

---

⁹⁵ Stamp office e-Stamping Circular No.1/2011 No.6: Loss of Stamp Certificates

In case there is no trace of a stamp or stamp certificate for a property instrument, enquiry may be made to the Stamp Office to check if it has been stamped. If stamp certificate record is found, the Stamp Office can provide the relevant reference numbers for the handling solicitor² to reprint it. Meanwhile, the Stamp Office has all along been providing the service of issuing certified copy of some of its records at a fee (currently \$160), this service will also cover stamp certificates.

⁹⁶ Stamp Duty Ordinance Section 8, *supra note 77*.

⁹⁷ Audit commission Hong Kong, “Inland Revenue Department : Assessment and collection of stamp duty,” Accessed December 1, 2014, http://www.aud.gov.hk/eng/pubpr_arpt/aud_InlRev.htm

สำคัญเพิ่มเติมได้ เพื่อให้เจ้าพนักงานเชื่อในความถูกต้องของตราสารและคำร้องขอ แม้ได้นำส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดให้แก่เจ้าพนักงานทั้งหมดแล้วก็ตาม⁹⁸ นอกจากนี้หากเจ้าพนักงานเห็นว่าคำร้องขอปิดอากรแสตมป์ไม่ถูกต้อง แม้ในความเป็นจริงผู้ยื่นคำร้องขอปิดอากรแสตมป์จะกระทำถูกต้องตามข้อกำหนดที่เจ้าพนักงานกำหนดแล้วก็ตาม เจ้าพนักงานสามารถปฏิเสธการออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์ได้ อย่างไรก็ตามเจ้าพนักงานต้องแจ้งแก่ผู้ยื่นคำร้องถึงเหตุผลที่ปฏิเสธการอนุญาต และภายหลังการปฏิเสธการออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์ผู้ยื่นคำร้องสามารถยื่นขอปิดแสตมป์แบบปิดทับได้

แม้ไม่มีการร้องขอหรือแจ้งข้อมูลใด ๆ ผู้จัดเก็บอากรสามารถตรวจสอบและแสดงความเห็นเรื่องการจัดเก็บอากรแสตมป์ ว่าตราสารนั้น ๆ ต้องชำระอากรแสตมป์หรือไม่ ปริมาณค่าอากรแสตมป์ และสามารถกำหนดให้ยื่นเอกสารเพิ่มเติมเพื่อการตรวจสอบได้ ภายในกำหนดเวลา 6 ปี จากวันสุดท้ายที่ต้องชำระอากรแสตมป์ ในกรณีนี้หากผู้ที่เกี่ยวข้องไม่นำเอกสารที่เจ้าพนักงานกำหนดมายื่น หรือเอกสารดังกล่าวไม่มีการออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์อย่างถูกต้อง ผู้จัดเก็บอากรสามารถปฏิเสธการออกอากรแสตมป์ได้ หรือออกโดยกำหนดเงื่อนไขตามความเหมาะสมและกำหนดเพิ่มโทษปรับที่ต้องชำระกับหน่วยงานของรัฐ⁹⁹

เนื่องจากตราสารทุกชนิดต้องมีการปิดอากรและชำระอากรแสตมป์อย่างถูกต้อง โดยค่าอากรแสตมป์นั้นคำนวณตามราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่ตราสารเกี่ยวข้อง ในกรณีระบบเดิม กระบวนการตรวจสอบความเพียงพอของค่าอากรแสตมป์จะเกิดขึ้นหลังขั้นตอนการปิดอากรแสตมป์ทั้งหมด โดยจัดส่งเอกสารคำร้องขอปิดอากรแสตมป์ไปยังฝ่ายประเมินและจัดอันดับ หากเป็นการปิดอากรต่ำกว่าค่าอากรแสตมป์ที่ต้องชำระ ทางหน่วยงานจะออกเอกสารเรียกให้ชำระ เพื่อให้ชำระอากรแสตมป์ส่วนที่ขาดไป นอกจากส่งไปยังฝ่ายประเมินและจัดอันดับแล้วยังส่งสำเนาคำร้องขอปิดอากรแสตมป์ไปยังฝ่ายอื่น ๆ ในกรมสรรพากรด้วยเพื่อแก้ไขรายละเอียดผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ และเพื่อการคำนวณค่าภาษีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลอากรแสตมป์แบบอิเล็กทรอนิกส์ในระบบประทับตราอสังหาริมทรัพย์ ภายหลังจากออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจะถูกส่งต่อผ่าน

---

⁹⁸ Stamp Duty Ordinance Section 12: Power to call for abstract and evidence

⁹⁹ Stamp Duty Ordinance Section 18I: Power of Collector to inspect instrument or evidence

ทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ไปยังฝ่ายประเมินและจัดอันดับเพื่อตรวจสอบมูลค่าอาหารแสดมภ์และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขข้อมูลความเป็นเจ้าของของสังหาริมทรัพย์ คำนวณค่าภาษีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสร้างข้อมูลสถิติของสังหาริมทรัพย์ในบริเวณดังกล่าว

ในส่วนของขั้นตอนการตรวจสอบมูลค่าของสังหาริมทรัพย์ (valuation) โดยฝ่ายประเมินและจัดอันดับ ทุก ๆ สัปดาห์ระบบประทับตราสังหาริมทรัพย์จะส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องของตราสารไปให้แก่ฝ่ายประเมินและจัดอันดับผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ระบบคำนวณสถิติคำนวณจากข้อมูลธุรกรรมจำนวนมากที่มีในระบบในการตรวจสอบและคำนวณมูลค่าของสังหาริมทรัพย์ ในกรณีที่ระบบแจ้งว่าค่าอาหารแสดมภ์ที่คำนวณไว้ไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ของฝ่ายประเมินและจัดอันดับจะตรวจสอบข้อมูลที่ระบบคำนวณอีกครั้งหนึ่ง หลังตรวจสอบฝ่ายประเมินและจัดอันดับจะนำส่งข้อมูลที่ตรวจสอบเรียบร้อยแล้วไปให้แก่สำนักงานอาหารแสดมภ์ทุกอาทิตย์ เช่นเดียวกัน โดยข้อมูลที่ส่งกลับมาสามารถแบ่งออกเป็น 4 กรณี ได้แก่ กรณีต้องจ่ายค่าอาหารแสดมภ์เพิ่มตามที่สำนักงานคำนวณ กรณีต้องจ่ายค่าอาหารแสดมภ์เพิ่มตามที่สำนักงานคำนวณแบบมีเงื่อนไข กรณีที่ไม่ต้องชำระอาหารเพิ่ม และกรณีค่าอาหารแสดมภ์ที่ต้องชำระเพิ่มมากกว่าที่สำนักงานคำนวณ ภายหลังจากได้คำตอบเรื่องการประเมินจากฝ่ายประเมินและจัดอันดับแล้ว สำนักงานอาหารแสดมภ์จึงสามารถออกเอกสารเรียกเก็บค่าอาหารแสดมภ์เพิ่มเติมให้แก่ผู้ชำระอาหารแสดมภ์ได้ ดังนั้นในส่วนการคำนวณมูลค่านี้ ฝ่ายประเมินและจัดอันดับจะต้องจัดทำอย่างเร่งด่วน เนื่องจากสำนักงานอาหารแสดมภ์จะไม่สามารถออกไปประเมินอาหารแสดมภ์เพิ่มเติมได้จนกว่าจะทราบผลการประเมินจากฝ่ายประเมินและจัดอันดับ ซึ่งจะทำให้เสียประโยชน์ในการจัดเก็บรวมถึงอาจส่งผลให้สามารถจัดเก็บได้ยากขึ้น

การยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานในทุก ๆ สามารถทำได้¹⁰⁰ โดยหลังจากได้ชำระอาหารแสดมภ์ตามที่กำหนดแล้ว ผู้ที่ไม่พอใจในคำวินิจฉัยสามารถยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานไปยังศาลแขวงที่เกี่ยวข้องภายใน 1 เดือนนับจากวันที่ได้รับแจ้งผลคำวินิจฉัย พร้อมทั้งชำระอาหารแสดมภ์ ช้อยกเว้นการชำระอาหารแสดมภ์ ได้แก่ กรณีที่เจ้าพนักงานอนุญาตให้

---

¹⁰⁰ Stamp Office Inland Revenue Department, “Notes On Appeal Procedures I.R.S.D. 98 (6/2001),” Accessed December 1, 2014, <http://www.ird.gov.hk/eng/pdf/irsd98e.pdf>

เลื่อนเวลาการชำระออกไปทั้งหมดหรือบางส่วน อย่างไรก็ตามต้องชำระอากรแสตมป์ทั้งหมดก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษา หรือชำระเมื่อศาลแขวงมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่ง¹⁰¹

3.2.1.8 การยกเลิกและการขอคืนอากรค่าอากรแสตมป์

การยื่นขอยกเลิกอากรแสตมป์โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถกระทำการผ่านการกรอกแบบคำร้องระบุเหตุความผิดพลาดของเอกสารรับรองอากรแสตมป์ และขอให้ออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์ฉบับใหม่ เพื่อยืนยันเนื่องจากเหตุความผิดพลาดของเอกสารรับรองอากรแสตมป์หรือคืนค่าอากรแสตมป์ที่ได้ชำระไปให้แก่ผู้ที่กำหนด พร้อมทั้งแนบสำเนาของเอกสารรับรองการชำระอากรแสตมป์ที่มีข้อผิดพลาด และหลักฐานสนับสนุนข้ออ้างของตน¹⁰² เมื่อได้รับคำร้องขอหากเจ้าพนักงานพิจารณาแล้วว่าผิดพลาดจริง เจ้าพนักงานมีหน้าที่ต้องยกเลิกอากรแสตมป์หรือเอกสารรับรองอากรแสตมป์ที่ออกไปแล้ว

นอกจากกรณีที่มีการร้องขอพร้อมหลักฐานว่าเอกสารรับรองการจัดเก็บอากรแสตมป์มีข้อผิดพลาดแล้วนั้น เจ้าพนักงานยังสามารถยกเลิกเอกสารรับรองอากรแสตมป์ได้หากตรวจสอบกรณีต่าง ๆ ต่อไปนี้ กรณีที่คืนค่าอากรแสตมป์ ค่าปรับ หรือค่าขอคำวินิจฉัยตามข้อกำหนดของกฎหมาย หรือกรณีอื่น ๆ ที่กฎหมายอนุญาต ขั้นตอนการยกเลิกเจ้าพนักงานต้องทำหนังสือแจ้งแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วย ผู้ยื่นคำร้องขอคืนค่าอากรแสตมป์และค่าลดหย่อน หรือผู้ยื่นคำขอยกเลิกเอกสารรับรองอากรแสตมป์เป็นลายลักษณ์อักษร ว่าอากรแสตมป์นั้น ๆ ถูกยกเลิกแล้ว และลบข้อมูลเอกสารรับรองการชำระอากรแสตมป์ฉบับดังกล่าวออกจากระบบอิเล็กทรอนิกส์¹⁰³

การขอคืนอากรสามารถทำได้ใน 3 กรณี¹⁰⁴ คือ

¹⁰¹ Stamp Duty Ordinance Section 14: *supra note 82*.

¹⁰² Inland Revenue Department Stamp Office, “Request for Cancellation of Stamp Certificate containing error(s) [Section 18J(1)(c) of the Stamp Duty Ordinance, (Cap.117)] (Form I.R.S.D. 126(E)),” Accessed July 10, 2014, <http://www.ird.gov.hk/eng/pdf/irsd126.pdf>

¹⁰³ Stamp Duty Ordinance Section 18J: Power of Collector to cancel stamp certificates

¹⁰⁴ Hong Kong Special Administrative Region Government, “Refund, Adjudication & Appeal against Assessment,” Accessed August 13, 2014, <http://www.gov.hk/en/residents/taxes/stamp/refund.htm>

1. กรณีที่พบในภายหลังว่าตราสารนั้น ๆ เป็นโมฆะตั้งแต่ต้นหรือไม่ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
2. กรณีที่ปิดอาคารแสดมภ์มากกว่าค่าอาคารแสดมภ์ที่ต้องเสีย
3. ปิดอาคารแสดมภ์สำหรับตราสารที่ไม่ต้องชำระอาคารแสดมภ์

การขอคืนค่าอาคารแสดมภ์ในกรณีดังกล่าวต้องขอคืนภายใน 2 ปีนับแต่วันที่ระบุไว้ในสัญญา พร้อมทั้งกรอกแบบคำร้องและนำส่งให้แก่เจ้าพนักงาน และกรณียกเลิกสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ นอกจากกรณีและผู้ซื้อขายอสังหาริมทรัพย์นั้น ๆ ให้แก่ผู้อื่นหรือโอนสิทธิการซื้อไปให้บุคคลอื่น สามารถยื่นคำร้องขอคืนอาคารได้ภายในเวลา 2 ปีนับจากวันที่ยกเลิกสัญญา โดยกรอกแบบคำร้องและนำส่งให้แก่เจ้าพนักงาน¹⁰⁵

3.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

เนื่องจากรัฐบาลของฮ่องกงมีต้องการที่จะพัฒนาประเทศให้เป็นเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ดังนั้นจึงผลักดันแลสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆเพื่อพัฒนาให้เป็นระบบเศรษฐกิจดิจิทัล หนึ่งในรากฐานที่รัฐได้วางไว้คือร่างข้อกำหนดด้านกฎหมายเพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ปลอดภัย จึงตรากฎหมายเรื่องธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ Electronic Transactions Ordinance (Cap. 553) (ETO) ขึ้นในเดือนมกราคม พ.ศ. 2543 ซึ่งภายหลังแก้ไขปรับปรุงในปี พ.ศ. 2547 กฎหมายฉบับนี้บังคับใช้กับการข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้มีสถานะเท่ากับฉบับที่เป็นกระดาษ¹⁰⁶

การนำเอากฎหมายฉบับดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางให้การใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์แพร่หลายในฮ่องกง ซึ่งส่งผลให้ฮ่องกงมีพัฒนาการจากการเป็นประเทศที่ล่าสมัยได้อย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านของเศรษฐกิจและการค้า ทำให้ฮ่องกงกลายเป็นคู่แข่งสำคัญในการค้าอิเล็กทรอนิกส์ของโลก เมื่อดูจากปริมาณการทำธุรกรรมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ พบว่าปริมาณการ

¹⁰⁵ Inland Revenue Department Stamp Office, “Requisition for Allowance Ticket for spoiled or unwanted Stamps (Form I.R.S.D. 25),” Accessed July 10, 2014, <http://www.ird.gov.hk/eng/pdf/irsd25e.pdf>

¹⁰⁶ Office of the Government Chief Information Officer, “Introduction,” Accessed November 10, 2015, <http://www.ogcio.gov.hk/en/regulation/eto/ordinance/introduction>

ซื้อขายสินค้าผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีปริมาณมากขึ้นถึง 2.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2546 จากเดิมเพียง 60 ล้าน ดอลลาร์สหรัฐ และมีแนวโน้มจะมีปริมาณสูงขึ้นอีกในปัจจุบัน¹⁰⁷

เมื่อระบบธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์พัฒนาไปอย่างมากส่งผลให้เกิดช่องว่างของกฎหมาย ทำให้ต้องพัฒนาข้อบัญญัติของกฎหมายให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและสามารถรองรับการขยายตัวด้านเศรษฐกิจได้อย่างดีกฎหมายฉบับนี้จึงได้รับการแก้ไขครั้งแรกในปี พ.ศ. 2546 มีผลบังคับใช้เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2547 เพื่อแก้ไขจุดบกพร่องที่พบหลังการเริ่มนำเอากฎหมายฉบับดังกล่าวมาใช้¹⁰⁸

กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับทั้งกับภาคเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ¹⁰⁹ วัตถุประสงค์กฎหมายได้แบ่งรายละเอียดออกเป็นส่วนต่าง ๆ ทั้งสิ้น 7 ส่วน เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 บทเบื้องต้น (Preliminary)

ส่วนที่ 2 การบังคับใช้ (Application)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และลายมือชื่อดิจิทัล (Electronic records and digital signatures)

ส่วนที่ 4 ข้อจำกัดของการบังคับใช้ (Limitations on operation of sections 5, 5A, 6, 7 and 8)

ส่วนที่ 5 สัญญาอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic contracts)

ส่วนที่ 6 การส่งหรือรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Attribution of sending and receiving electronic records)

ส่วนที่ 7 การรับรองโดยเจ้าพนักงาน หน่วยงานของรัฐ (Recognition of certification authorities and certificates by government chief information officer)

---

¹⁰⁷ Richard Wu, “Electronic Transactions Ordinance – Building a Legal Framework for E-commerce in Hong Kong,” Accessed November 10, 2015, https://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/jilt/2000_1/wu/

¹⁰⁸ Legislative Council Brief, “Electronic Transactions Ordinance (Chapter 553) Electronic Transactions (Amendment) Bill 2003,” Accessed August 15, 2014, http://www.legco.gov.hk/yr02-03/english/bills/brief/b58_brf.pdf

¹⁰⁹ Electronic Transactions Ordinance Section 4: Ordinance to bind Government

ส่วนที่ 8 การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับและแนวปฏิบัติของเจ้าพนักงาน
(Certification authority disclosure records and code of practice)

ส่วนที่ 9 เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่รับรอง (Postmaster general to be
recognized certification authority)

ส่วนที่ 10 ข้อกำหนดทั่วไปของเจ้าพนักงานที่มีอำนาจรับรอง (Provisions as to
recognized certification authorities)

ส่วนที่ 11 ข้อกำหนดเรื่องข้อมูลลับ การเปิดเผยข้อมูล และความรับผิด
(Provisions as to secrecy, disclosure and offences)

ส่วนที่ 12 กำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีกระทรวงเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการ
ควบคุมตามข้อกำหนดและออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือกำหนดความคุ้มกันของเจ้าพนักงาน
(Secretary's power to amend schedules and make subsidiary legislation and immunity
of public officers)

3.2.2.1 การรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ในบทนิยามกฎหมายฉบับนี้ได้คำนิยามของ “ข้อมูล” “ระบบข้อมูล”¹¹⁰
ไว้โดยสรุปไว้ว่า

---

¹¹⁰ Electronic Transactions Ordinance Section 2: Interpretation

"information" includes data, text, images, sound codes, computer
programmes, software and databases;

"information system" means a system which-

(a) processes information;

(b) records information;

(c) can be used to cause information to be recorded, stored or otherwise
processed in other information systems (wherever situated); and

(d) can be used to retrieve information, whether the information is
recorded or stored in the system itself or in other information systems (wherever
situated) ...

“ข้อมูล” (Information) หมายถึง ข้อมูล (Data) ข้อความ (Text) รูปภาพ (Images) รหัสเสียง (Sound codes) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Computer programmes) ซอฟต์แวร์ (Software) และฐานข้อมูล (Databases)

“ระบบข้อมูล” (Information system) หมายถึง ระบบซึ่ง สร้างข้อมูล (processes information) จัดเก็บข้อมูล (Records information) ใช้เป็นช่องทางในการจัดเก็บหรือแปลงข้อมูลรูปแบบอื่น (Cause information to be recorded) และใช้ดึงเอาข้อมูลมาแสดงได้ (Retrieve information)

กฎหมายฉบับนี้ยอมรับสถานะของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ หากกฎหมายกำหนดหรืออนุญาตว่าต้องกระทำการใดเป็นหนังสือ สามารถใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แทนได้ หากสามารถพิสูจน์ได้ว่าข้อมูลดังกล่าวสามารถเข้าถึงเพื่อการอ้างอิงได้ในภายหลัง¹¹¹ หรือในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องยื่นหลักฐานเป็นหนังสือด้วยตนเอง กฎหมายอนุญาตให้ส่งเอกสารต่างๆผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์แทนได้ หากจัดทำข้อมูลตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด¹¹² นอกจากนี้ยังมีการกำหนดห้ามไม่ให้ปฏิเสธความมีผลบังคับใช้ของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพียงเพราะเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์¹¹³

ในกรณีคู่กรณีในการทำนิติกรรมไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ และมีกฎหมายกำหนดให้ต้องลงลายมือชื่อ คู่กรณีสามารถใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนได้หากมีวัตถุประสงค์ที่จะใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นยืนยันตนเองหรือธุรกรรมที่ตนทำ ใช้ระบบจัดทำลายมือชื่อที่เชื่อถือได้ และเหมาะสม และเป็นระบบที่คู่กรณีอีกฝ่ายยินยอม¹¹⁴

3.2.2.2 การเก็บรักษาข้อมูล

ในบทนิยามกฎหมายได้คำนิยามของ “บันทึกอิเล็กทรอนิกส์” และ “การจัดเก็บ”¹¹⁵ ไว้โดยสรุปไว้ว่า

¹¹¹ Electronic Transactions Ordinance Section 5: Requirement for writing

¹¹² Electronic Transactions Ordinance Section 5A: Service of documents

¹¹³ Electronic Transactions Ordinance Section 9: Admissibility of electronic records

¹¹⁴ Electronic Transactions Ordinance Section 6: Electronic signatures, digital signatures, etc.

¹¹⁵ Electronic Transactions Ordinance Section 2: Interpretation

“บันทึกอิเล็กทรอนิกส์” (Electronic record) หมายถึง ข้อมูลที่ถูกสร้างขึ้นผ่าน ระบบดิจิทัลโดยข้อมูลนั้นสามารถส่งจากระบบหนึ่งไปสู่อีกระบบหนึ่งได้ และสามารถจัดเก็บในระบบข้อมูลหรือสื่ออื่นๆ

“การจัดเก็บ” (Record) หมายถึง ข้อมูลที่ถูกเขียนหรือบันทึกลงในสื่อกลางที่มีรูปร่าง หรือจัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่ออื่นที่มีลักษณะเดียวกัน และข้อมูลดังกล่าวต้องสามารถเข้าถึงใหม่ได้ในลักษณะที่สามารถเข้าใจได้

นอกจากนี้หากมีข้อกำหนดของกฎหมายกำหนดให้ต้องยื่นต้นฉบับหรือจัดเก็บต้นฉบับเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ถือว่าสามารถใช้ต้นฉบับเอกสารที่เป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ หากระบบที่ใช้จัดทำข้อมูลในขั้นตอนการสร้างข้อมูลเป็นระบบที่น่าเชื่อถือมากพอ อีกทั้งข้อมูลดังกล่าวต้องสามารถแสดงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบได้ โดยข้อมูลมีลักษณะสมบูรณ์และไม่เปลี่ยนแปลงไปจากขณะสร้างข้อมูล และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ในทุก ๆ สภาวะการณ์¹¹⁶

หากมีข้อกำหนดของกฎหมายกำหนดให้จัดเก็บเอกสารไว้เป็นหลักฐานการจัดเก็บข้อมูลในที่ต้นฉบับเป็นเอกสารในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายรองรับให้สามารถกระทำได้หาก สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ถูกแปลงไปเป็นรูปอิเล็กทรอนิกส์แล้ว และสามารถนำเอาข้อมูลนั้น ๆ มาใช้ใหม่ได้ การจัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต้องจัดเก็บในรูปแบบเดียวกับขณะที่

"electronic record" means a record generated in digital form by an information system, which can be-

(a) transmitted within an information system or from one information system to another; and

(b) stored in an information system or other medium;

"record" means information that is inscribed on, stored in or otherwise fixed on a tangible medium or that is stored in an electronic or other medium and is retrievable in a perceivable form; ...

¹¹⁶ Electronic Transactions Ordinance Section 7: Presentation or retention of information in its original Form

สร้างข้อมูล ส่ง รับ หรือในรูปแบบที่สามารถแสดงต้นฉบับของเอกสารได้โดยไม่ผิดพลาด และมีการระบุรายละเอียดที่มาของข้อมูลและจุดหมายของข้อมูล วัน เวลา และสถานที่ออกข้อมูล¹¹⁷

3.2.2.3 การใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กับการทำธุรกรรมของภาครัฐ

กฎหมายฉบับนี้นอกจากจะใช้กับภาคเอกชนแล้วยังใช้บังคับกับภาครัฐด้วย โดยรองรับการที่หน่วยงานราชการใช้อำนาจการบริหารงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และได้ให้คำนิยามของ “หน่วยงานของรัฐ” และ “เจ้าพนักงานที่มีอำนาจ”¹¹⁸ ไว้โดยสรุปว่า

“หน่วยงานของรัฐ” (Government entity) หมายถึง เจ้าพนักงานราชการ หรือภาครัฐ

“เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ” (Responsible officer) ตามความหมายของเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่รับรอง หมายถึงผู้ถือตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่หลักในการทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่รับรองตามข้อกำหนดของกฎหมาย

ในกรณีที่คู่กรณีเป็นหน่วยงานของรัฐ และมีกฎหมายกำหนดให้ต้องลงลายมือชื่อ คู่กรณีสามารถใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนได้หากผู้ลงลายมือชื่อ มีใบรับรองที่อนุญาตให้ลงชื่อได้ (recognized digital certificate) การลงลายมือชื่อได้ลงในเวลาที่ใบรับรองข้างต้นยังคงมีผลบังคับใช้ (validity of the certificate) ใบรับรองกำหนดให้อำนาจ (accordance with the terms of the certificate)¹¹⁹

หน่วยงานที่ออกใบรับรอง (Certification authorities) หรือหน่วยงานที่ตรวจสอบความถูกต้องและมาตรฐานใบรับรองความปลอดภัยทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ และออกใบรับรองอนุญาตให้คนอื่นใช้งานได้ หน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของฮ่องกง เนื่องจากมีหน้าที่ตรวจสอบและอนุมัติข้อมูลที่ใช้ในการทำธุรกรรมของ

¹¹⁷ Electronic Transactions Ordinance Section 8: Retention of information in electronic records

¹¹⁸ Electronic Transactions Ordinance Section 2: Interpretation

"responsible officer" in relation to a certification authority, means a person occupying a position of responsibility in relation to the activities of the certification authority relevant to this Ordinance;

"government entity" means a public officer or a public body; ...

¹¹⁹ Electronic Transactions Ordinance Section 6, *supra note 114*.

ภาคเอกชน ในปัจจุบันมีเพียง 2 หน่วยงานที่จัดว่าเป็นหน่วยงานที่ออกใบรับรอง ได้แก่ The Postmaster General ให้บริการด้าน Hong Kong Post Certification Authority และมี Digi-Sign Certification Services Limited เป็นหน่วยงานภาคเอกชนที่เข้ามาตรวจสอบ¹²⁰

ข้อกำหนดเรื่องขั้นตอน แบบ และวิธีการยื่นเอกสารหรือลงลายมือชื่อผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้เป็นอำนาจของปลัดกระทรวงเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Permanent Secretary for Innovation and Technology) โดยร่างกฎหมายกำหนดขั้นตอน ซึ่งในปัจจุบันถูกบัญญัติไว้ในประกาศกิจจานุเบกษาที่ 2352 ประกาศ ณ วันที่ 25 เมษายน 2557 (Gazette Notice 2352)¹²¹ กำหนดรายละเอียดต่างๆ (ข้อ I) อาทิ เรื่อง มาตรฐานของรหัสตัวอักษรในภาษาต่างๆว่าต้องเป็นไปตามแบบของมาตรฐานไอเอสโอ (ISO) โดยใช้ มาตรฐานของตัวอักษร ของ ISO/IEC 10646 (Universal Multi-octet Coded Character Set - UCS) ซึ่งเป็นระบบสำหรับเก็บข้อมูลตัวอักษรสากล¹²² มาตรฐานประเภทของข้อมูลและการบีบอัดไฟล์ (Compressed) และระบุว่ากฎหมายฉบับใดหรือหน่วยงานใดบ้างที่ได้นำเอาข้อกำหนดนี้ไปใช้บังคับแล้ว ซึ่งกรมสรรพากรก็เป็นหนึ่งในหน่วยงานที่นำเอาไปใช้บังคับแล้วในเรื่องของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่อดิจิทัล และการจัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการยื่นเอกสารให้แก่หน่วยงานของรัฐ (ข้อ II) รวมถึงชนิดของข้อมูลสำหรับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งกำหนดให้สามารถใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ หากมีข้อกำหนดของกฎหมายระบุว่าข้อมูลที่นำส่งต้องมีการลงลายมือชื่อ หรือต้องจัดทำลงในแบบที่กำหนดพร้อมลงลายมือชื่อ โดยการแนบลายมือชื่อไปกับเอกสารต้องเป็นไปตามมาตรฐานและลักษณะที่กำหนด

---

¹²⁰ Office of the Government Chief Information officer, “Recognized Certification Authorities in Hong Kong,” Accessed August 16, 2014, http://www.ogcio.gov.hk/en/regulation/eto/ordinance/ca_in_hk/

¹²¹ Company Registration, “Electronic Services,” Accessed August 15, 2014, <http://www.cr.gov.hk/en/electronic/submission.htm>

¹²² International Organization for Standardization, “ISO/IEC 10646:2003 Information technology - Universal Multiple-Octet Coded Character Set (UCS),” Accessed July 13, 2015, http://www.iso.org/iso/catalogue_detail.htm?csnumber=39921

ในส่วนของขั้นตอนการนำส่งข้อมูล สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 วิธี ได้แก่ จัดส่งข้อมูลผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (electronic mail) จัดเก็บข้อมูลลงในอุปกรณ์ต่าง ๆ และ นำส่ง อาทิ พอร์แทเบิลดีสก์เก็ต (Diskette) แผ่นซีดี (CD-ROM) แผ่นดีวีดี (DVD-ROM) หรือยูเอสบี แฟลชไดรฟ์ (USB Mass storage device) ในกรณีที่เป็นการส่งข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ให้ใช้ระบบจัดส่งข้อมูลของรัฐ (Electronic government form) ในการจัดส่ง

ตารางแนบท้ายของกฎหมายว่าด้วยเรื่องธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีการกำหนดว่าไม่ให้ใช้ข้อกำหนดของกฎหมายฉบับนี้บางประเด็น เว้นแต่เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องยื่นหลักฐานเป็นหนังสือด้วยตนเองตามข้อ 5A และเป็นเอกสารเรื่องข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดเก็บ อากาศแอสตัมป์ของบริษัทแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ (Exchange company) และผู้ให้บริการที่ได้รับ อนุญาตให้บริการซื้อขายอัตโนมัติ (Authorized Automated Trading Services (“ATS”) Provider) และเอกสารนั้นๆเป็นเอกสารที่ต้องปิดอากาศแอสตัมป์ตามกฎหมายด้วย กรณีดังกล่าวจึงไม่ เข้าข่ายยกเว้นที่จะไม่ใช้บทบัญญัติบางมาตรา (Schedule 5A 4)

กล่าวโดยสรุปกฎหมายว่าด้วยเรื่องธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์เพียงแต่กำหนด แนวทางปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงการสร้าง การจัดเก็บข้อมูล การทำสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ รับรองการเป็นต้นฉบับของเอกสาร การใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์เป็น พยานหลักฐาน และได้บัญญัติรายละเอียดกว้างๆเกี่ยวกับอากาศแอสตัมป์ไว้ดังกล่าว

3.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากาศแอสตัมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไอร์แลนด์

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 1712 ประเทศไอร์แลนด์ตกอยู่ใต้อำนาจของชาวเยอรมันและต่อมา ของอังกฤษ ในช่วงแรกราชบัลลังก์อังกฤษมิได้แสดงอำนาจการควบคุมเกาะไอร์แลนด์อย่างเต็มที่มา จนกระทั่งหลังจากการปฏิรูปอังกฤษ เมื่อความสวามิภักดิ์ของรัฐบริวารในไอร์แลนด์เริ่มเป็นปัญหาขึ้น ทำให้อังกฤษเริ่มใช้กำลังทางทหารกับไอร์แลนด์¹²³ เนื่องจากปัญหาเรื่องความแตกต่างของการนับถือ ศาสนาต่างนิกาย จึงทำให้เกิดความต้องการในการแบ่งแยกดินแดนไอร์แลนด์ ปัญหาในส่วนนี้ดำเนิน มาในไอร์แลนด์กว่า 700 ปี จนถึงปี พ.ศ. 2465 หลังจากสงครามอิสรภาพไอร์แลนด์ และการลงนาม

¹²³ Emmet Scully, “Update on e-stamping: Mandatory e-filing and e-payment,” Accessed February 13, 2015, <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=8e0bfa2a-b1ed-498e-8f53-93f3023b8fef>

ในสนธิสัญญาอังกฤษ-ไอร์แลนด์แล้ว ส่วนที่ใหญ่กว่าของเกาะไอร์แลนด์ก็แยกตัวออกจากสหราชอาณาจักร กลายมาเป็นเสรีรัฐไอร์แลนด์ และกลายเป็นสาธารณรัฐไอร์แลนด์ ในปี พ.ศ. 2491¹²⁴

กฎหมายอากรแสตมป์ถูกนำเข้ามาใช้ในอังกฤษในช่วงปี พ.ศ. 2237 ภายใต้กฎหมาย Stamp Act 1694 เพื่อให้อำนาจพระเจ้าแผ่นดินจัดเก็บภาษีจากแผ่นหนังและกระดาษที่ใช้เขียน เพื่อนำเงินไปใช้สนับสนุนการทำสงครามกับประเทศฝรั่งเศส อังกฤษได้พัฒนากฎหมายอากรแสตมป์ให้เหมาะสมซึ่งส่งผลให้สามารถจัดเก็บอากรแสตมป์ได้ปริมาณมาก ส่งผลให้รัฐขยายขอบเขตการจัดเก็บอากรแสตมป์ไปสู่เอกสารอื่น ๆ ในช่วงแรกจนถึงปี พ.ศ. 2336 อากรแสตมป์ถูกจัดเก็บในลักษณะอัตราตายตัวไม่จำกัดค่านึงถึงมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง¹²⁵ และในปี พ.ศ. 2351 เริ่มพัฒนาระบบการจัดเก็บโดยจัดเก็บแบบคำนวณตามราคาจากการขายโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินและหุ้น และถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกในไอร์แลนด์ในช่วงปี พ.ศ. 2317 เป็นช่วงที่ไอร์แลนด์อยู่ภายใต้การครอบครองของอังกฤษ ภายใต้กฎหมาย An act for granting to his majesty, his heirs and successor, several duties upon vellum, parchment, and paperกฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับอยู่ในช่วง 25 มีนาคม 2317 ถึง 25 ธันวาคม 2318 ภายหลังจากแก้ไขและถูกบัญญัติขึ้นมาใหม่โดยรัฐสภาพร้อมทั้งเพิ่มเติมรายละเอียดลงในกฎหมายฉบับนี้ด้วย ในช่วงเริ่มแรกอากรแสตมป์สามารถใช้ได้กับตราสารที่จัดทำขึ้นเป็นหนังสือเท่านั้น อย่างไรก็ตามปัจจุบันกฎหมายอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้รับการแก้ไขให้สามารถใช้กับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยเริ่มมีใช้ในประเศไอร์แลนด์เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2553¹²⁶ ใช้แทนที่การจัดเก็บอากรแสตมป์ในรูปแบบเดิมหรือรูปแบบกระดาษทั้งหมด

แม้สาธารณรัฐไอร์แลนด์จะเพิ่งเริ่มพัฒนาประเทศได้ไม่นาน แต่ก็ได้รับการจัดลำดับเป็นประเทศในกลุ่มที่มีรายได้สูง และเป็นประเทศในกลุ่มองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและ

¹²⁴ Wikipedia, "Ireland," Accessed February 13, 2015, <https://en.wikipedia.org/wiki/Ireland>

¹²⁵ Wikipedia, "Stamp duty in the United Kingdom," Accessed February 13, 2015, https://en.wikipedia.org/wiki/Stamp_duty_in_the_United_Kingdom

¹²⁶ Emmet Scully, "Ireland: Update on e-Stamping – Practical Filing Issues since Introduction on 1 January 2010," Accessed August 10, 2014, <http://www.mondaq.com/x/112130/tax+authorities/Update+on+eStamping+Practical+Filing+Issues+Since+Introduction+on+1+January+2010>

การพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development หรือ OECD)¹²⁷ โดยเน้นการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจไปเป็นระบบพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้สมัยใหม่ ที่เน้นพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และการค้า อุตสาหกรรม รวมถึงการลงทุน¹²⁸ แม้ออร์แลนด์จะประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ แต่ก็เป็นหนึ่งในประเทศที่สามารถพัฒนากลับมาได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ ในส่วนของการจัดเก็บภาษี ออร์แลนด์จัดเก็บภาษีอัตราสูง เพื่อนำเอาเงินที่ได้ไปใช้ชำระค่าใช้จ่ายที่มี เช่น การศึกษา บริการเรื่องสุขภาพ บำเหน็จบำนาญเกษียณอายุเงินช่วยเหลือกรณีว่างงาน รวมถึงการพัฒนาประเทศ และค่าสาธารณูปโภค ฯลฯ¹²⁹

3.3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

ปัจจุบันประเทศในกลุ่มยุโรปที่ใช้กฎหมายอากรแสตมป์มีเพียง สหราชอาณาจักร เดนมาร์ก และออร์แลนด์เท่านั้น¹³⁰ ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการโอนหุ้นและอสังหาริมทรัพย์ในประเทศ กลุ่มนี้สูงกว่าประเทศอื่น ๆ แม้ประเทศอื่น ๆ จะรณรงค์ให้มีการยกเลิกกฎหมายนี้ แต่ประเทศเหล่านี้ก็ยังคงไม่ยกเลิกอากรแสตมป์ เนื่องจากอากรแสตมป์สามารถทำรายได้ให้กับรัฐได้อย่างมาก เป็นช่องทางให้รัฐสามารถควบคุมราคาได้ อีกทั้งวิธีการจัดเก็บก็ไม่ยุ่งยากเนื่องจากประเทศในกลุ่มนี้ โดยมากได้พัฒนาเอาระบบเอกสารรับรองอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้แล้ว ในกรณีของ สาธารณรัฐออร์แลนด์เริ่มใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ในวันที่ 1 มกราคม 2553¹³¹ ให้บริการ

¹²⁷ The World Bank, "Ireland," Accessed February 13, 2014, <http://data.worldbank.org/country/ireland>

¹²⁸ Wikipedia, "Economy of the Republic of Ireland," Accessed February 13, 2014, https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_Republic_of_Ireland#Beginning_of_recovery_.282014.E2.80.93.29

¹²⁹ Wikipedia, "Taxation in the Republic of Ireland," Accessed February 13, 2014, https://en.wikipedia.org/wiki/Taxation_in_the_Republic_of_Ireland#Stamp_duties

¹³⁰ Harry Wallop, "Osborne's first tax cut will be stamp duty on shares," Accessed February 13, 2014, <http://www.telegraph.co.uk/finance/2949136/Stamp-duty-The-facts.html>

¹³¹ Emmet Scully, *supra note 126*.

ยื่นคำร้องขอชำระอากรแสตมป์ผ่านระบบสรรพากรคอมพิวเตอร์ (Revenue online system – ROS) รวมถึงชำระอากรแสตมป์ผ่านทางระบบสรรพากรคอมพิวเตอร์ โอนเงินโดยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ หรือเช็ค ภายหลังจากในวันที่ 1 มิถุนายน 2554 ระบบสรรพากรคอมพิวเตอร์กลายเป็นระบบหลักในการยื่นชำระอากรแสตมป์ ถูกนำมาใช้แทนที่การชำระอากรแสตมป์แบบเดิมปิดทับหรือประทับตราลงบนตราสารทั้งหมด การคำนวณค่าอากรแสตมป์นั้นจะถูกคำนวณตามประเภทของตราสารว่าเป็นค่าอากรแสตมป์แบบอัตราคงที่ หรือแบบคำนวณตามราคา

บทบัญญัติในเรื่องอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไอร์แลนด์ถูกบัญญัติไว้ใน Tax consolidation act 1997 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักของกรมสรรพากร และเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเรื่องเรื่องข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ Stamp Duties Consolidation Act 1999 (SDCA) ซึ่งเป็นกฎหมายหลักเกี่ยวกับอากรแสตมป์ของกรมสรรพากร กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้คณะกรรมการภาษีสามารถกำหนดข้อกำหนดต่าง ๆ เพื่อรองรับการใช้งานระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้ ทั้งในส่วนของโครงสร้างระบบ การกำหนดเรื่องตราสารที่ต้องยื่นแสดง ข้อมูลที่ต้องกรอกเพื่อยื่นแบบแสดงรายการอากรแสตมป์ และแก้ไขปรับปรุงระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์¹³² นอกจากนี้ยังมีกฎหมายประกอบกระทรวงการคลังและกรมสรรพากรอื่น ๆ อาทิ Stamp Act 1891 และ The Stamp Duties Management Act 1891 และระเบียบว่าด้วยอากรแสตมป์ Stamp Duty (E-Stamping of Instruments and Self-assessment) Regulations 2012 (S.I. No. 234 of 2012) การจัดเก็บอากรแสตมป์ของไอร์แลนด์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี กรณีตราสารทั่วไป และกรณีการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ไม่มีหนังสือรับรอง (Uncertificated securities) โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

3.3.1.1 ผู้มีอำนาจจัดเก็บอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ กรณีตราสารทั่วไป

ผู้ให้บริการระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ คือ รัฐบาลไอร์แลนด์โดยกรมสรรพากรโดยคณะกรรมการภาษี (The Revenue Commissioners) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบควบคุมการยื่นชำระผ่านระบบสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์ (Revenue On-line Service หรือ ROS) และสามารถกำหนดข้อบังคับในการจัดเก็บและชำระอากรแสตมป์ที่ถูกต้อง¹³³ และสามารถกำหนด

¹³² SDCA Section 17A: E-stamping regulations

¹³³ SDCA Section 72: Collection and payment of duty.

ระเบียบวิธีการใช้งานระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้ นอกจากคณะกรรมการภาษีแล้ว คณะกรรมการสามารถมอบอำนาจให้เจ้าพนักงานอื่น ๆ ในคณะกรรมการภาษีกระทำการแทนได้¹³⁴

กรณีการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ไม่มีหนังสือรับรอง

เจ้าพนักงานของกรมสรรพากรมีอำนาจในการบริหารการจัดเก็บ ประเมิน และจัดเก็บค่าอากรแสตมป์ อย่างไรก็ตามขั้นตอนการซื้อขายและโอนหลักทรัพย์จะเกิดขึ้นผ่านทางระบบซื้อขายหุ้นอิเล็กทรอนิกส์ CREST (Electronic Share Trading – CREST) ซึ่งถูกสร้างและบริหารโดย Euroclear UK & Ireland Ltd. ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนในสหราชอาณาจักร ภายใต้การควบคุมโดย Stock exchange Limited หรือ London Stock Exchange Limited เพื่อให้สามารถซื้อขายหุ้นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้

3.3.1.2 ผู้ที่สามารถใช้บริการระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

กรณีตราสารทั่วไป

โดยมีผู้ใช้บริการเป็นเอกชนผู้มีหน้าที่เสียภาษี ซึ่งผู้ใช้บริการจะต้องลงทะเบียนกับทางระบบก่อนที่จะใช้บริการ โดยอ้างอิงจากเลขประจำตัวผู้เสียภาษีในขั้นตอนการลงทะเบียน ในขั้นตอนดังกล่าวเจ้าพนักงานจะตรวจสอบรายละเอียดและข้อมูลต่าง ๆ เพื่อยืนยันตัวบุคคล

การยื่นขอลงทะเบียนเพื่อใช้บริการกับระบบสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน การลงทะเบียนนี้ใช้ระบบการยื่นเอกสารผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เจ้าพนักงานตรวจสอบยืนยันตัวตน และแจ้งผลกลับทางไปรษณีย์เป็นหลัก

ขั้นตอนที่ 1 ผู้ใช้บริการสามารถลงทะเบียนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยอ้างอิงจากเลขประจำตัวผู้เสียภาษีประเภทอื่น ๆ เช่น VAT Number, Cooperate tax number เพื่อรับเลขที่เข้าใช้บริการ ROS Assess Number (RAN) เมื่อได้กรอกแบบคำร้องขอใช้งานเรียบร้อยแล้วระบบจะออกเลขที่ RAN ให้แก่ผู้ใช้บริการโดยจะจัดส่งให้แก่ผู้ใช้บริการผ่านทางไปรษณีย์

ขั้นตอนที่ 2 ลงทะเบียนเพื่อรับ ROS Digital certificate ภายหลังจากที่ได้รับ RAN ทางไปรษณีย์แล้ว ผู้ใช้บริการจึงสามารถลงทะเบียนรับ ROS Digital Certificate ผ่าน

¹³⁴ S.I. 234/2012 Regulation 15: Delegation

Any act required to be performed or discharged by the Commissioners under these Regulations may be performed or discharged by an officer of the Commissioners.

ระบบได้ โดยใช้รายละเอียดในส่วนของ RAN และ e-mail ภายหลังจากลงทะเบียนระบบจะออก
รหัสผ่านให้แก่ผู้ให้บริการเพื่อเข้าใช้บริการ

และขั้นตอนสุดท้ายเข้าสู่ระบบเพื่อรับ Digital certificate โดยใช้
รหัสผ่านที่ได้จากขั้นตอนที่ 2

นอกจากนี้แล้วผู้ให้บริการต้องเปิดใช้ ROS Debit Instruction หรือ RDI
เพื่อใช้ในการชำระอากรแสตมป์ผ่านระบบออนไลน์ การลงทะเบียนอ้างอิงจากบัญชีธนาคารของ
ผู้ให้บริการที่เจ้าพนักงานรับรอง¹³⁵ เมื่อผู้ให้บริการกรดยื่นแบบแสดงรายการภาษีอากรแสตมป์
(Stamp Duty Return) ผ่านระบบสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ให้บริการหรือผู้ที่ผู้ให้บริการอนุญาต
สามารถอนุญาตให้ทำการชำระอากรผ่าน RDI ได้ในทันที

---

¹³⁵ S.I. 234/2012 Regulation 7: Payment of stamp duty by electronic means

(1) Every approved person shall, for the purposes of the e-stamping system, maintain a designated account with a financial institution to enable the transfer of funds by electronic means from the person's designated account with the financial institution to an account specified by the Commissioners.

(2) The Commissioners, on receiving an authorisation from an approved person or an authorised person to debit the aggregate of the amount of the stamp duty chargeable on the instrument and any interest (in this Regulation referred to as the "aggregate amount") or any part of the aggregate amount, shall deduct the aggregate amount or that part of the aggregate amount by electronic means from the designated account of the approved person.

(3) The date of payment of an aggregate amount or any part of an aggregate amount referred to in paragraph (2) shall be the date on which an authorization by an approved person or an authorised person is given to debit the aggregate amount or that part of the aggregate amount from a designated account, provided sufficient funds are available in the designated account to satisfy the deduction of the aggregate amount or that part of the aggregate amount authorised.

ในกรณีผู้ใช้บริการเป็นบริษัท ผู้ใช้บริการมักมีความประสงค์ให้บุคคลหลายคนสามารถเข้าถึงบัญชีระบบสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้บริการขั้นตอนต่าง ๆ กันไปตามแต่ลักษณะงาน ภายหลังจากลงทะเบียน ผู้ลงทะเบียนจะเป็นเสมือนผู้บริหารบัญชีระบบสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์ ของตนเอง กล่าวคือสามารถกำหนดได้ว่าต้องการให้พนักงานในบริษัทของตนเอง เข้าถึงข้อมูลในส่วนใดบ้าง เช่น สามารถยื่นแบบแสดงรายการภาษีได้ สามารถตรวจสอบผลการยื่นแบบได้ สามารถยื่นขอชำระ และอื่นๆ ดังนั้นบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากบริษัทจึงสามารถยื่นชำระอากรแสตมป์ผ่านคอมพิวเตอร์ได้ทุกที่

ในกรณีที่มีผู้ที่ต้องชำระอากรแสตมป์มากกว่าหนึ่งคนสำหรับตราสารหนึ่ง ๆ การยื่นแบบแสดงรายการภาษีอากรแสตมป์โดยผู้ที่เกี่ยวข้องคนใดคนหนึ่งถือเป็นการยื่นตามที่ถูกต้องตามข้อกำหนดของกฎหมายแล้ว หากไม่มีการชำระอากรแสตมป์ หรือชำระอากรแสตมป์ไม่เพียงพอข้อกำหนดของกฎหมาย ผู้ที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ชำระอากรแสตมป์ตามข้อกำหนดของกฎหมายเป็นผู้ที่มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์ที่ค้างอยู่ร่วมกัน

กรณีตราสารเกี่ยวกับหุ้น

ผู้มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์คือผู้ซื้อ (Purchasor) หรือผู้รับโอน (Transferee) หรือบุคคลที่ผู้รับโอนกำหนด โดยผู้ให้บริการต้องลงทะเบียนกับทางระบบ ชื่อขายหุ้นอิเล็กทรอนิกส์ CREST และระบุบัญชีธนาคารที่ต้องการใช้ในการชำระค่าหุ้นและค่าอากรแสตมป์

3.3.1.3 ฐานการจัดเก็บ และผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์

กรณีตราสารทั่วไป

รายละเอียดของตราสารที่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ คือ ตราสารที่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์ตามกฎหมาย¹³⁶ และไม่เข้าข้อยกเว้นกรณีที่ไม่ต้องชำระอากรแสตมป์¹³⁷ เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์หรือสิ่งอื่นที่ต้องกระทำในประเทศ ไม่ว่าจะตราสารจะจัดทำขึ้นในหรือนอกประเทศ ค่าอากรแสตมป์ที่ต้องชำระจะแตกต่างกันไปตามประเภทของตราสารที่ทำ โดยตราสารที่ต้องชำระอากรแสตมป์ประกอบไปด้วยตราสารที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมต่อไปนี้

1. ธุรกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ อันได้แก่ การโอนอสังหาริมทรัพย์ สัญญาเช่าเกินกว่า 100 ปี สัญญาเช่าระยะสั้น เว้นในกรณีที่สัญญา

¹³⁶ SDCA Section 2: Charging of liability for and recovery of stamp duty.

¹³⁷ SDCA Section 4: How duties are to be paid.

- ระบุระยะเวลาการเช่าไม่น้อยกว่า 35 ปีและมีค่าเช่าต่อปีไม่เกิน €30,000 การแลกเปลี่ยนอสังหาริมทรัพย์การขนส่ง การโอน การเช่า มากกว่า 2 อสังหาริมทรัพย์ในสัญญาเดียว
2. ธุรกิจเกี่ยวกับหุ้นหรือหลักทรัพย์ อันได้แก่ การโอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นหรือหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าเกินกว่า €1,000 การออกหุ้นของบริษัท โดยใช้ CRO Form B6 (Form 52) ใบหุ้น
  3. มรดก
  4. การประกันภัย

ในกรณีที่ตราสารหนึ่ง ๆ ตกอยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์มากกว่า 1 ประเภท การชำระอากรแสตมป์ จะแบ่งแยกตามแต่ประเภทของตราสารเสมือนมิได้อยู่ตราสารเดียวกัน¹³⁸ หากตราสารนั้น ๆ เป็นตราสารที่ต้องชำระอากรแสตมป์มากกว่า 1 ประเภท ในกรณีนี้ประเภทของตราสารที่ต้องชำระราคาสูงสุด กรณีของสำเนาตราสารต้องชำระอากรแสตมป์แบบสำเนา¹³⁹

ตราสารที่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์ต้องชำระอากรแสตมป์ตามกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด ตราสารที่ขอชำระต้องมีรายละเอียดครบถ้วนตามข้อกำหนดของกฎหมาย นอกจากนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องเก็บเอกสารดังกล่าวไว้เป็นเวลา 6 ปี ภายในระยะเวลาดังกล่าว กรมสรรพากรสามารถเรียกให้นำเอาเอกสารที่เกี่ยวข้องมาแสดงเพื่อยืนยันรายละเอียดต่าง ๆ ที่อ้างถึงตอนยื่นชำระผ่านระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้

อย่างไรก็ตามหากตราสารนั้น ๆ อยู่ในบังคับว่าต้องชำระอากรแสตมป์ทั้งที่สหราชอาณาจักรและไอร์แลนด์ ข้อตกลงเรื่องภาษีซ้อน Double Taxation (Relief) (Order No. 1), 1923 จะมีผลใช้บังคับ เมื่อได้ปิดอากรแสตมป์อย่างถูกต้องหรือมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งในประเทศใดประเทศหนึ่งแล้ว ตราสารนั้น ๆ จะถือว่าได้ชำระอากรแสตมป์อย่างถูกต้องในอีกประเทศหนึ่งด้วย

กรณีตราสารเกี่ยวกับหุ้นที่ไม่มีหนังสือรับรอง

ในกรณีของตราสารเกี่ยวกับหุ้นหลักทรัพย์ในกรณีของหุ้นหรือหลักทรัพย์ที่ไม่มีหนังสือรับรอง (Uncertificated Securities) หรือหุ้นที่ทำการซื้อขายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

¹³⁸ SDCA Section 6: How instruments are to be written and stamped.

¹³⁹ SDCA Section 13: Duplicates and counterparts.

ซึ่งบัญญัติไว้ใน The company act 1990 (Uncertificated securities) Regulation 1996 (S.I. 68 of 1996) กำหนดให้อำนาจบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทยสามารถขายหุ้นให้ผู้ถือหุ้นโดยออกไปหุ้นหรือหลักฐานการเป็นเจ้าของหุ้นให้ผู้ถือหุ้น และให้อำนาจผู้ถือหุ้นขายหรือโอนหุ้นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยหุ้นหรือหลักทรัพย์ที่ซื้อขายผ่านระบบซื้อขายหุ้นอิเล็กทรอนิกส์ CREST จะต้องชำระอากรแสตมป์ เช่น หุ้นบุริมสิทธิ (Shares) หุ้นสามัญ (Stock) หุ้นกู้ (Debentures) และอื่น ๆ ที่โอนในประเทศไทย อย่างไรก็ตามมีข้อยกเว้นให้การซื้อขายหุ้นบางกรณีแม้เป็นการซื้อขายตามระบบดังกล่าวก็ไม่จำเป็นต้องชำระอากรแสตมป์

3.3.1.4 วิธีการจัดเก็บ

กรณีตราสารทั่วไป

เมื่อตราสารใดอยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์ ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องชำระอากรแสตมป์ให้แก่กรมสรรพากรผ่านระบบออนไลน์ซึ่งหรือระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ (E-stamping system) ระบบดังกล่าวจะให้ผู้มีหน้าที่ชำระอากรแสตมป์ใช้งานระบบสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อยื่นขอชำระและชำระอากรออนไลน์

ในส่วนของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ในช่วงแรกก่อนออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์ผู้ใช้บริการต้องส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดรวมถึงสำเนาของตราสารทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่กรมสรรพากร และรอให้เจ้าพนักงานคำนวณมูลค่าสินทรัพย์และประเมินค่าอากรแสตมป์ ภายหลังจากที่กรมสรรพากรได้ตรวจสอบและรับรองสำเนาของตราสารและเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดแล้วเอกสารรับรองอากรแสตมป์จะออกให้แก่ผู้ใช้บริการผ่านทาง ROS inbox ภายหลังจากในปี 2012 ระบบดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไปและให้ให้ผู้นยื่นชำระประเมินตนเองภายหลังชำระอากรแสตมป์ประเมินผู้ใช้บริการสามารถพิมพ์เอกสารรับรองการชำระอากรแสตมป์ได้ในทันทีด้วยตนเอง (Self-assessment) โดยระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์จะตรวจสอบข้อมูลโดยอัตโนมัติ เมื่อยื่นแบบแสดงรายการภาษีอากรแสตมป์ผ่านระบบสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์ และจะแจ้งเตือนถึงข้อผิดพลาดที่มีโดยอัตโนมัติ และคำนวณค่าอากรแสตมป์ที่ต้องชำระรวมถึงค่าปรับที่มีให้โดยอัตโนมัติ

การใช้งานระบบจัดเก็บอากรออนไลน์ในแบบปัจจุบัน ภายหลังจากการลงทะเบียนผู้ใช้เพียงเลือกประเภทของอากรแสตมป์ที่ต้องการชำระ และกรอกข้อมูลตามที่กำหนดผ่านระบบ The E-Stamping Return โดยผู้ใช้สามารถทำผ่านระบบออนไลน์และออฟไลน์ก็ได้ ในกรณีของระบบออฟไลน์ที่ผู้ใช้บริการสามารถจัดเตรียมเอกสารกรอกข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลก่อนแก้ไขออฟไลน์และส่งเอกสารออนไลน์ในภายหลังผ่านระบบสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์ ภายหลังจากยื่นเอกสารผ่านระบบ ระบบจะคำนวณอัตราอากรที่จะต้องชำระรวมทั้งดอกเบี้ยและค่าปรับต่าง ๆ ที่มี หลังจากนั้นระบบจะส่งเอกสารรับรองอากรแสตมป์ (Stamp certificate) ใบเสร็จแสดงการชำระ

ราคา (Payment receipt) และ ข้อมูลที่ระบบบันทึก (Record of the data) ให้แก่ผู้ใช้ผ่านทางกล่องจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของ ROS Inbox ซึ่งสามารถจัดพิมพ์ได้หลังชำระอากรแสตมป์ทั้งหมดเพื่อนำมาแนบกับตราสาร เพื่อให้ตราสารได้รับการชำระอากรแสตมป์อย่างถูกต้องได้ทันที ตราสารที่ยื่นขอชำระอากรแสตมป์จะถือว่าได้ปิดอากรแสตมป์อย่างถูกต้องตามข้อกำหนดของกฎหมายเมื่อได้แนบเอกสารรับรองการชำระอากรแสตมป์ไปกับตราสาร¹⁴⁰

การชำระอากรแสตมป์ เนื่องจากในขั้นตอนลงทะเบียนผู้ใช้บริการต้องลงทะเบียนบัญชีธนาคารไว้กับทางระบบ ROS Debit Instruction (RDI) ในการชำระอากรแสตมป์จึงใช้วิธีหักจากบัญชีที่ลงทะเบียนไว้กับระบบ เจ้าพนักงานจะหักเงินจากบัญชีที่ลงทะเบียนไว้ทันทีที่ได้รับการอนุญาตจากเจ้าของบัญชี และมีเงินในบัญชีมากพอที่จะชำระอากรแสตมป์

ช่วงเวลาการใช้บริการ ผู้ใช้บริการสามารถใช้บริการเสียอากรแสตมป์ผ่านอิเล็กทรอนิกส์ได้ตลอดเวลา แต่หากทำการกรอกข้อมูลในเวลาที่กรมสรรพากรยังไม่เปิดทำการ ผู้ใช้บริการเพียงแต่จะสามารถเข้ากรอกข้อมูลและชำระเงินเท่านั้นแต่จะยังไม่ได้รับอากรแสตมป์ในทันที แต่จะได้รับเอกสารรับรองอากรแสตมป์หลังจากที่กรมสรรพากรเปิดให้บริการ

เจ้าพนักงานมีหน้าที่จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารรับรองอากรแสตมป์ที่ออกโดยเจ้าพนักงานไม่ว่าจะทำการระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือในรูปแบบของกระดาษ¹⁴¹ เพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการในการเข้าถึง หรือแก้ไขข้อมูลในอนาคต ข้อมูลต่างที่ระบบสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์ ส่งให้แก่ผู้ใช้ผ่านทางกล่องจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของระบบสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์ จะเก็บเป็นข้อมูลประวัติไว้ในระบบทั้งในส่วนของกล่องจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของระบบและกรมสรรพากร

ผู้ใช้บริการสามารถแก้ไขการยื่นแบบแสดงรายการภาษีอากรแสตมป์ได้เมื่อทราบถึงความผิดพลาดหรือสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนไป ทั้งก่อนและหลังปิดอากรแสตมป์ ผ่านระบบแก้ไขแบบแสดงรายการภาษีอากรแสตมป์ (Amend Stamp Duty Return)¹⁴² เมื่อเจ้าพนักงาน

¹⁴⁰ SDCA Section 17A, *supra* note 132.

¹⁴¹ S.I. 234/2012 Regulation 14: Record of stamp certificate

The Commissioners shall keep a record of any stamp certificate issued by them, whether electronically or in paper form, in such manner and form as they think fit.

¹⁴² S.I. 234/2012 Regulation 12: Amended stamp certificates

---

(1) Where an electronic return or a paper return has been delivered to the Commissioners in respect of an instrument and an approved person, an authorised person or a filer, as the case may be (in this Regulation referred to as an “applicant”), delivers an amended electronic return or paper return to the Commissioners—

(a) to vouch a claim under any provision of the Principal Act for a repayment of stamp duty and any interest paid in respect of the instrument,

(b) to show to the satisfaction of the Commissioners that the instrument is insufficiently stamped or that the stamp certificate issued contains an error, or

(c) for any other reason, the Commissioners, where they are satisfied as to the authenticity of the amended return, shall, subject to paragraph (2), issue an amended stamp certificate electronically or in paper form to the applicant in place of the stamp certificate most recently issued.

(2) Where a stamp certificate is to be replaced in accordance with paragraph (1) as a result of stamp duty or additional stamp duty becoming due and payable, the Commissioners shall issue an amended stamp certificate on payment of the unpaid stamp duty and any interest due.

(3) An amended stamp certificate shall be issued-

(a) where an amended electronic return has been delivered, in the form of an electronic record which is to be printable in paper form, or, (b) where an amended paper return has been delivered, in paper form, to denote, as appropriate, that—

(i) the stamp duty chargeable on the instrument and any interest has been paid in accordance with the amended return, (ii) the instrument is not chargeable with any stamp duty,

(iii) the instrument is a duplicate or counterpart of an original instrument,

(iv) the stamp duty chargeable on the instrument depends in any manner on the stamp duty paid on another instrument.

ตรวจสอบแล้วพบว่าผิดพลาดจริงตามที่แจ้ง เจ้าพนักงานสามารถออกเอกสารรับรองอาการแสดมภ์ฉบับแก้ไขให้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือในรูปแบบของเอกสารหรือกระดาษเพื่อใช้แทนเอกสารรับรองอาการแสดมภ์ที่ผิดพลาดเมื่อได้รับการชำระอาการแสดมภ์ส่วนที่ขาดไป

อย่างไรก็ตามมีข้อยกเว้นบางกรณีที่ผู้ใช้บริการไม่สามารถยื่นแบบผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ และประสงค์จะยื่นรูปแบบเอกสารหรือกระดาษแทน ได้แก่ กรณีที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตตามที่ระบบกำหนดไว้ได้ หรือกรณีที่เป็นบุคคลที่ไม่สมบูรณ์ด้วยอายุ ร่างกาย หรือจิตใจ ทำให้ไม่สามารถยื่นแบบผ่านระบบได้ กรณีดังกล่าวสามารถยื่นคำร้องขอ (The Paper Return) แก่เจ้าพนักงานเพื่อของดเว้นการยื่นเป็นลายลักษณ์อักษรได้ โดยเจ้าพนักงานแจ้งผลไปยังผู้ยื่นคำร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 30 วัน¹⁴³ ในกรณีที่เจ้าพนักงานปฏิเสธไม่ให้งดเว้นการยื่น ผู้

---

(4) An amended stamp certificate issued by the Commissioners shall bear a certificate identification number and such other particulars as the Commissioners think fit.

(5) An applicant shall, on receipt of an amended stamp certificate issued in respect of an instrument by the Commissioners, attach the amended stamp certificate to the instrument.

¹⁴³ S.I. 234/2012 No 8: Exemption from electronic filing

(1) In this Regulation “requirement” means a requirement to—

- (a) deliver or cause to be delivered an electronic return, or
- (b) deliver or cause to be delivered electronically a clawback notification.

(2) Where, in relation to an instrument, an accountable person or any person (who is not an approved person or an authorised person) acting under the authority of an accountable person-

(a) does not have sufficient access to the internet to comply with the requirement concerned, or

(b) in the case of an individual, is prevented by reason of age or mental or physical infirmity from being able to comply with the requirement, the accountable person may, by application to the Commissioners in writing, request to

ยื่นคำร้องสามารถอุทธรณ์ผลการปฏิเสธดังกล่าวไปยังคณะกรรมการอุทธรณ์ได้ภายใน 30 วัน¹⁴⁴ ในกรณีงดเว้นการชำระอากรแสตมป์ ต้องยื่นแบบแสดงรายการในรูปแบบของเอกสารหรือกระดาษแทน โดยให้ถือเสมือนมีค่าเท่ากับการยื่นแบบแสดงรายการอากรแสตมป์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์¹⁴⁵ เมื่อเจ้าพนักงานได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าถูกต้อง เจ้าพนักงานจะคำนวณ ตรวจสอบ และกรอกข้อมูลลงระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้ใช้บริการ ภายหลังการชำระอากรแสตมป์ครบถ้วน เจ้าพนักงานจะจัดทำเอกสารรับรองอากรแสตมป์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์และนำส่งให้แก่ผู้ยื่นคำร้องในรูปแบบเอกสารหรือกระดาษ¹⁴⁶

---

be exempted from the requirement and such application shall include all information relevant to the consideration by the Commissioners of that application ...

¹⁴⁴ S.I. 234/2012 Regulation 9: Right of appeal to Appeal Commissioners

(1) Where an accountable person is refused an exemption under Regulation 8(3), he or she may, by notice in writing to the Commissioners within 30 days of receipt of the refusal, appeal the refusal to the Appeal Commissioners, who shall hear the appeal.

(2) On the hearing of an appeal under this Regulation, the Appeal commissioners shall have regard only to those matters to which the Commissioners may or are required to have regard under Regulation 8.

¹⁴⁵ S.I. 234/2012 Regulation 10: Paper returns

(1) The Commissioners shall, in respect of an instrument required to be stamped by means of the e-stamping system, require a paper return to be delivered to them in place of an electronic return where an exemption under Regulation 8(3) has been granted.

(2) Regulations 4 and 5 shall, with any necessary modifications, apply to a paper return delivered in accordance with these Regulations as if it were an electronic return. ...

¹⁴⁶ S.I. 234/2012 Regulation 11: Stamp certificates

หากผู้ใช้บริการทำเอกสารรับรองการชำระอากรแสตมป์สูญหาย ผู้ใช้บริการสามารถใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ในการหาและพิมพ์สำเนาของเอกสารรับรองการชำระอากรแสตมป์ได้ อย่างไรก็ตามหากไม่ได้ลงทะเบียนกับทางระบบสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ได้เป็นผู้ยื่นขอชำระอากรแสตมป์ในครั้งแรก ผู้ใช้บริการสามารถทำหนังสือถึงกรมสรรพากรเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมทั้งแนบข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอให้ทางกรมสรรพากรออกเอกสารมาแทนที่ฉบับที่ทำสูญหายหรือเสียหายไป อย่างไรก็ตามหากผู้ใช้บริการไม่สามารถจัดหาข้อมูลที่ถูกระบุอยู่ในเอกสารรับรองอากรแสตมป์เดิมได้ ทางกรมสรรพากรจะค้นหาข้อมูลให้กับผู้ใช้บริการเฉพาะกรณีที่ผู้ใช้บริการสามารถแสดงตนว่ามีความเกี่ยวข้องกับเอกสารรับรองชำระอากรแสตมป์ดังกล่าว

กรณีตราสารเกี่ยวกับหุ้น

เช่นเดียวกับตราสารชนิดอื่น การชำระอากรแสตมป์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการซื้อขายหรือการโอนหุ้นผ่านระบบ Certificateless Registry for Electronic Share Transfer (CREST) สามารถทำได้ตามที่ Finance Act 1996 กำหนด โดย

---

(1) Where the Commissioners are satisfied that an electronic return or a paper return in respect of an instrument has been delivered to them they shall for the purpose of stamping the instrument—

(a) where an electronic return has been delivered, issue a stamp certificate electronically to the approved person or the authorised person, as the case may be, or

(b) where a paper return has been delivered, issue a stamp certificate, processed electronically through the e-stamping system, to the filer in paper form.

(2) Nothing in paragraph (1) shall require the Commissioners to issue a stamp certificate where the stamp duty chargeable on the instrument and any interest has not been paid or has been paid in part.

(3) A stamp certificate shall be issued-

(a) where an electronic return has been delivered, in the form of an electronic record which is to be printable in paper form, or,

(b) where a paper return has been delivered, in paper form, ...

สามารถเลือกชำระได้ 2 วิธี คือ ผ่านระบบ CREST และโอนเงินผ่านทางระบบโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic fund transfer หรือ EFT)

ไม่ว่าธุรกรรมนั้น ๆ จะถูกทำขึ้นในประเทศหรือทำขึ้นต่างประเทศ และไม่ว่าคู่สัญญาจะเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในไอร์แลนด์หรือไม่ เมื่อมีคำสั่งโอนหุ้นผ่านระบบ CREST โดยคำสั่งของตัวแทนดำเนินการ (Operator instruction) โดยจะถือเอาวันที่มีคำสั่งเป็นวันจัดทำการโอนหุ้นเป็นวันทำธุรกรรม หุ้นที่โอนดังกล่าวจะต้องเสียค่าอากรแสตมป์ในทันทีผ่านทางระบบ CREST เป็นจำนวน 1 % ของค่าหุ้นที่มีคำสั่งโอน (Ad valorem) โดยค่าอากรแสตมป์จะถูกหักโดย Euroclear UK & Ireland Limited เช่นเดียวกับกรณีของตราสารทั่วไปตราสารเกี่ยวกับหุ้นจะถือได้ว่าได้ชำระอากรแสตมป์อย่างถูกต้องเมื่อชำระอากรแสตมป์อย่างถูกต้องและได้ชำระค่าปรับที่มีทั้งหมดแล้ว โดยค่าอากรแสตมป์ที่ต้องชำระจะถูกคำนวณผ่านระบบ CREST ในทันทีโดยคำนวณจากราคาหุ้นที่ทำการซื้อขาย และนำส่งให้กับกรมสรรพากรของประเทศไอร์แลนด์ทุกสัปดาห์ผ่านทางระบบโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์ ไปที่บัญชีอากรแสตมป์ของธนาคารกลาง (Central bank stamp duty account) หลังจากการชำระค่าหุ้นและค่าอากรแสตมป์แล้ว ระบบจึงทำการเปลี่ยนตัวผู้เป็นเจ้าของหุ้น โดยโอนสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายสำหรับหุ้นให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง และโอนค่าหุ้นให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง อย่างไรก็ตามการซื้อขายหุ้นผ่านระบบนี้จะเป็นการซื้อขายหุ้นในลักษณะไร้ใบหุ้น ดังนั้นทางระบบจึงไม่มีการออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ให้แก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่าย แต่จะมีการจัดเก็บข้อมูลไว้ในระบบ

โอนเงินผ่านทางระบบโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเอง ผู้ใช้บริการต้องติดต่อกับทาง CREST เพื่อขอเลขที่บัญชีเพื่อทำการโอนค่าอากรแสตมป์ และแจ้งแก่ทาง CREST พร้อมหลักฐานการชำระอากรแสตมป์ ผ่านทาง crest@revenue.ie ในวันที่ชำระอากรแสตมป์

3.3.1.5 การปิดอากรแสตมป์ล่าช้า

กรณีตราสารทั่วไป

โดยหลักผู้ที่เกี่ยวข้องต้องยื่นแบบผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ภายในกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดเวลา 30 วันหลังออกตราสาร¹⁴⁷ มิเช่นนั้นจะต้องชำระเงินเพิ่มสำหรับกรณีการ

---

¹⁴⁷ S.I. 234/2012 Regulation 5: Time by which electronic returns are to be made

ยื่นคำร้องขอปิดอากรแสตมป์ล่าช้า¹⁴⁸ ในกรณีของอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์กรมสรรพากรจะยึดเวลาการยื่นเอกสารและชำระอากรแสตมป์ให้อีก 14 วัน หากยื่นเอกสารภายหลังจากกำหนดเวลา 44 วันหลังจัดทำตราสาร ผู้ยื่นต้องชำระเงินเพิ่มซึ่งคำนวณตามระยะเวลาการยื่นล่าช้า กรณีอื่นที่ถือว่าเป็นการยื่นชำระอากรแสตมป์ผิดพลาด ได้แก่ กรณีที่ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นชำระอากรแสตมป์ประเภทเงินล่อยื่นเอกสารผิดพลาดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์และไม่ได้แก้ไขภายในกำหนดเวลา หรือกรณีที่ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นชำระอากรแสตมป์ยื่นแบบคำร้องภายในกำหนดเวลาแต่กรมสรรพากรแจ้งให้แก้ไขหรือยื่นเอกสารเพิ่มเติม ผู้มีหน้าที่มิได้กระทำการดังกล่าวภายในกำหนดเวลาที่เจ้าพนักงานกำหนด การยื่นชำระอากรแสตมป์ในกรณีปิดอากรแสตมป์ล่าช้าหรือชำระอากรแสตมป์ล่าช้า สามารถกระทำผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้เช่นเดียวกับการยื่นชำระตามกำหนดเวลา

กรณีดังกล่าวนอกจากจะต้องชำระอากรแสตมป์แล้ว ยังต้องชำระเงินเพิ่มอีกด้วยหากยื่นขอชำระล่าช้าเกินภายใน 2 เดือน จะต้องชำระเงินเพิ่มจำนวน 5% หรือสูงสุด €12,695 และหากยื่นเกินกว่า 2 เดือน ต้องชำระเงินเพิ่มจำนวน 10% หรือสูงสุด หรือ €63,495¹⁴⁹

นอกจากเงินเพิ่มแล้วยังมีบทลงโทษให้ผู้มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์ชำระค่าปรับ €3,000 สำหรับการไม่ยื่นแบบภายใน 44 วัน

นอกจากเงินเพิ่มจากการไม่ยื่นแบบภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้ว หากไม่ชำระอากรแสตมป์ภายในเวลาดังกล่าวผู้มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์ต้องชำระดอกเบี้ยรายวัน วันละ 0.0219%

กรณีตราสารเกี่ยวกับหุ้น

(1) An electronic return in relation to an instrument to be stamped in accordance with section 2(3) of the Principal Act shall be delivered to the Commissioners before the expiration of 30 days after the instrument is first executed.

(2) Where an electronic return in relation to an instrument is not delivered to the Commissioners in accordance with paragraph (1), sections 14 and 14A of the Principal Act shall apply in relation to the stamping of the instrument on, or following, the delivery of the return.

¹⁴⁸ SDCA Section 14: Penalty on stamping instruments after execution.

¹⁴⁹ SDCA Section 17A, *supra* Note 132.

ในกรณีชำระอากรแสตมป์ผ่านระบบ CREST เนื่องด้วยกำหนดการชำระอากรแสตมป์คือวันที่มีคำสั่งโอนหุ้นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ไปให้แก่ผู้รับโอน หากไม่มีการชำระอากรแสตมป์ผู้ซื้อหุ้นจะไม่ได้รับโอนหุ้น ดังนั้นจึงไม่มีเรื่องของการชำระค่าอากรแสตมป์ล่าช้า อย่างไรก็ตามหากชำระค่าอากรแสตมป์โดยโอนเงินผ่านทางระบบโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์ หากไม่ชำระอากรแสตมป์ตามกำหนดเวลาจะต้องเสียเงินเพิ่ม (Surcharge) ค่าปรับ (Penalty) และดอกเบี้ย (Interest) สำหรับค่าอากรแสตมป์ เช่น ค่าปรับ €25 หากค่าอากรแสตมป์ที่ค้างชำระมีมูลค่าเกินกว่า €30 ดอกเบี้ยสำหรับค่าอากรแสตมป์คือ 0.0219% ของค่าอากรแสตมป์ และเงินเพิ่มเช่นเดียวกับกรณีการทำธุรกรรมแบบอื่น ๆ กล่าวคือ กรณีดังกล่าวนอกจากจะต้องชำระอากรแสตมป์แล้ว ยังต้องชำระเงินเพิ่มอีกด้วยหากยื่นขอชำระล่าช้าเกินภายใน 2 เดือน จะต้องชำระเงินเพิ่มจำนวน 5% หรือสูงสุด €12,695 และหากยื่นเกินกว่า 2 เดือน ต้องชำระเงินเพิ่มจำนวน 10% หรือสูงสุด หรือ €63,495 โดยการชำระอากรแสตมป์และเงินเพิ่มกรณีชำระอากรแสตมป์ล่าช้านี้ ต้องชำระแก่กรมสรรพากรโดยตรง ผ่านระบบ EFT

3.3.1.6 การตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง กรณีตราสารทั่วไป

ในกรณีที่ผู้ตรวจสอบอากรแสตมป์มีข้อสงสัยใด ๆ ในตัวเอกสาร ข้อมูลหรือรายละเอียดอื่นใดเกี่ยวกับอากรแสตมป์ สามารถส่งเอกสารแจ้งความสงสัย (Expression of doubt หรือ EOD) แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับความสงสัยไปที่กรมสรรพากรเพื่อทำการตรวจสอบกรมสรรพากร เมื่อยื่นเอกสารดังกล่าวแล้ว ดอกเบี้ยสำหรับค่าปรับต่าง ๆ จะถูกยกเว้น อากรแสตมป์ที่ยื่นชำระผิดไปในตอนต้นจะไม่ถือเป็นการยื่นเอกสารผิดพลาด และทางกรมสรรพากรจะไม่ออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์ให้จนกว่าจะทราบผลการตรวจสอบตามเอกสารแจ้งความสงสัย หากยื่นเอกสารแจ้งความสงสัยภายในกำหนด 30 วัน หากมีค่าอากรแสตมป์เพิ่มเติมและได้ชำระอากรแสตมป์ภายใน 30 วันหลังจากวันที่เจ้าพนักงานแจ้งผลการตรวจค่าอากรแสตมป์ แจ้งค่าอากรแสตมป์ที่ถูกต้อง และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องให้¹⁵⁰ หากผลการตรวจสอบแตกต่างจากที่ผู้ยื่นคำร้องคาด อย่างไรก็ตามเจ้าพนักงานปฏิเสธไม่วินิจฉัยหนังสือแจ้งความสงสัย ผู้ใช้บริการสามารถอุทธรณ์การปฏิเสธได้¹⁵¹

¹⁵⁰ SDCA Section 8C: Expression of doubt

¹⁵¹ SDCA Section 8: Facts and circumstances affecting duty to be set forth in instruments, etc.

สามารถปฏิเสธไม่ออกเอกสารรับรองอากรแสตมป์จนกว่าการตรวจสอบข้อสงสัยดังกล่าวจะเสร็จสิ้นได้ ในกรณีที่มีข้อสงสัยในประเด็นเรื่องของค่าอากรแสตมป์

การตรวจสอบเอกสารรับรองอากรแสตมป์ ในกรณีที่เป็นผู้ให้บริการระบบ ROS สามารถตรวจสอบโดยบุคคลที่สาม (3rd party search) ในหน้าเว็บไซต์ของสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสามารถตรวจสอบสถานะของเอกสารรับรองอากรแสตมป์ได้ทุกประเภทโดยกรอกเลขที่เอกสารรับรองอากรแสตมป์ (Stamp certificate security number) เลขที่ตราสาร (Document ID number) และวันที่ชำระอากรแสตมป์และวันที่ทำตราสาร ระบบจะแสดงเอกสารรับรองอากรแสตมป์ที่ออกโดยกรมสรรพากรสำหรับตราสารดังกล่าว หากไม่ได้ลงทะเบียนใช้บริการกับระบบสรรพากรอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ให้บริการสามารถทำหนังสือถึงกรมสรรพากรเพื่อขอตรวจสอบเอกสารรับรองอากรแสตมป์

กรณีตราสารเกี่ยวกับหุ้น

ในกรณีตราสารเกี่ยวกับหุ้นไม่มีการกำหนดเรื่องขั้นตอนการตรวจสอบว่าธุรกรรมนั้น ๆ ได้ชำระอากรแสตมป์ไปแล้วหรือไม่อย่างไร หากไม่มีการชำระอากรแสตมป์ระบบ CREST จะไม่โอนหุ้นให้แก่ผู้ซื้อหุ้น

3.3.1.7 การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยเจ้าพนักงานและการอุทธรณ์

กรณีตราสารทั่วไป

กรมสรรพากรจะตรวจสอบข้อมูลทั้งหมดที่ยื่นเข้ากรมสรรพากรทั้งในส่วน of ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และข้อมูลเอกสารหรือกระดาษ ในกรณีของการยื่นขอชำระอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ โดยกระบวนการตรวจสอบเป็นลักษณะตรวจสอบภายหลังการปิดอากรแสตมป์ ดังนั้นข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อค่าอากรแสตมป์ ความรับผิด ต้องถูกระบุไว้ในเอกสาร หากไม่สามารถระบุข้อมูลเหล่านั้นไว้ในตราสารได้ผู้มีหน้าที่ต้องจัดเก็บไว้เป็นเวลา 6 ปีหลังจากวันที่ชำระอากรแสตมป์ โดยสามารถจัดเก็บในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลเอกสารหรือกระดาษก็ได้ และพร้อมที่จะให้กรมสรรพากรตรวจสอบได้ตลอดเวลา กรมสรรพากรสามารถเรียกให้นำเอกสารที่เกี่ยวข้องมาแสดงแก่กรมสรรพากรเพื่อใช้ประกอบการคำนวณค่าอากรแสตมป์ในช่วงเวลาดังกล่าวได้ การตรวจสอบจะอยู่ภายใต้ระบบ Revenue Audit โดยจะสุ่มตรวจจากกรณีการยื่นชำระภาษีที่ดูน่าสงสัย ซึ่งนอกจากจะตรวจสอบกรณีที่มีการยื่นขอชำระอากรแสตมป์แล้ว ยังตรวจสอบถึงกรณีที่ไม่ยื่นชำระด้วย โดยจะตรวจสอบจากบัญชีภาษีของบุคคลหรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบอาจดำเนินการโดยเจ้าพนักงานของสรรพากรคนใดคนหนึ่งหรือเป็นทีมก็ได้ตามแต่ความยากง่ายของกรณี

ข้อมูลส่วนตัวที่ใช้ในการชำระอากรแสตมป์ผ่านทางระบบจะไม่ถูกเปิดเผยโดยกรมสรรพากร อย่างไรก็ตามเพื่อการตรวจสอบ ข้อมูลบางส่วนจะถูกส่งต่อไปยังกองจดทะเบียนที่ดิน (Property Registration Authority หรือ PRA) เพื่อให้ทางหน่วยงานตรวจสอบโดยกรมสรรพากรจะจัดส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้กองจดทะเบียนที่ดิน และทางกองจดทะเบียนที่ดิน ต้องจัดส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาให้แก่กรมสรรพากรเพื่อให้ทางกรมสรรพากรคำนวณค่าอากรแสตมป์ที่ถูกต้อง

นอกเหนือจากการยื่นคำร้องขอปิดอากรแสตมป์ล่าช้าและการชำระอากรแสตมป์ล่าช้าแล้วนั้น กรณีต่อไปนี้กฎหมายก็ถือเป็นความผิดและมีบทลงโทษเช่นกัน บทลงโทษเกิดจากการไม่ยื่นเอกสารที่แสดงถึงความรับผิดชอบในค่าอากรแสตมป์ หรือกรณียื่นชำระอากรแสตมป์ผิดพลาด หรือกรณีหลีกเลี่ยงไม่ชำระอากรแสตมป์

กรณีตราสารเกี่ยวกับหุ้น

เนื่องด้วยทาง CREST เป็นตัวกลางในการซื้อขายหุ้นอีกทั้งเป็นผู้จัดเก็บค่าอากรแสตมป์ การตรวจสอบว่ามีการชำระอากรแสตมป์แล้วหรือไม่จึงเริ่มจากการตรวจสอบของทาง Euroclear ในทุก ๆ สัปดาห์ทาง Euroclear UK & Ireland จะจัดส่งค่าอากรแสตมป์ไปยังบัญชีค่าอากรแสตมป์ดังกล่าวตอนต้น และในทุก ๆ วันพฤหัสบดีของทุกอาทิตย์ Euroclear UK & Ireland จะส่งปริมาณการซื้อขายหุ้นและรายละเอียดต่าง ๆ ให้แก่หน่วย CREST ของกรมสรรพากร และธนาคารกลางผ่านทาง e-mail เพื่อให้กรมสรรพากรตรวจสอบและให้ธนาคารกลางยืนยันวันและเวลาโอนค่าอากรแสตมป์ที่ถูกต้อง ทางหน่วย CREST จะตรวจสอบหากเป็นกรณีที่มีข้อมูลที่ทาง Euroclear ส่งมาไม่ตรงกับข้อมูลที่จัดเก็บอยู่ในระบบของ CREST อย่างไรก็ตามในกรณีชำระอากรแสตมป์ผ่าน EFT เองการตรวจสอบจะถูกตรวจสอบจากเลขที่ธุรกรรม และแจ้งแก่ผู้ใช้บริการในทันทีหากพบว่ามีข้อผิดพลาดใด ๆ

นอกจากกรณีดังกล่าวยังมีการตรวจสอบบัญชีโดยเจ้าพนักงานตรวจบัญชี (Audit) ผู้ใช้บริการระบบโดยผู้ใช้บริการระบบ CREST ต้องจัดเก็บข้อมูลไว้เพื่อการตรวจสอบการฉ้อโกงและการละเว้นไม่ชำระอากรแสตมป์เช่นเดียวกับตราสารประเภทอื่นเป็นระยะเวลา 6 ปี โดยผู้ใช้บริการจะจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบใดก็ได้ แต่ต้องสามารถแสดงแก่กรมสรรพากรได้เมื่อมีแจ้งให้แสดงหลักฐาน ไม่สามารถแสดงหลักฐานต่าง ๆ ได้เมื่อมีคำสั่งจากเจ้าพนักงาน ผู้ใช้บริการต้องชำระค่าปรับจำนวน €1,265 หากผลการตรวจสอบเจ้าพนักงานพบว่าการฉ้อโกงเพื่อชำระอากรแสตมป์น้อยกว่าความเป็นจริง หรือเพิกเฉยไม่ชำระอากรแสตมป์ ผู้ใช้บริการจะมีโทษปรับสูงกว่า €1,265 และใช้บทลงโทษตามระบบจัดการภาษี (Tax-Gear) ซึ่งจะคำนวณเบี้ยปรับจากจำนวนภาษีที่ชำระไม่ถูกต้อง

3.3.1.8 การยกเลิกและการขอคืนอากรค่าอากรแสตมป์

กรณีตราสารทั่วไป

กรณีที่มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์ทราบว่ามีภาระชำระอากรแสตมป์ผิดพลาด ภายหลังจากการยื่นชำระอากรแสตมป์แล้ว หากทางกรมสรรพากรยังไม่ได้แจ้งเตือนถึงการชำระอากรแสตมป์ผิดพลาด กรมสรรพากรจะอนุญาตให้ผู้มีหน้าที่ยื่นสามารถแก้ไขด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลา 12 เดือน

หากเกิดข้อผิดพลาดใด ๆ ในการยื่นขออากรแสตมป์ หรือการเปลี่ยนแปลงข้อมูล ในการออกอากรแสตมป์ทั้งก่อนและภายหลังจากการออกอากร ผู้ใช้สามารถขอแก้ไขได้ผ่านทางหน้าเว็บไซต์ของสรรพากรโดยใส่เลขที่ของเอกสาร (Document ID) เพื่อค้นหาข้อมูลแก้ไข¹⁵² หรือขอคืนอากรแสตมป์ผ่านทางระบบ E-stamping เช่นเดียวกับตอนยื่นขอชำระอากรแสตมป์

กรณีตราสารเกี่ยวกับหุ้น

CREST ถือเป็นตัวกลางของการขอคืนค่าอากรแสตมป์และคืนเงินค่าอากรแสตมป์ที่ชำระเกินไป อย่างไรก็ตามโดยมากการขอคืนค่าอากรแสตมป์เกิดจากข้อผิดพลาดจากการใช้งานระบบ CREST โดยขั้นตอนการขอคืนผู้ใช้บริการต้องกรอกคำร้องตามข้อกำหนดของกรมสรรพากร ระบุถึงเลขที่ผู้ใช้บริการ เลขที่ยื่นชำระอากรแสตมป์ เหตุที่เกิด ปริมาณค่าอากรแสตมป์ที่ต้องการจะขอคืน วิธีการติดต่อ และรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการขอคืนต้องกระทำภายใน 4 ปีนับแต่วันที่ชำระอากรแสตมป์

3.3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

รัฐบาลประเทศไอร์แลนด์ได้ตรากฎหมายธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมาเพื่อกำหนดกรอบการบังคับใช้กฎหมายกับการธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ความสำคัญกับการนำเอาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้กับการทำธุรกิจ ในช่วงนั้นประเทศไอร์แลนด์มีจำนวนบริษัทต่างๆที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเข้ามาลงทุนในประเทศมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆในยุโรป ส่งผลให้มีการ

¹⁵² S.I. 234/2012 Regulation 12, *supra* note 142.

ทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มากถึง 40% ของผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตทั้งหมด¹⁵³ แม้เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นแล้วอาจมีปริมาณไม่สูงมากก็ตาม และการพัฒนานำเอาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการทำธุรกรรมต่างๆเป็นไปอย่างช้า ในพฤษภาคม 2544 รัฐบาลจึงออกมาตรการส่งเสริมพัฒนาการค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปสากล (E-Commerce Measures Included Extensions To International Connectivity 2544) และได้ตรากฎหมายเกี่ยวกับการค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ Electronic Commerce Act 2000 ซึ่งส่งผลให้มีการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงถึง £400 ล้าน ในปี พ.ศ. 2544 จากเพียง £10 ล้าน ในปี พ.ศ. 2540

Electronic Commerce Act 2000 กำหนดหลักการเกี่ยวกับการทำสัญญาทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดโดยรวม และได้กำหนดเนื้อหาเพื่ออนุวัติตาม EU Directive on Electronic Signatures 1999/93/EC¹⁵⁴

กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับทั้งกับภาคเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ วัตถุประสงค์กฎหมายได้แบ่งรายละเอียดออกเป็นส่วนต่าง ๆ ทั้งสิ้น 7 ส่วน เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 บทนำและทั่วไป (Preliminary and General)

ส่วนที่ 2 การรองรับทางกฎหมายและไม่เลือกปฏิบัติสำหรับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ความเป็นต้นฉบับ การเกิดขึ้นของสัญญา และมาตรการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Legal Recognition and Non-Discrimination in respect of Electronic Signatures, Originals, Contracts and Related Matters)

ส่วนที่ 3 การรับรอง (Certification Services)

ส่วนที่ 4 การจดทะเบียนชื่อโดเมน (Domain Name Registration)

3.3.2.1 การรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ในบทนิยามกฎหมายฉบับนี้ได้คำนิยามของ “อิเล็กทรอนิกส์” “ข้อมูล” “ระบบข้อมูล” ไว้โดยสรุปไว้ว่า

¹⁵³ The Office of the Revenue Commissioners, “Electronic Commerce and the Irish Tax System,” Accessed February 20, 2015, http://www.revenue.ie/en/about/publications/e_commerce.pdf

¹⁵⁴ Karen Murray and Denis Kelleher, “E-Commerce,” Accessed February 13, 2015, <http://ictlaw.com/ecommerc/e-commerce-transactions/>

“อิเล็กทรอนิกส์” (Electronic) หมายถึง ไฟฟ้า (Electrical) ดิจิทัล (Digital) คลื่นแม่เหล็ก (Magnetic) โยแก้ว (Optical) คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic) ไบโอมेटริกซ์ (Biometric) โฟโตนิกส์ (Photonic) และเทคโนโลยีอื่น ๆ

“ข้อมูล” (Information) หมายถึง ข้อมูลทุกรูปแบบ อาทิ ข้อความที่อยู่ในรูปของข้อเขียนหรือลักษณะอื่น ๆ รูปภาพรวมถึงภาพแผนที่และวัสดุแผนที่ (Maps and cartographic material) เสียง (Sound) รหัส (Codes) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Computer programmes) ซอฟต์แวร์ (Software) และฐานข้อมูล (Databases) คำพูด (Speech)

“ระบบข้อมูล” (Information system) หมายถึง ระบบซึ่งสร้างข้อมูล (Generating processes) ใช้ในการสื่อสาร (Communicating) ใช้ในการประมวลข้อมูล (Processing) ส่ง (Sending) รับ (Receiving) บันทึก (Recording) จัดเก็บ (Storing) หรือแสดงข้อมูล (Displaying) ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

กฎหมายฉบับนี้ยอมรับสถานะของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดห้ามปฏิเสธความมีผลทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน เพียงเพราะเหตุที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา 9) และหากมีข้อกำหนดของกฎหมาย หรือกฎหมายให้อำนาจบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐจัดทำข้อมูลใด ๆ เป็นหนังสือ ข้อมูลดังกล่าวสามารถออกในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แทนได้ หากในเวลาจัดทำข้อมูลมีเหตุมากพอที่สมควรเชื่อได้ว่าข้อมูลนั้น ๆ จะสามารถเข้าถึงได้โดยบุคคลที่เกี่ยวข้อง และคู่กรณีอีกฝ่ายยินยอม (มาตรา 12) รองรับการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภทของบุคคลและหน่วยงานของรัฐด้วยความยินยอมของเจ้าของลายมือชื่อหรือหน่วยงานของรัฐ (มาตรา 13) หากมีข้อกำหนดของกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการลงลายมือชื่อพยานเพื่อเป็นพยานในการลงลายมือชื่อ (มาตรา 14) โดยกำหนดให้ใช้การลงลายมือชื่อล่วงหน้า (Advanced electronic signature) การเกิดขึ้นของสัญญา เวลา และสถานที่เกิดสัญญา ฯลฯ

3.3.2.2 การเก็บรักษาข้อมูล

ในบทนิยามกฎหมายได้คำนิยามของ “การติดต่อทางอิเล็กทรอนิกส์” ไว้โดยสรุปไว้ว่า

“การสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์” (Electronic communication) หมายถึง สื่อสารข้อมูลหรือมีวัตถุประสงค์ที่จะสื่อสารข้อมูล ทั้งสร้างขึ้น สื่อสาร ประมวล ส่ง รับ บันทึก จัดเก็บ แสดง ผ่านวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์กับผู้อื่นนอกจากผู้สร้างข้อมูล ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐ โดยไม่รวมถึงข้อมูลที่อยู่ในรูปของบทพูดนอกจากเป็นคำพูดที่ถูกแปลงให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กำหนดไปถึงเรื่องความเป็นต้นฉบับของเอกสาร กล่าวคือในกรณีที่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นต้นฉบับ สามารถใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาแสดงหรือจัดเก็บในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้นำเอกสารต้นฉบับมาแสดงได้ (มาตรา 17) หากข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น อยู่ในลักษณะต่อไปนี้

1. ถูกจัดทำขึ้นในรูปอิเล็กทรอนิกส์
2. สามารถแสดงข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ในกรณีที่ต้องมีการแสดงข้อมูล
3. ในขณะจัดทำข้อมูลสามารถคาดการณ์ได้ว่าสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ใหม่ในภายหลัง
4. ในกรณีที่ข้อมูลนั้น ๆ ต้องแสดงแก่หน่วยงานของรัฐ หรือจัดเก็บตามข้อกำหนดของหน่วยงานของรัฐ ต้องจัดทำและจัดเก็บตามมาตรฐานและขั้นตอนที่หน่วยงานของรัฐกำหนด
5. ในกรณีที่มีได้ยื่นข้อมูลดังกล่าวให้แก่หน่วยงานของรัฐ หากผู้รับข้อมูลอนุญาตให้จัดทำในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจัดเก็บข้อมูลไว้ระยะเวลาหนึ่งในกรณีที่ต้นฉบับเป็นเอกสารและประสงค์จะจัดเก็บในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา 18) สามารถจัดเก็บได้หากได้ทำตามข้อกำหนดต่อไปนี้

1. มีกระบวนการสร้างเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้และมีลักษณะตรงกับต้นฉบับเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร
2. ในกรณีที่สร้างเอกสาร เอกสารที่สร้างต้องสามารถเข้าใจได้โดยบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐ
3. ในกรณีจัดเก็บเอกสาร เอกสารที่สร้างต้องจัดเก็บในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต้องสามารถเข้าถึงเพื่อการอ้างอิงในภายหลัง
4. ในกรณีที่ข้อมูลนั้น ๆ ต้องแสดงแก่หน่วยงานของรัฐ หรือจัดเก็บตามข้อกำหนดของหน่วยงานของรัฐ ต้องจัดทำและจัดเก็บตามมาตรฐานและขั้นตอนที่หน่วยงานของรัฐกำหนด
5. ในกรณีที่มีได้ยื่นข้อมูลดังกล่าวให้แก่หน่วยงานของรัฐ หากผู้รับข้อมูลอนุญาตให้จัดทำในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ทั้งสองกรณีข้อมูลที่จัดทำและจัดเก็บต้องเป็นไปอย่างครบถ้วนและเนื้อหาไม่เปลี่ยนแปลง มาตรฐานว่าข้อมูลดังกล่าวสามารถเข้าถึงใหม่ได้หรือไม่ให้ดูจากกระบวนการและสภาวะการณ์ในการสร้างข้อมูล

3.3.2.3 การใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กับการทำธุรกรรมของภาครัฐ

ในบทนิยามกฎหมายได้คำนิยามของ “หน่วยงานของรัฐ” (Public body) ไว้โดยสรุปไว้ว่าหมายความว่าหมายถึง

1. รัฐมนตรีภายในหน่วยงานของรัฐ และนายกรัฐมนตรี
2. หน่วยงานที่ได้รับการสนับสนุนโดยรัฐบาลกลาง หรือรายได้ที่จากภาษีหรือค่าใช้จ่ายที่จัดเก็บโดยภาครัฐ คณะกรรมการ ศาล
3. คณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งตามกฎหมายหรือรัฐบาล ไม่ว่าจะเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าหรือไม่

หากข้อมูลนั้นๆเป็นข้อมูลที่กำหนดให้ออกโดยหน่วยงานของรัฐ หรือออกโดยใช้อำนาจของหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานของรัฐยินยอมให้จัดทำข้อมูลในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะป็นในรูปแบบของการสื่อสารหรืออื่นๆ (มาตรา 12) หากกระทำตามข้อกำหนดของหน่วยงานของรัฐในระบบขั้นตอนการจัดทำข้อมูล และมีการตรวจสอบว่าข้อมูลนั้น ๆ ไปถึงหน่วยงานภาครัฐแล้ว

กล่าวโดยสรุป กฎหมายในส่วนของธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไอร์แลนด์กำหนดหลักการพื้นฐานที่กำหนดเกี่ยวกับการทำสัญญาทางระบบอิเล็กทรอนิกส์และการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐและภาคเอกชนโดยรวม อีกทั้งยังกำหนดมิให้กฎหมายฉบับนี้กระทบกับกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีอากร (มาตรา 11) หรือการนำเข้าสินค้าต่าง ๆ ของทางราชการ จึงเป็นการยอมรับให้เกิดระบบจัดเก็บภาษีอากรทางอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยปริยาย

บทที่ 4

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์ของประเทศไทย

4.1 การจัดเก็บอากรแสตมป์ของประเทศไทย

ในส่วนของการศึกษากฎหมายไทยนั้น ผู้เขียนได้ทำการศึกษากฎหมาย 4 ฉบับ เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยในปัจจุบัน คือ ประมวลรัษฎากร พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 พระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ พ.ศ. 2549 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยวิธีการแบบปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2553 โดยผู้เขียนมุ่งศึกษากฎหมายแต่ละฉบับเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้เท่านั้น ดังนี้

4.1.1 ประมวลรัษฎากร

การจัดเก็บอากรแสตมป์ของไทยมีขึ้นในครั้งแรกตามพระราชบัญญัติอากรแสตมป์ พ.ศ. 2475 และเริ่มจัดเก็บครั้งแรกในเดือนเมษายน 2476 โดยมีตราสารที่ต้องเสียอากรแสตมป์ทั้งสิ้น 28 อย่าง โดยแบ่งลักษณะการจัดเก็บออกเป็นการจัดเก็บแบบตายตัว เช่น เช็ค หรือใบรับเงินที่เป็นจำนวนตั้งแต่ 20 บาทขึ้นไป ต้องเสียค่าอากรแสตมป์ฉบับละ 5 บาท และกำหนดตามจำนวนเงินในตราสาร เช่นสัญญากู้ยืมเงินต้องเสียค่าอากรคำนวณตามต้นเงินร้อยละ 10 สตางค์ การจัดเก็บนั้นผู้มีหน้าที่เสียอากรต้องปิดอากรแสตมป์ตามวิธีการที่กำหนด ในการจัดเก็บนี้รัฐบาลไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการจัดเก็บนอกจากค่าดวงตราแสตมป์ เนื่องจากรัฐเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อย ในปี 2476 สามารถจัดเก็บอากรแสตมป์ได้ราว 242,000 บาท และในปี 2447 สามารถจัดเก็บได้ราว 260,000 บาท

ต่อมาเมื่อมีการตราประมวลรัษฎากรขึ้นใน พ.ศ. 2481 จึงได้ยกเลิกพระราชบัญญัติอากรแสตมป์ พ.ศ. 2475 ทั้งนี้เพื่อรวบรวมเอาบทบัญญัติเกี่ยวกับภาษีอากรทั้งหมด

มาบัญญัติรวมกันไว้ในที่เดียว¹ และบัญญัติเรื่องอากรแสตมป์ไว้เป็นหมวดหนึ่งของประมวลรัษฎากร โดยมีกรมสรรพากร สังกัดกระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และควบคุมการจัดเก็บภาษีอากร²

อากรแสตมป์จัดเป็นภาษีที่อำนาจรายได้ให้กับประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการจัดเก็บอากรแสตมป์จากตราสารใบรับหรือใบเสร็จรับเงิน ซึ่งเรียกเก็บได้จากใบรับรองของผู้ประกอบการค้าที่ต้องจดทะเบียนการค้า ภายหลังจากปี พ.ศ. 2500 ได้มีการรวมเอาภาษีอากรที่ต้องเสียไปพร้อมกับภาษีการค้า โดยเพิ่มอัตราภาษีการค้าขึ้น ทำให้สะดวกแก่การจัดเก็บ อย่างไรก็ตามส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บอากรทำให้สามารถจัดเก็บอากรแสตมป์ได้ลดน้อยลง ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับอากรแสตมป์โดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 10 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2520 ให้ใบรับบางประเทศต้องเสียอากรแสตมป์ส่งผลให้สามารถจัดเก็บอากรแสตมป์ได้มากขึ้น³

ในปัจจุบันกฎหมายไทยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์คือ ประมวลรัษฎากร ซึ่งเป็นกฎหมายที่รวบรวมบทบัญญัติเรื่องกฎหมายประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ โดยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์ไว้ในหมวดที่ 6 ว่าด้วยอากรแสตมป์ ตั้งแต่มาตราที่ 103 ถึงมาตราที่ 129 จัดเก็บจากตราสารที่กฎหมายกำหนดบังคับให้เสียอากรแสตมป์ หากผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์ไม่เสียอากรแสตมป์ให้ถูกต้องครบถ้วนแล้ว เจ้าพนักงานจะไม่ดำเนินการ ไม่รับรองหรือให้ความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยจะไม่ลงนาม ยอมให้ทำ หรือบันทึกสิ่งใด ๆ ลงในตราสารดังกล่าว และยังมีโทษทางแพ่งและอาญา สำคัญของกฎหมายดังกล่าวสามารถสรุปสาระสำคัญดังนี้

4.1.1.1 ผู้มีอำนาจจัดเก็บอากรแสตมป์

ปัจจุบันหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมและจัดเก็บอากรแสตมป์คือ กรมสรรพากร โดยมีหน้าที่กำกับดูแลออกระเบียบควบคุมการจัดเก็บ วิธีการจัดเก็บ และกำหนดอัตรา

¹ กรมสรรพากร, “การจัดเก็บภาษีอากรในสมัยรัชการที่ 7 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2468 - ปัจจุบัน),” สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2557, <http://www.rd.go.th/publish/3454.0.html>

² สุเมธ ศิริคุณโชติ, อากรแสตมป์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2550) น. 1-4

³ โทเมนทร์ สืบวิเศษ, คำบรรยายวิชาภาษีอากร ว่าด้วยอากรแสตมป์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสาสน์, 2522), น. 1-2

ค่าอากรแสตมป์ หากแต่เจ้าพนักงานที่กฎหมายให้อำนาจ นอกจากเจ้าพนักงานของกรมสรรพากร⁴ แล้วยังรวมถึงเจ้าพนักงานผู้รับจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน⁵

4.1.1.2 ผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์

บุคคลตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอากรแสตมป์เป็นผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์ โดยไม่คำนึงว่าผู้นั้นจะอยู่ในสถานะเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญ กิจการร่วมค้า หรือองค์กรของรัฐบาล และไม่คำนึงถึงสัญชาติ ถึงที่อยู่ หรือเชื้อชาติของบุคคลด้วย แต่ต้องมีการกระทำหรือสิ่งของเรื่องราวบางอย่างที่สามารถเชื่อมโยงกับรัฐได้ บุคคลตามบัญชีอากรแสตมป์กำหนดสามารถแยกออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. บุคคลตามที่ระบุไว้ในช่องที่ 3 ของบัญชีอัตราอากรแสตมป์ เช่น ผู้ให้เช่าผู้โอน ผู้ให้กู้ ผู้รับประกันภัย ฯลฯ
2. ถ้าตราสารทำขึ้นนอกประเทศ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ทรงตราสารคนแรกในประเทศเป็น ผู้เสียอากรภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับตราสารนั้น ถ้าหากไม่ได้ปฏิบัติตามความข้างต้น ผู้ทรงคนใดคนหนึ่งต้องเสียอากรแล้วจึงยื่นตราสารเพื่อให้จ่ายเงิน รับรอง สลักหลัง โอน หรือถือเอาประโยชน์ได้ ผู้ทรงตราสารคนใด ได้ตราสารตามความข้างต้นไว้ในครอบครองก่อนพ้นกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับตราสารนั้น จะเป็นผู้เสียอากรก็ได้โดยมีสิทธิไล่เบี่ยจากผู้ทรงคนก่อน ๆ (มาตรา 111)
3. ตัวเงินที่ยื่นให้ชำระเงิน มิได้ปิดแสตมป์บริบูรณ์ ผู้รับตัวจะเสียอากรและใช้สิทธิไล่เบี่ยจาก ผู้มีหน้าที่เสียอากร หรือหักค่าอากรจากเงินที่จะชำระก็ได้ (มาตรา 112)
4. ผู้มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์ อาจตกลงให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้เสียอากรแทนตนก็ได้ โดยอาจเป็นการตกลงระหว่างคู่กรณีที่ต้องเสียค่าอากรแสตมป์ หรือตกลงให้ผู้ซื้อเป็นผู้ชำระราคาแทน (มาตรา 107) เว้นกรณีตราสารทำขึ้นนอกประเทศตามมาตรา 111 ไม่สามารถตกลงเป็นอย่างอื่นได้

⁴ ประกาศกระทรวงการคลังว่าด้วยการแต่งตั้งเจ้าพนักงาน (ฉบับที่ 39) เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินตามประมวลรัษฎากร

⁵ ประกาศกระทรวงการคลังว่าด้วยการแต่งตั้งเจ้าพนักงาน (ฉบับที่ 11) เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานประเมินตามประมวลรัษฎากร

4.1.1.3 ฐานการจัดเก็บ และผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์

อากรแสตมป์จะจัดเก็บจากตราสารที่จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร ใน ส่วนของคำนิยามนั้นบัญญัติไว้ในมาตรา 103 นั้น สามารถสรุปได้ว่า ตราสารหรือเอกสารที่ต้องปิด อากรแสตมป์จะต้องทำลงในกระดาษ ซึ่งเป็นแผ่นหนังฟอกหรือสิ่งอื่นๆ ซึ่งใช้เขียนตราสารเท่านั้น หาก ตราสารที่ทำ หากไม่มีการจัดทำตราสารเป็นลายลักษณ์อักษร และไม่มีผลตามกฎหมาย ก็จะไม่มีการ จัดเก็บอากรแสตมป์ แม้ว่าธุรกรรมที่ทำจะเป็นธุรกรรมที่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์ก็ตาม

ในส่วนของกาเสียภาษีอากรนั้นบัญญัติไว้ในมาตราที่ 104 ถึงมาตราที่ 112 มีสาระสำคัญ คือ ตราสารที่จะต้องปิดแสตมป์มีทั้งสิ้น 28 ลักษณะตราสาร หากเป็นตราสารใดที่ พิจารณาเนื้อหาของตราสาร และวัตถุประสงค์หรือวิธีการใช้ตราสารแล้วเป็นไปตามต่าง ๆ ที่ระบุไว้ใน บัญชีท้ายหมวด ตราสารนั้น ๆ ถือว่าอยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์ ลักษณะของตราสารตาม บัญชีท้ายหมวดได้แก่

1. เช่าที่ดิน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นหรือแพ
2. โอนใบหุ้น ใบหุ้นกู้ พันธบัตรและใบรับรองหนี้ ซึ่งบริษัท สมาคม คณะบุคคลหรือองค์การใด ๆ เป็นผู้ออก เช่าซื้อทรัพย์สิน หรือสัญญา ที่เจ้าของเอาทรัพย์สินออกให้เช่า และให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้น ๆ หรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยมีเงื่อนไขที่ผู้เช่า ต้องชำระเงินตามกำหนดเวลาเป็นระยะเวลาหนึ่งสัญญา
3. เช่าซื้อทรัพย์สิน
4. จ้างทำของ
5. กู้ยืมเงิน หรือการตกลงให้เบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคาร
6. กรรมธรรมประกันภัย ทั้งกรรมธรรมประกันวินาศภัย กรรมธรรมประกัน ชีวิต กรรมธรรมประกันภัยอื่น ๆ
7. ใบมอบอำนาจซึ่งมิได้ทำในลักษณะตราสารสัญญา รวมทั้งใบตั้ง อนุญาตต่อตุลาการทั้งมอบอำนาจให้บุคคลเดียวหรือหลายคนกระทำ การครั้งเดียว มากกว่าหนึ่งครั้ง หรือมอบอำนาจให้กระทำการ มากกว่าครั้งเดียวให้บุคคลหลายคนต่างกระทำกิจการแยกกัน
8. ใบมอบฉันทะสำหรับให้ลงมติในที่ประชุมของบริษัท ไม่ว่าจะเป็นการ ประชุมครั้งเดียวหรือหลายครั้ง
9. ตัวแลกเงิน ตัวแลกสัญญาใช้เงิน หรือตราสารทำนองเดียวกัน
10. บิลออฟเลตติง

11. ใบหุ้นหรือใบหุ้นกู้ หรือใบรับรองหนี้ของบริษัท สมาคม คณะบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ และพันธบัตรของรัฐบาลต่าง ๆ ที่ขายในประเทศไทย
12. เช็ค หรือหนังสือคำสั่งใด ๆ ซึ่งใช้แทนเช็ค
13. ใบรับฝากเงินประเภทประจำของธนาคารที่มีดอกเบี้ย
14. เลตเตอร์ออฟเครดิตทั้งที่ออกในประเทศไทยและออกต่างประเทศ
15. เช็คสำหรับผู้เดินทางทั้งที่ออกในประเทศไทยและออกต่างประเทศ
16. ใบรับของ ซึ่งออกเนื่องในกิจการรับส่งของทางน้ำ บก และทางอากาศ เมื่อไม่ได้ ออกบิลออฟแลดิง
17. คำประกัน
18. จำนำ
19. ใบรับของคลังสินค้า
20. คำสั่งให้ส่งมอบของ หรือตราสารซึ่งบุคคลผู้ปรากฏชื่อในตราสารนั้น หรือซึ่งบุคคลผู้นั้นตราชื่อไว้ หรือผู้ทรงมีสิทธิที่จะรับมอบสินค้าอันอยู่ในอยู่ หรือเมืองท่า หรือคลังสินค้าซึ่งรับเก็บหรือรับฝากโดยเรียกเก็บค่าเช่าหรือรับสินค้าอันอยู่ที่ท่าสินค้าโดยที่เจ้าของลงลายมือชื่อ หรือมีผู้อื่นลงลายมือชื่อแทนในเมื่อขายหรือโอนทรัพย์สินอันปรากฏในตราสารนั้น
21. ตัวแทนทั้งส่วนของการมอบอำนาจเฉพาะการและการมอบอำนาจทั่วไป
22. คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ
23. คู่ฉบับหรือคู่มือของตราสาร
24. หนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทจำกัดที่ส่งต่อนายทะเบียน
25. ข้อบังคับของบริษัทจำกัดที่ส่งต่อนายทะเบียน
26. ข้อบังคับใหม่หรือสำเนาหนังสือบริคณห์สนธิหรือข้อบังคับของบริษัทจำกัดซึ่งเปลี่ยนแปลงใหม่ที่ส่งต่อนายทะเบียน
27. หนังสือสัญญาห้างหุ้นส่วน ได้แก่ หนังสือสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน และหนังสือสัญญาแก้ไขสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน
28. ใบรับ เฉพาะกรณีของ ใบรับรางวัลของสลากกินแบ่งรัฐบาล ใบรับ สำหรับการโอนหรือก่อตั้งสิทธิ์ใด ๆ เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์กรณีนี้

นิติกรรมที่เป็นเหตุให้ออกใบรับนั้นมีการจดทะเบียนตามกฎหมาย ใบรับสำหรับการขาย ขายฝากให้เช่าซื้อ หรือโอนกรรมสิทธิ์ยานพาหนะ ที่ต้องจดทะเบียน

เมื่อพิจารณาจากลักษณะของตราสารที่จัดเก็บจะพบว่าตราสารหลายลักษณะจะเชื่อมโยงกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี⁶ ได้แก่

1. ตราสารซึ่งแสดงถึงการก่อให้เกิดสิทธิตามหนังสือสัญญาโดยมากมักเป็นการปฏิบัติธุรกิจของบุคคลที่กฎหมายบังคับให้ต้องจัดทำเป็นหนังสือและติดอากรแสตมป์ให้ครบถ้วน เพื่อประโยชน์ของคู่กรณีและเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาอรรถคดีของศาลยุติธรรม อาทิ การเช่าที่ดินโรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น (ป.พ.พ. มาตรา 538) ต้องจัดทำหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิด และในกรณีเช่าอสังหาริมทรัพย์เกินกว่า 3 ปี หรือตลอดอายุของผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนกับเจ้าพนักงาน หรือสัญญาเช่าซื้อ (ป.พ.พ. มาตรา 572) และการโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้น (ป.พ.พ. มาตรา 1129) หากไม่ทำเป็นหนังสือ ให้ตกเป็นโมฆะ หรือสัญญาค้ำประกัน (ป.พ.พ. มาตรา 680) การกู้ยืมเงินมูลค่าเกินกว่า 2,000 บาท (ป.พ.พ. มาตรา 653) และสัญญาประกันภัย (ป.พ.พ. มาตรา 867) หากไม่ทำหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อจะไม่สามารถฟ้องร้องบังคับคดีได้

2. ตราสารที่แสดงถึงการเปลี่ยนมือในทรัพย์สินหรือก่อให้เกิดสิทธิในทรัพย์สินมักเกี่ยวพันกับการประกอบธุรกิจการค้า หรือลักษณะใกล้เคียงกับกิจการค้าเป็นส่วนมาก โดยไม่เจาะจงว่าจะมีประโยชน์ในทางอื่นหรือไม่ อาทิ เกี่ยวกับใบรับเงิน หนังสือสัญญา การจำหน่าย การให้หลักทรัพย์เป็นหลักประกัน

หากตราสารฉบับเดียวแต่มีหลายลักษณะตราสารตามบัญชีอากรแสตมป์ เช่น สัญญาเช่ารวมกับสัญญากู้ยืมในตราสารฉบับเดียวกัน ผู้มีหน้าที่ชำระอากรแสตมป์ต้องปิดแสตมป์ให้ครบทุกลักษณะ โดยปิดแสตมป์บริบูรณ์เป็นรายตราสารแยกไว้ให้สามารถเข้าใจได้ว่าแสตมป์ดวงใดเพื่อตราสารใด (มาตรา 108)

---

⁶ เจริญศักดิ์ กลั่นประชา, “ปัญหากฎหมายอากรแสตมป์ของประเทศไทย : ศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศอังกฤษ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2548) น.33-34.

4.1.1.4 วิธีการจัดเก็บ

“ปิดแสตมป์” หมายถึง การปิดแสตมป์ทับกระดาษ หรือการมีแสตมป์ครอบบนกระดาษอากาศแสตมป์ ประมวลรัษฎากรได้กำหนดปิดแสตมป์ไว้ทั้งสิ้น 3 วิธี แต่ละวิธีก็จะมีเงื่อนไขในการปิดแสตมป์บริบูรณ์ที่แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

วิธีที่ 1 แสตมป์ปิดทับ คือ การเสียอากรโดยการซื้อแสตมป์ที่มีมูลค่ามากกว่าค่าอากรแสตมป์ที่ต้องชำระมาปิดและขีดฆ่า โดยกระทำเพื่อมิให้ใช้แสตมป์ได้อีก ในกรณีแสตมป์ปิดทับวิธีการลงลายมือชื่อหรือลงชื่อห้างร้านบนแสตมป์ หรือขีดเส้นคร่อมฆ่าแสตมป์ที่ปิดทับกระดาษ พร้อมทั้งลงวันที่ เดือน ปี การปิดอากรแสตมป์ในลักษณะนี้ การปิดอากรแสตมป์นี้ต้องปิดก่อนกระทำตราสาร หรือทันทีที่ทำตราสาร

ภาพที่ 4.1 อากรแสตมป์ในปัจจุบันของประเทศไทย⁷

วิธีที่ 2 แสตมป์ครอบ คือ การได้เสียอากรโดยใช้กระดาษมีแสตมป์ครอบเป็นราคาไม่น้อยกว่า อากรที่ต้องเสีย และขีดฆ่าแล้ว หรือโดยยื่นตราสารให้เจ้าพนักงานประทับแสตมป์ครอบ และชำระเงินเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าอากรที่ต้องเสียและขีดฆ่าแล้ว

วิธีที่ 3 กรณีชำระเป็นตัวเงิน คือ เสียอากรแสตมป์เป็นเงินในราคาไม่น้อยกว่าค่าอากรที่ต้องเสียตามบทบัญญัติในหมวดอากรแสตมป์ หรือตามระเบียบที่อธิบดีจะได้กำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

⁷ ธนาคารแห่งประเทศไทย, “ผลิตภัณฑ์อื่นของโรงพิมพ์ธนบัตร,” สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2557, https://www.bot.or.th/Thai/Banknotes/production_and_security/Pages/ProductsOfNPT.aspx

อ.ศ. 5 ใบสลักหลังตราสาร เลขที่ 00065
วันที่ 17 พฤศจิกายน 2553

เลขประจำตัวผู้เสียอากร 3011359631
ชื่อผู้เสียภาษีอากร บจ.ซีพี เคเอสพีคอน จำกัด

ใบฐานะ ผู้ให้เช่าที่เสียอากร

ที่อยู่ : เลขรหัสประจำบ้าน 12970376504	ชื่ออาคาร -
ห้องเลขที่ -	อื่นที่ -
หมู่บ้าน -	
เลขที่ 109/51	หมู่ที่ 5
ต.รอก/ซอย -	ถนน แสงวิริยะ 12
แขวง/ตำบล ยากเกร็ด	เขต/อำเภอ ยากเกร็ด
จังหวัด นนทบุรี	รหัสไปรษณีย์ 11120

ได้เสียอากรแสดมภ์เป็นตัวแทนเงินสำหรับตราสารตามบัญชีอัตราอากรแสดมภ์ ข้อ 4
ลักษณะตราสาร 101/2553 ลว.08/11/53 ดังนี้ :

	บาท	สต.
ค่าอากรแสดมภ์	3,599	00
เงินเพิ่ม	0	00
รวมเงิน	3,599	00

จำนวนเงิน เป็นตัวอักษร (สามพันห้าร้อยเก้าสิบเก้าบาทถ้วน)
ตามใบเสร็จ เลขที่ 003427 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2553
เลขระบุเอกสาร อ.ศ.4 คือ 04140110/25531117-1-01-000024

ลงชื่อ
(นางสาววิบูลย์ เข็มนาท)
ตำแหน่ง **เจ้าหน้าที่กองสรรพากร ชำนาญงาน**

ใบสลักหลังตราสารนี้จะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่อากรแสดมภ์ของหน่วยเก็บภาษีอากร
ได้ลงชื่อและออกใบเสร็จรับเงินเรียบร้อยแล้ว

ภาพที่ 4.2 ตัวอย่างใบสลักหลังตราสารจากการชำระอากรแสดมภ์⁸

การขอเสียอากรเป็นตัวแทนเงิน ก็เพื่อความสะดวกในการเสียอากรที่มีค่าอากรแสดมภ์เป็นจำนวนมาก ไม่สะดวกในการใช้ดวงแสดมภ์อากรปิดบนตราสารหรือการชำระอากรโดยใช้แสดมภ์คุณ อธิบดีมีอำนาจกำหนดวิธีการชำระและประเภทของตราสารที่ต้องชำระไว้ในประกาศอธิบดีกรมสรรพากร แม้ได้มีกฎหมายกำหนดไว้แล้วว่าให้ชำระด้วยวิธีอากรแสดมภ์แบบปิด

⁸ ประเสริฐ คำนวล, “การจ้างทำของกับอากรแสดมภ์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2557, http://www.mcu.ac.th/site/provide/download.php?file2_id=2711

ทับหรือแสดมภ์คุณอธิบดีก็มีอำนาจสั่งให้ชำระอากรแสดมภ์ด้วยวิธีนี้แทนได้ การขอเสียอากรเป็นตัวเงินผู้ชำระอากรแสดมภ์ต้องยื่นแบบขอและอนุมัติให้เสียอากรแสดมภ์เป็นตัวเงินต่อเจ้าพนักงานอากรแสดมภ์โดยแนบตราสารที่ขอเสียอากรด้วย⁹ โดยในเขตกรุงเทพมหานครยื่นขอเสียอากรเป็นตัวเงินต่อกองคลัง กรมสรรพากร ในเขตต่างจังหวัดยื่นขอเสียอากรเป็นตัวเงินต่อสำนักงานสรรพากรอำเภอ

ข้อกำหนดเรื่องการบังคับให้ออกใบรับของคู่สัญญา กรณีที่มีหน้าที่ต้องออกใบรับ ซึ่งได้แก่ การชำระราคาจากการให้บริการหรือการขายสินค้าในปริมาณที่อธิบดีกำหนด โดยคำนวณของผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มหมวด 4 จดทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะหมวด 5 หรือกรณีอื่น และต้องเก็บต้นข้าวหรือสำเนาใบรับไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปี แต่หากผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มหรือจดทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะรับเงินหรือชำระราคาน้อยกว่าที่อธิบดีกำหนดให้รวบรวมปริมาณเงินในแต่ละวันและเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี นอกจากนี้ยังมีเรื่องหน้าที่ที่ต้องชำระอากรแสดมภ์ข้อกำหนดเรื่องการขายสินค้าให้แก่ผู้ประกอบการตามหมวด 4 และหน้าที่ที่ต้องชำระอากรแสดมภ์

หากตราสารใดมิได้ปิดอากรแสดมภ์บริบูรณ์ จะไม่สามารถใช้ตราสารต้นฉบับ คู่ฉบับ คู่ฉีก หรือสำเนตราสารเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้ (มาตรา 118) นอกจากนี้แม้เป็นตราสารที่เจ้าพนักงานรัฐบาลหรือเทศบาลต้องลงนามรับรู้ หรือเป็นตราสารที่ต้องทำต่อหน้าเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานก็ไม่สามารถลงนามรับรู้ ยอมให้ทำ หรือบันทึกใด ๆ ได้ (มาตรา 119) จนกว่าจะได้เสียค่าอากรโดยปิดอากรแสดมภ์ตามข้อกำหนดของกฎหมาย

4.1.1.5 การปิดอากรแสดมภ์ล่าช้า

ในกรณีที่ปิดอากรแสดมภ์ล่าช้า ไม่ปิดแสดมภ์บริบูรณ์ หรือการไม่ออกใบรับจะมีโทษทางกฎหมายทั้งทางแพ่งและอาญาอันจะกล่าวถึงรายละเอียดในส่วนต่อไป อย่างไรก็ตาม หากผู้มีหน้าที่เสียอากรทราบเองว่าไม่ได้ปิดอากรแสดมภ์บริบูรณ์ก่อนหรือขณะทำตราสาร และเป็นตราสารที่สร้างขึ้นในประเทศไทย ผู้มีหน้าที่เสียอากรสามารถไปยื่นขอเสียอากรต่อเจ้าพนักงานได้

กรณียื่นตราสารขอเสียอากรสำหรับตราสารใดมิได้ปิดแสดมภ์บริบูรณ์เอง ผู้มีหน้าที่เสียอากร หรือผู้ทรงตราสาร หรือผู้ถือเอาประโยชน์ชอบที่จะยื่นตราสารนั้น ต่อเจ้าพนักงานเพื่อขอเสียอากรได้ เมื่อเจ้าพนักงานได้รับตราสารแล้ว ถ้าตราสารที่มีได้ปิดแสดมภ์บริบูรณ์นั้น เป็นตราสารที่กระทำขึ้นในประเทศไทย และได้ยื่นตราสารนั้นต่อเจ้าพนักงานเพื่อเสียอากรภายใน 15 วัน

⁹ ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับอากรแสดมภ์ (ฉบับที่ 37) เรื่อง กำหนดวิธีการชำระอากรเป็นตัวเงินแทนการปิดแสดมภ์อากรสำหรับตราสารบางลักษณะ

นับแต่ต้องปิดอาคาร กฎหมายกำหนดให้ต้องเสียเพียงค่าอาคารไม่ต้องเสียเงินเพิ่ม แต่หากยื่นภายหลัง 15 เจ้าพนักงานอนุมัติให้เสียอาคารและให้เรียกเก็บ เงินเพิ่มอาคารได้ หากยื่นขอปิดอาคารแสดมภ์ภายใน 90 วันนับแต่วันที่ต้องปิดอาคารแสดมภ์บริบูรณ์ ต้องเสียค่าอาคารและเงินเพิ่มอีก 2 เท่าของค่าอาคาร หรือ 4 บาท หากยื่นภายหลัง 90 วัน ต้องเสียเงินเพิ่มอีก 5 เท่าของค่าอาคาร หรือ 10 บาท

4.1.1.6 การตรวจสอบความถูกต้องของอาคารแสดมภ์

โดยทั่วไปตราสารที่ใช้แสดมภ์แบบปิดทับแล้ว หรือใบเสร็จรับเงินพร้อมด้วยเอกสารที่แสดงว่าได้เสียอาคารแสดมภ์เป็นตัวเงินแล้ว ย่อมเป็นหลักฐานว่าได้ชำระอาคารแสดมภ์อย่างถูกต้องแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม มีบางกรณีที่กฎหมายกำหนดวิธีการตรวจสอบแบบอื่นไว้ ได้แก่ กรณีที่สัญญาเกิดขึ้นโดยมีหนังสือโต้ตอบกัน หากพิสูจน์ได้ว่าหนังสือฉบับใดทำให้เกิดสัญญาขึ้นและปิดอาคารแสดมภ์ลงบนหนังสือนั้น ๆ ได้แล้วให้ถือว่าตราสารนั้น ๆ ได้ปิดอาคารแสดมภ์อย่างถูกต้องแล้ว และกรณีการอ้างคู่ฉบับหรือคู่ฉีกแห่งตราสารเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่ง ต้องนำเอาต้นฉบับตราสารที่ได้ปิดอาคารแสดมภ์บริบูรณ์แล้วมาแสดง มิฉะนั้นจะไม่ถือว่าตราสารดังกล่าวได้ชำระอาคารแสดมภ์อย่างถูกต้อง¹⁰

การตรวจสอบอาคารแสดมภ์ในกรณีการปิดอาคารแสดมภ์แบบปิดทับอาคารแสดมภ์ที่จัดทำจะมีรหัสพิมพ์เครื่องหมายไว้ว่าเป็นแสดมภ์ที่ผลิตออกขายในช่วงเวลาและวงใด ดังนั้นจึงสามารถตรวจสอบได้ว่าการเสียอาคารภายในกำหนดเวลาที่ถูกต้องหรือไม่ จากข้อมูลที่ระบุบนอาคารแสดมภ์ทำให้สามารถตรวจสอบได้ว่าซื้ออาคารแสดมภ์ที่ขายในปัจจุบันไปติดในตราสารที่ทำขึ้นในอดีตและสามารถลงโทษได้

ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการตรวจสอบ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ อำนาจตามบททั่วไปของประมวลรัษฎากร และอำนาจตามหมวดอาคารแสดมภ์

อำนาจตามบททั่วไปของประมวลรัษฎากร เจ้าพนักงานมีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับ (มาตรา 3 ทวิ) ตรวจค้น ยึดอายัดบัญชี เอกสารหลักฐานอย่างอื่น (มาตรา 3 เบญจ) รวมถึงยึดทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีเพื่อขายทอดตลาด (มาตรา 12)

อำนาจตามหมวดอาคารแสดมภ์ เจ้าพนักงานมีอำนาจเรียกเก็บเงินอาคารจนครบและเงินเพิ่มอาคาร ในกรณีไม่ได้ออกใบรับ หรือไม่ได้ปิดอาคารแสดมภ์บริบูรณ์ (มาตรา 114) นอกจากนี้เมื่อมีเหตุสมควร เจ้าพนักงานหรือนายตรวจสามารถเข้าไปในสถานการค้าหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการตรวจสอบว่าได้ออกใบรับหรือทำการเก็บต้นขั้วสำเนาใบรับ และมีอำนาจเรียก

¹⁰ สุเมธ ศิริคุณโชติ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 2*, น.50.

และยึดตราสารหรือเอกสาร และออกหมายเรียกตัวผู้มีหน้าที่เสียอากร ผู้ทรงตราสาร หรือผู้ถือเอาประโยชน์แห่งตราสาร และพยานหลักฐานอื่นมาไต่สวนได้

หากผลการไต่สวนทราบว่า การไม่เสียอากรหรือไม่ขีดฆ่าแสตมป์ การแยกมูลค่าใบรับเพื่อหลีกเลี่ยงการเสียอากร การลงวันเดือนปีที่ขีดฆ่าแสตมป์เป็นเท็จ การไม่เก็บบันทึกหรือไม่ออกใบรับเมื่อถูกเรียกร้อง การไม่ออกใบรับหรือออกเป็นจำนวนเงินน้อยกว่าที่รับจริง รวมถึงการไม่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานไม่ยอมให้ยึดตราสาร และการ มีแสตมป์ปลอมหรือค่าแสตมป์ที่ใช่แล้ว กฎหมายกำหนดโทษทางกฎหมายทั้งทางแพ่งและอาญาให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียอากร

ความรับผิดทางแพ่ง เจ้าพนักงานมีอำนาจเรียกเก็บเงินค่าอากรจนครบ และเงินเพิ่มอากรอีกเป็นจำนวน 6 เท่าของเงินอากรหรือเป็นเงิน 25 บาท แล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หากเป็นกรณีที่ตราสารมิได้ปิดแสตมป์บริบูรณ์ อย่างไรก็ตามหากบุคคลที่ต้องเสียเงินเพิ่มอากรมิได้ชำระอากรแสตมป์โดยสุจริตมิได้มีเจตนาหลีกเลี่ยงอากรและยินยอมชำระเงินเพิ่มอากรภายในสิบวัน นับแต่วันได้รับแจ้งจากเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานจะพิจารณาตามหลักเกณฑ์อาจลดปริมาณเงินเพิ่มอากรแสตมป์ได้ตามที่กฎกระทรวงกำหนด¹¹

ความรับผิดทางอาญาสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 กรณีได้แก่

1. กรณีผู้ใดมีหน้าที่เสียอากร หรือขีดฆ่าแสตมป์ เพิกเฉยหรือปฏิเสธไม่เสียอากรหรือไม่ขีดฆ่าแสตมป์ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท
2. กรณีผู้ใดออกใบรับไม่ถึง 10 บาท สำหรับมูลค่าตั้งแต่ 10 บาทขึ้นไป หรือแบ่งแยกมูลค่าที่ได้รับชำระนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียอากรก็ดี จงใจกระทำหรือทำตราสารให้ผิดความจริงเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตาม บทบัญญัติแห่งหมวดนี้ก็ดี มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท
3. กรณีผู้ใดไม่ทำหรือไม่เก็บบันทึกตามมาตรา 105 ตรี หรือไม่ออกใบรับให้ทันทีที่ถูกเรียกร้องตาม มาตรา 106 (ข้อ 2.2) หรือออกใบรับซึ่งไม่ปิดแสตมป์ตามจำนวนอากรที่ต้องเสีย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

---

¹¹ กฎกระทรวง ฉบับที่ 129 (พ.ศ. 2512) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยอากรแสตมป์และอากรมหรสพ และคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. 84/2542 เรื่อง หลักเกณฑ์การลดเงินเพิ่มอากร ตามมาตรา 113 และมาตรา 114 แห่งประมวลรัษฎากร

4. กรณีสมคบกับผู้อื่นทำให้ไม่มีการออกใบรับหรือไม่ออกใบรับให้พื้นที่ที่รับเงิน หรือรับชำระราคาตามมาตรา 105 (ข้อ 2.1) หรือออกใบรับเป็นจำนวนเงินน้อยกว่า ที่รับเงิน หรือรับชำระราคาจริง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือทั้งปรับทั้งจำ

5. กรณีรู้อยู่แล้วไม่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานหรือนายตรวจในการปฏิบัติตามหน้าที่ หรือโดยรู้อยู่แล้วหรือจงใจไม่ปฏิบัติตามคำเรียกหรือไม่ยอมให้ยึดตราสารหรือเอกสาร หรือไม่ปฏิบัติตามหมายของเจ้าพนักงานหรือนายตรวจ ตามความในมาตรา 123 หรือไม่ยอมตอบคำถามเมื่อซักถามหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 105 ทวิ (ข้อ 3) มาตรา 105 จัตวา (ข้อ 5) หรือมาตรา 123 ทวิ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท กรณีเจตนาทุจริตมีแสตมป์ซึ่งรู้หรือว่าเป็นแสตมป์ปลอมก็ดี หรือค่าแสตมป์ที่ใช้แล้วหรือที่มีกฎกระทรวง ประกาศให้เลิกใช้เสียแล้วก็ดี ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาทหรือจำคุกไม่เกิน สามปีหรือทั้งจำทั้งปรับ

4.1.1.7 การยกเลิกและการขอคืนอากรค่าอากรแสตมป์

การขอคืนอากรแสตมป์สามารถทำได้ใน 2 กรณี ได้แก่ กรณีเสียอากรแสตมป์หรือเงินเพิ่มเกิน และกรณีแสตมป์ชำรุดเสียหายโดยผู้ซื้อมิได้ทำให้ชำรุดเอง หากค่าอากรที่แสดงไว้มากกว่า 2 บาท สำหรับตราสารลักษณะเดียวหรือเรื่องเดียว โดยสามารถทำคำร้องเป็นหนังสือยื่นต่อเจ้าพนักงาน เมื่ออธิบดีเห็นว่าชำระอากรแสตมป์แสตมป์เกินไปจริงหรืออากรแสตมป์เสียหายโดยไม่ใช้จริงจึงคืนค่าอากรให้ แต่คำร้องที่กล่าวนั้นต้องยื่นภายใน 6 เดือน นับแต่วันเสียอากรหรือค่าเพิ่มอากรและต้องประกอบด้วยคำชี้แจงหรือเอกสาร ซึ่งเจ้าพนักงานหรือ อธิบดีเห็นสมควรให้ยื่นสนับสนุนคำร้อง

นอกจากการประมวลรัษฎากร หมวดที่ 6 ว่าด้วยอากรแสตมป์แล้ว ยังมีบทบัญญัติพิเศษในกฎหมายลำดับรองอื่นที่เกี่ยวกับอากรแสตมป์ โดยใช้เป็นข้อยกเว้นของอากรแสตมป์ ข้อกำหนดในส่วนของกฎกระทรวงซึ่งกำหนดเกี่ยวกับเรื่องของอากรแสตมป์ไว้ ได้แก่ กฎกระทรวงฉบับที่ 79 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับลักษณะของอากรแสตมป์ และกฎกระทรวงฉบับที่ 129 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการลดเงินเพิ่มอากรแสตมป์ และยังมีประกาศอธิบดีกรมสรรพากรซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามประมวลรัษฎากร ซึ่งกำหนดรายละเอียดต่างๆ ไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องรายละเอียดวิธีการชำระอากรแสตมป์แสตมป์วิธีอื่นนอกจากการปิดอากรแสตมป์ลงบนตราสารซึ่งเป็นการกำหนดตามมาตรา 103 (3) ได้แก่ ประกาศฉบับที่ 21 เรื่องวิธีการชำระอากรเป็นตัวเงิน, ประกาศฉบับที่ 22 เรื่องวิธีการชำระอากรแสตมป์เป็นตัวเงินกรณีตัวแลกเงิน และเช็ค, ประกาศฉบับที่ 29 เรื่องกำหนดวิธีชำระอากรแสตมป์เป็นตัวเงินของตราสาร, ประกาศฉบับที่ 32 เรื่องวิธีการชำระอากรเป็นตัวเงินสำหรับใบหุ้นหรือใบหุ้นกู้, ประกาศฉบับที่ 33 เรื่องกำหนดวิธีการชำระอากรเป็นตัว

เงินแทนการปิดแสดมภ์สำหรับตราสารบางลักษณะ, ประกาศฉบับที่ 37 เรื่อง วิธีการชำระอากรเป็นตัวเงินรวม 12 ลักษณะตราสาร

นอกจากข้อกำหนดเรื่องการชำระอากรแสดมภ์เป็นตัวเงินแล้วยังมีประกาศที่กำหนดเรื่องรายละเอียดของการออกใบรับ ซึ่งกำหนดถึงรายละเอียดว่ากรณีใดบ้างที่ต้องออกใบรับและกรณีใดที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องออกใบรับ ได้แก่ ประกาศฉบับที่ 23 เรื่องการออกใบรับและช้อยกเว้นไม่ต้องออก, ประกาศฉบับที่ 34 เรื่องจำนวนเงินหรือราคาที่ต้องออกใบรับ รวมถึงประกาศที่กำหนดกรณียกเว้นไม่ต้องเสียอากรแสดมภ์ ได้แก่ ประกาศฉบับที่ 36 การยกเว้นอากรแสดมภ์กรณีมอบอำนาจให้ยื่น ภ.ง.ด.91 ด้วยสื่อ, ประกาศฉบับที่ 40 เรื่อง การยกเว้นอากรแสดมภ์สำหรับธุรกรรมที่แปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์, ประกาศฉบับที่ 42 เรื่องการยกเว้นอากรแสดมภ์สำหรับกิจการซื้อขายหลักทรัพย์, ประกาศฉบับที่ 50 เรื่อง การยกเว้นอากรแสดมภ์สำหรับการขายอสังหาริมทรัพย์ที่อาศัยอยู่ที่เดิมไปซื้อแห่งใหม่

ที่ผู้เขียนยกสาระสำคัญของประมวลรัษฎากร หมวดที่ 6 ว่าด้วยอากรแสดมภ์ และกฎกระทรวง และประกาศอธิบดีที่เกี่ยวข้องมานำเสนอนั้นก็เพื่อเป็นการชี้ให้เห็นว่ากฎหมายไทยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับอากรแสดมภ์ยังไม่มีบทบัญญัติที่รองรับระบบอากรแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์แต่อย่างใด

4.1.2 กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 เกิดขึ้นจากนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ “นโยบาย IT 2000” นโยบายดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อผลักดันให้ประเทศไทยก้าวสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน โดยกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นี้ร่างขึ้นตามแม่แบบของคณะกรรมการการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 1996 (UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce 1996) มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกฎเกณฑ์การค้าระหว่างประเทศให้มีความประสานกลมกลืน ขจัดหรือลดความแตกต่างของกฎหมายภายในของรัฐต่าง ๆ โดย

การจัดทำแนวปฏิบัติ (Guide Line) กฎหมายแม่แบบ (Model Law) เพื่อให้รัฐต่าง ๆ นำกฎหมายที่
นั้นไปผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายภายในประเทศ¹²

ในกรณีของประเทศไทยการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญที่ตราขึ้น
เพื่อรองรับการติดต่อสื่อสารด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ ๆ ทั้งในเชิงพาณิชย์และที่ไม่ใช่ในเชิง
พาณิชย์ และใช้บังคับไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน โดยมีเหตุผลเบื้องหลัง 2 ประการ¹³ คือ
กฎหมายฉบับเดิมมีข้อบัญญัติบางประการที่ขัดข้องหรือเป็นอุปสรรคทางกฎหมาย (Legal
Obstacles) กับการติดต่อสื่อสารรูปแบบใหม่ แก้ไขโดยยอมรับหรือรับรองว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มี
สถานะทางกฎหมายเทียบเท่ากับเอกสารธรรมดา ตามหลักความเท่าเทียมกันในการทำหน้าที่
(Functional-Equivalent) และทฤษฎีกฎหมายเดิมไม่รองรับกระบวนการทำธุรกรรมผ่านระบบ
อิเล็กทรอนิกส์ เช่น การเกิดของสัญญา โดยกฎหมายฉบับนี้บัญญัติในลักษณะเป็นกฎหมายกลาง
เพื่อที่จะนำไปใช้หรือปรับใช้กับกฎหมายอื่น กฎหมายฉบับนี้ได้รับการแก้ไขอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ.
2551 เพื่อกำหนดความชัดเจนเกี่ยวกับประเด็นด้านเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-Document) และอยู่ใน
ขั้นตอนการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เพื่อแก้ไข
ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ
สังคมไทย

กฎหมายฉบับดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 หมวด ได้แก่ หมวดธุรกรรมทาง
อิเล็กทรอนิกส์ หมวดลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมวดธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
หมวดธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หมวดคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และหมวดบท
กำหนดโทษ ในส่วนที่เกี่ยวข้องและสามารถใช้บังคับกับเรื่องของอากรแสตมป์ได้โดยตรงจะถูกกำหนด
ไว้ในมาตรา 4 อย่างไรก็ตามเนื่องด้วยการจัดเก็บอากรแสตมป์โดยหน่วยงานภาครัฐซึ่งคือ
กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ ดังนั้นนอกจากมาตรา 4 แล้ว ยังมีในส่วนของหมวดที่ 4
ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ

¹² คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย, “บันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่องการปรับปรุง
แก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2557,
<http://www.lrc.go.th/th/?p=5460>

¹³ พินัย ณ นคร, “พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544,” โคมทศน์
ปีที่ 23, ฉบับที่ 1 น. 3-12

4.1.2.1 ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

ใช้บังคับแก่ธุรกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ที่ดำเนินการโดยใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา 3) เว้นแต่ธุรกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดมิให้นำพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาใช้บังคับ และใช้บังคับกับธุรกรรมในการดำเนินงานของรัฐตามที่กำหนดในหมวด 4 (มาตรา 35) โดยธุรกรรมที่ห้ามมิให้นำมาใช้บังคับซึ่งได้ตราไว้ในพระราชกฤษฎีกา ได้แก่ ธุรกรรมเกี่ยวกับครอบครัว และธุรกรรมเกี่ยวกับมรดก¹⁴

4.1.2.2 หลักความเท่าเทียมกันของกระดาษ และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

การรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ กำหนดรับรองไว้ว่าหากได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดขั้นต่ำที่กำหนดไว้โดยข้อมูลสามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ใหม่ได้โดยที่ความหมายไม่เปลี่ยนแปลง ข้อมูลดังกล่าวมีสถานะเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือแล้ว หรือมีเอกสารมาแสดงแล้ว (มาตรา 8) นอกจากนี้ยังมีการกำหนดห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายเพียงเพราะข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา 7) หรือข้อความที่ได้สร้าง ส่ง รับ เก็บรักษา หรือประมวลผลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ รวมถึงห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด (มาตรา 11) การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่าสามารถเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใดนั้นให้พิจารณาจากความน่าเชื่อถือของลักษณะหรือวิธีการที่ใช้สร้าง เก็บรักษา หรือสื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะหรือวิธีการเก็บรักษา ความครบถ้วน และไม่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อความ ลักษณะ หรือวิธีการที่ใช้ในการระบุหรือแสดงตัวผู้ส่งข้อมูล รวมทั้งพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง

ขั้นตอนการเก็บรักษาต้องเก็บรักษาตามข้อกำหนดของกฎหมายการจัดเก็บต้องจัดเก็บให้เข้าลักษณะต่อไปนี้ (มาตรา 12)

1. ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นต้องสามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง
2. ได้เก็บรักษาข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นอยู่ในขณะที่สร้าง ส่ง หรือได้รับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น หรืออยู่ในรูปแบบ

¹⁴ พระราชกฤษฎีกากำหนดประเภทธุรกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ที่ยกเว้นมิให้นำกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับ พ.ศ. ๒๕๔๙

ที่สามารถแสดงข้อความที่สร้างอิเล็กทรอนิกส์ ส่ง หรือได้รับให้
ปรากฏอย่างถูกต้องได้

3. ได้เก็บรักษาข้อความส่วนที่ระบุถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง และ
ปลายทางของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนวันและเวลาที่ส่งหรือ
ได้รับข้อความดังกล่าว ถ้ามี

ในส่วนของเอกสารที่พิมพ์ออกมา มีการบัญญัติรองรับสิ่งพิมพ์ออกไว้โดย
ให้ใช้แทนต้นฉบับได้ หากมีข้อมูลถูกต้องตรงกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และมีการรับรองโดยหน่วยงานที่
มีอำนาจตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (มาตรา 10) แม้ตราสารที่พิมพ์ออกจะเป็นเอกสารจะ
ถือเป็นเอกสารที่มีผลทางกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อยู่แล้วก็ยังคงต้องได้รับการ
รับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีก

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
จะแก้ไขให้รับรองความสมบูรณ์หรือการบังคับใช้ของสัญญาที่ทำโดยการโต้ตอบกันระหว่างระบบ
แลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ (Automated message system) กับบุคคลธรรมดา
หรือระหว่างระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์อัตโนมัติ

4.1.2.3 บทบัญญัติเรื่องอากรแสตมป์

เมื่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อให้เกิดตราสารอิเล็กทรอนิกส์ที่
อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์ นอกจากการรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
ให้มีสถานะเทียบเท่ากับเอกสารในรูปแบบของกระดาษแล้ว บทบัญญัติเรื่องอากรแสตมป์ถูกกำหนด
รายละเอียดไว้ว่าธุรกรรมใด ๆ ก็ตาม หากกฎหมายกำหนดให้ต้องปิดอากรแสตมป์ หน่วยงานของรัฐที่
เกี่ยวข้องสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับการชำระเงินแทนหรือ
ดำเนินการอื่น ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ หากได้กระทำการตามข้อกำหนดแล้ว ให้ถือว่าเอกสารที่เป็นตรา
สารนั้น ๆ ได้ปิดอากรแสตมป์และขีดฆ่าตามข้อกำหนดของกฎหมายแล้ว (มาตรา 8 วรรค 2)

4.1.2.4 บทบัญญัติเรื่องการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ

เมื่อพิจารณาบทนิยามของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชบัญญัติ
ฉบับนี้ จะเห็นว่าอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์จัดเป็นการเป็นธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐชนิด
หนึ่ง ดังนั้นเมื่อดูจากข้อกำหนดเรื่องธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ (มาตรา 35) ซึ่งเป็นการบัญญัติ
รองรับการทำธุรกรรมภาครัฐ ซึ่งให้อำนาจหน่วยงานของรัฐในการรับคำร้อง การอนุญาต การจด
ทะเบียน คำสั่งทางปกครอง การชำระเงิน การประกาศ หรือการดำเนินการใด ๆ ตามกฎหมายกับ
หน่วยงานของรัฐหรือโดยหน่วยงานของรัฐ ถ้าได้กระทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์
วิธีการ ที่บัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกา โดยมาตราดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงาน

ภาครัฐใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริการประชาชน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารประเทศให้หน่วยงานภาครัฐจึงสามารถกระทำการต่าง ๆ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ ตลอดจนให้ประชาชนสามารถติดต่อกับหน่วยงานของรัฐโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะส่งผลให้การบริการประชาชนทันสมัย รวดเร็ว และสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น รวมถึงเป็นการสร้างทางเลือกให้แก่ประชาชน

4.1.2.5 บทบัญญัติเรื่องสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

เมื่อทำธุรกรรมผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์แล้วได้นำเสนอหรือเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นเอกสารต้นฉบับ การจัดทำเอกสารดังกล่าวออกมาในรูปแบบของกระดาษกฎหมายรองรับให้ถือว่าสิ่งพิมพ์ออกนั้น ๆ มีสถานะเป็น “ต้นฉบับ” หากสิ่งพิมพ์ออกนั้นมีข้อความครบถ้วนตรงกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ยังต้องมีการรับรองสิ่งพิมพ์ออกโดยหน่วยงานที่มีอำนาจถึงสามารถใช้สิ่งพิมพ์ออกดังกล่าวเป็นต้นฉบับเอกสารได้ (มาตรา 10) การรับรองสิ่งพิมพ์ออกคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดให้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานรับรองสิ่งพิมพ์ออก นอกจากการรับรองสิ่งพิมพ์ออกโดยหน่วยงานตามกรณีข้างต้นแล้ว การจัดทำสิ่งพิมพ์ออกในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าได้มีการรับรองสิ่งพิมพ์ออกโดยหน่วยงานรับรองสิ่งพิมพ์ออกและมีผลใช้แทนต้นฉบับได้ (ข้อ 4)

1. เจ้าของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ควบคุมข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือบุคคลภายใต้บังคับของเจ้าของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือผู้ควบคุมข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นผู้จัดทำสิ่งพิมพ์ออก
2. หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจในการเก็บรักษาหรือควบคุมข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นผู้จัดทำสิ่งพิมพ์ออกจากระบบการพิมพ์ออกที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานนั้น
3. หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายในการกำกับหรือควบคุมดูแลหรือหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ เป็นผู้จัดทำสิ่งพิมพ์ออกจากระบบการพิมพ์ออกที่มีมาตรฐานที่เทียบเท่าหรือมีความเหมาะสม

4.1.3 พระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ พ.ศ. 2549

เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการกำหนดหลักเกณฑ์ให้การดำเนินงานใด ๆ ที่เกี่ยวกับคำขอ การอนุญาต คำสั่งทางปกครอง การชำระเงิน หรือการดำเนินงานต่าง ๆ ตามกฎหมายกับหน่วยงานของรัฐ หรือโดยหน่วยงานของรัฐโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง สะดวก และรวดเร็ว อันเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลของหน่วยงานของรัฐ พร้อมกับให้หน่วยงานของรัฐสามารถพัฒนาการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐภายใต้มาตรฐานและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินกิจกรรมของรัฐด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบกับมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาแล้ว ให้ถือว่ามีผลโดยชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกับการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายในเรื่องนั้นกำหนด ซึ่งเป็นที่มาของการตราพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้

กฎหมายดังกล่าวสามารถใช้บังคับได้กับทุกหน่วยงานหรือองค์กรของภาครัฐ โดยในการทำธุรกิจของภาครัฐ หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีระบบเอกสารที่ทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา 3) โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่ทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นต้องอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม โดยสามารถแสดงหรืออ้างอิงเพื่อใช้ในภายหลังและยังคงความครบถ้วน สามารถตรวจสอบได้
2. ต้องกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดในการยื่นเอกสารที่ทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงอาจกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ด้วย
3. กำหนดวิธีการที่ทำให้สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ ประเภท ลักษณะหรือรูปแบบของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสามารถแสดงได้ว่าเจ้าของลายมือชื่อรับรองข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
4. กำหนดวิธีการแจ้งการตอบรับด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือด้วยวิธีการอื่นใด

นอกจากนี้ หากหน่วยงานของรัฐจัดทำกระบวนการพิจารณาทางปกครองโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ระบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ต้องมีวิธีสื่อสารกับผู้ยื่นคำขอเพื่อให้แก้ไขข้อบกพร่องของเอกสารหรือขอข้อเท็จจริงเพิ่มเติม มีวิธีแจ้งสิทธิและหน้าที่ในกระบวนการทางปกครองหากกฎหมายนั้นๆกำหนดให้ต้องแจ้ง หรือกำหนดเงื่อนไขว่าคู่กรณียินยอมตกลงและยอมรับการดำเนินการพิจารณาทางปกครองของหน่วยงานของรัฐด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา 4)

ในเรื่องของการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ ด้วยเหตุที่ปัญหาด้านการรักษาความมั่นคงและความปลอดภัยให้กับระบบสารสนเทศเริ่มรุนแรง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ดำเนินการในรูปของอิเล็กทรอนิกส์ ข้อกำหนดดังกล่าวจึงถูกตราขึ้นมาเพื่อให้การดำเนินการใด ๆ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์กับหน่วยงานของรัฐหรือโดยหน่วยงานของรัฐมีความมั่นคง ปลอดภัยและเชื่อถือได้ และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ

สำหรับแนวนโยบาย (Policy) กล่าวคืออย่างน้อยต้องประกอบด้วยเนื้อหาเรื่องวิธีการเข้าถึงหรือควบคุมการใช้งานสารสนเทศ จัดให้มีระบบสารสนเทศและระบบสำรองของสารสนเทศซึ่งอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน จัดทำแผนเตรียมพร้อมกรณีฉุกเฉิน และจัดให้มีการตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงด้านสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ (มาตรา 5, ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องแนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๒)

นอกจากในการกำหนดเรื่องแนวนโยบายแล้ว ยังมีการกำหนดเรื่องแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัย ซึ่งตราไว้ในประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องแนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2553 และมีการแก้ไขอีกครั้งในปี 2556 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๔๙ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดการเข้าถึงและควบคุมการใช้งานสารสนเทศ (access control) (ข้อ 5)
2. กำหนดข้อกำหนดการใช้งานตามภารกิจเพื่อควบคุมการเข้าถึงสารสนเทศ (Business requirements for access control) (ข้อ 6)
3. การบริหารจัดการการเข้าถึงของผู้ใช้งาน (user access management) (ข้อ 7)
4. กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ใช้งาน (user responsibilities) (ข้อ 8)
5. กำหนดให้มีการควบคุมการเข้าถึงเครือข่าย (network access control) (ข้อ 9)
6. กำหนดให้มีการควบคุมการเข้าถึงระบบปฏิบัติการ (operating system access control) (ข้อ 10)
7. กำหนดให้มีการควบคุมการเข้าถึงโปรแกรมประยุกต์หรือแอปพลิเคชัน และ สารสนเทศ(application and information access control) (ข้อ 11)
8. กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่มีระบบสารสนเทศต้องจัดทำระบบสำรอง (ข้อ 12)

9. กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการตรวจสอบและประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศ (ข้อ 13)
10. หน่วยงานของรัฐต้องกำหนดความรับผิดชอบที่ชัดเจน กรณีระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลสารสนเทศเกิดความเสียหาย หรืออันตรายใด ๆ แก่องค์กรหรือผู้หนึ่งผู้ใด อันเนื่องมาจากความบกพร่องละเลย หรือฝ่าฝืนการปฏิบัติตามแนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ (ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ (ข้อ 14)

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานของรัฐสามารถเลือกใช้ข้อปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ ที่ต่างไปจากประกาศฉบับนี้ได้ หากแสดงให้เห็นว่า ข้อปฏิบัติที่เลือกใช้มีความเหมาะสมกว่า หรือเทียบเท่า (ข้อ 15)

นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐยังต้องจัดทำนโยบายและแนวปฏิบัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วยซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ต้องได้รับความคุ้มครอง โดยกำหนดให้ต้องประกอบด้วย 2 ส่วน คือ¹⁵

ส่วนที่ 1 นโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแจ้งให้กับผู้ใช้บริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐกับหน่วยงานได้ทราบว่าหน่วยงานมีแนวทางในการบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการอย่างไร มีข้อกำหนดที่เป็นสาระสำคัญอย่างน้อย 8 ลักษณะ ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลอย่างจำกัด คุณภาพของข้อมูลส่วนบุคคล การระบุวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ข้อจำกัดในการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ การรักษาความมั่นคงปลอดภัย การเปิดเผยเกี่ยวกับการดำเนินการแนวปฏิบัติ และนโยบายที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมของเจ้าของข้อมูล และความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งทำหน้าที่ควบคุมข้อมูล

ส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล วัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการฯ

---

¹⁵ สำนักงานคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, “แนวทางการจัดทำนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานของรัฐ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2557, http://www.etcommission.go.th/files/doc/Manual_DP.pdf

จะต้องมีข้อกำหนดที่เป็นสาระสำคัญในแนวปฏิบัติอย่างน้อย 9 ข้อ ได้แก่ ข้อมูลเบื้องต้น การเก็บรวบรวม จัดประเภท และการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล การแสดงระบุมความเชื่อมโยงให้ข้อมูลส่วนบุคคลกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น การรวมข้อมูล การให้บุคคลอื่นใช้หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล การรวบรวม จัดเก็บ ใช้ และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ การเข้าถึง การแก้ไขให้ถูกต้อง และปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล และการติดต่อกับเว็บไซต์

4.1.4 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยวิธีการแบบปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2553

กฎหมายลำดับรองฉบับนี้ตราขึ้นเพื่อสนับสนุนข้อกำหนดของ พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งกำหนดว่า หากได้กระทำตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ถือว่าตราสารนั้น ๆ เชื้อถือได้¹⁶ โดยมีวัตถุประสงค์ในการบัญญัติเพื่อบริหารความเสี่ยงและสร้างความปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศ (Information) การบริหารจัดการ (Administrative) และทางกายภาพ (Physical) และใช้บังคับกับกรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดเก็บอากรแสตมป์ด้วย

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้แบ่งระดับความปลอดภัยออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับเคร่งครัด ระดับกลาง และระดับพื้นฐาน (มาตรา 4) โดยมีขอบเขตของการบังคับใช้สำหรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในวงกว้าง เนื่องจากขอบข่ายของกฎหมายนั้น (มาตรา 5) ไม่ได้จำกัดเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ แต่สามารถใช้กับองค์กรใดก็ได้ที่ทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคง หรือความสงบเรียบร้อยของประเทศ หรือต่อสาธารณชน รวมถึงองค์กรที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศ ซึ่งต้องกระทำตามวิธีการแบบปลอดภัยในระดับเคร่งครัด ระดับกลาง หรือระดับพื้นฐานแล้วแต่กรณี (มาตรา 6)

กำหนดให้มีการประกาศมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในแต่ละระดับตามความเหมาะสม และผู้กระทำได้คำนึงถึงหลักการพื้นฐานของการรักษาความลับ (Confidentiality) การรักษาความครบถ้วน (Integrity) และการรักษาสภาพพร้อมใช้งาน (Availability) ของระบบสารสนเทศ (มาตรา 10) รวมทั้งต้องปฏิบัติตามนโยบายและแนวปฏิบัติในการควบคุมการปฏิบัติงานและการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศ

¹⁶ พ.ร.บ.ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ มาตรา 25

ของหน่วยงานหรือองค์กรนั้นด้วยแต่อย่างน้อยต้องเกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ซึ่งอ้างอิงมาจากมาตรฐาน ISO 27001 (มาตรา 7) ดังต่อไปนี้

1. การสร้างความมั่นคงปลอดภัยด้านบริหารจัดการ
2. การจัดการโครงสร้างด้านความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศ เพื่อบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกองค์กร
3. การบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศ
4. การสร้างความมั่นคงปลอดภัยด้านบุคลากร
5. การสร้างความมั่นคงปลอดภัยด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม
6. การบริหารจัดการด้านการสื่อสารและการดำเนินงานของระบบสารสนเทศ
7. การควบคุมการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ และระบบสารสนเทศ
8. การจัดหา การพัฒนา และการบำรุงรักษาระบบสารสนเทศ
9. การบริหารจัดการสถานการณ์ด้านความมั่นคงปลอดภัยที่ไม่พึงประสงค์
10. การบริหารจัดการการดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้มีความต่อเนื่อง
11. การตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย และข้อกำหนดด้านความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ

ปัจจุบันมีประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศตามวิธีการแบบปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้คณะกรรมการประกาศกำหนดมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศตามวิธีการแบบปลอดภัยในแต่ละระดับ เพื่อให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ใดที่ได้กระทำตามวิธีการแบบปลอดภัยที่คณะกรรมการกำหนดเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้ ในกรณีที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศตามวิธีการแบบปลอดภัยในระดับเครื่องคิด ระดับกลาง หรือระดับพื้นฐานให้หน่วยงานหรือองค์กร หรือส่วนงานของหน่วยงานหรือองค์กรปฏิบัติตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในแนบท้ายประกาศฉบับนี้

นอกจากประกาศดังกล่าว ปัจจุบันได้มีประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ประเภทธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และหลักเกณฑ์การประเมินระดับผลกระทบของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ตามวิธีแบบปลอดภัย พ.ศ. 2555 ซึ่งตราขึ้นมาเพื่อกำหนดประเภทของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์หรือหลักเกณฑ์การประเมินระดับผลกระทบของธุรกรรมเพื่อแบ่งระดับความปลอดภัย โดยกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินไว้ดังต่อไปนี้

ให้ใช้วิธีการแบบปลอดภัยในระดับเคร่งครัดสำหรับ ธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ด้านการเงินของธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ด้านประกันภัยตามกฎหมายว่าด้วยประกันชีวิตและประกันวินาศภัย จัดเก็บ รวบรวม และให้บริการข้อมูลที่เป็นเอกสารมหาชนหรือที่เป็นข้อมูลสาธารณะ และบริการด้านสาธารณสุขโรค และบริการสาธารณะที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา (ข้อ 2)

นอกจากนี้การประเมินระดับผลกระทบของธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ประเมินผลกระทบทั้ง 4 ด้านด้วย (ข้อ 4) หากปรากฏว่ามีผลประเมินที่เป็นผลกระทบในระดับสูงด้านหนึ่งด้านใดให้ธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นต้องใช้วิธีการแบบปลอดภัยในระดับเคร่งครัด และหากมีผลกระทบในระดับกลางอย่างน้อยสองด้านขึ้นไป ให้ใช้วิธีการแบบปลอดภัยในระดับกลางขึ้นไป ในกรณีอื่น ๆ ให้ใช้วิธีการแบบปลอดภัยในระดับไม่ต่ำกว่าระดับพื้นฐาน ผลกระทบที่ต้องประเมินได้แก่

1. ผลกระทบด้านมูลค่าความเสียหายทางการเงิน (ข้อ 5) คำนวณจากความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในหนึ่งวันและคำนวณความเสียหายโดยตรง แบ่งออกเป็น
  - (1) มูลค่าความเสียหายไม่เกินหนึ่งล้านบาท จัดเป็นผลกระทบระดับต่ำ
  - (2) มูลค่าความเสียหายเกินกว่าหนึ่งล้านบาทแต่ไม่เกินหนึ่งร้อยล้านบาท จัดเป็นผลกระทบระดับกลาง
  - (3) มูลค่าความเสียหายทางการเงินเกินกว่าหนึ่งร้อยล้านบาทขึ้นไป จัดเป็นผลกระทบระดับสูง
2. ผลกระทบต่อจำนวนผู้ใช้บริการหรือผู้มีส่วนได้เสียที่อาจได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัย คำนวณจากจำนวนของบุคคลดังกล่าวที่ได้รับผลกระทบในหนึ่งวัน (ข้อ 6) แบ่งออกเป็น
  - (1) ไม่มีผู้ใช้บริการหรือผู้มีส่วนได้เสียได้รับผลกระทบต่อชีวิต ร่างกายหรืออนามัย จัดเป็นผลกระทบระดับต่ำ
  - (2) มีผู้ได้รับผลกระทบตั้งแต่หนึ่งคนแต่ไม่เกินหนึ่งพันคน จัดเป็นผลกระทบระดับกลาง
  - (3) มีผู้ได้รับผลกระทบเกินกว่าหนึ่งพันคน หรือต่อชีวิตตั้งแต่หนึ่งคน จัดเป็นผลกระทบระดับสูง
3. ผลกระทบต่อจำนวนผู้ใช้บริการหรือผู้มีส่วนได้เสียสำหรับความเสียหายอื่น ๆ นอกจากข้อ 2 (ข้อ 7) แบ่งออกเป็น

- (1) อาจได้รับผลกระทบไม่เกินหนึ่งหมื่นคน จัดเป็นผลกระทบระดับต่ำ
- (2) อาจได้รับผลกระทบเกินกว่าหนึ่งหมื่นคนแต่ไม่เกินหนึ่งแสนคน จัดเป็นผลกระทบระดับกลาง
- (3) อาจได้รับผลกระทบเกินกว่าหนึ่งแสนคน จัดเป็นผลกระทบระดับสูง

4. ผลกระทบด้านความมั่นคงของรัฐ (ข้อ 8) แบ่งออกเป็น

กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (ข้อ 7)

กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการแบบปลอดภัยตามพระราชกฤษฎีกานี้และประกาศที่ออกตามพระราชกฤษฎีกานี้ รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อยทุกกรอบระยะเวลาสองปีนับแต่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ และจัดทำรายงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ (ข้อ 12)

4.2 ปัญหาข้อกฎหมายและบทวิเคราะห์หลักกฎหมายเกี่ยวกับการใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย

การจัดเก็บอากรแสตมป์ของประเทศไทย จัดเก็บจากเอกสารหรือตราสารที่กฎหมายกำหนดให้ปิดอากรแสตมป์ลงบนตราสารและขีดฆ่าอากรแสตมป์ หรือในบางกรณีที่กฎหมายกำหนดให้เสียเป็นตัวเงินแทน และมีการกำหนดตัวบุคคลผู้มีหน้าที่ต้องเสียอากรแสตมป์ ขีดฆ่า และอัตราการจัดเก็บอากรแสตมป์ โดยลักษณะของตราสารที่จัดเก็บและวิธีการจัดเก็บนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับการจัดเก็บอากรแสตมป์ในประเทศต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศต่าง ๆ ทำให้พบว่ากฎหมายเกี่ยวกับอากรแสตมป์ของไทยมีข้อบกพร่องหลายประการรวมถึงในส่วนของการพัฒนาระบบการจัดเก็บ ซึ่งส่งผลให้แม้อากรแสตมป์จะเป็นภาษีที่มีการจัดเก็บมาเป็นเวลานาน เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อย และมีความยุ่งยากน้อยกว่าการจัดเก็บภาษีอากรประเภทอื่น แต่เมื่อเทียบการจัดเก็บอากรแสตมป์กับการจัดเก็บภาษีประเภทอื่น อากรแสตมป์กลับสามารถจัดเก็บได้น้อยกว่าภาษีประเภทอื่นมาก ในส่วนของการกำหนดกฎหมายเพื่อรองรับเรื่องของอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ในเบื้องต้นสามารถสรุปกฎหมายที่ทำการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

ประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2481 ซึ่งเป็นบทกฎหมายหลักเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากรและบัญญัติรวมถึงการจัดเก็บอากรแสตมป์ด้วย ไม่มีการตรากฎหมายหรือระเบียบใด ๆ มารองรับการใช้งานระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักนั้นเปิดช่องให้ใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้ ตามมาตรา 8 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 อย่างไรก็ตามก่อนการเริ่มใช้อากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชำระเงินหรือดำเนินการอื่นใดด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากการจัดเก็บอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์สามารถจัดได้ว่าเป็นการดำเนินธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐในส่วนของชำระเงิน กฎหมายฉบับนี้ก็บัญญัติรองรับให้รัฐสามารถบัญญัติพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเพื่อรองรับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ รวมถึงยังรับรองผลทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และการใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่น ๆ

ในรายละเอียดของปัญหานี้จะกล่าวถึงปัญหาการจัดเก็บอากรแสตมป์ในปัจจุบัน โดยจะพิจารณาเปรียบเทียบกับการจัดเก็บอากรแสตมป์ของประเทศอื่น ๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของกฎหมายไทยซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน หากกรมสรรพากรสามารถแก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงไม่ชำระอากรแสตมป์และปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ได้ กรมสรรพากรจะสามารถทำรายได้จากการจัดเก็บอากรแสตมป์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครบถ้วน และสร้างรายได้ให้แก่ประเทศมากยิ่งขึ้น

4.2.1 ปัญหาทางทฤษฎีจากการไม่มีกฎหมายรองรับ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นกฎหมายหลักได้รับรองการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐซึ่งกระทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ถือเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายหากได้ทำตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา แต่เนื่องจากกฎหมายหลักที่ใช้บังคับกับเรื่องของอากรแสตมป์ซึ่งเป็นประมวลกฎหมายรัชฎากร ยังไม่มีการแก้ไขให้รองรับกับการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ จึงส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ต่อไปนี้

4.2.1.1 คำนิยามตามประมวลรัชฎากร

"ตราสาร" หมายความว่า เอกสารที่ต้องเสียอากรตามประมวลรัชฎากร โดยกำหนดเป็นลักษณะแห่งตราสาร ทั้งสิ้น 28 ลักษณะตามบัญชีอัตราอากรแสตมป์ คำนิยามของตราสารนั้นถือว่ามีความสำคัญ เนื่องจากหากมิใช่ตราสารที่กฎหมายกำหนดให้ต้องชำระอากรแสตมป์ก็สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้ในทันทีโดยไม่ต้องปิดอากรแสตมป์ อย่างไรก็ตาม

กฎหมายมิได้มีการบัญญัตินิยามของคำว่า “ตราสาร” ในลักษณะเพาะเจาะจง ดังนั้นจึงต้องพิจารณาจากบทบัญญัติมาตราอื่น ๆ

การให้คำจำกัดความของการถือว่าปิดอาคารแสดมภ์บริบูรณ์ (มาตรา 109) สามารถแสดงให้เห็นได้ว่าลักษณะของตราสารที่ประมวลรัษฎากรมุ่งที่จะจัดเก็บค่าอากรแสดมภ์ได้แก่ตราสารที่ได้จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องมีลักษณะเป็นหนังสือ สัญญาลงลายมือชื่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ตราสารอาจเป็นเพียงหนังสือโต้ตอบระหว่างคู่กรณีที่สองฝ่าย เมื่อมีสถานะเป็นตราสารจึงต้องปิดอาคารแสดมภ์บริบูรณ์ตามอัตราที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 104) ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าตราสาร คือ หนังสือสัญญาระหว่างคู่สัญญาซึ่งลงลายมือชื่อคู่สัญญาเป็นสำคัญ มีผลบังคับผูกพันตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม แม้จะปรากฏว่าเอกสารนั้นเข้าหลักตราสาร หากมิได้กำหนดไว้กฎหมาย หรือได้รับยกเว้นตามกฎหมาย คู่ความก็สามารถอ้างอิงเป็นพยานหลักฐานได้โดยไม่ต้องปิดอาคารแสดมภ์¹⁷

การให้นิยามของ “ปิดแสดมภ์” ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การปิดแสดมภ์ทับกระดาษ หรือการมีแสดมภ์คุดบนกระดาษ ดังนั้นการปิดแสดมภ์ตามข้อกำหนดของประมวลรัษฎากร จึงต้องกระทำลงบนตราสารที่จัดทำขึ้นเป็นกระดาษ ซึ่งหมายความรวมถึงแผ่นหนังสือ หรือสิ่งอื่น ๆ ซึ่งใช้เขียนตราสารเท่านั้น (มาตรา 103) ไม่มีการบัญญัติรวมถึงตราสารอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นหากธุรกรรมดังกล่าวมิได้กระทำในลักษณะของตราสารซึ่งกฎหมายกำหนดให้ชำระอากรแสดมภ์ เช่น กรณีเอกสารที่ลงลายมือชื่อคู่สัญญาเพียงฝ่ายเดียว การตกลงด้วยปากเปล่าไม่ทำตราสาร การทำตราสารธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เทปบันทึกเสียงโดยทั่วไป และอื่น ๆ โดยไม่มีการจัดทำตราสารในรูปแบบของเอกสาร แม้จะเป็นตราสารในลักษณะที่กฎหมายกำหนดให้ต้องชำระอากรแสดมภ์ ผู้ประกอบการก็อาจไม่ภาระต้องชำระอากรแสดมภ์แต่อย่างใด

นอกจากการปิดอาคารแสดมภ์ลงบนตราสารแล้ว การปิดอาคารแสดมภ์จะไม่ถือว่าการปิดอาคารแสดมภ์บริบูรณ์หากไม่มีการ “ขีดฆ่า” ซึ่งคือการขีดเส้นคร่อมฆ่าอากรแสดมภ์เพื่อไม่ให้สามารถนำอากรแสดมภ์กลับมาใช้ได้ใหม่ ซึ่งในกรณีที่ทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์เป็นที่แน่นอนว่าการขีดคร่อมตามความหมายของประมวลรัษฎากรนั้นสามารถกระทำได้

ในการพิจารณาการให้คำนิยามของคำว่า “ตราสาร” ของประเทศสิงคโปร์ ฮ่องกง และประเทศไอร์แลนด์ ซึ่งให้คำนิยามว่า ตราสาร (Instrument) หมายถึง เอกสารที่

¹⁷ “ส.ฤทธิรักษา, “อากรแสดมภ์กับการใช้ตราสารเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่ง,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2557, http://elib.coj.go.th/Article/j6_2_3.pdf

เขียนขึ้นทุกชนิด¹⁸ ดังนั้นจึงรองรับกรณีของการทำตราสารทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วย และให้คำนิยามของวัตถุที่ใช้ทำตราสารของกฎหมายสิงคโปร์ และไอร์แลนด์ ให้คำนิยามไว้ว่า “กระดาษ” (Paper)¹⁹ และวัตถุ (material)²⁰ วัตถุใด ๆ ที่สามารถแสดงข้อความได้ ดังนั้นตราสารที่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์ตามกฎหมายจึงรวมถึงกรณีการทำตราสารอิเล็กทรอนิกส์ด้วย การพิจารณาว่าตราสารต่าง ๆ ต้องเสียอากรแสตมป์หรือไม่ ให้ดูจากลักษณะของธุรกรรมที่ทำว่าจัดเป็นตราสารประเภทใด

ข้อมูลสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ถ้าพิจารณาตามความหมายของคำว่าพยานเอกสารแล้วย่อมไม่ใช่พยานเอกสารตามความหมายของ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากมีลักษณะของข้อมูล วิธีการบันทึก วิธีการสื่อความหมาย และวิธีการเก็บรักษาที่แตกต่างกับพยานเอกสารทั่วไป จึงต้องตีความตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรองรับการนำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้ เนื่องจากใช้บังคับกับการทำธุรกรรมทางแพ่งและพาณิชย์ของหน่วยงานภาครัฐโดยทั่วไปด้วย (มาตรา 3) หน่วยงานแต่ละหน่วยงานแม้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของตน แต่กฎหมายเหล่านั้นส่งผลกระทบไม่มีการบัญญัติเกี่ยวกับธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

จากคำนิยาม “ตราสาร” สามารถเทียบเคียงได้กับ “ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” ซึ่งให้ความหมายไว้ว่าหมายถึง ข้อความที่ได้สร้าง ส่ง รับ เก็บรักษา หรือประมวลผลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โทรเลข โทรพิมพ์ หรือโทรสาร และบัญญัติรองรับสถานะของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ให้มีสถานะเทียบเท่าการทำหลักฐานเป็นหนังสือ (มาตรา 8วรรค 1) ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่ออุดช่องว่างของกฎหมายของหน่วยงานของรัฐที่มีได้บัญญัติครอบคลุมเพียงกรทำเอกสารเป็นหนังสือไม่ครอบคลุมถึงเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

หากกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการปิดอากรแสตมป์ ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อชำระเงินแทนหรือดำเนินการอื่นด้วยวิธีการทาง

¹⁸ "instrument" includes every written document;

¹⁹ “paper” includes every material upon which words or figures can be expressed; - Singapore

²⁰ "material" includes every sort of material on which words or figures can be expressed; - Ireland

อิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา 8 วรรค 2) จากมาตราดังกล่าวจะเห็นได้ว่าหากทางกรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ การชำระอากรแสดมภ์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์จึงสามารถกระทำได้ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันทางกรมสรรพากรยังไม่มี การออกประกาศในเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด อีกทั้งในปัจจุบันยังไม่มีแนวทางหรือวิธีการในการนำสืบ และรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานซึ่งทำให้ขาดความสะดวกในการอ้างอิงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐาน

ปัญหานี้เกิดจากการที่กฎหมายอากรแสดมภ์ของประเทศไทยไม่ได้กำหนดคำนิยามและให้ความหมายของคำต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน และส่งผลให้ปัญหาด้านการตีความ ทั้งนี้เนื่องจากหลักของกฎหมายภาษีอากรที่บัญญัติว่าหากตัวบทกฎหมายที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีอากรไม่ชัดเจน กำกวม สามารถตีความได้หลายนัย จะตีความให้เป็นผลร้ายไม่ได้ โดยต้องตีความไปในทางที่เป็นคุณประโยชน์แก่ผู้เสียภาษีอากรแสดมภ์²¹ หากตีความตามหลักการดังกล่าว เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ไม่เป็นเอกสารที่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสดมภ์

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติปัจจุบันเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในภายหลัง ผู้ที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ปิดอากรแสดมภ์จึงต้องจัดทำสิ่งพิมพ์ออก ตามขั้นตอนที่กำหนดในประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การรับรองสิ่งพิมพ์ออก พ.ศ. 2555 และไปซื้ออากรแสดมภ์มาปิดลงบนสิ่งพิมพ์ออก หรือนำเอาสิ่งพิมพ์ออกไปชำระอากรแสดมภ์โดยนำเงินไปชำระอากรเป็นตัวเงินแทนการติดอากรแสดมภ์ที่สรรพากรเขต เพื่อให้ถือเป็นการปิดอากรแสดมภ์บริบูรณ์ เช่น เอกสารมอบอำนาจที่ใช้ในการยื่นเสนอราคาผ่านทางระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์

4.2.1.2 การตีความ "เก็บเอกสารเป็นพยานหลักฐาน"

การจัดเก็บเอกสารเป็นพยานหลักฐานตามคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 121/2545 เรื่อง การจัดทำและการจัดเก็บเอกสารหลักฐานตามประมวลรัษฎากรที่มีข้อความอยู่ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ สามารถตีความรวมถึงการจัดทำเอกสารเพื่อชำระอากรแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ได้หรือไม่

เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายหรือคำสั่งของกรมสรรพากรกำหนดเรื่องการยื่นชำระอากรแสดมภ์สำหรับตราสารที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อย่างชัดเจน คำสั่งกรมสรรพากร

²¹ ชัยสิทธิ์ ตรีชูธรรม และดุยลักษณ์ ตรีชูธรรม, “การปิดอากรแสดมภ์ในสัญญาการค้าประกัน”, วารสารเอกสารภาษีอากร, ปีที่ 21, ฉบับที่ 244 (มกราคม 2545), น. 116.

ดังกล่าวจึงมีลักษณะที่ใกล้เคียงมากที่สุด เนื่องจาก อาการแสดมภ์มีลักษณะเป็นเอกสารชนิดหนึ่ง และ คำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งที่กำหนดรับรองสถานะของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้มีสถานะเท่าเทียมกับ เอกสาร ลักษณะเดียวกับหลักการกำหนดในพระราชบัญญัติธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดให้ สามารถใช้ข้อมูลที่จัดเก็บในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานต่อเจ้าพนักงานได้ อาจเป็น กรณีจัดทำเอกสารหลักฐานต้นฉบับในรูปแบบของกระดาษและจัดเก็บสำเนาในรูปแบบของกระดาษ จัดทำเอกสารหลักฐานต้นฉบับในรูปแบบกระดาษและจัดเก็บสำเนาไว้ในรูปแบบของข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ หรือจัดทำเอกสารหลักฐานต้นฉบับในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และจัดเก็บ สำเนาไว้ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามที่ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์กำหนดและจัดเก็บในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์²² นอกจากนี้มาตรานี้ยังกำหนด เรื่องหลักเกณฑ์การสร้างและจัดเก็บข้อมูล หลักเกณฑ์ความปลอดภัยของฮาร์ดแวร์ (Hardware) และ ซอฟต์แวร์ (Software) ที่ใช้ทำหรือจัดเก็บข้อมูล และข้อกำหนดให้การแจ้งเจ้าพนักงานหากต้องการ จัดเก็บเอกสารหลักฐานในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ คำสั่งของกรมสรรพากรนี้ระบุว่าจะใช้บังคับ กับการจัดเก็บเอกสารหลักฐานตามประมวลรัษฎากร ดังนั้นจึงสามารถใช้บังคับกับการจัดเก็บเอกสาร เพื่อใช้เป็นเอกสารหลักฐานสำหรับอาการแสดมภ์ได้

จากข้อกำหนดของคำสั่งกรมสรรพากรสามารถสรุปความได้ว่ามีความ ประสงค์เพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูลที่ใช้ในการอ้างอิงหรือการตรวจสอบเท่านั้น เช่น ข้อมูลรายได้จาก การทำธุรกรรม ใช้เป็นพยานหลักฐานในการชำระภาษีเงินได้ส่วนบุคคล หากใช้การรับรองสถานะของ เอกสารที่จะใช้ในการยื่นทำธุรกรรมกับกรมสรรพากรเช่นอาการแสดมภ์ไม่ แต่ภายหลังการชำระอากร

---

²² คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 121/2545 บทบัญญัติดังกล่าวมีผลกระทบต่อการจัดทำ และการจัดเก็บบัญชี รายงาน และเอกสารหลักฐานตามประมวลรัษฎากร ซึ่งผู้มีหน้าที่เสียภาษีหรือ ผู้ประกอบการจดทะเบียนมีหน้าที่ต้อง จัดทำและจัดเก็บไว้ตามประมวลรัษฎากร แต่โดยที่การจัดทำ และการจัดเก็บเอกสารหลักฐาน ดังกล่าว ผู้มีหน้าที่เสียภาษีหรือผู้ประกอบการจดทะเบียนอาจจัดทำ เอกสารหลักฐานที่เป็นต้นฉบับในรูปแบบกระดาษและจัดเก็บสำเนาไว้ในรูปแบบกระดาษ หรืออาจ จัดทำเอกสารหลักฐานที่เป็นต้นฉบับในรูปแบบกระดาษและจัดเก็บสำเนาไว้ในรูปแบบของข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ หรืออาจจัดทำเอกสารหลักฐานที่เป็นต้นฉบับในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และ จัดเก็บสำเนาไว้ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งไม่ว่าจะดำเนินการในลักษณะใด การจัดทำและ การจัดเก็บเอกสารหลักฐานตามประมวลรัษฎากรต้องมีความถูกต้องและต้องกระทำตามวิธีการแบบ ปลอดภัยที่เชื่อถือได้

แสดมภ์ผู้ชำระอากรแสดมภ์ประสงค์จะจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ชำระอากรแสดมภ์สามารถแจ้งแก่อธิบดีกรมสรรพากรตามแบบ ภ.อ.11 (แบบแจ้งการจัดทำและการจัดเก็บเอกสารหลักฐานไว้ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์) เพื่อจัดเก็บข้อมูลต่างๆไว้รองรับการตรวจสอบได้

อย่างไรก็ตามในกรณีที่ตราสารที่ทำนั้นจัดทำในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเข้าลักษณะตราสารที่ต้องเสียอากรแสดมภ์ เอกสารที่ถูกพิมพ์มาลงบนกระดาษนั้นถือว่าเอกสารดังกล่าวเป็นเอกสารต้นฉบับ ต้องมีการรับรองสิ่งพิมพ์ออกโดยหน่วยงานที่มีอำนาจตามที่คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ประกาศกำหนดจึงจะสามารถใช้แทนเอกสารต้นฉบับและนำไปยื่นชำระอากรแสดมภ์แทนเอกสารต้นฉบับได้ และหากประสงค์เก็บรักษาเอกสารนั้น ๆ ในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ก็ต้องทำการแปลงเอกสารดังกล่าวกลับมาเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อีกครั้ง ซึ่งในส่วนนี้เป็นการสร้างภาระให้แก่ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องและไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้หากตีความว่าเอกสารที่พิมพ์ออกมานั้นมิใช่ต้นฉบับเอกสารแต่ถือเป็นสำเนา ตราสารดังกล่าวก็ไม่จำเป็นต้องเสียอากรแสดมภ์ตามที่กฎหมายกำหนด

เนื่องจากในสิงคโปร์ ฮองกง และไอร์แลนด์ได้นำเอาระบบปิดอากรแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับแล้ว จึงมีการให้ความหมายของเอกสารรับรองอากรแสดมภ์ (Stamp certificate) และบัญญัติให้การปิดอากรแสดมภ์บริบูรณ์ นอกจากหมายถึงการปิดอากรแสดมภ์แบบปิดทับแล้ว ยังรวมไปถึงการใช้ระบบแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อเอกสารรับรองอากรแสดมภ์มาแนบกับตราสารด้วย โดยผู้ใช้บริการสามารถชำระอากรแสดมภ์แล้วนำเอกสารรับรองอากรแสดมภ์มาแนบกับตราสารได้ในทันทีโดยไม่ต้องทำการขีดฆ่าอากรแสดมภ์อย่างใด ในกรณีที่ทำสัญญาผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์จึงสามารถเอกสารรับรองอากรแสดมภ์ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ไปกับตราสารหรือสัญญาอิเล็กทรอนิกส์เลยได้ในทันที

จากการศึกษา พบว่าคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 121/2545 แม้จะรองรับสถานะ การใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐาน มิได้กำหนดวิธีการยื่นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์กับทางหน่วยงานภาครัฐ เป็นเพียงการยอมรับหากผู้ใช้บริการต้องการจัดเก็บข้อมูลเป็นหลักฐานเพื่อการอ้างอิงในกับทางกรมสรรพากรเท่านั้น การใช้ระบบแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์สามารถลดภาระให้แก่ผู้ใช้บริการได้ เมื่อทำธุรกรรมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้บริการสามารถนำเอาข้อมูลต่าง ๆ ไปยื่นขอชำระอากรแสดมภ์ได้ในทันที และใช้แนบไปกับตัวตราสารโดนกฎหมายไม่ได้จำกัดว่าการแนบเอกสารรับรองอากรแสดมภ์ ต้องเป็นการพิมพ์ออกมาในลักษณะเอกสาร อีกทั้งยังรองรับการจัดเก็บหลักฐานเกี่ยวกับอากรแสดมภ์ให้สามารถจัดเก็บเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ ดังนั้นการแนบจึงสามารถแนบในลักษณะของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือในลักษณะของเอกสาร

4.2.1.3 การตีความ "การชำระอากรแสดมภ์เป็นตัวเงิน"

จากข้อกำหนด กฎหมาย และระเบียบที่ออกโดยกรมสรรพากรเกี่ยวกับเรื่องอากรแสดมภ์ ข้อกำหนดที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการใช้อากรแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์มากที่สุดคือข้อกำหนดเรื่องการชำระค่าอากรแสดมภ์เป็นตัวเงิน เนื่องจากการชำระค่าอากรแสดมภ์เป็นตัวเงินคือการชำระค่าอากรแสดมภ์เป็นตัวเงินตามระเบียบซึ่งอธิบดีจะได้กำหนดเป็นราคาไม่น้อยกว่าอากรที่ต้องเสียตามข้อกำหนดของกฎหมาย (มาตรา 103) โดยมีได้กำหนดวิธีการชำระที่ตายตัว ดังนั้นจึงเป็นปัญหาว่าสามารถตีความการชำระค่าอากรแสดมภ์เป็นตัวเงินให้ขยายความกว้างไปถึงการใช้ระบบอากรแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ได้หรือไม่

ดังเช่นระบุดอนต้น ปัจจุบันมีประกาศอธิบดีกรมสรรพากรกำหนดประเภทของตราสาร กำหนดเวลา และวิธีการชำระอากรแสดมภ์ สำหรับการชำระเป็นตัวเงิน โดยผู้มีหน้าที่ชำระอากรแสดมภ์ต้องไปติดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อชำระอากรแสดมภ์ และถือว่าได้ปิดอากรแสดมภ์บริบูรณ์เมื่อนำตราสารมาสลักหลังหรือเจ้าพนักงานออกใบรับให้ตามระเบียบของกรมสรรพากร อาทิ กรณีเช่าที่ดิน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นหรือแพ ให้ติดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่อากรแสดมภ์²³ บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ให้นำไปยื่นขอชำระและชำระเงิน ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาในเขตท้องที่ที่สำนักงานตั้งอยู่²⁴ ตราสารใบหุ้นหรือใบหุ้นกู้ เฉพาะที่ตลาดหลักทรัพย์เป็นนายทะเบียนหุ้น ให้ตลาดหลักทรัพย์นำไปยื่นขอชำระและชำระเงิน ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาในเขตท้องที่ที่ตลาดหลักทรัพย์ตั้งอยู่²⁵ การโอนหรือก่อตั้งสิทธิใด ๆ เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ให้ชำระค่าอากรแสดมภ์เป็นตัวเงินต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ณ สรรพากรพื้นที่สาขาหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีตามแต่กรณี²⁶ ตัวแลกเงิน เช็ค เช็คสำหรับผู้

²³ ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับอากรแสดมภ์ (ฉบับที่ 37) เรื่อง กำหนดวิธีการชำระอากรเป็นตัวเงินแทนการปิดแสดมภ์อากร สำหรับตราสารบางลักษณะ

²⁴ ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับอากรแสดมภ์ (ฉบับที่ 33) เรื่อง กำหนดวิธีการชำระอากรเป็นตัวเงินแทนการปิดแสดมภ์อากรสำหรับตราสารบางลักษณะ

²⁵ ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับอากรแสดมภ์ (ฉบับที่ 32) เรื่อง กำหนดวิธีการชำระอากรเป็นตัวเงินแทนการปิดแสดมภ์อากรสำหรับตราสารบางลักษณะ

²⁶ ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับอากรแสดมภ์ (ฉบับที่ 21) เรื่อง กำหนดวิธีการชำระอากรเป็นตัวเงินแทนการปิดแสดมภ์อากรสำหรับตราสาร 28.(ข) แห่งบัญชีอัตราอากรแสดมภ์

เดินทาง ให้ธนาคารนำไปยื่นขอชำระและชำระเงิน ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา²⁷ ขายฝาก หรือ โอนกรรมสิทธิ์ล้อเลื่อนหรือรถซึ่งมีการจดทะเบียน ให้ชำระต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือนายทะเบียน ผู้รับจดทะเบียน²⁸

จากการศึกษา ผู้เขียนมีความเห็นว่า “การชำระอากรแสตมป์เป็นตัวเงิน” มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีหน้าที่ชำระอากรแสตมป์ ลดปัญหาเรื่องความไม่สะดวกจากการชำระอากรแสตมป์ปริมาณมาก และไม่สามารถตีความครอบคลุมไปถึงเรื่องของ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ หรือระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

4.2.2 ปัญหาในทางปฏิบัติของการจัดเก็บอากรแสตมป์ในปัจจุบัน

นอกจากในส่วนของปัญหาทางทฤษฎีแล้ว การจัดเก็บอากรแสตมป์ในปัจจุบันยังมีปัญหาอีกในทางปฏิบัติในอีกหลายกรณี ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและยังไม่มีมีการแก้ไขแต่อย่างใด ผู้เขียนมีความเห็นว่าปัญหาส่วนใหญ่สามารถแก้ไขได้โดยการนำเอาระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับ

4.2.2.1 ประเด็นเรื่องการคำนวณอากรแสตมป์ชำระอากรไม่ถูกต้อง

การจัดเก็บอากรแสตมป์ของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นการจัดเก็บในลักษณะประเมินตนเองโดยมีกรมสรรพากรเป็นผู้ตรวจสอบในขั้นตอนสุดท้าย ในส่วนของค่าอากรแสตมป์ที่จัดเก็บสามารถแบ่งการจัดเก็บออกได้เป็นสองอัตรา คือ อัตราตายตัวซึ่งจะแตกต่างกันตามแต่ประเภทตราสาร และอัตราตามมูลค่า เช่น ตราสารใบหุ้น หรือใบหุ้นกู้ ซึ่งต้องชำระอากรแสตมป์ 1 บาททุก ๆ 100 บาท หรือเศษของ 100 บาท หากเป็นการปิดอากรแสตมป์แบบปิดทับ ผู้มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์ต้องคำนวณมูลค่าอากรแสตมป์ที่ต้องชำระว่าต้องชำระอากรแสตมป์เท่าใด แล้วจึงซื้ออากรแสตมป์มาปิดทับบนตราสาร หากชำระไม่ถูกต้องครบถ้วนก็จะกลายเป็นผลเสียต่อธุรกรรมที่ทำ อีกทั้งต้องเสียเงินเพิ่มอากร และไม่สามารถใช้ตราสารนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี

²⁷ ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับอากรแสตมป์ (ฉบับที่ 22) เรื่อง กำหนดวิธีการชำระอากรเป็นตัวเงินแทนการปิดแสตมป์อากรสำหรับตราสารบางลักษณะ

²⁸ ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับอากรแสตมป์ (ฉบับที่ 29) เรื่อง กำหนดวิธีการชำระอากรเป็นตัวเงินแทนการปิดแสตมป์อากรสำหรับตราสารลักษณะ 28. (ค) แห่งบัญชีอัตราอากรแสตมป์

แพงได้ ซึ่งอาจส่งผลให้ศาลยกฟ้องและแพ้คดีได้ หรืออาจชำระอากรแสตมป์เกินกว่ามูลค่าที่ต้องชำระ ก็จะเป็นผลเสียแก่ผู้มีหน้าที่ชำระอากรแสตมป์ ในส่วนนี้ส่งผลให้ผู้ประกอบกิจการจำนวนหนึ่งชำระอากรแสตมป์ในปริมาณที่ไม่ถูกต้อง และจัดเป็นปัญหาสำคัญของผู้มีหน้าที่เสียอากร ปัญหานี้เกิดจากการที่ค่าอากรแสตมป์มีหลายอัตรา แม้จะมีบางกรณีกฎหมายกำหนดให้ชำระอากรแสตมป์เป็นตัวเงิน ซึ่งจะมีเจ้าพนักงานของกรมสรรพากรเป็นผู้คำนวณมูลค่าอากรแสตมป์ที่ต้องชำระให้ แต่ยังมีหลายกรณีที่ต้องชำระอากรแสตมป์แบบปิดทับ เมื่อค่าอากรแสตมป์ที่จัดเก็บมีหลายอัตรา จึงสามารถทำให้ผู้มีหน้าที่เสียอากรสับสนได้โดยง่าย

ในการพิจารณาวิธีการคำนวณค่าอากรแสตมป์ของประเทศสิงคโปร์ ฮองกง และประเทศไอร์แลนด์ เนื่องจากทั้ง 3 ประเทศได้นำเอาระบบปิดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับ พบว่าการคำนวณค่าอากรแสตมป์ที่ต้องชำระจึงใช้วิธีการคำนวณทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด แม้จะเป็นอัตราตายตัว หรืออัตราตามมูลค่า โดยผู้ใช้บริการกรอกข้อมูลของตราสารที่ต้องการปิดอากรแสตมป์เข้าไปในระบบ ทางระบบจะคำนวณค่าอากรแสตมป์ที่ต้องชำระให้ผู้ใช้บริการ เมื่อเปรียบเทียบพบว่าอัตราส่วนของความผิดพลาดที่เกิดจากการคำนวณค่าอากรแสตมป์โดยเจ้าพนักงาน หรือผู้มีหน้าที่เสียอากร มีปริมาณมากกว่าการคำนวณผ่านระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีความผิดพลาดเฉพาะในช่วงแรกที่เริ่มใช้ เนื่องจากผู้ใช้บริการยังไม่เข้าใจระบบดีพอ หรือกรณีที่ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ล้มเหลวเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวประเทศต่าง ๆ จึงออกแนวทางการใช้งาน (Guideline) และคู่มือ (Manual) มาเพื่อชี้แจงวิธีการใช้ระบบเพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น การสร้างระบบคำนวณปริมาณอากรแสตมป์ที่ต้องเสีย เช่นเดียวกับระบบ e-stamping service ของประเทศสิงคโปร์ ฮองกง หรือระบบ ROS ของประเทศไอร์แลนด์ ซึ่งช่วยคำนวณมูลค่าอากรแสตมป์ที่พึงต้องชำระ จะช่วยให้ผู้เสียอากรแสตมป์ทราบจำนวนเงินที่ต้องชำระ สามารถชำระได้อย่างถูกต้อง เป็นการเพิ่มความคล่องตัวในการทำธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการได้ เมื่อมีการชำระอย่างถูกต้องทางระบบออกหลักฐานแสดงว่าได้ชำระเงินแล้ว โดยออกเป็นอากรแสตมป์ลงบนตราสาร หรือเอกสารรับรองอากรแสตมป์ที่ใช้นับเพื่อแสดงว่าได้ชำระอากรแสตมป์อย่างถูกต้องแล้ว

4.2.2.2 ประเด็นเรื่องขั้นตอนการจัดเก็บอากร

การชำระอากรแสตมป์ในปัจจุบันสามารถชำระได้เพียง 2 ช่องทาง คือ อากรแสตมป์แบบปิดทับและอากรแสตมป์แบบตัวเงิน การชำระอากรแสตมป์ไม่มีช่องทางให้ผู้เสียภาษีเลือกชำระได้โดยสะดวก เนื่องจากปัญหาการติดตามจัดเก็บอากรแสตมป์ไม่อาจกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้ความเต็มใจในการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นไปอย่างค่อนข้างต่ำ แม้อากรแสตมป์จะ

สามารถหาซื้อได้จากตัวแทนจำหน่ายอาคารแอสแตมป์ของสรรพากร แต่ปัจจุบันตัวแทนจำหน่ายมีน้อยราย และสต็อกอาคารแอสแตมป์ไว้ไม่เพียงพอต่อปริมาณความต้องการของลูกค้า²⁹

นอกจากนี้ในทางปฏิบัติปัจจุบัน การชำระอากรแอสแตมป์เป็นตัวแทนเงินของนิติบุคคลต่างประเทศบางประเภท เช่น การทำตราสารการโอนหุ้น หรือสัญญากู้ยืมที่กระทำในประเทศหรือต่างประเทศแต่นำเอาต้นฉบับเข้ามาในประเทศไทย ไม่สามารถดำเนินการได้ ทั้งนี้เนื่องจากนิติบุคคลต่างประเทศไม่มีเลขประจำตัวผู้เสียภาษี ซึ่งส่งผลให้หน่วยงานของรัฐบาลรายได้ในส่วนนี้³⁰

ประเทศสิงคโปร์ ฮองกง และไอร์แลนด์การชำระอากรแอสแตมป์สามารถชำระผ่านช่องทางที่หลากหลายมากกว่า โดยสามารถชำระผ่านจุดให้บริการของสรรพากร ATM หรือผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการให้มากที่สุด อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบในขั้นตอนการจัดเก็บแล้ว จะพบว่ามีความแตกต่างกันอยู่เล็กน้อย ดังนี้

ในกรณีของประเทศสิงคโปร์ผู้ใช้บริการสามารถเลือกที่จะลงทะเบียนหรือไม่ลงทะเบียนตามแต่ความประสงค์ของผู้ใช้บริการและสามารถเลือกที่จะดำเนินการผ่านระบบอากรแอสแตมป์อิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเอง หรือผ่านหน่วยงานที่ให้บริการของกรมสรรพากร (Service bureaus) ทั้งนี้เป็นเพราะแม้จะบัญญัติข้อกำหนดเรื่องอากรแอสแตมป์อิเล็กทรอนิกส์ไว้ควบคู่กับการใช้อากรแอสแตมป์แบบปิดทับ แต่ประเทศสิงคโปร์ได้ยกเลิกการชำระอากรแอสแตมป์แบบปิดทับทั้งหมดเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดจากการไม่สามารถเข้าถึงระบบอิเล็กทรอนิกส์ จึงต้องเปิดช่องให้สามารถชำระผ่านหน่วยงานที่ให้บริการของกรมสรรพากร

ในกรณีของฮองกง บัญญัติให้อากรแอสแตมป์อิเล็กทรอนิกส์เป็นทางเลือกของการใช้อากรแอสแตมป์แบบปิดทับ ดังนั้นผู้ใช้บริการจึงสามารถเลือกที่จะชำระอากรแอสแตมป์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือแบบปิดทับ เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดจากการไม่สามารถเข้าถึงระบบอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตาม หากต้องการใช้งานระบบอากรแอสแตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้บริการต้องลงทะเบียนกับทางกรมสรรพากรก่อน

ในกรณีของไอร์แลนด์ ได้ยกเลิกการใช้อากรแอสแตมป์แบบปิดทับทั้งหมดโดยผู้ใช้บริการต้องดำเนินการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น และในกรณีของประเทศไอร์แลนด์จะมี

²⁹ สุเมธ ศิริคุณโชติ, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 2*, น.5.

³⁰ “รายงานวาระปฏิรูปและวาระพัฒนาต่าง ๆ ที่ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ, วาระปฏิรูปที่ ๘ : การปฏิรูประบบและโครงสร้างภาษี,” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2557, http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nrcinf/nrc2557-pr25.pdf

ความแตกต่างตรงที่สามารถแบ่งการจัดเก็บออกได้เป็น 2 ระบบ ชุกรกรรมเกี่ยวกับตราสาร และ ชุกรกรรมการซื้อขายและโอนหลักทรัพย์จะทำขึ้นผ่านทางระบบ ซื้อขายหุ้นอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็น ชุกรกรรมตราสารทั่วไป

4.2.2.3 ประเด็นเรื่องการหลีกเลี่ยงอากรแสตมป์

จากข้อกำหนดของกฎหมาย ตราสารใดที่ไม่ได้ปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์จะไม่สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้ ศาลฎีกาได้วางหลักไว้ว่าตราสารใดที่ไม่ได้ปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์ในขณะที่ทำตราสาร แต่ได้ปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์ในเวลาใดก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาที่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ (ฎ. 5715/2552) อีกทั้งค่าปรับจากการชำระอากรแสตมป์ล่าช้าก็มีได้สูงมาก ดังนั้นจึงเป็นช่องทางทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงอากรแสตมป์ได้ เช่น เมื่อมีการจัดทำตราสารที่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์และคู่สัญญาทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมิได้ชำระอากรแสตมป์ตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ภายหลังคู่สัญญาซื้อพิพาทกันในชั้นศาล จึงดำเนินการชำระอากรแสตมป์ตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดก่อนที่ศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษา ซึ่งส่งผลให้ตราสารสัญญานั้น ๆ ก็สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีดังกล่าวได้ หากไม่มีข้อพิพาทในชั้นศาล คู่สัญญาก็อาจไม่ได้ชำระอากรแสตมป์

นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาตัดสินว่าแม้ตราสารจะมีได้มีการขีดคร่อม ก็สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้ แก้ไขโดยให้ขีดฆ่าอากรแสตมป์ก่อนศาลมีคำพิพากษา (ฎ. 461/2488)³¹ กรณีดังกล่าวจึงเป็นช่องทางให้สามารถลอกอากรแสตมป์ออกมาเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่อีกครั้งได้

นอกจากนี้เนื่องจากกฎหมายบัญญัติถึงเพียงคู่ฉบับหรือคู่มือของตราสารที่ปิดอากรแสตมป์ว่าหากไม่สามารถนำเอาต้นฉบับหรือพยานหลักฐานมาแสดงว่าได้ปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์แล้ว จะไม่สามารถถือว่าตราสารนั้น ๆ ได้ปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์แล้ว แต่มาตราดังกล่าวมิได้กำหนดถึงสำเนาของตราสาร ดังนั้นสำเนตราสารจึงไม่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์ และไม่จำเป็นต้องนำเอาต้นฉบับหรือหลักฐานมาแสดงว่าได้ปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์เช่นกัน เว้นแต่เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดว่าต้องเสียอากรแสตมป์³² อีกทั้งยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาอนุญาตให้นำสำเนาตราสารแทนเนื่องจากต้นฉบับตราสารถูกทำลายเลิกไป โดยถือว่ากรณีดังกล่าวมิใช่การรับฟังต้นฉบับเอกสาร หรือคู่ฉบับตราสารที่ต้องปิดอากรแสตมป์บริบูรณ์ และต้องนำเอาต้นฉบับตราสารมาสืบ (ฎ.

³¹ สุเมธ ศิริคุณโชติ, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 2*, น.69.

³² *เพ็ญอ้าง*, น.67.

3188/2536, ฎ. 750/2541) ดังนั้นจึงเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ผู้มีหน้าที่ชำระอากรแสตมป์ใช้ในการหลีกเลี่ยงไม่ชำระอากรแสตมป์สามารถนำสืบสำเนาตราสารแทนต้นฉบับโดยมิต้องชำระอากรแสตมป์ รวมถึงค่าปรับสำหรับตราสารนั้นๆได้

อากรแสตมป์แบบปิดทับในปัจจุบันทุกดวงจะพิมพ์รูปพระอุเทนธิดาชาติดิ พิณซึ่งเป็นเครื่องหมายประจำกรมสรรพากร ปัจจุบันจัดพิมพ์เป็น 3 ราคา คือ 1 บาท 5 บาท และ 20 บาท แม้อากรแสตมป์และค่าอากรแสตมป์จะมีราคาไม่สูง แต่ในปัจจุบันนอกจาก มีการหลีกเลี่ยงไม่ชำระอากรแสตมป์แล้วยังเริ่มมีการปลอมอากรแสตมป์ด้วย (ฎ. 1139/2533)

จากการศึกษาพบว่าในประเทศสิงคโปร์ ฮองกง และไอร์แลนด์จะกำหนด โทษ ค่าปรับสำหรับการหลีกเลี่ยงการไม่ชำระอากรแสตมป์ไว้สูง อีกทั้งขั้นตอนการจัดเก็บอากรแสตมป์ก็สามารถทำได้ง่ายมีการอธิบายขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจน และมีบทลงโทษที่รุนแรง จึงไม่ค่อยมีผู้หลีกเลี่ยงไม่ชำระอากรแสตมป์

ในส่วนนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าหากเป็นกรณีของบริษัทที่จดทะเบียนไว้ทาง ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะมีหลักเกณฑ์กำหนดให้ต้องเปิดเผยสารสนเทศโดยจะแบ่งข้อมูลเป็น 2 ลักษณะ ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยในทันที ได้แก่ สารสนเทศที่อาจมีผลกระทบต่อหลักทรัพย์ของบริษัท สารสนเทศที่อาจมีความสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ หรือ สารสนเทศที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้น และหากเป็นข้อมูลที่สำคัญ ให้บริษัทจดทะเบียนจัดทำและนำส่งข้อมูลข้อมูลตามรอบระยะเวลาบัญชี ตามแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี และตามรายงานประจำปี ซึ่งข้อมูลที่เปิดเผยนี้จะรวมถึงเงินลงทุนในบริษัทร่วม กิจกรรมร่วมค้า กิจกรรมที่ควบคุมร่วมกัน หรือ การปรับปรุงที่ดินอาคาร สิทธิการเช่า และอื่น ๆ ดังนั้นในส่วนของบริษัทจดทะเบียนทางสรรพากรอาจใช้วิธีตรวจสอบควบคู่กับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสำหรับธุรกรรมต่าง ๆ ของบริษัทจดทะเบียน ดังนั้นหากสามารถเชื่อมโยงระบบของตลาดหลักทรัพย์เข้ากับระบบการตรวจสอบอากรแสตมป์จะสามารถลดค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบและทำให้การตรวจสอบแม่นยำมากขึ้น

4.2.2.4 ประเด็นเรื่องการตรวจสอบความถูกต้องของอากรแสตมป์

เมื่อการทำธุรกรรมเป็นตราสารที่มีจำนวนเงินเกี่ยวข้องสูงและต้องเสียค่าอากรแสตมป์จำนวนมาก หากคู่สัญญาไม่ประสงค์จะนำเรื่องไปดำเนินการทางศาลคู่สัญญาอาจเลือกที่จะหลีกเลี่ยงไม่ชำระอากรแสตมป์จนกว่าจะนำเรื่องไปดำเนินการทางศาลอย่างที่กล่าวตอนต้น เนื่องจากการปิดอากรแสตมป์สามารถปิดอากรแสตมป์ย้อนหลังได้ เพียงแต่ต้องมีการชำระเงินเพิ่ม ดังนั้นการควบคุมเอกชนให้ปิดอากรแสตมป์ลงในตราสารต่าง ๆ ในกรณีที่ไม่มีหน่วยงานของรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องการควบคุมให้ชำระอากรแสตมป์จึงสามารถควบคุมได้ยาก จากลักษณะการจัดเก็บที่เป็น

แบบประเมินตนเองและไม่มีภาระลงทะเบียน แม้จะเป็นวิธีการที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียภาษี และประหยัดค่าใช้จ่ายให้แก่กรมสรรพากร จึงต้องใช้วิธีการตรวจสอบย้อนในภายหลังเมื่อเรื่องต้องเข้าสู่กระบวนการทางศาลหรือได้ยื่นตราสารนั้น ๆ แก่เจ้าพนักงานรัฐ เช่น การทำสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ สัญญาเช่าซื้อ สัญญาจ้างทำของ สัญญากู้ยืมเงิน หรือสัญญาค้ำประกัน แม้จะมีการทำหลักฐานเป็นหนังสือ แต่หากไม่ได้นำไปจดทะเบียนกับเจ้าพนักงาน หน่วยงานของรัฐก็ไม่สามารถทราบเรื่องว่ามีสัญญาดังกล่าวเกิดขึ้น แม้ผู้มีหน้าที่เสียอากรจะไม่ชำระอากร กรมสรรพากรก็มีอาจทราบถึงการละเว้นเพื่อเข้าไปตรวจสอบเพื่อประเมินค่าอากรแสดมภ์ได้³³

จากการศึกษาประเทศสิงคโปร์ ฮองกง และไอร์แลนด์มีข้อกำหนดในลักษณะเดียวกับประเทศไทยว่าหากไม่ชำระอากรแสดมภ์ให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของกฎหมาย ตราสารนั้น ๆ จะไม่สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลหรือใช้กับเจ้าพนักงานได้ การตรวจสอบความถูกต้องของอากรแสดมภ์เป็นการตรวจสอบย้อนหลังโดยกรมสรรพากรสามารถเรียกขอตรวจสอบเอกสารได้หากพบเห็นพิรุณในการยื่นชำระอากรแสดมภ์ แม้จะเป็นการตรวจสอบย้อนหลัง แต่การยื่นเอกสารผ่านระบบอากรแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ส่งผลให้กรมสรรพากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลพื้นฐานที่สามารถนำมาใช้ตรวจสอบเบื้องต้นก่อน ส่งผลให้การตรวจสอบเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ประเทศไอร์แลนด์ที่เชื่อมโยงระบบซื้อขายหรือโอนหุ้นอิเล็กทรอนิกส์กับการจัดเก็บอากรแสดมภ์ และกรมสรรพากรทำการตรวจสอบควบคู่กับ Property Registration Authority หรือฮองกงที่กรมสรรพากรทำการตรวจสอบควบคู่กับฝ่ายประเมินและจัดอันดับ (Rating and Valuation Department หรือ RVD) เพื่อให้ทราบถึงราคาประเมินของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยซึ่งเป็นลักษณะตรวจสอบภายหลังเมื่อมีการดำเนินคดีทางศาล หรือนำเอกสารไปติดต่อกับทางหน่วยงานราชการเท่านั้น ทั้งนี้เป็นเพราะทางหน่วยงานไม่มีฐานข้อมูลในการทำธุรกรรมที่สามารถตรวจสอบได้ อีกทั้งระบบต่าง ๆ ของประเทศไทยยังไม่เชื่อมโยง ทำให้การตรวจสอบสามารถทำได้ยากขึ้นและไม่มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นหากไม่ใช้กรณีชำระอากรแสดมภ์เป็นตัวเงินแก่เจ้าพนักงาน เช่น การจดทะเบียนโอนที่ดิน

³³ เจริญศักดิ์ กลั่นประชา, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 6*, น.87.

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัจจุบันในโลกยุคโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของ การสื่อสารโทรคมนาคมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้เข้ามามีบทบาทกับการทำธุรกรรมของ ภาคเอกชนอย่างแพร่หลาย ด้วยวัตถุประสงค์ขยายขอบเขตการดำเนินงานและเพิ่มปริมาณผล ประกอบการ แนวโน้มการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในภาคเอกชนจึงมีแนวโน้มจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ประเทศต่าง ๆ จึงเริ่มนำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้กับการทำธุรกรรมของภาครัฐ โดยอาจ เป็นระหว่างหน่วยงานภาครัฐ หรือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนผู้ใช้บริการ และเชื่อมโยง ระบบการให้บริการของรัฐให้เป็นหนึ่งเดียว เพื่อส่งเสริมภาคธุรกิจและอำนวยความสะดวกให้แก่ ประชาชนที่มาติดต่อราชการ เสริมสร้างและพัฒนาระบบธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ให้เกิดความคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว สามารถตรวจสอบได้ง่าย และลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่าง ๆ ส่งเสริมธุรกิจและ หน่วยงานของรัฐให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเต็มที่

หน่วยงานราชการในประเทศไทยหลาย ๆ หน่วยงานได้นำเอาเทคโนโลยีมาเป็น ช่องทางในการสื่อสารกับประชาชน เพื่อแจ้งข่าวสารของหน่วยงาน ข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงาน หรือ บางหน่วยงานก็ใช้เป็นช่องทางติดต่อทำธุรกรรมกับหน่วยงานภาครัฐ หรือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เช่น ประกาศของหน่วยงานภาครัฐในการจัดซื้อจัดจ้าง ประมูล ติดต่อสอบถามข้อมูล หรือแม้แต่การ ยื่นเอกสารคำร้อง เป็นต้น แต่เนื่องจากธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีลักษณะที่แตกต่างจากวิธีการทำ ธุรกรรมแบบเอกสารอย่างมาก ดังนั้นในส่วนของข้อกฎหมายของประเทศไทย จึงต้องมีการปรับปรุง แก้ไขเนื่องด้วยเหตุที่แต่เดิม บทบัญญัติกฎหมายของไทยถูกบัญญัติไว้บนพื้นฐานของระบบเอกสาร เป็นหลัก ส่งผลให้กฎหมายหลายฉบับไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้ และเกิดปัญหาอุปสรรคหลาย ประการ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ขึ้นมาเพื่อเป็น กฎหมายพื้นฐานรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

เพื่อความชัดเจนและเป็นสากล การตรา พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย จึงใช้หลักเกณฑ์ตามแนวทางของ กฎหมายแม่แบบโดย คณะกรรมาธิการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศของสหประชาชาติ (United Nations Commission on International Trade Law หรือ UNCITRAL) ได้แก่ กฎหมายแม่แบบว่าด้วย พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Model Law on Electronic Commerce 1996) และกฎหมายแม่แบบว่า

ด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Model Law on Electronic Signature 2001) โดยใช้บังคับทั้งกับการทำธุรกรรมภาครัฐและภาคเอกชน เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถกล่าวได้ว่ากฎหมายดังกล่าวบัญญัติถึงการนำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับ เพื่อรองรับการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์กับการทำธุรกรรมต่าง ๆ กำหนดรับรองสถานะของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ การใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐาน ในลักษณะของกฎหมายทั่วไปให้สามารถนำไปปรับใช้กับกฎหมายอื่น ๆ ของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของตน อย่างไรก็ตามข้อกำหนดเหล่านั้นมักบัญญัติในยุคของเอกสารหรือกระดาษ การนำบทบัญญัติของหน่วยงานมาใช้บังคับใช้โดยไม่มีการแก้ไขจึงไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่นเดียวกับกรณีของอากรแสตมป์ที่อยู่ในบังคับของกรมสรรพากร เนื่องจากประมวลรัษฎากรกำหนดรองรับเฉพาะตราสารที่เป็นรูปของกระดาษเท่านั้นมีได้บัญญัติรองรับการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์หรือการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้กับขั้นตอนการจัดเก็บอากรแสตมป์

ในกรณีที่เป็นการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานภาครัฐ นอกจากจะอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ยังอยู่ในบังคับของพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ พ.ศ. 2549 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยวิธีการแบบปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดเรื่องมาตรฐานการวางระบบของหน่วยงานภาครัฐ ให้ระบบที่หน่วยงานภาครัฐให้บริการเป็นไปอย่างมั่นคง ปลอดภัย เชื่อถือได้ และประชาชนสามารถเข้าถึงได้ เช่น ต้องจัดทำระบบยืนยันตัวบุคคลบุคคลผู้เข้าใช้บริการ ระบบสำรอง ตรวจสอบระบบอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

ภาษีอากรแสตมป์เป็นเครื่องมือทางภาษีรูปแบบหนึ่งในกำกับดูแลของกรมสรรพากร เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรายได้ให้แก่ประเทศในระยะยาว เพื่อให้การชำระภาษีอากรของผู้มีหน้าที่ชำระภาษีอากรเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว กฎหมายจึงให้ชำระภาษีอากรไปก่อนแล้วเจ้าพนักงานจะตรวจสอบแบบภายหลังที่ชำระภาษีอากรแล้ว (Post audit) แม้จะมีข้อกำหนดให้เจ้าพนักงานสามารถเข้าตรวจสอบในสถานการค้าหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้อง เรียกและยึดตราสารหรือเอกสาร และออกหมายเรียกผู้ที่เกี่ยวข้องและพยานหลักฐานมาได้สวนเมื่อมีเหตุสมควร แต่อย่างไรก็ตามมาตรการดังกล่าวเสมือนเป็นมาตรการตรวจสอบระบบการดำเนินธุรกิจ เพื่อสร้างการยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายมากกว่าการหวังผลในทางป้องกันและปราบปราม

เมื่อพิจารณาถึงข้อจำกัดในทางกฎหมายของไทยที่เกี่ยวข้องกับระบบอากรแสตมป์ พบว่าประมวลรัษฎากรยังคงไม่เปิดช่องให้มีการใช้อากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ หรือปิดอากรแสตมป์

ลงบนตราสารอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากไม่สามารถตีความการเก็บเอกสารเป็นพยานหลักฐานตามคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 121/2545 เรื่อง การจัดทำและการจัดเก็บเอกสารหลักฐานตามประมวลรัษฎากรที่มีข้อความอยู่ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือการชำระอากรแสตมป์เป็นตัวเงินให้ครอบคลุมไปถึงเรื่องการปิดอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้ ดังนั้นหากกรมสรรพากรไม่มีบัญญัติกฎหมาย ระเบียบใด หรือคำสั่งใด ๆ ขึ้นมารองรับ การใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และการใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์จึงไม่สามารถกระทำได้ ทั้งนี้ด้วยผลจากการให้คำนิยามของ “ตราสาร” “การปิดอากรแสตมป์” และ “ขีดฆ่า” และการสร้างระบบเพื่อใช้จัดเก็บอากรแสตมป์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องด้วยลักษณะเฉพาะของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่แตกต่างจากข้อมูลในรูปแบบของกระดาษ ดังนั้นจึงไม่สามารถใช้บังคับแทนได้ อีกทั้งหากตีความตามบทบัญญัติของกฎหมายโดยตรงหากเป็นการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อาจมีปัญหว่าเอกสารดังกล่าวไม่อยู่ในบังคับต้องชำระอากรแสตมป์ แนวการใช้งานปัจจุบันแม้เอกสารนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เอกสารนั้นก็ยังคงปิดอากรแสตมป์เช่นกันค่าอากรแสตมป์เช่นเดียวกัน หากแต่ต้องทำสิ่งพิมพ์ออกในรูปแบบของกระดาษเพื่อปิดอากรแสตมป์ หรือนำไปชำระเป็นตัวเงินตามที่กฎหมายกำหนด หากภายหลังผู้มีหน้าที่ต้องชำระอากรแสตมป์ประสงค์เก็บรักษาเอกสารนั้น ๆ ในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ก็ต้องทำการแปลงเอกสารดังกล่าวกลับมาเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อีกครั้ง ซึ่งในส่วนนี้เป็นการสร้างภาระให้แก่ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องและไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

นอกจากนี้ยังพบว่าบทบัญญัติเรื่องอากรแสตมป์มีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ จากการใช้ประมวลรัษฎากรซึ่งสามารถปรับปรุงแก้ไขให้ระบบการจัดเก็บอากรแสตมป์มีประสิทธิภาพและมีความชัดเจนยิ่งขึ้นได้ อาทิ ปัญหาจากการคำนวณค่าอากรแสตมป์และการชำระอากรไม่ถูกต้องว่าต้องชำระอากรแสตมป์ในอัตราเท่าใด ปัญหาเรื่องขั้นตอนการจัดเก็บเนื่องจากในบางกรณีสร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียอากรมากเกินสมควร ปัญหาจากการหลีกเลี่ยงอากรแสตมป์ ปัญหาจากการตรวจสอบความถูกต้องของอากรแสตมป์ ซึ่งเป็นปัญหาทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ปัญหาทั้งหมดสามารถแก้ไขได้โดยการนำเอาระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับ

ข้อจำกัดทางทรัพยากรในการพัฒนาระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ หรือการพัฒนาเว็บคอมพิวเตอร์เพื่อให้บริการและจัดเก็บข้อมูล และจัดทำเว็บไซต์ในการให้บริการแล้ว จากศักยภาพของประเทศไทยในปัจจุบันย่อมทำได้ไม่ยาก เนื่องจากปัจจุบันกรมสรรพากรได้นำเอาระบบการจัดเก็บภาษีอากรทางอิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่าง ๆ มาใช้อยู่แล้วได้แก่ระบบ RD-Filing ที่ให้บริการผ่านทางหน้าเว็บไซต์ของกรมสรรพากร และ RD Smart Tax ที่ให้บริการผ่านทางโปรแกรมในโทรศัพท์มือถือ เพียงเพิ่มระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์เข้าไปเป็นอีกหนึ่งประเภทการจัดเก็บ

ภาษีทางอิเล็กทรอนิกส์และสร้างระเบียบเกี่ยวกับการจัดเก็บขึ้นมารองรับเท่านั้น อีกทั้งระบบการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ก็เป็นระบบที่มีอยู่แล้วจึงไม่เป็นการยากที่ผู้ใช้จะทำการศึกษาและทำความเข้าใจ

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศสิงคโปร์ ฮองกง และประเทศไอร์แลนด์ กฎหมายของทั้งสามประเทศมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมการใช้อากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อความสะดวกในการทำธุรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และคุ้มครองผู้ใช้บริการให้สามารถใช้บริการในส่วนนี้ได้อย่างปลอดภัย สะดวก และรวดเร็ว ป้องกันปัญหาที่เกิดจากการปลอมแปลงอากรแสตมป์ กฎหมายเกี่ยวกับแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของฮองกงและประเทศสิงคโปร์มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือบัญญัติบทบัญญัติที่ว่าด้วยอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ไว้เป็นส่วนหนึ่งในกฎหมายว่าด้วยอากรแสตมป์แบบเดิมโดยบัญญัติรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ไว้ในกฎหมายฉบับเดิม มิได้บัญญัติเป็นกฎหมายฉบับใหม่ส่งผลให้สะดวกในการทำ ความเข้าใจ และการใช้งานกฎหมายเกี่ยวกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นหา และลดขั้นตอนในการบัญญัติกฎหมายใหม่โดยไม่จำเป็นอีกด้วย นอกจากนี้ผู้ใช้บริการสามารถทำความเข้าใจได้โดยง่าย เนื่องจากประเทศสิงคโปร์และประเทศไอร์แลนด์ได้ยกเลิกการใช้ระบบอากรแสตมป์แบบปิดทับทั้งหมด จึงวางมาตรการขึ้นมาเพื่อรองรับกรณีที่ใช้บริการไม่สามารถเข้าถึงระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ได้ และการร่างกฎหมายเกี่ยวกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมาใหม่เพื่อใช้กับอากรแสตมป์ทั้งประเทศ และกำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตามทั้งสามประเทศระบุว่าการนำระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้นั้นมีประโยชน์อย่างมากในการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่ายอันเป็นประโยชน์ต่อทั้งภาครัฐ ผู้ให้บริการและเอกชน ผู้ใช้บริการตามวัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

เมื่อพิจารณาเนื้อหาของกฎหมายของทั้งสามประเทศยังพบว่ามีความคล้ายคลึงกันหลายประการทั้งอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานอากรแสตมป์ การอนุญาต และเพิกถอนการอนุญาตในการให้บริการ วิธีการให้บริการ การชำระค่าบริการ กล่าวคือภาครัฐเป็นผู้ให้บริการระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางเว็บไซต์ของรัฐบาล บุคคลทุกคนสามารถใช้งานระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้บริการสามารถใช้บริการตลอดจนชำระค่าบริการโดยผ่านระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อส่งเสริมและสร้างความสะดวกในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ค่านิยาม การกำหนดค่านิยามอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศต่าง ๆ มีการกำหนดค่านิยามไว้แตกต่างกัน แต่กำหนดไว้ในลักษณะเดียวกัน ความหมายของระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Stamping) หมายถึง การที่ผู้ใช้บริการสามารถใช้โปรแกรมและวิธีการที่แม่นยำทาง

อิเล็กทรอนิกส์เพื่อออกเอกสารรับรองอาการแสดมภ์ โดยระบบนี้ถูกจัดทำขึ้นมาเพื่อแทนที่หรือใช้ควบคู่กับระบบอาการแสดมภ์ทางกายภาพที่เป็นกระดาษ โดยมีหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่รัฐกำหนดเป็นผู้ควบคุมผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ให้บุคคลทั่วไปที่มีหน้าที่เสียอาการแสดมภ์สามารถใช้งานได้

ลักษณะการใช้งาน กำหนดไว้ในลักษณะใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ อันได้แก่ ฐานการจัดเก็บ วิธีการจัดเก็บ ผู้มีหน้าที่จัดเก็บ และการขอคืนอาการแสดมภ์ ผู้ใช้บริการต้องลงทะเบียนกับกรมสรรพากรเพื่อยืนยันตัวตนก่อนเข้าใช้บริการ ขั้นตอนการชำระค่าอาการแสดมภ์ ให้ผู้ใช้บริการเลือกว่าประสงค์ชำระด้วยวิธีการทางออนไลน์หรือออฟไลน์

ฐานการจัดเก็บอาการแสดมภ์ จัดเก็บกับประเภทของตราสารที่กฎหมายระบุว่าต้องชำระอาการแสดมภ์ เช่น การซื้อหรือขายอสังหาริมทรัพย์ การโอนหุ้น หรืออื่น ๆ โดยไม่คำนึงว่าเอกสารนั้น ๆ จะกระทำลงในวัตถุใด จึงสามารถกระทำลงในเอกสารที่เป็นวัตถุ หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

วิธีการจัดเก็บ ผู้ใช้บริการต้องลงทะเบียนกับทางระบบอาการแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ เมื่อต้องการใช้บริการผู้ใช้บริการเพียงกรอกข้อมูลที่เกี่ยวข้องลงในระบบอาการแสดมภ์ แล้วระบบจะคำนวณมูลค่าอาการแสดมภ์ที่ต้องชำระ และค่าปรับให้ ภายหลังการชำระอาการแสดมภ์ ผู้ใช้บริการสามารถพิมพ์ใบรับรองการชำระอาการแสดมภ์มาแนบกับเอกสารได้เอง

ในส่วนของผู้ที่มีหน้าที่จัดเก็บและตรวจสอบอาการแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ อาการแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์จะถูกจัดเก็บโดยหน่วยงานของรัฐ อันได้แก่ กรมสรรพากร หรือหน่วยงานที่รัฐกำหนดให้มีหน้าที่จัดเก็บ

ในกรณีที่มีข้อผิดพลาดผู้ใช้บริการสามารถขอแก้ไขหรือขอคืนอาการแสดมภ์ได้ตามแต่ที่กระบวนการที่กฎหมายระบุ โดยอาจทำผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือยื่นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาระบบอาการแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นระบบที่มีประโยชน์อย่างมากในการทำให้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปได้อย่างสมบูรณ์แบบ ทั้งยังช่วยลดต้นทุนในการดำเนินการเกี่ยวกับการปิดอาการแสดมภ์ ตลอดจนก่อให้เกิดความรวดเร็วและเป็นการอำนวยความสะดวกอย่างยิ่งในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อประเทศไทยได้รับเอาการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แล้วก็ควรที่จะพัฒนาระบบอาการแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคู่กันไปด้วยเพื่อให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์สะดวก รวดเร็ว เป็นไปตามวัตถุประสงค์โดยปราศจากความล้าล้นดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันทั้งนี้ก็เพราะหากมีทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แล้วยังจะต้องใช้ระบบอาการแสดมภ์แบบธรรมดาซึ่งมีต้นทุนทั้งทางด้านเวลา และงบประมาณเกินความจำเป็นแล้วก็ไม่ตอบสนองกับระบบ

การธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างแท้จริง และหากสามารถเชื่อมโยงระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดเข้าด้วยกันได้ จะส่งผลให้สามารถตรวจสอบการทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

5.2 ข้อเสนอแนะ

กฎหมายอากรแสตมป์มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้บังคับกับการค้าและการทำธุรกรรม เพื่อนำรายได้มาพัฒนาประเทศและระบบเศรษฐกิจของประเทศ แม้ว่าระบบเศรษฐกิจและพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจะแตกต่างจากประเทศอื่น แต่ประเทศไทยยังคงจัดเก็บอากรแสตมป์เหมือนกับประเทศอื่นๆ จึงควรพิจารณาการนำระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้เพื่อความสมบูรณ์ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และอีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อทั้งทางภาครัฐ และภาคเอกชนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ในส่วนของอุปสรรคในการนำระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในปัจจุบันก็คืออุปสรรคทางด้านกฎหมาย และอุปสรรคจากการวางระบบ กล่าวคือกฎหมายไทยในส่วนของประมวลรัษฎากรไม่ได้บัญญัติครอบคลุมไปถึงการใช้ระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ และยังไม่มีการวางระบบอิเล็กทรอนิกส์มารองรับการให้บริการ เมื่อพิจารณาถึงข้อจำกัดทางทรัพยากรในการพัฒนาระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ โดยหลักคือการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ และจัดทำเว็บไซต์ในการให้บริการ จากศักยภาพของประเทศไทยในปัจจุบันย่อมจัดทำได้ไม่ยากและมีค่าใช้จ่ายน้อย เนื่องจากระบบชำระภาษีอากรทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นระบบที่มีอยู่แล้ว จึงไม่เป็นการยากที่ผู้ใช้จะทำการศึกษาและทำความเข้าใจระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มเติมนั่นเอง

ในส่วนของการแก้ไขกฎหมาย สามารถแก้ไขโดยเพิ่มเติมบทบัญญัติเรื่องของอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ไว้ในประมวลรัษฎากร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และเป็นประโยชน์สูงสุดในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศต่อไป โดยผู้เขียนได้ขอเสนอตัวอย่างในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร 3 รูปแบบ ดังนี้

1. เพิ่มเติมเรื่องอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมาเป็นอีกส่วนหนึ่ง หลังส่วนที่ 1 การเสียอากร โดยอาจกำหนดเป็นส่วนที่ 2 เรื่องอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ มีเนื้อหาในส่วนของคำนิยาม วิธีการให้บริการ และขั้นตอนการตรวจสอบระบบ อากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ ในส่วนอื่น ๆ และใช้ข้อกำหนดของอากรแสตมป์ธรรมดาในการใช้บังคับกับอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์

2. บัญญัติหมวดที่ว่าด้วยอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ เพิ่มเติมเป็นอีกหมวดหนึ่ง เพื่อรองรับการใช้งานระบบอากรแสตมป์อิเล็กทรอนิกส์ทั้งระบบ โดยไม่อ้างอิงกฎระเบียบของการปิด

อาคารแสดมภ์แบบเดิม ดังต่อไปนี้ ผู้ให้บริการระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้บริการ วิธีการใช้ บริการ วิธีการชำระค่าบริการ และข้อยกเว้นในการให้บริการระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ

3. เพิ่มเติมบทนิยามในให้ครอบคลุมถึงระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ ในส่วน ของรายละเอียดข้อกำหนดปลีกย่อยในทางปฏิบัติ อาจใช้เป็นการกำหนดเพิ่มเติมในประกาศอธิบดี กรมสรรพากรลักษณะเดียวกับประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไข กรณีการยื่นแบบแสดงรายการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และชำระภาษีอากร ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา หรือกำหนดเพิ่มเติมในระเบียบกรมสรรพากรลักษณะเดียวกับ ระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการจัดทำส่งมอบ และเก็บรักษาใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ และใบรับ อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๕๕

ในความเห็นของผู้เขียน ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมตามวิธีที่ 3 กล่าวคือ แก้ไข ประมวลรัษฎากรในส่วนของคำนิยาม ให้ครอบคลุมถึงการใช้อาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ และ ตราประกาศอธิบดีกรมสรรพากร หรือระเบียบกรมสรรพากรเพื่อกำหนดรายละเอียดของระบบอาคาร แสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากผู้เขียนมีความเห็นว่า การแก้ไขประมวลรัษฎากรทั้งฉบับจะส่งผล กระทบต่อบทบัญญัติเรื่องอื่น ๆ นอกจากอาคารแสดมภ์ด้วย ในส่วนของขอบเขตการบังคับใช้ ผู้เขียน มองว่าแม้ แม้ปัจจุบันประเทศไทยในเมืองใหญ่ ๆ มีการใช้เทคโนโลยีในการทำธุรกรรมต่าง ๆ มากมาย แต่ยังมีกลุ่มคนบางส่วนที่ยังไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นการยกเลิกระบบ อาคารแสดมภ์แบบปิดทับหรือชำระเป็นตัวเงินทั้งหมดเพื่อมาใช้ระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น ประเทศไอร์แลนด์ จึงเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย หากแต่การนำเอา ระบบอาคารแสดมภ์ อิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับในลักษณะเป็นทางเลือกของผู้ทำธุรกรรม เช่นเดียวกับกรณีของภาษีเงินได้ หรือภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้เขียนเห็นว่ามีความเหมาะสมมากกว่า

ในส่วนพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยความเคารพ ผู้เขียน เห็นว่า แม้ไม่มีการบัญญัติมาตรา 8 ส่วนท้าย ข้อกำหนดในมาตรา 7 ซึ่งกำหนดเรื่องหลักความเท่า เทียมกันในการทำหน้าที่ ก็สามารถให้รองรับการปิดอาคารแสดมภ์อยู่แล้ว และอาคารแสดมภ์จัดเป็น ภาษีที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมสรรพากร ลักษณะเดียวกับการใช้ระบบศุลกากร อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งกลับไม่มีการบัญญัติไว้ในพ.ร.บ. ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า มาตราดังกล่าวเป็นการบัญญัติซ้ำซ้อนกับประมวลรัษฎากร และอาจสร้างความสับสนได้

จะเห็นได้ว่าประโยชน์ของการมีระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์นั้นเมื่อเปรียบเทียบกับ การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพียงเล็กน้อยแล้วย่อมนับว่าคุ้มค่าเป็นอย่างมาก ประเทศไทยจึงควรเร่ง แก้ไขปรับปรุงประมวลรัษฎากรเพื่อให้รองรับระบบอาคารแสดมภ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กลุ่มงานนักวิชาการวิชาชีพอากร. วิชาชีพอากรตามประมวลรัษฎากร 2555. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เรือนแก้วการพิมพ์, 2555.
- โกเมนทร์ สืบวิเศษ. คำบรรยายวิชาวิชาชีพอากรว่าด้วยอากรแสตมป์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษร ศาสน์, 2522.
- คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และคณะ. (ร่าง) แผนแม่บทเกี่ยวกับธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย พ.ศ. 2556-2560. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพัฒนา ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน), 2556.
- ชวลิต อรรถศาสตร์, ไพบุลย์ อมรภิญโญเกียรติ, พัทธินทร์ ฉัตรวชิระกุล, อธิธินันท์ สุวรรณจุฑะ. CyberLaw กฎหมายกับอินเทอร์เน็ต. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โปรวิชั่น, 2544.
- ฝ่ายพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. คู่มือตรวจสอบความจำเป็นในการตรา กฎหมาย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2557.
- พูนพงษ์ นัยนาภากรณ์. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง การยกระดับการให้บริการจดทะเบียนห้าง หุ่นส่วน-บริษัทอิเล็กทรอนิกส์ หลักสูตรนักบริการการทูต. กรุงเทพมหานคร: สถาบันการ ต่างประเทศทเวจวงศ์วโรปกรณ์ กระทรวงต่างประเทศ, 2556.
- ศูนย์พัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. คู่มือการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ประกอบการ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พาณิชพระนคร, 2545.
- สภาปฏิรูปแห่งชาติ. วาระปฏิรูปที่ ๘ : การปฏิรูประบบและโครงสร้างภาษี. 2558. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558.
- สำนักงานคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. ทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน Smartphone อย่างไร ให้ปลอดภัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน), 2557.
- สำนักสถิติเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานผลที่สำคัญ สํารวจสถานภาพการพัฒนา รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2555. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด, 2556.
- สุเมธ ศิริคุณโชติ. อากรแสตมป์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2550.

. รายงานประจำปี 2552. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน), 2556.

บทความวารสาร

- ชิตพล กาญจนกิจ และจุฑาทอง จารุมิลินท. “กระบวนการทัศน์ใหม่ของการให้บริการสาธารณะ: เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลง.” วารสารสรรพยากรสาส์น. ปีที่ 51. ฉบับที่ 10. (ตุลาคม 2547).
- พินัย ณ นคร. “พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544.” โดมทัศน์. ปีที่ 23. ฉบับที่ 1.
- ศศิگانต์ จัตูปา. “การบริหารจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากร.” วารสารนักบริหาร. ปีที่ 34. ฉบับที่ 1. (มกราคม - มิถุนายน 2557).
- อภิรักษ์ บุตรประเสริฐ. “ย้อนอดีตภาษีไทย: อากรแสตมป์.” Tax Policy Journal. ฉบับที่ 1. ปีที่ 15. (พฤศจิกายน 2014).

วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

- โกวิท หนูโยม. “การรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่ง.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.
- จักรกฤษณ์ งามขำ. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ : ศึกษาเฉพาะกรณีพิธีการศุลกากรเกี่ยวกับการนำเข้าและส่งออกสินค้า.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- เจริญศักดิ์ กลั่นประชา. “ปัญหากฎหมายอากรแสตมป์ของประเทศไทย : ศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศอังกฤษ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.
- พงษ์พัฒน์ ธารพงษ์พันธ์. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการนำเอาวิธีการอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในพิธีการศุลกากร” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557.
- วินัย แสงสีบ. “การตรวจสอบภาษีอากรตามกฎหมายศุลกากร : ศึกษากรณีเอกสารหลักฐานที่เก็บรักษาในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในภายหลัง.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.
- สร้อยลัดดา จงอรุณงามแสง. “ปัญหาการบังคับใช้ประมวลกฎหมายว่าด้วยอากรแสตมป์” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมสรรพากร. “บริการยื่นแบบและชำระภาษี.” http://rdserver.rd.go.th/publish/sub_index.php?page=01, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2557.

กลุ่มงานวิชาการพัสดุ กองพัสดุ กรมชลประทาน. “คู่มือจัดทำเอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (จ้างก่อสร้าง).” http://www.supplyrid.com/_data/docx/e-Auction/e003-12.7.00.0-1.rar, สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2557.

วิโรจน์ เดชนาปัญญาชัย. “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับระบบศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสาร (E-customs) ของผู้ประกอบการไทยในเขตภาคตะวันออก.” <http://www.tci-thaijo.org/index.php/NDJ/article/view/2917>, สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2557.

วีระศักดิ์ เชิงเขาว. “ระบบเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ (Government Information Network).” http://www.prd.go.th/ewt_dl_link.php?nid=56525, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2557.

เอกสารอื่น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย. การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544. บันทึกความเห็นและเสนอแนะ, 2556.

Books

Anne Carver. Hong Kong Business Law. 6th edition. Hong Kong : Longman Hong Kong Education, 2004.

David G. Smith and Ayesha Macpherson. Hong Kong Taxation Law and Practice. 2008-2009 edition. Hong Kong : The Chinese University Press, 2008.

Diane Rowland and Elizabeth Macdonald. Information Technology Law. 2th edition. Great Britain : Cavendish Publishing Limited, 2000.

Helena H. M. Chan. Introduction to Singapore Legal System. Singapore: Eurasia Press. 1986.

Patrick Cannon. Stamp Duties and Stamp Duty Reserve Tax 2000-2001. 8th edition. England: Tolley.

Simon Poh. Taxation in Singapore. 2013 Edition. Singapore : The McGraw-Hill company, 2013.

Journals

Brendan O'Connor. "The Structure of Ireland's Tax System and Options for Growth Enhancing Reform." The Economic and Social Review, volume 44. (2013).

Ian Davidoff and Andrew Lwigh. "How Do Stamp Duties Affect The Housing Market?." Economic record : The Economic Society of Australia. volume 89. (2013).

Jialin Chen. "The Yet-to-Be Effective But Effective Tax: Hong Kong's Buyer's Stamp Duties as a Critical Case Study of Legisteration by Press Release." University of Pennsylvania East Asia Law, Review 1-65. (2014).

John Darby. "Information Technology and Taxation." Information Technology Law. Great Britain : Cavendish Publishing Limited. (2000).

John Greig. "The Hong Kong Tax System: an Overview." Revenue Law Journal. volume 1. (1990).

Richard Cullen. "Far east tax policy lessons: good and bad stories from Hong Kong." eJournal of Tax Research, volume 11. (2013).

Rob Corbet. "Introduction to Information Technology." Information Technology Law. Great Britain : Cavendish Publishing Limited. (2000).

Steven Herring. "Advantage: Tax and business law intelligence for international companies." RSM Advisory (Thailand) Limited, Issue 17. May 2010.

Articles

Institute for Research on the Economics of Taxation. “The Tax System of Hong Kong.” IRET Policy Bulletin, 2010.

James Alm, Patricia Annez, and Arbind Modi. “Stamp Duties in Indian States A Case for Reform.” World Bank Policy Research Working Paper, 2004.

Price water house Coopers Limited.” Hong Kong Tax Facts and Figures, 2014.

_____. “Proposed Amendments to the Inland Revenue and Stamp Duty Ordinances to facilitate development of an Islamic Finance Market in Hong Kong.” Linklaters, 2013.

Electronic Materials

Aida Caldera Sánchez and Dan Andrews. “Residential Mobility and Public Policy in OECD Countries.” <http://dx.doi.org/10.1787/19952856>, January 3, 2015.

Cheung Mun-ye, “An empirical study of the effect of ad valorem stamp duty on residential real estate prices in Hong Kong.” <http://hdl.handle.net/10722/131049>, January 3, 2015.

Claire Keane, John R. Walsh, Tim Callan and Michael Savage. “Property Tax in Ireland : Key Choices.” <http://www.esri.ie/pubs/EC011.pdf>, March 15, 2015.

Deloitte. “Tax & Legal Services Newsletter March 2015.” <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/th/Documents/tax/th-tax-newsletter-th-160315-noexp.Pdf>, January 3, 2015.

Deloitte. “Taxation and Investment in Hong Kong 2015.” <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-hongkongguide-2015.pdf>, March 15, 2015.

Deloitte. “Taxation and Investment in Ireland 2014.” <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-irelandguide-2014.pdf>, March 15, 2015.

- EY. “Hong Kong – the major fund domicile of the future?.” [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY_Hong_Kong-the_major_fund_domicile_of_the_future/\\$FILE/EY-HK-the-major-fund-domicile-of-future.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY_Hong_Kong-the_major_fund_domicile_of_the_future/$FILE/EY-HK-the-major-fund-domicile-of-future.pdf), February 10, 2015.
- EY. “The Historical Development and International Context of the Irish Corporate Tax System.” http://www.budget.gov.ie/Budgets/2015/Documents/EY_Historical_Dev_International_Context_Irish_%2520Corporation_Tax.pdf+%&cd=1&hl=th&ct=clnk&gl=th, February 10, 2015.
- Mark Line. “Country Profile Series Ireland In-depth PESTLE insights.” www.marketline.com, March 15, 2015.
- Shirish C. Srivastava and Thompson S. H. Teo. “Citizen Trust Development for E-Government Adoption: Case of Singapore.” www.pacis-net.org/file/2005/194.pdf, January 3, 2015.
- Simpson Poon and Xueli Huang. “Success at e-governing : A case study of ESDLife in Hong Kong.” http://aws.iwi.uni-leipzig.de/em/fileadmin/user_upload/doc/Issues/Volume_12/Issue_04/V12I4_Success_at_E-Governing__A_Case_Study_of_ESDLife_in_Hong_Kong.pdf, January 3, 2015.
- The Taxation Institution of Hong Kong. “Study on the Competitiveness of the Hong Kong Tax System.” http://www.tihk.org.hk/v2/getfile/index/action/news/type/download/name/111.pdf/file_name/TIHK%20Tax%20Research%20Project%20-%20ENG_24022014.pdf, January 3, 2015.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาว พรพัชร สাত্রพันธุ์
วันเดือนปีเกิด	7 มกราคม 2532
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2553: นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประสบการณ์ทำงาน	พ.ศ. 2556-2558 เลขานุการสถานทูต ฝ่ายกฎหมาย สถานเอกอัครราชทูตตุรกีประจำประเทศไทย

